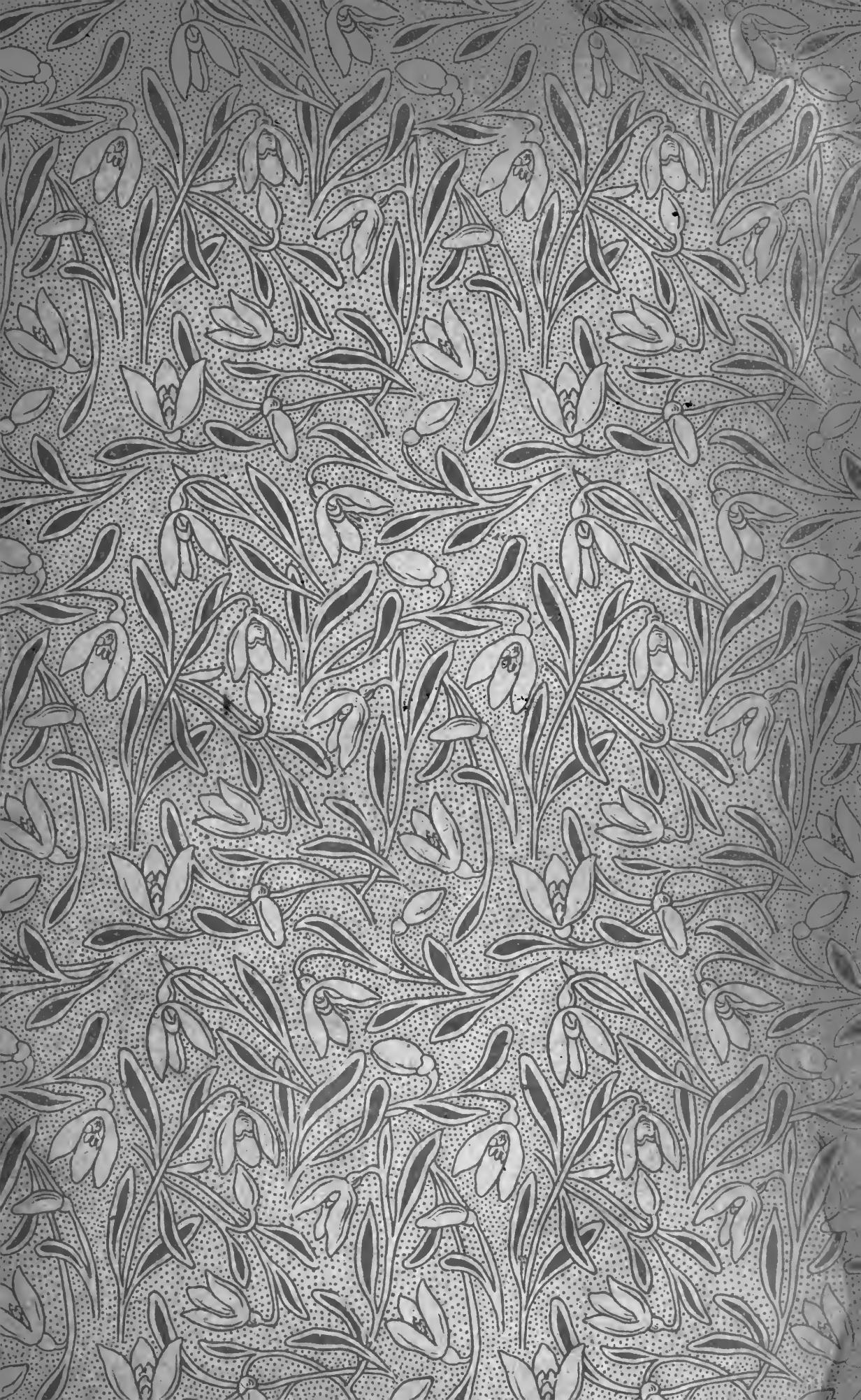

THE LIBRARY
BRIGHAM YOUNG UNIVERSITY
PROVO, UTAH

**Do Not
Circulate**

127.14571
N 13 m
V. 2

MAGYARORSZÁG CSALÁDAI

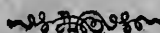
CZIMEREKSEL

ÉS

NEMZÉKBENDI TÁBLÁKKAL.

IRTA

NAGY IVÁN.

KIADJA

FRIEBEISZ ISTVÁN.

MÁSODIK KÖTET.

PEST, 1958.

NYOMATOTT BEIMEL J. ÉS KOZMA VAZULNÁL.

Sola virtus magnos generat et praestantes viros, quam tamen ut alia
omnia possint, relinquere posteris majores non possunt.

Salustius.

THE LIBRARY
BRIGHAM YOUNG UNIVERSITY
PROVO, UTAH

B.

Beökeős család. (Felső-őri). Egyike azon hatvannégy nemes családnak, mellyek Vas vármegyei Felső Őr helységre Rudolf királytól 1582-ben adománylevelet kaptak.

Beóthy család. (Bessenyői és Örvendi, gróf és nemes). Régi család, mellynek elei állítólag az oklevelekben *Equites de Földvár* néven fordulnak elé. A Beóthy nevet — úgy mondatik — onnan kapta, mert a család egyik őse menyegzőjét nagy-bőjtben tartá.

Czimere a családnak a paizs udvarának alján egy koronán nyugvó kar, melly kardot villogtat, s mellyet borostyán-koszorú vesz körül.

A család birtokos Bihar, Heves, Zemplin sat. megyékben.

Beóthy László már 1447-ben a budai országgyűlésen Bihar megye követe volt ¹⁾.

Azonban adatok hiányában a családfát csak mult század közepétől közölhetem ²⁾.

¹⁾ Kovachich Supplem. ad vest. com. II. 233—236. l.

²⁾ B. Vay László : Német hiveség 280. s köv. lapokon , az 1804-ben előkig.

		Anna (Baranyi Györgyné). Ferencz kapitány 1804.			
		Sándor (Tokody Isabella)	{	Sándor. Geiza. Gyula. Leo. Olga.	
	Imre septemvir. † 1830. (Felsőbüki Nagy Teréz)	Károly 1804. hadnagy	{	Zsigmond (Barcsay Klára).	
			{	Iván. Ernő. Károly. Miklós. Zsigmond. Irene.	
		Francziska (Sóvári Soos Pálné). Victoria (Kazinczy Mihályné).			
		Lajos (Beniczky Anna)	{	Kázmér. József. Sámuel. Lajos (Fehér Már.) Mária. Konstanczia.	
			{	Miklós. Béla. Ilka. Etelka.	
		János alispán † 1786. (Baranyay Bora)	Vincze (Szirmay Franciska)	{	Izidor (gr. Nyáry)
			{	Emil Mária Simon Gusztáv.	
			György Imre Vincze (NagyMária)	{	Jolán.
			János (Vágó Julia) Julia.	{	Gábor Bálint János
		József †	Kálmán 1804-ben hadnagy. (Szeeman Mária)	{	Sándor Andor (Beóthy Stef.) Atilla Czeccilia
				{	Sára Mártha
			László (Baranyi Czeccil.)	{	Mihály Algernon Mária Eva Paulina (Kazinczy Tit.) Stefania (Beóthy Andor) Erzse (Szunyogh Bert.)
		László ezredes alispán (Husztinger Janka)	Dienes (Waldensteiner Luiza).	{	Sándor Gizella Laura (Gyuricskay kap.)
			Ödön (Csanády Luiza)	{	Ákos Sarelta
			Petronella (Siroki Egri Józ.) Rozalia Klára		
		Imre	{	Gábor (b. Reviczky Judit)	
			{	Imre gróf (b. Pinczenau Anna)	
			{	Jozefa † 1836. (Jezerniczky Lajos).	

N.

Mihály
1760.
alispán
(B. Perényi
Francziska

E nemzékrend mint látjuk, két testvértől, Mihály- és Imrétől jö le. Imre alapítá a grófi ágat, mellyről alább.

Mihály 1760-ban Bihar megye alispánja, neje báró Perényi Francziska, kitől — mint látjuk — négy fiu és egy leány-gyermeke maradt.

Imre (a Mihály fia) Bihar megyénél kezdett hivataloskodni mint aljegyző, később ítélő-mester, altárnok, majd sz. István-rend keresztese, és a hétszemélyes tábla ülnöke lön. Végre nyugalmaztatva meghalt Nagyváradon 1830-ki január 26-án; kora 86-dik évében. Nejétől felső-büki Nagy Teréziától gyermekei: Anna, váradi és micskei Baranyi György Bihar megyei táblabíró neje. Ferencz 1804-ben kapitány; Károly ugyan akkor az Eszterházy gyalog ezredben hadnagy, és Sándor.

János (Mihálynak fia) szintén Bihar megyénél viselt jegyzői, főszolgabírói, és 1783-dik évtől első alispáni hivatalt. Meghalt 1786-ki november 2-kán. Eltemettetett Várad-Olasziban a Ferenczesek zárdája alá. Neje bodorfalvi Baranyi Borbála a híres tábornok Baranyay János leánya volt, ki azután Fáradi Vörös Sándorné lön. Gyermekeit a nemzékrend mutatja, közülök Vincze okleveles ügyvéd Bihar megyei jegyző volt 1804-ben.

Mihálynak harmadik fia László, a Kálnoky huszár-ezredben hadnagy, s végre ezredes, azután pedig (1804-ben) Bihar megye híres alispánja. Neje Husztinger Janka volt. Fiai közül László szintén katonai pályát választott. 1804-ben hadnagy volt már. Ennek neje micskei Baranyi Cecilia 1856-ki sept. 15-kén, kora 59-dik évében halt meg Nagy-Marián. Gyermekei: Mihály, Algernon, Mária, Éva, Paulina, (Kazinczy Tituszné), Stefania (Beöthy Sánd.), és Erzse (Szunyogh Bertalan). Legnevezeteseb szerepet vitt Ödön fia, született ez Nagyváradon, 1796-ki dec. 5-kén. 1812-ben márcziusban Nagyváradon, midőn a philosophiai tanfolyamot végeze, az ott toborzó Chienmayer huszárokhoz állott be. Rövid idő mulva mint huszár kadet Lengyelországba vitetett a muzsák ellen. Nehány hónap mulva hadnagy lön, majd a Pozsonyban föllállított könnyü lovasokhoz mint főhadnagy át-tétetett. A francziák elleni minden későbbi ütközetben részt vett. Jelen volt Lipszénél, Párisban, és a nagyszerü dijoni táborozásban. A béke után Lengyelhonba, és onnan 1820-ban a katonaságot odahagyva, hazavonult. A magányélet csendét nyelvek, történeti és politikai munkák sat. olvasásával tölté. 1826-ban Bihar megye táblabírájává, 1832-, 1836-, 1843-ban követ, 1841-ben alispánja lön, 1848-ban főispánjává

neveztetett Bihar megyének. Ugyanez időben kormánybiztosi minőségben is működött, stb. 1849-ben Franciaországba menekült ¹⁾ — 1837-ben vette el nejét, Csanády Luizát, kitől gyermekei: Ákos s Sarolta.

A család másik ágát, mellyet grófi ágának nevezhetünk, Imre (Mihálynak testvére) inditá le. Imrének fia Gábor báró Reviczky Judittal nemzé ismét Imrét, ki grófságra emelkedett, de nejétől báró Pinczenau Annától csak egy leánya Jozefa maradt, ki jezerniczei és báhonyi Jezerniczky Lajos neje volt. Meghalt 1836-ki márczius 18-kán, kora 35-dik évében tüdősorvadásban. Eltemettetett Bahonyban, Pozsony megyében. Benne a Beöthyek grófi ágának vége szakadt ²⁾.

A családnak egy ága némellyek szerint Erdélybe is szakadt.

Komárom megyében szintén találunk Beöthy családra, melly két testvér-író mutatót föl, ugymint Zsigmondot (született 1819-ki febr. 17.) a költőt, ki beszélyeket, és mint ügyvéd jogi munkát is adott ki. És Lászlót (szül. Komáromban, 1826. máj. 1-jén), a humoristát, ki 1857-ben halt meg.

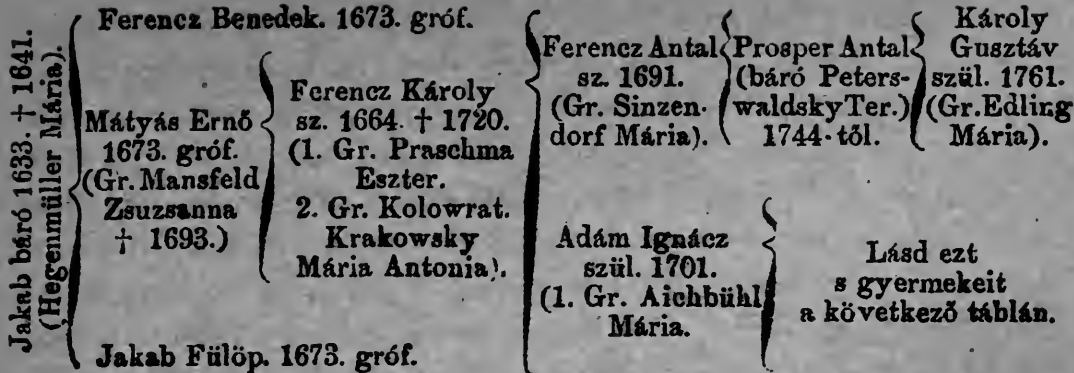
Berchtoldt család. (Gróf, ungerschützi báró). E régi család ³⁾ Tyrolból — némellyek szerint Spanyolországból — eredt. A XVI. század végén már Alsó-Ausztriában két ágon virágzott, és nemességében II. Rudolf császár által 1594 diki márczius 1-ső napján megerősítettett. Az egyik ágazat magát Sachsengangról, a másik Ungerschützről nevezé, és kiterjedt Cseh- és Morvaországba is. A sachsengangi Berchtoldt ágból Miksa, Sachsengang ura, 1603-ban; — és testvére Iván, ki 1587-ben Rudolf császárnak Ebersdorfi várában várkapitány volt, — 1606-ban Alsó-Ausztriában is lovagi rangra emelteték. Ez ág azonban János Menyhértben 1650-ben kihalt.

A másik ungerschützi ágnek törzsévé Jakab lón, ki szintén elnyeré az alsó-ausztriai lovagi rendet is 1628-ban. Azonban jeles tulajdonai által magának még magasabb fokozatokra is utat nyitott. Alsó-ausztriai kormány-tanácsnok, és a császári udvari kamara igazgatója lón. Erdemeiért pedig 1633-ki april 25-kén II. Ferdinand császár által bárói rangra, majd 1635-ben az alsó-ausztriai tartomány- s uri-rend (Land- und Herrenstand) sorába emeltetett. Meghalt 1641-ki május 28-kán. Második neje nemes Hegenmüller Mária Magdolna Zsuzsánna volt. Tőle a mai napig a család így származik le:

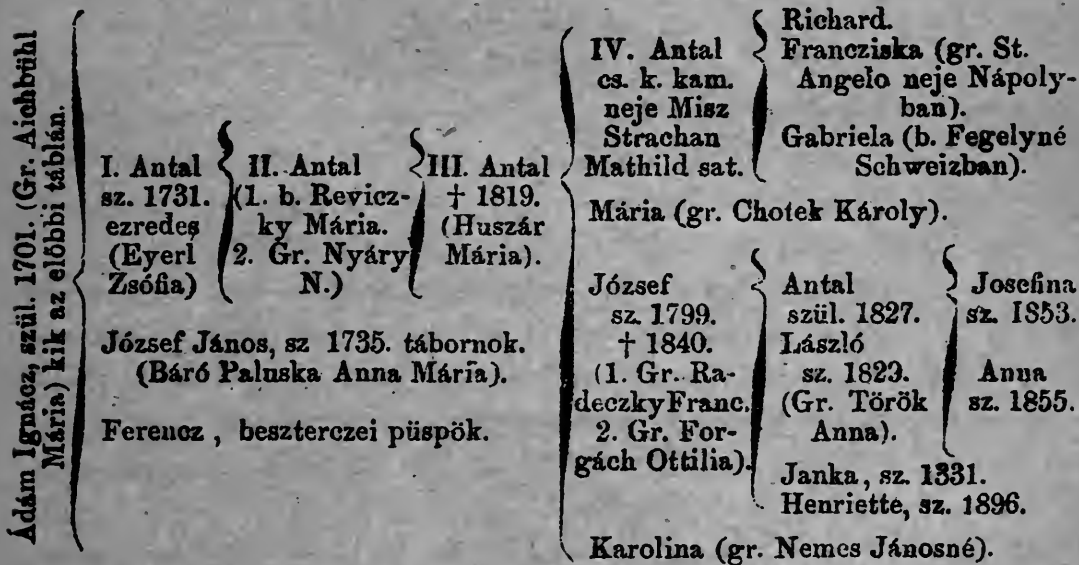
¹⁾ L. Ujabb ism. tár. I. köt. 495. l. életét.

²⁾ Regélő 1836. 17-dik szám.

³⁾ A család adatai szerint

Jakabnak a törzsnek, mint látjuk, három fia volt, kik 1673-diki julius 29-kén ausztriai grófságra emeltettek. Ezek közül Mátyás Ernő másodszor elvevén 1662-ben gróf Mansfeld Zsuzsannát, ettől 1664-ben született Ferencz Károly, ki által a családot tovább terjeszté. Említett Ferencz Károly kétszer nősült, első neje gróf Praschma Eszter Isabella Regina volt, ki 1708-ban halt meg. A második gróf Kolowrat Krakowsky Mária Antonia 1710-ben lőn neje Ferencz Károly meghalt 1720-ki sept. 19-kén. Gyermekei közül Ferencz Antal és Adám Ignác ágazatukat fentarták. Amannak ivadékait a tábla mutatja. Adám Ignácztól pedig a magyarországi ág származott le, mint a következő nemzékrend elétünteti:

Adám Ignác, ki 1701-ben született, gróf Aichbühl Mária-tól (szül. 1706. jun. 18. meghalt 1774.) született gyermekei által alapítá a magyarországi ágat. Három fia: 1. I. Antal, 2. József, és 3. Ferencz az 1751-ki országgyűlésen honfiusítatott. Ezek közül I. Antal a Pálffy vasas ezredben ezredes volt, és Krotzkánál elesett. Nejétől eyersbergi Eyerl Zsófiától utódait mutatja a táblázat.

A másik testvér József János (szül. 1735.) szintén a hadi pályára lépven, tábornok lön. Neje báró Paluska Anna Mária volt.

A harmadik testvér Ferencz papi pályára lépven, végre pozsonyi nagy prépostból, helytartósági tanácsnokból, és novi czimzetes püspökből 1776-ki jan. 1-jén az akkor felállított besztercei megye első püspöke lön. 1780-ban belső titkos tanácsos. Meghalt 1793. aug. 14-én.

I. Antalnak fia II. Antal, a kinek első nejétől báró Reviczky Máriától született fia ismét III. Antal. Ez nejétől baráthi Huszár Máriától született gyermekei ágát még inkább kiterjeszté. Meghalt 1819-ben. Gyermekei:

a) IV. Antal szül. 1798-ban Nógrád megyében Füleken sat. birtokos, cs. kir. kamarás. Neje Miss Strachan Mathild.

b) Mária, szül. 1795-ben, csillagker. palota-hölgy, 1817-diki julius 15-ke óta cs. kir. kam. és titk. tanácsos gr. Chotek Károly neje.

c) József, cs. kir. kam., szül. 1799-ben, meghalt 1840-ben. Első neje gr. Radezky Francziska; ettől született 1826-ban Antal fia. — Második neje 1827-ik óta gróf Forgách Ottilia, (szül. 1810.) a ki megözvegyülvén, hyeburgi Hye Rudolf által vezetettet ismét ol-tárhoz. Ettől gyermekei: László, szül. 1829-ki febr. 16-kán, főhadnagy a cs. kir. hadseregben, egybekelt 1853-ki márcz. 29-kén szendrői gróf Török Annával, kitől gyermekeit a táblán láthatni. Janka, szül. 1831-ben, és Henriette szül. 1836-ban.

d) Karolina (szintén III. Antal gyermeke, született 1802-ben. Csillagkeresztes és palota-hölgye a császárnénak, 1821. óta hidvégi gróf Nemes János cs. kir. kam. és titk. tanácsos neje.

Eddig a magyarországi ág. Azonban virágzik a család egy másik ága is, melly, mivel Magyarországon is birtokos, és mivel több családdal vérséges összeköttetésben áll, szintén igényli e helyen megemlítését. Ez ágnak jelenleg feje

Gróf Zsigmond András Corsin, született 1799-ki febr. 4-kén, birtokosa Morvaországban a buchlaui és zerawitzi urodalomnak, Magyarországon pedig közbirtokos a nagy-zábláthi és putnoki urodalomban; 1828-ki october 23-kán vette nőül mitrowitzi gróf Wratislaw Ludmilla Mária Terézia cs. ker.-hölgyet, és Csehországban Olbramovitz birtokosát, (sz. 1808. jul. 26.) kitől gyermekei: 1. Ludmilla Gizella Teréz, született 1831-ki april 20-kán, férjhez ment 1840-diki febr. 21-kén, gróf Harnoncour-Unverzagt Huberthoz. 2. Zsigmond Kálmán Corsin, szül. 1834-ki február 6-kán.

Testvére: Antal, született 1801. ápril 13-kán, szintén birtokos Nagy-Zábláthon és Dédesen; és Morvaországban tartományrendi ur. (Landstand).

Unokatestvére: Károly, született 1795-ki oct. 28-kán, alsó-ausztriai tartományrendi ur, nőül vette 1820-ki május 6-kán gróf Lodron-Laterano Cziczelle csillagkeresztes hölgyet (született 1794-ki január 20-án). Ettől leánya Eleonora Jozefa, szül. 1830. aug. 3-kán; 1845-ki sept. 8 ka óta pallini Inkey Kázmér neje.

Károlynak még több rokona is él, kik azonban már e gyűjtemény körén kívül állanak.

A család grófi czimere egy négy részre osztott paizs. Az 1. és 4. arany udvarban koronás egyfejű fekete sas kiterjesztett szárnyakkal a paizs belső része felé fordulva látható. A 2. és 3. kék udvarban két ezüst gerenda rézsut fölfelé a közepén szegletet alakít, mely alatt egy kétfarkú koronás oroszlán áll, első jobb lábában pallózt, baljában vas vértet tart, eddig a metszvény mutatja. A paizs tetejét grófi korona fűdi, mellyen két koronás nyílt sisak nyugszik, a jobb oldalán a paizsbeli fekete sas, a bal oldaliból az

említett oroszlán emelkedik ki. A foszladék jobbról arany-fekete színű, balról eziüst-kék ¹⁾).

Bercsény család. (Székesi, gróf). Olly családnév, melly — kivált a XVII. és XVIII. század elején szerepelt történeteinkben, és — elbukott! mielőtt — elenyészett volna.

Eredetét a székelyföldre a Maros-székbe viszik be, és az előnevet adó Székes nevű helység csakugyan a Maros-székben van. Cserey Mihály az ifjabb Miklósról ²⁾ irván, határozatlanul érinti csak, hogy „az eleje Marus székből Székesről bujdosott volt ki gyilkosság miatt; — a feleségemnek — ugymond — a Kún ágról közel való atyafija“ ³⁾. — Kemény János azonban e kibujdosó nevét is meghatározza, állitván,

¹⁾ Adami Scut. gentil. Tom. I. — Siebmacher grosses Wappenbuch-jában is.

²⁾ Hogy két Miklós volt, alább látandjuk.

³⁾ Cserey Mihály Historiája 315. l.

hogy az Bercsényi Imre volt ¹⁾, a Bethlen Gábor korában élő nógrádi főkapitány, azután pozsonyi főkamárás, kiről alább leend említés. Azonban Imre előtt is találunk már Magyarországon e családbeliekre. Így már 1544-ben előfordul Bercsény László, kinek Dóczy Miklóssal volt baja elhajtott lovak végett ²⁾.

Lehoczky szintén említ Bercsényi Lászlót mint szörényi bánt, de év nélkül ³⁾.

Wagner pedig 1607-re sóvári Soós Borbálát említi, mint Bercsény István özvegyét ⁴⁾.

Mindezek megemlítése mellett Magyarországon a család megalapítójául mégis a már nevezett Imrét kell elismernünk. Ez — mint Kemény önéletiratából már az idézetben áll, — Erdélyből Magyarországra telepedett meg II. Ferdinand alatt, és aransarkantyús vitéz (eques auratus) majd Nógrád vára kapitánya, végre pedig a pozsonyi kamarának főtanácsosa lőn, sőt bárói rangra is emeltetett ⁵⁾, úgy látszik életének utolsó évében 1638-ban, mielőtt a svecusok elleni hadban elesett ⁶⁾.

Imrének nővére volt Borbála Lázár Istvánné, és — úgy látszik másik nővére — volt Bercsényi Zsuzsanna, Farnasi Géczy Gábornak hitvese 1630-ban, ki Bihar megyében Nagyfalú, Szentmiklós, Cseleki (tán Cséklye), Zaránd vármegyében Téezi, Pipaly, Csokai és

¹⁾ „Kemény János Önéletirása“ Szalaynál a 137. lapon. Kemény Jánosnak szavai ezek: „Végre Bercsényi Imre, kit azelőtt az fejedelem diszputált vala, melly miatt amaz nyughatatlankodván, egykor Romában devotiojának praetextusával kéredzék és jára; másszor Jeruzsálemben, mert igen catholicus ember vala, nekünk atyánkfija; azok megjárása után ugyan ki is bontakozék, és római császár birtokában telepedék, elsőben nógrádi kapitányságban, azután pozsonyi főkamárasságban állítaték; noha valami magyar hadakat is azon tisztei alatt fogadván, svecusok ellen valo hadra is ment vala, és oda vessze is el, fiai élnek; — ez azért . . . sat.

²⁾ Sz. Benedeki Conv. Fasc. XVII. Nr. 52. Admonitorio Evocatoriae via novi pro Nicolao Dóczy in facto abactorum pecorum contra Ladislaum de Bercsény intuitu denegatae transmissionis coram Cottu Bars. — U. ott Fasc. XLIII. Nro 2.

³⁾ Lehoczky: Stemmatogr. 48. l.

⁴⁾ Tabell. geneal. Ms. tab. XLVII.

⁵⁾ Collect. Herald. Ms. 106 l. — De az 1639-ki év hibásnak látszik, miután 1638-ban elesett. Lehoczky II. 167. lapon pedig 1693-ra teszi szinte hibásan, hihetőleg 1633-ban lett báró.

⁶⁾ Bel Not. nov. Hung. I. 457. hol sacri sepulchri eques auratus-nak iratik.

Gorbai helységbeli birtokrészét Bercsény Imrének elzalogitá ¹⁾. Nevezett Zsuzsánna 1635-ben már özvegy volt ²⁾.

Imrének fia volt László ³⁾, ki Hont megyei Damásd várának kapitánya volt, mellyet a töröknek könnyü móddal átengedvén ⁴⁾, ezért az 1647-ki országgyűlés a nádor elé idézteté ⁵⁾.

Szintén Imrének fia ⁶⁾ volt I. Miklós is. Ez ifjúságában Lengyelországban, Erdélyben, és a részekben II. Rákóczy György alatt a törökök ellen többször harczolt, Érsekújvár védelmében pedig vitézségét szintén kitüntette, miért I. Leopoldtól ország-alkapitányává neveztetett ⁷⁾. Birtokot szerzett Nyitra megyében is, hol Brunóczot és Temétvényt birta. Valamint atyja Imre Kemény János önéletírása szerint „igen catholicus ember vala“, ugy Miklós is Tarnóczy István jesuita idézett munkája szerint „buzgó katolikus volt, ki bucsukra is járt Mária-Czellbe, Nagyszombatban a Ferenczes szerzetesek egyházában oltárokat, Temétvény várában pedig kápolnát építete. Élt még 1684-ben is ⁸⁾. És ez évben a budai táborozásban is részt vett ⁹⁾.

I. Miklós után következik a vele egy időben is már élő II. Miklós, — ha jól sejtem — Lászlónak a damasdi kapitánynak fia, született 1650. táján, már 1692-ben mint gróf, aransarkantyús.

¹⁾ Gyulafejérvári káptalanban Böjthi Gásp. Protoc. fol. 64.

²⁾ Kolos monostori. Conv. Proth. O. fol. 33. 34. Prot. II. 124, 125., 126., 141. Prot. III. fol. 3. Prot. O. secund. fol. 75. etc.

³⁾ Lehoczky id. helyen nyilván Imre fiának mondja.

⁴⁾ Tudománytár 1835-ki IV. köt. 190. l.

⁵⁾ LXIV. törv. czikk.

⁶⁾ Tarnóczy Istv. Nagy mesterség a jó élet. Bellarmin után fordítva. Nagyszombat, 1674., melly munka „székesi Bercsényi Miklósnak ő felsége Dunán innen Magyarország részei és Érsekújvár ellen való véghelyek és bányavárosoknak oltalmazó erősségeknek vice-generalisának, Magyarország kapitányának van ajánlva.“ Az ajánló beszédből kitünik némelly életére vonatkozó adatokon kívül az is, hogy atyja a pozsonyi kamara tanácsosa (tehát Imre) volt.

⁷⁾ U. ott.

⁸⁾ Galgóc várában 1684. nov. 6-kán kelt levele Dobay Jánoshoz gyűjteményben. — Az eredeti fekete pecséttel gyászolás jeleül.

⁹⁾ Egy hozzá intézett, 1684. sept. 23-kán kelt eredeti levélen gyűjteményben illy külczime (adresse) áll: Illustrissimo Dno Dno Nicolao Bercsényi Seniori, Libero Baroni de székes, Equiti Aurato, Sacr. Caes. Regiaequae Mattis Consiliario, Cameratio, nec non Confinium Cis-Danubianorum vicegenerali etc. Dno Dno mihi gratiosissimo. — In Castris ad Budam locatis. — Itt is már a seniori szó mutatja, hogy a családban két Miklós volt, mit azért szükség megjegyezni, mert e család nemzékrende nagyon sok előtt ismeretlen, és általánososan a Rákóczyval szerepelt Miklóst amazzal összetévesztik, sőt egynek tartják.

vitéz, cs. kir. tanácsos és kamarás, Szeged vára főkapitánya, és Ungh vármegye főispánja iratta ki czimét ¹⁾. 1689-ben gróffá lett ²⁾. Később 1703-dik óta mint a Rákóczy-féle forradalomnak ugy szólva teremtője. E forradalom alatt már Ungh vármegyének örökös főispánja, a szövetségelt rendek összes hadseregének fővezére, valamint a senatusnak elnöke volt. 1711-ben a szathmári béke után kegyelem helyett ő is a bujdosók sorsát választá, és mint ilyen Törökországban Rodostón meghalt 1725. nov. 6-kán ³⁾. Neje három volt. Első homonnai *Drugeth Krisztina* ⁴⁾, második *Csáky Krisztina* ⁵⁾. A harmadik volt nemes *Kőszeghi Zsuzsanna*, kivel már Törökországban kelt egybe. Az első nejétől született fia *László*, és leánya *Zsuzsanna* gróf *Zichy Péterné*.

László (II. Miklósnak fia) Franciaországban egy huszár ezredet alapított, és ott halt meg 1761-ben. Ennek fia gróf *Bercsény Antal* 1794-ben Bécsben lakott ⁶⁾, és azóta a család — mint mondatik — hazájába térhetéseért tett lépéseket.

Áttekintésül a nemzékrend imez:

Imre báró nógrádi kapitány és kamarás + 1338.	} <i>László</i> damasdi kapitán eanak fia. 1. <i>Miklós</i> 1679. 1684.	} <i>Gróf II. Miklós</i> 1692. szegedi kapit. 1701–1711. forr. fővezér. 1725. (1. <i>Drugeth Kriszt.</i> 2. <i>Csáky Krisztina.</i> 3. <i>Kőszeghi Zsuzs.</i>)	} <i>László</i> Franciaországban + 1762. <i>Zsuzsa</i> (gr. <i>Zichy Péterné</i>).	} <i>Antal</i> 1794.

A családnak ősi czimere az egyszarvu. A bárói czimer, melyet Imre kapott — ez: a paizs kék udvara egy nagyobb vörös kereszt, és körülé négy kisebb vörös kereszt látható. A sisak koronájából egyszarvu emelkedik föl. A foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös. — Már I. *Bercsény Miklós* (az idősb) báró pecsétein a paizs kétfelé osztatik, a jobboldali kék mezőben van a hármas kereszt, a baloldali vörös mezőben hármas halmon korona, és abból nyúlik fel az egyszarvú. A sisak koronájából ismét egyszarvú. A paizs körül foszla-

¹⁾ Csejthe várában 1692-ki april 3-kán *Kisfaludi Lipthay András* Szeged vára alkaptánya részére kiadott menedéklevél *Lipthay család* levéltárában.

²⁾ *Lehoczky II.* 167.

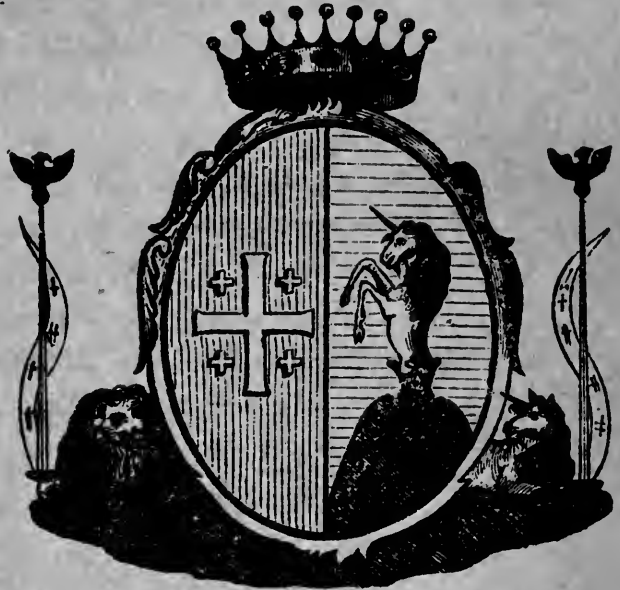
³⁾ *Mikes Kelemen*: Törökországi levelei, *Kultsár István* által Szombat-hely, 1794. 179. lap.

⁴⁾ Ki előbb ghimesi *Forgách Andrásné*, másodsor erdődi *Pálffy Ferenczné* volt, és csak harmadszor lón *Bercsényiné*. *Wagner Coll. geneal. Dec. III.* 54.

⁵⁾ Ki előbb trakostyáni *Draskovics Miklós* országbiró, másodsor Erdődy bán neje volt, harmadszor lett *Bercsényiné*. *L. Wagner Mas. tom. LXX* 73.

⁶⁾ *Mikes Kelemen* id. h. előbeszédében.

dék ¹⁾. Másutt — mint a második metszvény mutatja — a czimer ugyanaz, de a paizs mellett (telamonok gyanánt) egyszarvú s oroslán fekszik, mellettök égnek álló kard, mellynek hegyén egyfejű sas ²⁾. E telamonok II. Miklósnak a már grófnak czimerein is láthatók, csak

hogy már mindkét oldalról felálló oroslán alakban ³⁾. (A metsző mai alakú és hibásan 9 gombos koronát vésett).

Berczely család. (Berczeli): Nógrád megyei régi család. Azon megyében Nagy- és Kis-Berczel helységet már a XV. század elején e család bírta. 1410-ben Berczeli Ugrin Miklós nyolczados törvényszék előtt perel Berczely Istvánnak fia Miklós ellen ⁴⁾.

A mostan élő családnak nemzékrendét azonban csak a XVIII. század végén élt Berczely Gergelytől közölhetem a következő családfán ⁵⁾:

	Katalin. (Balczer József).							
	Gergely	{	Eva. (Várkonyi Imrené).					
			Erzsébet. (Hamar Ferenczné).					
Idősb Gergely	{	István	{	Mihály	{	Mihály		
				(Hamar Anna).		Ádám.		
		Pál 1726. 1734.	Péter.	János (Velenczey Zsuzsa).	}	István, kapitány.	}	Antal. (Zlinszky Mária).
						József.		Anna.
				Jozefa.				

¹⁾ 1684-ben kelt levelén.

²⁾ Adami scut. gent. I. Tom.

³⁾ 1706—1709-ben kelt levelein.

⁴⁾ 1410. Octavalis processus Nicolai Ugrin de Berczel, contra Nicolaum filium Stephani de Berczel ad sequestrationem portionis Berczeliensis institutus in partibus. — 1794-ben Bodonyi Annára maradt levéltárban Regestrumom szerint a 8-dik Fasciculusban. — ⁵⁾ Perben hitel. családfa szerint.

Idősb Gergelynek fia Pál 1734. jul. 15-kén III. Károly királytól adományt vett Felső- és Alsó-, vagyis Nagy- és Kis-Berczelre, Vanyarcz helységnek, és Ujlak pusztának fele részére, és Becske helységben két házhelyre, mellyekbe ellenmondások mellett beiktattatott ¹⁾).

A család néhány tagja katonai pályán szolgált, nagyobb része gazdászatának élt.

Czimere a családnak itten láthatólag kék mezőben zöld halom felett koronás oroszlán kettős farkkal, első jobb lábában kardot villogtatva. A sisak koronáján bajnoki kar nyugszik, szintén kardot tartva. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüst-vörös.

Berecz család. E családnév is, mint sok más, a „Briccius“ keresztnévből származott, és ugy Magyar- mint Erdélyországban több illynevű családot birunk. Magyarországon Heves, Tolna és Zemplin vármegyékben nemesrendű.

Ezek közül a nemességre egyik 1714-ben tett szert, a midőn Berecz Mihály és Tamás III. Károlytól czimeres levelet kapott. Czimerül kaptak: zöld mezőn két hátsó lábán felemelkedő egyszarvút, melly lábaival három piros rózsát tart. A vért fölötti sisakból ugyan olyan egyszarvú nő ki. A foszladék jobbról aranykék, balról ezüst-vörös ²⁾).

— **Bereczk család.** Somogy vármegye nemesei közé soroltatik.

Bereczk család. (Vizaknai). Erdélyi nemes család. György hadi ember volt Apaffy Mihály korában. Nejétől Sibai Katától született ismét György, ki Nagy-Enyeden tanult, a külföldön is járt, hol az orvosi tudományokból tudori oklevelet szerzett. Haza érkezvén, az orvosi gyakorlatra lépett, Kolosvárott bíró is volt, és tanácsos. Meghalt 1720-ban, kora 52-dik évében. Irt és nyomtatott néhány kis könyvet ³⁾).

Bereczky család. Heves, Pest és Zemplin megye nemesei sorában leljük nevét. — Erdélyben még több illynevű család virágzik. Ismeretesek közülök a következők:

¹⁾ A Bodonyi család levéltári regestruma szerint nálam.

²⁾ Collect. herald. Nro 619.

³⁾ Horányi Nova Mem. 422.

Bereczky család. (Szent-rontási). A szent-rontási Bereczky családnak egyik őse Máthé, a Maros-székben néhány jobbágyot kapott adományba Báthori Gábor fejedelemtől 1609-ki october 20-kán ¹⁾).

Bereczky család. (Torboszlói). Torboszlói Bereczky Máté említetik 1579-ben Báthori Kristóf ítéletlevelében ²⁾. Maradécai közül élnek (1854-ben) L á s z l ó és S á n d o r testvérek ³⁾, marosszéki volt hivatalnokok.

Bereczky család birt Doboka megyében is Kidében, hol 1766-ban a katholika egyházmegye alapítójául említetik ⁴⁾.

Bereghy család. (Mikai). Hajdan Szathmár vármegyében virágzott. 1500-ban mikai Bereghy Lászlónak mikai birtokához íteltett egy darab witkai föld a csaholyi út mentében ⁵⁾.

Beregszászy család. Bereg vármegye nemességi összeírásában foglaltatik. E néven Péter hajdan sárospataki tanár volt 1574-ben ⁶⁾.

Berey család. Szathmár vármegyében a XVI. század végén találjuk, hol Majtis helységben egy nemes udvarhelyet kap Berey Mihály és Zikszay Ambrus királyi adományban ⁷⁾. Ennek ivadéka e megyében most is él.

Berendy család. Szathmár megye kihalt nevezetesebb családja. Eredetére nézve állítólag szász volt ⁸⁾, és mivel őse a bányák miveléséhez értett, Lengyelországból Magyarországra hívta meg egyik királyunk, és Szathmár vármegyében Berend helységgel adományozta, és innen vette a család nevét. Már a XIV. században honunkban volt a család. 1330-ban Berendy Márton mester a pártos oláhok által körülvett I. Károly királyt, paizsával fedezve, szabadította meg a veszedelemből. — 1463-ban Berendy István élt, és Jajcza vára alatt Mátyás királyt menté meg, a mennyiben egy a király ellen törekedő nagytestü törököt nyilával a hasán keresztül lőtt. E tetteért 1463-ki nov. 11-kén Jajcza várában költ levélben illy czimert kapott: vörös

¹⁾ Kemény: Notitia Archivi Cap. Albens. 237. l. Szent-rontás nevü helyet Erdély földiratában nem leltem; s így e név valószínűleg hibás.

²⁾ Székely Nemz. Constitutioja. 272. lap.

³⁾ Kóváry Erdély nev. családai. 257. l.

⁴⁾ Hodor: Doboka várm. 51.

⁵⁾ Szirmay Szathmár várm. II. 96.

⁶⁾ Szirmay C. Zemplin n. top. 212.

⁷⁾ U. az: Szathmár várm. II. 215

⁸⁾ U. ott. 302. l.

mezőben szarvával fölemelt félholdat, mellynek közepét egy nyíl nagy és hosszú hegyével érinti, s fölötte arany csillagok fénylenek ¹⁾).

Ugyanesak e családból 1525-ben II. Lajos király D á v i d nagybányai kamarai gróf volt, és családi czimere az akkor Nagybányán vert pénzekben is látható eme felirattal: „*Temp. David de Berend. Camer. Rivuli Do.*“

1539-ben élt Berendy J á n o s, kitől Szamos-Kórogy faluban egy almás kertnek kibocsátását követelte Egry Péter és Dobay Jó Demeter ²⁾. F. Jánosnak neje Kenderes Anna volt, ettől leánya Berendy Magdolna, Kún Domokosné ³⁾.

Erdélyben a Berendi **Berendy** család — Kőváry szerint — kihalt.

Berény család. (Malomfalvi). Erdély csalá dai közül való. Malomfalvi Berény György eléfordul Báthori Zsigmondnak 1597-ben a fiscus és Bernáld családörökösök között lefolyt pörben kelt ítéletlevelében ⁴⁾.

Berényi család. (Karacs-Berényi, gróf). Régi törzsökös magyar család, melly okleveles emlékezetét 1205-ig mutatja ki. II. András király korában élt Mihály, ki 1231-ben Pesten a domokosi szerzetesek ⁵⁾ részére sz. Antalról nevezett egyházat és zárdát alapított ⁶⁾.

I. Mihálynak fia Bertalan ⁷⁾, ennek fiai voltak J ó b K u n c h e d és D e r s ⁸⁾, kik 1266-ban Palaeolog görög császár ellen vitézül harezoltak, D e r s ott vitézül elesett.

¹⁾ Szirmay: Szathmár várm. II. 302. 303. lapon sajtóhibából áll G e r e n d y Berendy helyett, a mint ez kitetszik a leirt czimernek a Schönvisner által 266. l. közölt pénzen látható czimerrel egy formaságából.

²⁾ U. ott 191.

³⁾ U. ott 266.

⁴⁾ A n. székely nemz. constitutiójai. Pest. 1818. 66. l.

⁵⁾ A D o m i n i c a n u s szerzetet azért nem irom d ö m e s b a r á t - n a k, mert D o m i n i c u s = D o m o k o s; D ö m e pedig = D e m e t r i u s.

⁶⁾ Bel. Notit. nov. IV. 98.

⁷⁾ Mocsáry Antal (ki a Berényi család levéltárát ismerte), „Nógrád vármegye ismerete“ I. köt. 168. lapján, és Lehoczky Stematogr. 48. l.

⁸⁾ Lehoczky rosszul írja ezeket Antal fiaul; Mocsáry állítása szerint, ki 1266-ról oklevelet közöl annak bizonyosságul, hogy ezek Bertalan fiai voltak. E levélben: „Kunched, Job, filii Bartholomaei de Villa Berény“ neveztetnek. L. Fejér: Cod. Diplom. Tom. IV. vol. II. pag. 344.

Jób Szolnok vármegyei főispán volt, és Bodolo várat építé Erdélyben, életét — valószínűleg mint fogoly a hét toronyban végzé. Neje a vitéz családból volt¹⁾. Bizonyos az, hogy fia is volt Lovrant nevű, kinck Karancs-Berényben Nógrád vármegyében sírköve új egyház építéskor megtaláltatott. E sírkövön e körirat van: „*Hic iacet Lovrant filius D. Jobi de Berin*“²⁾.

Kunched Isaszegnél is harczolt Ernei bánnal, és érdemeiért Nógrád vármegyében a szent Erzsébeti pusztát kapta adományban 1266-ban³⁾.

Dersnek fia volt I. András⁴⁾ a győri ütközetben IV. László király szeme láttára hősileg viselte magát, és sebeket kapott, miért nemességében 1274-ben megerősített⁵⁾.

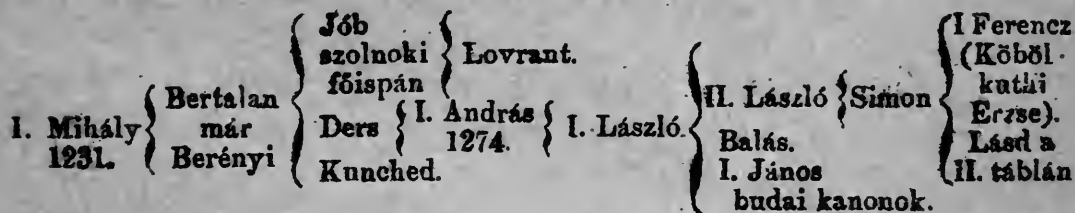
I. Andrásnak fia I. László, három fiut nemzett, ugymint II. Lászlót, Balást, fővadászmestereket, és I. Jánost⁶⁾, a budai társas káptalan kanonokát.

Ezek közül II. László terjeszté tovább a családot fia Simon által.

Simonnak fia volt I. Ferencz, ki Nyitra megyében. Bodok vára örökös ura volt. Neje Kőbölkuthi Erzsébet.

Lássuk most az eddigi leszármazást az

I. táblán.

¹⁾ Lehoczky szerint id. h.

²⁾ Mocsáry id. h. 174. l.

³⁾ Lehoczky id. h. — Mocsáry szerint 170. l. Berényi Ferencz 1636-ban iktattatott be Sz.-Erzsébotn. — Ez utóbbi új adományczimén történbetett.

⁴⁾ Lehoczky a nemzékrenden I. András t Kunched fiának írja, a szövegben pedig Ders Andreas-nak nevezi. — Hogy I. András Dersnek (De Ernek) fia volt, bizonyítja gr. Berényi Tamás zempléni főispán fölött „S z o r g a l m a t o s A b n e r“ czím alatt mondott halotti beszéd. Nagyszombat, 1747. 19. l. és ennek első neje gróf Barkóczy Terézia „S t i m u l u s M o r t i s“ czimű halotti beszede. Pozsony, 1738. Minek azért lehet hinni; mert a szónok származási előadását a család levéltári adatai szerint írta.

⁵⁾ Az imént idézett két halotti beszéd szerint András a győri ütközetbeli vitézségeért Valkó vármegyében Neuna várát kapta. Lehoczky is így említi. Mocsáry beszél csupán a nemesség megerősítéséről.

⁶⁾ Bel id. h. Lehoczky is; de ez utóbbi nem írja Jánost papnak, sőt inkább tőle negyed izig igazat közöl.

A családja végén álló I. Ferencznek Kőbölkuthi Erzséttől fia volt II. András¹⁾. Ez I. Ferdinand korában élt, és ennek hive volt Szapolyay ellenében, miért emez által birtokaitól is megfosztatott²⁾. Azonban I. Ferdinand által viszont jószágokkal adományoztatott. 1550-ben királyi adományban kapta Nógrád megyében Kazár helységet, Gömörben Belnát kis-belnai Bertalan és János magvaszakadtán³⁾. Továbbá 1558-ban Zerdahelyi Istvánnal, Pilinyi Bálinttal, és Muraközy Mátyással Nógrád vármegyében Karancskeszi, Mihály-Gerge és Tarnócz helységben, és a nagy-aranyi pusztán Nógrád vármegyében részbirtokot kapott kir. adományban⁴⁾. Neje kettő volt. Az első Theszéri Margit⁵⁾, a második Onori Kata⁶⁾. Az elsőtől gyermekeiül említettnek Pál, Benedek 1552-ben, és Boldizsár, ki nejével Apponyi Katalinnal — szintén mint testvérei — gyermekeket nem hagyván, a Theszéri javakat is apul testvére II. Ferencznek hagyományozta⁷⁾. Második nejétől Onori Katalintól fia volt Zsigmond, kinek magvaszakadt, Erzsébet pelérdi Pelérdy Péter neje, és II. Ferencz.

II. Ferencz (II. András fia) I. Ferdinand király korában az egész Magyarország fő hadi biztosa volt⁸⁾. Neje kettő volt. Az első Marsovszky Katalin, a második tőkés-ujfalusi Ujfalusy Istvánnak leánya Dorottya, ki előbb nepsiczi és páczolai Sárkány György hajmoczi várkapitánynak özvegye volt. Ezekből fölösen megsaporodott családja. Vagyonában is igyekvék magát biztosítani, 1608-ban új adománylevelet

¹⁾ Bel és Lehoczky I. Ferencznek fiául teszik Boldizsárt is. Azonban látni fogjuk, hogy Boldizsár I. Ferencznek II. András fia után unokája volt. Ugyancsak Bel és Lehoczky Jusztinát is I. Ferencz leányául írják, más kútfő után alább azonban ezt III. András leányául látandjuk.

²⁾ Berényi Tamás fölötte mondott halotti beszéd. 20. l.

³⁾ Mocsáry id. h. 170. l.

⁴⁾ U. ott a sz. Benedeki Convent oklevelére hivatkozva.

⁵⁾ Hogy II. Andrásnak Theszéri Margit volt a neje, világosan kitünik a Báthory Theszéri-féle ismeretes régi, és most végeldöntés alatt álló zálogos pörben bemutatott nemzéktablákról, hol ez a sz. Benedeki Convent oklevelével igazoltatik.

⁶⁾ Bel id. h. Onori Katalint II. András nejéül írja. Ezt bizonyítja oklevél is a sz. Benedeki Conventből, így kellett tehát mind a két nőt feleségeül vennem. Értelme az érdekelt pörben II. Andrásnak csak Theszéri Margit nejétől gyermekei tételnek ki, és ezek különböznek a Bel által előadottaktól, csak mind a két feleségnek elfogadása által hiszem a valóságot kiderítve.

⁷⁾ Geneal. Anthem. Cod. Mss. 207. tom. II. 1580-ban. És lásd testvéreivel együtt a Báthory-Theszéri pörben M. 34. sz. alatt.

⁸⁾ Gr. Berényi Tamás fölötte halotti beszéd. 20. l.

szerezett Rudolf királytól Berény és Kis-Bárkány helységre, és a Telki pusztára Nógrád vármegyében. 1627-ben Tarnócz helységbe, 1636-ban pedig Sz.-Erzsébeten iktattatott be ¹⁾. Gyermekai a következők, az első nejétől:

Zsófia, 1611-ke óta Boronkay Jánosné, és Zsigmond.

Második nejétől születtek III. András, ki ügyvéd, és 1633-ban Pozsony vármegye jegyzője volt ²⁾. Ennek hitvese Ocskay Anna (Ocskay Zsigmondnak nagy-szelcséni Zsuzsannától született leánya) volt, kitől csak leányai lettek, ugymint: Katalin Csuzy Péterné, Justina ³⁾, 1. Révay Györgyné, 2. Palugyay Mártonné. Zsuzsanna Rudnay Györgyné 1653-ban. Eképen III. András fiága kihalt.

II. Ferencznek gyermekei voltak még: Borbála gróf Eszterházy Jánosné, József korán elhalt, Klára sz. Klára-rendi apáca, Erzsébet gróf Zichy Miklósné, és végre

I. György, ki egyik legnevezetesebb emberévé vált a családnak. Előbb (1642-ben) Nyitra vármegye alispánja volt ⁴⁾, ugyanazon évben báró lón ⁵⁾. 1659-ben mint I. Leopold követe járt Erdélybe Kémény Jánoshoz, és Barcsay Ákoshoz ⁶⁾, 1662-ben kir. táblai báróvá lón, és Pétervásárát (Heves vármegyében) nyerte örökségül. Engedélyt kapott I. Leopold király, hogy Bodok várát Nyitra megyében felépíthesse. Már előbb 1651-ben Pálfi Pál nádortól adományt kapott Nógrád megyében Panyi Darócz, Homok Terennye helységbeli, és Devecser pusztai rész birtokára, ugy egész Mizerfára, mellyekbe 1652-ben beiktattatott ⁶⁾. Neje kettő volt. Az első Kereszturi Zsuzsanna (Keresztúry Andrásnak Elefant Judittól született leánya), a második Eszterházy Zsófia. Ezekből következő kilencz gyermekei lettek ⁷⁾:

- 1) Katalin Sándor Jánosné.
- 2) Julianna.
- 3) Zsuzsanna nagyságos Pogrányi Ferenczné.
- 4) Mária Palugyay Jánosné.
- 5) Báró Tamás, elesett Érsekujvárnál.

¹⁾ Mocsáry id. h. 170. l.

²⁾ Geneal. Auth. Cod. Ms. 207. tom. II. E gyermekeket sem Bel, sem Lohoczky nem említi. Én itt az id. kézirat után, melly pörben használtatott, adom.

³⁾ Geneal. authen. id. h.

⁴⁾ Hist. herald. Handbuch. Gotha 1855. 47. l.

⁵⁾ Mocsáry id. h.

⁶⁾ Mocsáry id. h.

⁷⁾ Geneal. auth. id. h. — és Lohoczky. — Bel csak második nejét említi.

6) Báró III. Ferencz, ennek két neje volt, első kis-sennyei Sennye Erzsébet, második Koksay Éva. Az elsőtől született: Ádám, kinek két neje közül egy sem hagyott férfigyermeget. Az első nejétől Koháry Zsófiától születtek: Mária Anna báró Andrássy Györgyné, és Erzsébet, 1. gr. Eszterházy Ádámné, 2. gr. Nádasdy Boldizsárné ¹⁾. Második nejétől báró Bossány Judittól lett Klára Taródy Istvánné ²⁾. Ádám ága is kihalt. — III. Ferencznek második nejétől Koksay Évától csak leányai lettek, ugymint: Zsófia, Splényi László tábornagy neje, Mária Anna mint báró Zay András jegyese halt meg ³⁾. És Katalin Splényi Gábor tábornok neje. Igy III. Ferencz férfi-ága is elenyészett.

7) I. Péter birta Nagy-Tapolcsányt, neje b. Hölgyi Anna Hölgyi Gáspár leánya volt, kitől csak egy leánya maradt: Mária Terézia ⁴⁾ 1. gr. Erdődy Józsefné, 2. gr. Csáky jegyese lön, de egybekelés előtt meghalt ⁵⁾.

8) I. Pál, kinek neje divékujfalusi Ujfalussy Jánosnak leánya Éva volt, három leányt és egy fiut nemzett. Leányai Erzsébet, 1. báró Ujfalussy Pálné, 2. gróf Forgách Ignáczné. — Éva Kis-Mártonban Ágoston-rendi apáca. Julianna gróf Breüner Antalné; és fia Imre, ki a most is virágzó Trencsén megyei beczkói ág törzse lévén, alább említetik, és a III. táblázaton maradékaival együtt látható.

9) II. György, ennek fia volt III. György, ki nejével divékujfalusi gróf Ujfalussy Klárával a mostanig lenyuló korosi vagyis nyitrai, ugy a bodoki és karancsberényi ágat alapítá, s kitől a IV. táblázatot kezdjük el.

¹⁾ Gróf Nádasdy Boldizsárt csak Bel id. h. említi.

²⁾ Csak Geneal. auth. id. h. említették Taródy István.

³⁾ Bel id. h. — A geneal. authen. tábláján báró Zapf olvastatik.

⁴⁾ és ⁵⁾ Bel id. h. Lehoczky e Pétert grófnak írja. Leányát Terézt a Geneal. auth. táblája Pál leányának teszi.

Most lássuk egy tekintettel az eddig ismertetteket a

II. táblán:

I. Ferencz (Köbölkuthi Erzse), kik az I. táblán. II. András 1550. (1. Teszéri Margit, 2. Onori Kata).	Pál 1555. †	Kata (Csuzy Péter)		
	Benedek 1552. †	Jusztina (1. Révay György, 2. Palugyay Márton).		
	Boldizsár † (Apponyi Kata)	Zsuzsa (Rudnay Györgyné).		
	II-ik nejétől	Zsófia (Boronkay Ján.)	Kata (Sándor Ján.)	
	Zsigmond †	Zsigmond †	Julianna.	
	Erzse (Pelérdy Péter)	III. András (Ocskay Anna)	Zsuzsa (Pogrányi Fer.)	
	II. Ferencz 1608—1636. (1. Marsovszky Kata. 2. Ujfalussy Dora).	Borbála (gr Eszterházy Ján.)	Mária (Palugyai János)	
		József †	Tamás, elesett Érsekújvárnál.	
		Klara, apáca	Mária Anna (báró Andrassy György). Erzse (1. gróf Eszterházy Ádám. 2. Nádasdy Bold.) Klára (Taródy Istv.) (Splényi László). Mária (b. Zay Andr.) Kata (Splényi Gáb.)	
		Erzse (gr. Zichy Mikl.)	III. Ferencz (1. Sennyey Erzse. 2. Kocsay Éva).	
	I. György 1642. báró (1. Keresztury Zsu. 2. Eszterházy Zsófia)	Ádám (1. Koháry Zsófia. 2. báró Bossány Judit.)		
		Zsófia (Splényi László). Mária (b. Zay Andr.) Kata (Splényi Gáb.)		
		I. Péter (b. Hölgyi Anna).	Mária Anna (1. Erdödy Józa. 2. Csáky gr. jegyese).	
		I. Pál (Ujfalussy Éva).	Erzse (báró Ujfalussy Pálné). Éva, apáca. Julianna (gr. Breüner Antalné). Imre (Zichy Borb.)	
		II. György	Lásd a III. tabl.	
		III. György (gr. Ujfalussy Klára).	Lásd IV. táblán).	

E táblán látjuk, hogy I. Györgynek két unokája, ugymint Imre, (I. Pálnak fia), és III. György (II. Györgynek fia), egyszerre két ágon indítja sarjadásnak a családfát. Mindkettő grófságot is szerzett. Lássuk előbb Imre ágát ¹⁾ a

¹⁾ Lehoczky szeml. 49.

III. táblán:

Gróf Imre (Zichy Borbála) mint a II. táblán.	Gróf II. Zsigmond (Luzsinszky Éva).	Thadé †	Leo, szül. 1829. jan. 29. Gizella, sz. 1830. máj. 2. (Adamóczi Ambró Mór.) Janka, sz. 1834. april 24. (b. Reviczky Alfredné).
		IV. Zsigmond † 1838. (Pongrácz Julianna).	
			Antal, szül. 1795. vág-ujhelyi prépost. Alajos, sz. 1799. cs. k. kam.

Imre ezen trencsényi vagy beczkóinak nevezett ágak törzsöke grófi rangra emeltetett. Nejétől Zichy Borbálától született fia Zsigmond fentartá ez ágat egész mostanig. A családfa végén Nep. János áll, született 1794-ki april 14-kén, cs. kir. kamarás, nőül vette 1823-ki február 12-kén erkeserői Andrássy Terézt (született 1800. nov. 19.), kitől gyermekeit a táblázat mutatja.

Testvérei: Antal, vág-ujhelyi prépost, szül. 1797-ki sept. 24. és Alajos, cs. kir. kamarás, született 1799-ki márczius 9-kén.

A másik ágazat, melyet III. György indít le, bokrosabb a fölebbinél, ezt mutatja a következő

IV. tábla.

III. György (gr. Újfalussy Klára). Lásd a II. táblán.	II. Tamás Zemplin főisp, (1. gróf Barkóczy Teréz, 2. gróf Herberstein Mária).	Anna Maria (gr. Csáky Ant.)	VI. Ferencz † 1847. II. Gábor Bálint	Lajos cs. kam. Erzsébet szül. 1796. (báró Orczy Györgyné).
		IV. Zsigmond V. Ferencz (b. Altinan Magd.)		
		III. Tamás (gr. Haller N.)	IV. György.	
		Mihály † Teréz 1. Gábor † Borbála		
		IV. László V. András † 1816. (gr. Batthány Sidonia)	Miklós VII. Ferencz, sz. 1817. (b. Orczy Agnes). Augusta. Sidonia (gr. Degen- feld-Schönburgné). Luiza.	

III. György ki a tulsó lapon; még Ujfalussy Klárával:	}	IV. Ferencz, elesett Landaunál 1710. jul. 11.
		Judit (b. Zay Andrasné).
	}	IV. András { János, budai kanonok.
		III. Zsigmond, pécsi püspök.
	}	IV. György (gr. Hochburg Anna Maria).
		Éva.
		Bora (gr. Eszterházy Ján.)
		III. László †
		József.
Klára, apácza.		
Erzse (gr. Zichy Miklósné).		

III. György, es. kir. tanácsos, szintén grófi rangra emeltetett 1700-ban ¹⁾. Számos gyermekei közül

II. T a m á s alsóbb iskoláit és a bölcsészetet Nagyszombatban, a törvényt Bécsben, és Hollandiában Utrechtben tanulta. Hivatalos pályáján Zemplin megye főispánjává, a hétszemélyes tábla ülnökévé, es. kir. kamarás és val. belső titkos tanácsos lőn. Az 1739-ki mirigy uralkodása korában a Tiszán inneni kerület korm. biztosa volt. A morva határszéli kérdések eligazítására kir. biztosul volt küldve. Meghalt 1747-ki junius 3-kán, kora 58-dik évében ²⁾. Első neje Szalai gróf Barkóczy Terézia gyermekszülés után 1738-ki sept. 20-kán, kora 43-dik évében ³⁾ meghalván, másodsor elvette nőül gróf Herberstein Mária Teréziát. Gyermekei — kik a nemzékrenden láthatók — első nejétől születtek. Már előbb neje volt. K á r o l y i É v a is, és ez volt anyja fiának V. Ferencznek ⁴⁾.

IV. F e r e n c z katonai pályán szolgálván, Landaunál 1710-ki julius 11-kén vitézül elesett.

III. Z s i g m o n d pappá lett, és III. Károly által poroszlói bold. asszony apátjává neveztetett ki, 1718-ban Romából, hol doctoratust nyert, visszajöven, 1719 ben esztergomi kanonokká, 1722-ben az akkori primás a latere kanonokává, 1734-ben helytartói tanácsossá, később malliai czimz. püspökké, a primás érsek helyettesévé, valamint a pécsi

¹⁾ Lehoczky Stemm. I. 167.

²⁾ Fölötte mondott halotti beszéd „Szorgalmatos Abner“ czim alatt, nyomt. Nagyszombatban 1747. — Ott a 37. lapon halála évszáma sajtóhibából áll 1737-re téve, a végső lapon ki van igazítva 1747-re.

³⁾ Gr. Barkóczy Terézia fölött halotti beszéd Stimulus Mortis czim alatt nyom. Pozsonyban 1738.

⁴⁾ L. gr. Berényi Ferencz felett mondott halotti beszédet (Oratio funebris) Géocz Andrástól.

püspökség, Baranya és Tolna megyei főispánság helyettesévé is kineveztetett; végre pedig (1740-ben) pécsi püspökké, és a nevezett megyék főispánjává, és val. belső titkos tanácsossá neveztetett ki ¹⁾.

IV. Andrásnak fia János szintén papi pályára szentelte magát, és budai kanonok volt.

IV. Györgynek gróf Hochberg Anna Máriától gyermekei nem maradtak.

II. Tamásnak a táblázaton látható gyermekei közül V. Ferencz (született 1721-ki jun. 1-jén) ügyes tanult ember volt. Az anyai magyar nyelven fölül tudott németül, francziául, olaszul, oláhul, latinul és illyrül. Volt Konstantinápolyban a török követtel, mint katona részt vett az 1741- és 1744-ki táborozásokban III. Tamás és Gábor testvéreivel. Meghalt 1775. aug. 5-kén. Eltemettetett a laszkári kastélyban ²⁾. Neje báró Altman Magdolna volt ³⁾. Gyermekei II. Gábor Ugocsa megye főispánja ⁴⁾, Bálint és VI. Ferencz, ki 1847-ben halt meg. Ezen utóbbinak gyermekei Lajos, cs. kir. kamarás, és Erzsébet, szül. 1796. nov. 17-kén. Csillagker. hölgy, és 1814-ki oct. 15-ke óta báró Orczy György, cs. kir. kamarás neje.

III. Tamás (II. Tamás fia) 1742-ben Erzsébet császárné apróda, Haller gróf nejétől nemzé IV. Györgyöt.

V. András a porosz háborúból sebekkel tért haza. Meghalt Bodok várában 1816-ki sept. 3-kán, kora 85-dik évében ⁵⁾. Gr. Batthyán Szidonia nejétől fia Miklós, cs. kir. kamarás. 1853-ki sept. 11-kén halt meg. Gyermekei: a) VII. Ferencz, született 1817-ben, 1855-ki junius 9-kén, nőül vette báró Orczy Ágnes, ki született 1826-ki april 14-kén b) Augusztá; c) Szidonia, 1839-ki jul. 23-kán neje lett gróf Degenfeld-Schönburg Adolf, cs. kir. kamarás, és kapitánynak. d) Luiza.

¹⁾ Mocsáry id. h. 171.

²⁾ Oratio funebris gróf Berényi Ferencz fölött Géczy Andrásról.

³⁾ Geneal. Authen. Cod. Ms. 207. tom. II. nejeül b. Révay N. tétetik.

⁴⁾ Mocsáry id. h.

⁵⁾ U. ott.

Czimere a családnak, mit 1431-ben nyert ¹⁾, arany mezőben egy koronán ülő mókus, fölötte csillag, a vért sisakjának koronáján ugyanaz. Erre vonatkozó családi jelszava: „Quo non ascendam.“

Berenyi család. Belőle Berenyi Sándor ²⁾ egi kanonok, és hajdan ott bölcsészeti tanár, 1760-ban bölcsészeti munkát irt.

Béres család. Béres György czimeres nemes levelet kapott III. Károly királytól ³⁾. Czimere zöld mezőben fehér lovon vörös ruhás bajnok, kivont karddal. A sisak koronáján vörös ruhás kar kivont kardot markol. Foszladék jobbról vörös-fehér, balról sárga-kék. — Zemplin megyében az armalista családok sorában említi Szirmay.

Béres család. (Göröcsfalvi). Csikszéki székely család, ma elvesve. Primipilatis levelet kap Béres Balás ⁴⁾ 1591-ben több családdal Báthory Zsigmond fejedelemtől.

Berethy család. Zemplin megyében az armalisták között áll Szirmay szerint.

Beretvás család. Lakhelye Pest, Csongrád vármegye. Beretvás Ferencz 1847-ben a Miklós nevű 9. sz. huszároknál kapitány ⁵⁾.

Berger család. (Pleysssei, báró). Az országos schematismusok a nemzeti bárók sorában említik, különben eredete előttem ismeretlen. Ugy látezik — legalább nálunk — feje a családnak pleysssei b. Berger nep. János több katonai rendek tulajdonosa, altábornagy, ki 1848-ban

¹⁾ Lehoczky és Bel id. h. — Adami scut. gentil. tom. I.

²⁾ Horányi Mem. Hung. I. 278.

³⁾ Collect. herald. Nro. 484.

⁴⁾ A nemes székely nemzet constitutiója és privilegiuma. Pest, 1818. 101. lapon.

⁵⁾ A nagykörsői krónika 134. lapja szerint Borotvás János és István 1758-ban ott tanácsbeliek.

Arad vára cs. kir. főparancsnoka volt, míg azt 1849-ben a főkelőknek átadá.

Berhelyi család. (Tólcsvai). Zemplin megyei Nagy-Tólcsva helységben (1803.) és Pichnyén birtokos ¹⁾.

Beriszló család. (Graboriai). Horvátországi család, mely a XV. század végén, és a következőnek elején, ugyszólván tömegesen lépett föl, ugyanis egyszerre a családnak öt tagját látjuk jelentékeny polczon állani. Beriszló Bertalan 1496-ban a rhodusi szent János lovagrend vitéze és auranai perjel, kegyetlen, ragadozó és nyughatlan ember — mint írja Istvánfi ²⁾, ki azt is írja róla, hogy tetteiért börtönbe varva, a Dunába fojtatott, (vagy Bonfin szerint Temesvárra vitetvén, ott örökös fogságba tétetett), de Budai szerint (l. 376.) később is élt, és az 1505-ki rákosi országgyűlésen is jelen volt ³⁾.

Beriszló János Rácország despotája szintén jelen volt az 1505-ki országgyűlésen ⁴⁾.

Beriszló István 1526-ban szintén Rácország despotája ⁵⁾.

Beriszló Péter (1508.) fejevári prépost, majd veszprémi püspök, 1512-ben illyria bánjává tétetett, auranai perjel is volt, a törököt több ízben megverte, de végre 1521-ben maga is a törökök által megöletett ⁶⁾.

Berkes család. Czimere kék mezőben két szemközt álló oroszlán zöld ágat tartva, a paizs fölötti sisak koronájából szintén oroszlán emelkedik föl, ragadozásra kinyújtott első lábakkal ⁷⁾.

Az utolsó — kiben e család kihalt — Berkes András volt, előbb váczai plébános, 1701-dik évtől pedig váczai nagyprépost, heracli czimzetes püspök, és a hétszemélyes tábla ülnöke, Althán Mihály Frigyes és az előbbi püspököknek káptalani főhelyettese, a nevezett püspöknek kilencz évig teljes meghatalmazottja, jeles tanult és clas-

¹⁾ Szirmay C. Zemplin not. topogr. 106., 155., 395. l.

²⁾ Istvánfi Historia R. Hung. 1685-ki kiad. 27. 28. l.

³⁾ Kovachich G. M. Comitua apud Hung. 266—268.

⁴⁾ U. ott.

⁵⁾ Engel: Monumenta Ung. 227. l.

⁶⁾ Istvánffy az 1521-ki évre. — Rattkay memor. Banor. 1652. kiad. 117.

⁷⁾ 1710-ben kelt levelére nyomott pecsége szerint.

sius műveltségü ¹⁾, és az egyház dolgaiban fáradhatlan buzgalmu főpap, ki a püspöki megye ismételi helyreállításában Dvornikovics, Kollo-nics és Althan püspökökkel a legdúsabb sikerrel közreműködött. Meghalt 1729-ki márczius 29-kén ²⁾. Leánytestvére Berkes Anna Gelle Mihálynál volt férjnél, kitől született Gelle Ferencz és János sat.

Berky család. Már a XVI. század közepén találunk emlékezetére. 1542-ben Berki Borbálát nyényei Luka Benedek özvegyét Bósváry Kata Varsay János özvegye ³⁾ eltiltja kőkeszi része átruházásától. — 1597-ben Berky Gáspár a Nógrád megyei fölkelési nemes-ségnél a gyalogság kapitányául 16 forint havi díjjal, és szolgájának 3 forinttal megválasztatik ⁴⁾. 1674-ben élt Nógrád vármegyében Berky Miklós ⁵⁾, ennek neje Komeathy Borbála (Komeathy Ábrahám leánya), kitől két leánya maradt, ugymint: Berky Borbála 1. Soós Pálné, 2. Makonyi Andrásné; és Berky Zsófia 1. Rafanidesz Imrené, 2. Vachott Ádámné ⁶⁾, mindkettőnek ivadéka Szontagh, Veres, Básthy, Tornycs sat. nevekben az osztatlan Földváry nemzetség tagjai.

Berlechich család. Megnemesítetett Berlechich Tamás 1716-ban III. Károly király által. Czimere vörös mezőben kék ruhába öltözött kar, melly kardot tart. A vért fölötti sisak koronájából grif nyulik ki, szintén kardot villogtatva. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról arany-kék.

Bernácsky család. Bernácsky József 1790-ben nemesítetett meg ⁷⁾. Czimere négy részre oszlik. Az 1 és 4. fehér mezőben egy élőfa áll, alatta két oldalról két madár feltartott fejjel. A 2. és 3. vörös me-

¹⁾ Deserici Jos. Innoc. „Historia Episc. Dioec. et Civitatis Vaciensis“ 213. lap, hol ez van írva róla a b) alatti jegyzetben: „Usus ac fructus sum (ugymond Deserici) bénevolentia optimi Antistitis anno huius saeculi XXI. tum iam et praepositi et Cardinalis Friderici Com. ab Althan, sufraganei, vicariique generalis. Profecto mirabar ex tempore fuisse metra, et integras Virgili, Ovidiique paginas recitavisse sexagenarium. Postmodum senatui septemvirium curiae regiae accensus fuit.“ — Jelen volt a híres Onodi gyűlésen is, hol a Turóc vármegyei követeknek agyonvagdálások alkalmával Rákóczy háta mögé vonult, mire Rákóczy így biztatá: „Ne félj édes papom.“ — U. ott. 221., 232., 236. l.

²⁾ U. ott 239. l.

³⁾ Sz. Benedeki Conv. Fasc. 45. Nro. 37.

⁴⁾ Prothocol. C. Neogr. anni 1597. 11. lap. — Berky Ferencz 1525-ben Krakóban tanuló volt. (L. Bursa Cracoviens. 39. l.

⁵⁾ Balassa Ádám hozzá írt levele nálam eredetben.

⁶⁾ A kir. Curia előtt folyt perbeli hitei. genealog.

⁷⁾ Adami: Scuta gentil. tom. L

zöben arany orozslán van. A sisak fölötti orozslán zöld lombot tart. Foszladék ezüst-zöld, és a másik oldalról arany-vörös.

Bernáld család. (Alsó-Csernátoni). Erdélyben Háromszékben jómódu székely család. Hajdan Czirék vagy Czirjék volt neve. 1506-ban Bernáld (= Bernád) Dömeny Czirjék és Balás Czirjék jelen voltak az agyagfalvi gyűlésen ¹⁾. A Bernáld (Bernád) leányoknak Bernáld György ellen folyt perükben 1765-ben kelt ítéletben Czírjék, máskép sepsi Balás, és Czirjék máskép kézdi Bernád mint testvérek említetnek. Ezen Balás Czirjéktől így jő le a nemzékrend ²⁾:

A család tehetős voltát mutatja az, hogy már 1619-ben Ferencz (a Máté ágán) Alsó-Csernátonban 28 jobbágygyal birt, mi a székely földön sok ³⁾. Balás az 1551-ki jul. 20-kán tartott országgyűlésen a marosvásárhelyi könnyü lovasság mellé rendeltetett tanács-urnak a székelyek részéről ⁴⁾. Egyébiránt örökösödési perben kelt ítélet-levél szerint ezen Balás mező-madarasi Bernáldnak neveztetik ⁵⁾, melly szerint a Máté ága az alsó-csernátoni, Balás ága pedig a mező-madarasi Bernáld család alapítója volna. Ez utóbbi ágról külön cikkk szólанд.

Ferencz (ugy látszik a II-ik) a szebeni gyűlésben 1612-ben megbélyegeztetik, de Bethlen Gábortól kegyelmet kap ⁶⁾. III. János

¹⁾ Kállay : Székely nemz. 233. És székely nemz. constit. 156. l.

²⁾ Kőváry közlése szerint Erdély nevezetesb családai 36. l. És lásd e nemzékrend elejét igazolva perben. Székely nemz. constit. 149. s köv. l.

³⁾ U. ott.

⁴⁾ Kállay id. h. 233.

⁵⁾ Székely nemz. constitut. 157. l.

⁶⁾ Bőjthy Gásp. Kállaynál id. h.

eleinte Tököly hive, azután tőle 1691-ben Oláhországból többedmagával haza szökött ¹⁾.

A nemzékrendi táblázaton a legutóbbi nemzedék nincs közölve.

Bernáld család. (Mező-Madarasi). Maros-széki székely család, melly még Báthory Zsigmondnak egy 1597-ben a fiscus és Bernáld örökösök között lefolyt perben kelt ítélet-levelében ²⁾ fél nemesnek (agilis) neveztetik ³⁾. Ezen ítélet-levelél szerint e nemzékrend áll:

Szent Annai Tóth István	{	Tóth Ferencz	{	Tóth Klára mező-madarasi Bernáld Balásné	{	Bernáld Ferencz	{	Klára (sz.-tamás- falvi Lázár Farkasné) 1597. János †
----------------------------	---	--------------	---	--	---	--------------------	---	---

Mint látjuk, a Bernáld izek itt teljesen egyeznek az előbb közlött alsó-csernátoni Bernáld család nemzékrendén Balás ágával, és nem hagynak kétkedni a két család egy törzsszökből származásáról. A fölebbi per tárgyára visszatérve, a fiscus a magvaszakadt János részét, melly eredetileg szent annai Tóth István után anyai ágról háromlott a családra, akará elperelni Bernáld Klárától Lázár Farkasnétól, a perbe beavaták magokat a Tóth örökösök is

Bernáth család. (Bernáthfalvi). Abauj vármegyei Bernáth helységből eredt, és kiterjedt vagy birtokossá vált az újabb időkig Abauj, Bereg, Bihar, Borsod, Heves, Nyitra, Pest, Szabolcs, Szathmár, Ung, Vas, Zemplin, Zala vármegyékben ⁴⁾. Csupán Zemplin megyében (1803-ban) birtokos a család Zombor mezőváros, Barancs, Dávid-vágás, Gercsély, Kelecsény, Lasztócz, Pelejte, Puczák, Szilvás-Ujfalú, Sterkócz, Sztankócz és Szürnyeg helységekben és pusztákban ⁵⁾.

A XVI. század elején két rokon élt a családból, ugymint bernáthfalvi Bernáth András és Ferencz, kik által a család ekkor két fő ágra szakadt. (Ferencz ágazatáról alább). Andrásnak négy gyermeke volt, ugymint: bernáthfalvi Bernáth Bereczk (Briccius) János, István és Lukács, kik mint régi nemes családból származottak I. Ferdinand királytól nemesség-ujítási czimen 1563-ki oct. 3-kán Pozsony várában kelt levelet kapnak nemességükről, és Bernáth-

¹⁾ Cserey Kővárynál id. h.

²⁾ Székely nemz. constitut. 67. L

³⁾ Legalább Magyarországon az agilis czim csak anyai részről nemes származást jelöl.

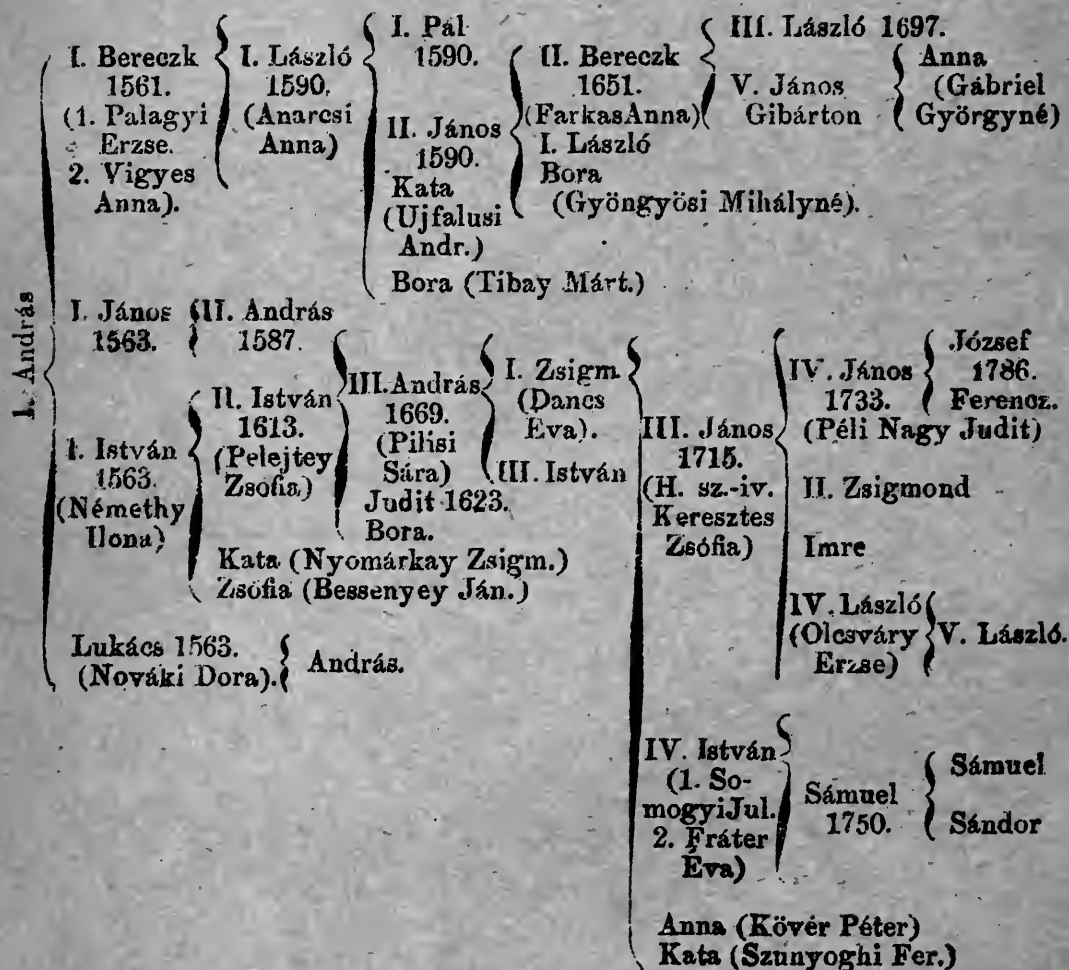
⁴⁾ Fényes Magyarország geographiája 6 kötetben; az illető megyék leírásánál.

⁵⁾ Szirmay Cott. Zempl. not. topogr. 153. sat. lapjain.

salvi ősi birtokukról új adományképen ¹⁾. Czimerük e szerint egy emberi jobb láb vörös csizmában és nadrágban, térden felül sebbel, mellyen keresztül egy meztelen kard van átütve. Ez a család ősi czimere, mint az alább közlendő czimer vértnek 3-dik mezejében is e képlet látható.

Andrásnak említett négy fiaitól így folyik le a nemzékrend ²⁾:

I. tábla.

Mint látjuk, I. János és Lukács ága fiaikban kihal. I. Bereczknek két neje volt, 1. Palagyi Erzse, 2. Vigyes Anna. Fia lett I. László, ki Anarcsi Annával két fiat, két leányt nemze. Egyik fia II. János ismét csak egy ágazat fentartó fiat II. Bereczket nemzett, kinék unokájában Annában ez ágazat elenyészett.

I. István (a négy testvérek egyike lön maig a család fentartója). Ennek kis unokája I. Zsigmond Dancs Évával két fiut és két leányt nemzeti.

¹⁾ II. ott. 237. í.

²⁾ Wagner Mss. tom. LXX.

III. János (I. Zsigmond fia) 1706-ban mint Zemplin megye követe járt Rákóczynál ¹⁾. Neje Homok szent-iványi Keresztes Zsófia, ettől gyermekei IV. János (1723.) az ágostai evang. egyházkerület főgondnoka volt. Ez építeté 1764-ben Zemplin megyében a kasuhi kastélyt. Péli Nagy Judittól született két fia mult század végén magasra vitte a család nevét. József udv. tanácsos és a hétszemélyes tábla ülnöke volt. (1787—1803.) Ferencz Zemplin megyének másod alispánja ²⁾. (1785—1790).

IV. László (szintén III. János fia) Olcsváry Erzsével nemzé V. Lászlót, ki Zemplin megyének (1790-ben) főjegyzője volt ³⁾.

A legujabb időben Bernáth Zsigmond mint Ungh vármegyének többszöri (1825—1848.) követe volt ismeretes.

A családnak másik ágát, mint már említém, Bernáth Ferencz (a XVI. század elején) alapítá. Neje Lánczy Magdolnától ⁴⁾ következőleg nyult le ágazata egészen kihalásáig:

II. tábla.

Ferencz (Lánczy Magdolna)	}	Ferencz 1563.	}	István 1587. (Bika Anna)	Borbála 1626.
		Bernát 1507—1552. (1. Jenei Anna 2. Tetétleni Anna).		Farkas.	Kata (Lévai Nagy János).
		György 1587. (Bokry Anna)		István 1597.	
		Zsófia (Földvály Mihályné).		Zsófia.	
		Borbála.			
		Gábor (Boglyos Dorottya) kitől		Farkas	
		Margit (Ispán Ambrusné).		Péter	
		Dora (Csány András Deákné).		Erzse (Zeke Jánosné 1580.)	
				Zsófia (Tomory Mih.) 1580.	
				Margit.	

Ferencznek gyermekei közül Bernát volt a legjelesb, ez Nógrád megyei Buják vára várnagya volt, és mint ilyen 1537-ben Pa

¹⁾ Szirmay C. Zemplin, not. hist. 290. l.

²⁾ U. ott. 324. 326. l.

³⁾ U. ott. 331. l.

⁴⁾ Wagner Mss. Tom. LXX. — Kövesdy: Processus Fam. Földvály contra Prepos. de Jaszo. Pestini 1786. Ferenczet Péternek nevezi.

lóczy magvaszakadtán kapta Szapolyaitól adományban szücsi helységet¹⁾, és azt utánna vejének Földváry Mihálynak ivadéka a többféle családból álló osztatlan Földváry nemzetség birta, míg felét egyik Földváry a nemzetségtől ajándokba kapta. Élt még Bernáth 1552-ben is. Neje kettő volt; az első Jenei Anna, (kivel Tisza Jenőt), és a második Tetétleni Anna²⁾, (kivel a tetétleni pusztát kapta. Férfi-ágon unokáiban halt ki, leány-ágon a Földváry osztatlan nemzetségben áll fen.

Czimere a családnak, mint itt látható, és melyet a család úgy látszik az újabb időben meg bővített, ez: a vért a jobboldali szegletből a baloldali szegletig nyúló szalag vagy gerendát mutat, mellynek felső részében három zöld koczka, alsó részében pedig vörös nyíl szemlélhető. Ezenkívül a vért négy udvarra és egy közép paizsra osztlik. Az első és negyedik udvar, mellyeken az említett gerenda végig nyulik, kékszinű. A második udvar ezüst, és ebben zöld halmon nyugvó koronából vörösbe öltözött bajnok emelkedik ki, jobbjában meztelen kardot, baljában harapófogót tartva. A harmadik ezüst udvarban az ősi czimer a vörös csizmás és nadrágos jobb láb meztelen karddal átütve látható. A sziv-vért arany udvarában

egy emberi kar író tollat tart. A paizson két nyitott koronás sisak van. A jobboldalin a paizsbeli vitéz karddal és harapó-vassal emelkedik ki. A baloldalin fekete egyfejű sas kiterjesztett szárnyakkal kiöltött nyelvvel tűnik föl. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüst-vörös.

Bernáthfy család. (Olovaczi, báró). Az újabb időben (e század elején) lépett a bárók közé, úgy látszik Antal és Józsefben, kik 1812-hen a Ludoviceumra 1000 forintot ajándékozták³⁾. József bölcsészeti és egyházi jogtudor, előbb (1815.) a kalocsai érseki megyében kanonok, bácsi főesperes, hittani tanár sat. Később (már 1825-ben) nagyvárad kanonok. A család előnevét Olovaczról írja.

Bernolák család. (Szlanczki). Árva megyei nemes család. A tudományosság terén feltűnt e családból Bernolák Antal, ki szin-

¹⁾ Földváry osztatlan nzség levéltárából.

²⁾ Wagner ms. tom. LXX.

³⁾ L. az 1827-ki XVIII. törv. cz.

tén Árva megyéből eredt; pappá lévén, előbb cseklészi (1792.) utóbb (1809.) érsekújvári plébános és alesperes. Nyelvészeti értekezést (1787.) és tót nyelvtant adott ki ¹⁾. E család egy ága — nagyon elesve — Nógrád vármegyében Diós Jenőn él.

Bernrieder család. Külföldi származás, József vétetett be honfiusítás által az 1827-ki országgyűlésen ²⁾. Birtokos a család Tolna vármegyében.

Bersenyi család. (Egyházas nagy-berzsényi). Somogy megyei birtokos nemes család, beházasodás útján birtokos Vas megyében is. Ismertté tévé e nevet Bersenyi Dániel a költő, született kemenesallyi Hetyén 1776-ki május 7-kén. Több vármegye táblabirája, és a m. tudós társ. tagja volt. Meghalt 1836-ki febr. 24-kén Miklán ősi birtokán ³⁾. Neje Dukai Takács Malvina volt, a költő Dukai Takács Évának nővére. Szülőit és gyermekeit mutatja e kis nemzékrend:

Lajos, ügyvéd (Thalmon Rozalia)	{ Dániel 1776--1836. a költő. (D. Takács Malvina.)	{ Lidia (nagy-alásonyi Barcza Károly táblabíró neje 1843.) Farkas. Antal. László.
------------------------------------	---	--

E családnevet újabb időben írják Berzsényi-nek is.

Bersényi család. Az előbitől külön családnak látszik azon nemes Bersényi ág, mellyből Demeter az egri megyében Eger vári szent Péter prépostja volt, és 1708-ban Bártfán latinul egy jogi értekezést nyomtatott ⁴⁾.

Berta család. Zemplin megyei armalista család Szirmay szerint

Bertalan család. Zala vármegyében székel.

Bertalanffy család. Sopron vármegyei nemes család, mellyből Pál szül. Pulyán ⁵⁾ 1806-ki január 25-kén. Jesuita lón 1725-ben. Meghalt 1763-ki január 15-kén Komáromban, hol a középtanoda igazgatója volt. Több munkát nyomtatott magyar nyelven ⁶⁾.

Illynevű nemes család jelenleg is van Nyitra vármegyében.

¹⁾ Horányi nov. mem. 441.

²⁾ XLII. törv. cz. 16. §.

³⁾ L. „Összes művei“ kiadását Döbrentey Gábortól.

⁴⁾ Horányi Nova Mem. 444. L.

⁵⁾ U. ott. 445. A magyar írók életrajz gyűjt. 49. lap. szerint Csávon született.

⁶⁾ Az idézett helyeken munkái elősoroltatnak.

Bertha család. (Felső-Őri). Vas vármegyében a Pinkava patak mellett fekszik Alsó- és Felső-Eőr helység, mellynek lakosai már a XIII. században örök (határörök) voltak, és I. Károly király 1327-ki oklevelében őrnagyságnak neveztetnek. Az iker helység a németiség közepén egy magyar szigetet képez, körül lévén véve német lakosu falvakkal, reform. hitvallásukra nézve is a vidéktől különböznek. E két helységre Rudolf király 1582-ki febr. 18-kán hatvannégy külön nevű nemes családnak ad adománylevelet, mellyek között a Bertha család is említetik. E családok nevei legtöbbször keresztnevekből állanak, mint **A n d o r k o** (András), Bertók, Kázmér, Alberth, Kelemen, Adorján, Benkő, Orbán, Ádám, Finta, Bertha, Filep, Páll, Fábián, Gáll, Imre, Thisba, Gerőcz; Gángol Simon, Miklós, Steft (István), Farkas, Pongrácz, Balás, Bartholomei, Folta ¹⁾.

A Bertha családnak Vas megyében maradt ágából **Ignác** másod alispán volt, **Antal** pedig előbb aljegyző (1833-ban), utóbb (1839-ben) országgyűlési követ volt.

Egyik ágának leszármazása a múlt század elejétől imez:

Fülöp 1733.	{	Mihály	{	József született Felső-Örben.	{	Sándor szül. 1796. (Baloghy Mária).	{	Erzse (Gócze Bert. 1857.) Nina. Sándor.
----------------	---	--------	---	-------------------------------------	---	---	---	--

E nemzékrend törzse **Fülöp** Vas vármegyében az 1733-ki nemesi vizsgálatkor produkált. Fia **Mihály** Felső-Eőrben birtokolt, mit ennek fia **József** zálogba adván, Komárom vármegyébe költözött, és e megyében született fia **Sándor** Ete nelységben 1796-ban, a ki iskolái bevégeztével az ügyvédi vizsgálatot letévén, Pestre telepedett meg, és a magyar akadémia ügyvéde, és lev. tagja lón. Az 1825-ki országgyűlésen jelen lévén, azt részletesen leírta; az 1830-ki országgyűlésről pedig „országgyűlési tárczát“ adott ki 1843-ban. Az 183²/₆-ki országgyűlésen a kerületi naplót szerkesztésért. Vas vármegyétől nemességéről 1833-ki nov. 4-kén bizonyítványt vévén ki, azt 1834-ki márczius 22-kén Pest, 1835-ki aug. 26-kán pedig Nógrád vármegyében hirdetteté ki ²⁾. Nehány év előtt elhalt nejétől **Baloghy Mária**tól élő gyermekeit a nemzékrend mutatja.

¹⁾ A vasvári kápt. 1610-ben (in festo transfigurationis Dni) kelt átíratából. L. Nógrád várm. 1839. Jegyzőkönyv. 1101. sz. alatt Pongrácz Mihály nemesi bizonyítványában is.

²⁾ Nógrád várm. 1835-dik évi jegyzőkönyv 1435. sz. a.

Czimere a család az itt látható metszvény szerint kék mezőben hadi férfiú kivont karddal, fölötté csillag ragyog; a vért sisakja fölött pedig pánczélos kar szinte kardot villogtat.

Berthóthy család. (Berthóti) E Sáros vármegyei család, mint már e munka I. kötete 232. lapján a gágyi Báthory család czikkben érintve, és a nemzékrenden kimutatva áll, szintén az Aba nemzetségből (genus) eredett, t. i. Péter (C. Petrus dictus Pethewcz de genere Aba) ispánnak fiától Pétertől Szaláncz vára urától nemzett unokája Mihály volt a Berthóthyak őse ¹⁾.

A Gömör, Sáros, Szabolcs, Zemplin vármegyékbe kiterjedt család teljes családfáját adatok hiányában nem adhatván, csak néhány a történelemben ismertebb tagjairól tehetek említést.

Berthóthy Szaniszló 1504–1522. Sáros megyei alispán ²⁾, és Sáros vára kapitánya 1526-ban ³⁾. Márton 1542-ben szintén ott alispán, 1547-ben pedig követ ⁴⁾. János 1600-ban alispán ⁵⁾. Berthóthy Borbála 1599-ben Korláth Kristóf özvegye ⁶⁾. Gábor 1680-ban Szepes vármegyei alispán ⁷⁾. Ez, vagy másik Gábor tesz jelentést Zemplin vármegyének 1704-ben, hogy Rákóczy Heiszter seregein győzelmet aratott ⁸⁾. — Ferencz 1707-ben Rákóczynak felső-magyarországi vezénylő tábornoka, és ennek nevében 1708-ban föl hívja Zemplin vármegyét a fölkelésre ⁹⁾.

¹⁾ Wagner Mss. Tabellae gen. tab. I. későbbi kéz e szavakat írta a családfán ezen Mihály neve mellé: „Horum (t. i. Berthóthyorum) totum ferme Archivum est in collectione Nic. Jankovich, inter cimelia Diplomatum repositum.“

²⁾ Lehoczky R. Hung. stat. et ordines.

³⁾ Wagner: Diplom. Sáros.

⁴⁾ Lehoczky id. h.

⁵⁾ U. ott.

⁶⁾ Prothocol. C. Neograd. anni 1599.

⁷⁾ Lehoczky u. ott.

⁸⁾ Szirmay C. Zemplin, not. hist. 287. L.

⁹⁾ U. ott. 290., 292., 299. l.

Czimere a családnak — mint a legutóbb említett Ferencznek pecsétéről vétetett: a paizsnak (valószínűleg kék) mezejében koronán kiterjesztett szárnyakkal álló egyfejű sas, ugyanaz a sisak koronáján is.

Zemplin megyében birtokos a család (1803-ban) Szacsúr és Sókút helységben ¹⁾.

Bertók család. (Felső-Óri). Egyike azon nemes családoknál, mellyek Rudolf királytól 1582-ben Vas megyei Felső- és Alsó-Ór helységre adományt kaptak. (Lásd Bertha család).

Bertók család. Ujabb időben nemesítetett meg. Bertók László 1790-ben szerezte az armalist illy czimerrel: fehér mezőben zöld tér fölött vörös mezbe sárga csizmába öltözött bajnok áll, kivont karddal, mellynek hegyén törökfej vérzik. A sisak koronáján vörös ruhás kar nyugszik, hasonlóan kardhegyén törökfejt mutatva. Foszladék mindkét oldalról ezüst-vörös ²⁾.

Illynevű nemes család Esztergam vármegye lakosai között számitatik.

Bertram család. Külföldi család, mellyből Bertram Ferencz Vinand 1687-ben nyert magyar indigenatust ³⁾.

Bervonoszecz család. Mária Terézia által 1763-ban nemesítetett meg Bervonoszecz György Farkas. Czimere ez: a paizs udvarát egy kettős ezüst és vörös színnel kockázott szelemen (Wappen-Balken) közepén osztja kétfelé, a paizs felső udvara arany, mellyben egyfejű fekete sas emelkedik ki. Az alsó kék udvarban fehérbe öltözött emberi kar, markában kivont kardot szorít; a kard hegye fölött két oldalról két hatszögletes csillag ragyog. Ugyan illyen kar látható a paizs sisakja fölött a koronán nyugodva, két kiterjesztett sas-szárny között. Foszladék jobbról arany-fekete, balról ezüst-kék ⁴⁾.

Berzenczei család. Somogy vármegyében 1473-ban birt Agatha, Berzenczei László özvegye. E Lászlónak atyja György, ennek Loránd volt ⁵⁾.

¹⁾ U. az: not. topogr. 334. 336. l.

²⁾ Adami: Scut. gentil. tom. I.

³⁾ XXVIII. törv. cz.

⁴⁾ Collect. herald. Mss. Nro. 28.

⁵⁾ Gr. Teleky Hunyadiak kora XL 497. XII. 269. 437.

Berzenczei család. (Görgény szent-imrei). Erdélyi család, lakhelyök Marosvásárhely vidéke. Berzenczei István 1733—44 közt királybiróságot, egyéb tagjai közhivatalokat viseltek. E család nevét — ugymond Kőváry ¹⁾ — az utolsó években Berzenczei László és Antal tevék emlékezetessé. Családfájok az alapító Ferencztől, Mihályon, Lászlón, Istvánon jö le az itt következőleg ²⁾:

Berzeviczy család. (Berzeviczei, báró és nemes). E jeles nagy, és régi terjedelmes családnak törzse Rutker (Rüdiger, Rudgerus, Rutgerus, Rutkerus Comes) ispán, t. i. vármegyei ispán az előbbi államszerkezet értelmében, mert azon időben, midőn Rutker élt (a XIII. század elején) hazánkban a német grófi rang mint nemességi fokozat egész családokra kiterjesztve ismeretlen volt.

B. Mednyánszky Alajos, ki e család történeteit ékes történelmi tollára méltatá, írja ³⁾: hogy „százados régi szájról szájra terjesztett hagyomány ezen Rutkert a tiroli havasok jeges bérceiről a kárpátok közé költözteti, és a kornak és körülményeknek egybehasonlítása nemcsak hitelességet ad, hanem némi valószínűséggel azon tiroli családot is megengedi meghatározni, mellyből e Rudgerus Comes származott. Azt tartja t. i. nevezett tudós, hogy Rutker egy személy a merániai hercegnek Berthold- és Otto-nak okleveleikben

¹⁾ Erdély nev. családai 36. l.

²⁾ U. ott.

³⁾ Hormayr u. Mednyánszky Taschenbuch für vaterl. Geschichte 1820 Jahrgang.

előforduló Rudigerus de Mátray-val¹⁾, ki Tirolból épen azon korban tűnik el, midőn Gertrud mint II. András király neje a magyar királyi lakba költözik. Mert — ugymond — az Andechsi háznak semmi más tiroli hivatalnokja nem viseli ezen keresztnevet azon korban, csupán Rudigerus de Foreis, kit itt azért sem lehet gondolni, mivel a brixeni püspökség hűbérese volt.“

Rutkernak neje, ki Gertrudnak II. András királynének udvari hölgyei közt állott, szintén külföldi volt, és a nevezett királynéval jött be Magyarországra. Rutker nejének testvére Adolf szepesi prépost, különféle követségekben a római és más udvaroknál érdemeket szerzett magának; és a királyné testvéreinek is Bertold kalocsai érseknek, és a bambergi püspöknek gyakran élete veszélyeztetésével is — mint az oklevél magasztaló szavai állítják — fontos szolgálatokat tett. Jutalmul II. András király Adolfnak és nőtestvérének 1209-ben egy már azelőtt a bambergi püspöknek, és most általa Adolfnak engedett darab földet adományozott²⁾ a Szepességben, melly jószág a Poprád vize mellett a kárpát legmagasabb csúcsa tövében fekszik.

E darab föld, mellyre kevéssel később a most is fenálló Nagy-Lomnicz, Kunsdorf, Altwalddorf, és az 1360. körül elpusztult Mekler helységek építették, a Berzeviczy családnak első ősi birtoka, melly későbbi királyi adományok által ismét szaporodott. E birtok a kárpátok legmagasabb csúcsán kívül azon kis, de szép rónát a kárpáti havasok lejtőjén, Poprádon túl a hegyvonalon egész Eisdorfig, és a kolbachi két regényes völgyet is magában foglalja.

A családnak törzse Adolf prépostnak nővérétől származott öccse az említett Rutker lón, kitől a család³⁾ így jó le:

¹⁾ E Mátray nevű családot az érdeklött tudós feledé megismertetni bővebben.

²⁾ L. az oklevelet a Berzeviczy család levéltárában egy a szepesi káptalannak 1336-ki átiratában 9-dik szám alatt.

³⁾ Leginkább a t. család saját nemzékrendi táblája szerint. — Ezenkívül található a család nemzékrendét Wagner Ms. tom. LXX. — Egy részt Geneal. auth. Ms. Nro 207. Lehoczky stemmatogr. II. 50. l. sat.

I. tábla.

Herman 1246. (Comes Polanus de Sobfalva et Scepus)	András (de Sobfalva, máskép Hunsdorf)	János (sobfalvai) 1326.	János † 1360.	Miklós, plébános 1401.	
		Péter de Sobfalva			Péter de Sobfalva
Rutkér ispán 1209.	Kakas (Gallus) 1296—1326. neje Adelheid.	Miklós †			
	Lumniczi s Berzeviczi János mester 1298 1329. 1343.	Lásd őt és agát a II. táblán.			
I. Rikolf de Scapus ispán 1246—1270.	Margit (Tornallyay Bódogné) Erzse (Zkárusi Tóbiásné)				
	II. Rikolf mester Tárkói. 1296. 1329. 1343.	Ettől eredt a Tárcey kihalt család.			
	Moko.				
	Henrik	Anna (Ferenoz szepesi varnagyné) 1322.			

Rutker, a törzs két fiút hagyott maga után. Oklevelekben Comes Hermannus alias Polanus, és Comes Ricolphus de Scepus neveztetnek. A két testvér az 1209-ben II. András királytól nyert adományra 1246-ban IV. Béla királytól megerősítést kaptak ¹⁾. Mindketten szilárdan maradtak IV. Kún László mellett; és idős korokban is kitüntették magukat IV. Lászlónak a nogai tatárok, az oldamur alatt föllázadt kunok elleni csatáiban, valamint a németujvári grófok, és a trónkövetelő András (III. vagy velencei) ellen. — Herman Győr ostrománál a királyi zászlót hordozta, és nehéz sebet kapott, melly miatt keze holtig hasznavehetlen maradt; Rikolf szintén veszélyesen megsebesített. A márkusfalvi várkastély ostrománál Szepesben Rikolf és Herman testvérek fogságba kerültek. Ezen szolgálatajuk jutalmául 1278-ban IV. László király az annak előtte is már Po-

¹⁾ A családi levéltárban 8-dik szám alatt, 1302-ben kelt átiratban.

l a n u s Comes-nek ajándékozott Doman (Domanyoiz) helységet, mint a szepesi várhoz tartozót és közelfekvőt ismét visszaadta.

Hermannak maradéka, melly legtöbbnyire Sobfalváról írta magát, a XV. század elején kihalt.

Rikolf fiai közül különösen kitünteté magát K a k a s (az oklevelekben Kokos vagy Gallus), kinek neve máig fenn van K a k a s Lomnicz helységnek nevében, és egy ehez közel fekvő rétében, melly K o k o s c h - r é t - n e k neveztetik. A III. András király halála után beállott trónkövetelési mozgalmak korában tett érdemeit elmondja egy 1307-ben kelt oklevél, mellyben Robert Károlytól N e h r e (akkor Eurstráska) falut kapja adományban. E szerint elejétől fogva a nevezett király hive volt, és a csehek által elfoglalva tartott Szepesvár ostrománál 32 cselédét és két rokonát veszté el, önmaga pedig nehéz sebet kapott; végre az esztergami vár megszállásánál a királynak saját szemelättára ujjal megsebesült, és a ledobott kövek által két fegyveresét veszté el ¹⁾.

Az eöri (euri) új szerzeményhez tartozó birtok egy részét a Dunajecz mellett fekvő Brunó szerzetesei zárdájának ajándékozta, de mellyet testvére II. Rikolf nemsokára visszaváltott. Ugyancsak Kakas 1313-ban testvérével lomniczi Jánossal Landek falut a mechovitákkal Sáros megyei Komlós helységért cseréli el ²⁾. Kakas élte vége felé Judex montanus de Smenlnychbanya (de Schmölnicz = Szomolnok, nem pedig Selmezbánya) hivatalt ³⁾ viselt; és mivel gyermekei elhaltak, birtokait Rikolf és János testvéreire hagyta, és végrendeletét Robert Károly is megerősíté 1327-ben ⁴⁾.

H e n r i k (I. Rikolf fia) szintén fiörökös nélkül halt meg. Leánya Anna Frankfi Tamás (Thomas filius Frank) szepesvári várnagyhoz menvén férjhez, 1322-ben Szalაკ falut kapta nászajándéku nagybátyjaitól ⁵⁾.

II. Rikolf (I. Rikolf fia) Tarkörül írta magát, mert testvére Kakas Tarkó egy részét Mohol fia Istvántól (a Comite Stephk) megvén, azt II. Rikolfnak adá el 20 markaért 1310-ben ⁶⁾. A rozgonyi csatában trencsényi Máté ellen, valamint Sáros vára ostromában kitüntetvén magát, 1312-ben Károly királytól három erdőt kapott adomány-

¹⁾ Az oklevél a családi levéltárban 21. szám alatt.

²⁾ Szepesi káptalan 1334-ki átiratában családi levéltárban 39. sz. alatt.

³⁾ Mednyánszky id. h. 136. lapon hibásan „Schemnitzbányát“ ír.

⁴⁾ Családi levéltárban 7. 180. 37. 47. sz. alatti okmányok.

⁵⁾ Szepesi káptalan 1335-ki átiratában cs. I. tár 156. sz. a.

⁶⁾ Szepesi káptalannál bevallás. Cs. I. tár 264. sz. a.

ban ¹⁾. E II. Rikolf törzse lett a már kihalt Tárcazy családnak, melyről e munkában a Tárcazy család-czikk nyújtja az illető lezármazást.

Ezek szerint I. Rikolf gyermekei közül a Berzeviczy család alapítójául, fentartójául csak I. János mester maradt, kinek ivadékát mutatja a következő.

II. tábla.

I. János mester (de Lumnitza et Berzevicze) ki az I. táblán.	I. László 1329. 43. (de Farkasfalva)	I. Miklós (Soldosleány)	Egyed 1405.	III. Jakab Lomniczky de Berzevicze 1470—1477.	Lásd ezt és ágát a III. táblán. Jakab ág.
		II. Jakab			
		I. Pál			
	III. Rikolf Landeki prép. 1343. 60.		III. János †	II. Frigyes †	
	II. János de Berzevicze 1343. 1357.	II. Miklós de Berzevicze 1360—1405.	I. Frigyes †	I. István 1440—79. (Budameri Konya Anna)	Menyhért 1459 † III. Frigyes 1469. † I. Kristóf † III. Miklós 1487. † Hedvig † Margit (1. Kapy Sandrin. 2. Tussay Ján.) 1510.
	I. Jakab	János 1395. 1404.	I. Henrik 1425.		
		Pál 1395. †	I. Szaniszló †		
		Miklós † 1395.			
	Herke vagy Henrik 1340. (Derencsenyi Ilona)	Szaniszló	János	II. Szaniszló (Buchai Kata) 1440—1479.	Ettől Szaniszló ág. (Lásd a VII. táblán. megöletett.)
		István de Berz. (et Cserép)	János (Schwarz) 1446—56.	Dunajecz örököse.	
	Péter, szepesi főisp. 1405. 25. és tárnokmester.				
L. Mihály de Berzevicze 1329—1343.	Miklós. Ennek jut Berzevicze vára.	István 1395.	IV. Jakab 1405—25.	Miklós Margit (Eperjesi Andr.)	
		Tamás 1403—29.	Pohárnok István 1425—60.	Apollonia (Hatvani Mátyás) Erzse (Szinyey János) Kristóf † 1439.	
			I. Mihály 1425.		
			Detrik vagy Tivadar.	Lénárd 1460. (neje Kata Lapispaky Zsigm. özvegye) László 1395—1465. János 1439.	

¹⁾ Családi l. tár. 134. sz. alatt.

E családfe 1) élén álló I. János mester, ki Lomniczról irván magát, Lomniczynak is nevezetett, 1317-ben egy Grünwald nevű erdőt népesített meg, mellyen a mostani Balás vágás támadhatott.

A Berzeviczyek birtokaik már 1326-ban Szepes és Sáros vármegyében szélesen kiterjedtek. Berzevicz helysége még 1317-dik előtt alapítatott. 1343-ban a két (akkor már csak egyedül élő testvér) t. i. I. János mester és II. Rikolf között végsőztály történvén, ez által a két ág (ugymint Tarkó és Lomnicz, később Berzeviczy) birtok-állapota örökre elhatározatott. Tarkó várát Rikolf már azelőtt felépíté, és — mint már említve volt — a Tarozay család alapító törzse lön. János ága pedig Berzeviczy néven lett ismeretes.

Ezen I. János gyermekei közül III. Rikolf landeki prépos volt 1343—1360-dikban. I. László, ki Farkasfalváról iratott, Egyed unokájában halt ki. Egyednek anyja a Soldos családból volt, és 1347-ben már férjének Miklósnak özvegye 2).

I. Jakab (I. János fia) szintén unokájában Miklósban, ki összetörtetett (contusus) — hal ki.

I. Jánosnak következő három fia az eddigieknél nevezetesebb

I. Henrik — a magyaroknál Herke — 1340-ben élt, Lomniczról és Berzeviczről iratott, neje Derencsényi Péter leánya Ilona volt. Fiai közül Péter ifjabb korában már Zsigmond király udvarába került, és ennek hasznos szolgálatokat tett; követségben is járt a lengyel királynál. Több évig török fogságban is volt. Zsigmond királytól 1425-ben kapta Jamnik helységet 3). Hivatalára nézve Szepes vármegye főispánja, és tárnokmester volt. Meghalt 1432. táján. Ugy látszik — írja Mednyánszky — hogy ő építé Dunajecz hegyvárat hasonnevű folyó mellett (most Nedecz a lengyel Schornstein végvár irányában) mert fia János „haeres castri Dunajecz“ iratik. Ezen János az okmányokban Schwarz (fekete) névvel jelöltetik, azon okból — sejtí a nevezett tudós — mivel Dunajecz mellett nagy fenyves erdőket birt, mellyeket birtokaiban lakó német alattvalói Schwarzwälder-eknek neveztek. Ezen János (niger) többi közt Albert királytól 1439-ben

1) E családfán némelly tagokat megszámoztam, azonban végig ez eljárást illy szerte ágazó családnál követni több oknál fogva nem tartottam alkalmasnak.

2) Quietentia nobilis Dnae Soldos relitae Nicolai filii Ladislai de Farkasfalva, filiae Stephani de sz. Mihály super solutis Juribus per Jacobum et Paulum affines suos Anno 1347. Családi ltár 327. sz. a. — És másutt Dnae Soldus filia Stephani filii Marci de Marcusfalva 1346. — U. ott Procur. Constitutioban.

3) Wagner Anal. Scopus. I. 140. lap.

A g á r d falut kapta adományul Nógrád vármegyében, de e miatt több megtámadást szenvedett, miért is 1446-ban az ország rendeinél, 1461-ben pedig Mátyás királynál oltalomért esedezett, mit meg is nyert. 1470-dik körül maradék nélkül halván meg, birtokai, rokonainak ellentmondása daczára is az akkor hatalmas Szapolyay Imre által elfoglaltattak. Tetemei a nagy-lomniczi egyházban nyugszanak, hol sír rava-talán a Berzeviczy czimer következő fölrattal áll: „Hic obiit Egreguis vir Dominus Joannes Schwarz de Berzevicze. 14** Benne kihalt Hen-rik vagy Herke ága.

I. Mihály (I. János mester fia) 1350-dik körül szintén várat építtetett magának Berzeviczén, egy dombon, szent Quirinus temploma irányában, és azóta maradt ez ág nál a Berzeviczi praedicatum¹⁾. Ezen Mihály szép atyja (abavus) azon Istvánnak, ki a családi okmányokban P o h á r n o k I s t v á n n a k (Stephanus Pohárnok) nevezetetik. Ennek neve történeteinkben gyakrabban előfordul, mert Zsigmond és Albert királyok kórában a közügyekben az előbbieknél élénkebb részt vett. A hussiták elleni csatákban vitézkedett. Trencsin vára oltalmában is része volt. Követségben járt a lengyel királynál és Moldvában. Az oláhországi expeditioban Dán vajda részére a székelyek és szászok kapitányává választatott. 1430-ban Zsigmond Likava várnak (Liptó vármegyében) a hussitáktól elvételeivel birta meg. Növelé érdemeit, hogy a közügyekben saját költségein fáradozott, egykor török fogságba csett, Detrik testvérét önpénzén váltá ki. Jutalmul több adományt kapott. 1435-ben kapta Zsigmond királytól Nyárad (Nyaragh) falut és Olaszi és Mergel földe pusztákat Borsod megyében, mellyekbe az egri káptalan által beiktattatott²⁾. Ugyan ez évben (1435.) engedményeztetett Zsigmond királytól, Heves vármegyei E r k nevű falujában várlakot építeni. Már előbb tiz évvel, 1425-ben Borbála királynétől kapta Ajnácskő várát (akkor Nógrád megyében volt e vár az oklevél szerint) és Boldogfalvát Hatvanhoz közel O-Buda vármegyében³⁾ adományban. 1447-ben Nyárad birtoka végett pelsöczi Bebek Imre erdélyi vajdával pörlekedett, miután ez nevezett helységben némelly földjeit és erdeit elfoglalta⁴⁾. 1453-ban László királytól ismét maga és

¹⁾ Mednyánszky id. h.

²⁾ Báthori Miklós országbiró ítéletlevele 1578-ban. Családi ltár. 429. sz. a.

³⁾ Családi ltár. 251. 252. sz. a. „*possessionem Boldogfalu in Cottu vetero Budensi prope Hatvan*“ az oklevél szavai. Értendő P i l i s vármegye

⁴⁾ *Relatoriae Cappli agriensis super Admonitione et Evocatione Emerici de Pelsöcz Vajvodae Transylv. etc. 1447. U. ott 82. sz. a.*

rokonai részére Heves vármegyében Seegh falut kapta adományban. Heves vármegye főispánja ¹⁾ is volt. (1442-ben. Miután Kristóf fia meghalt, birtokait eladás ürügye alatt leányainak és vejeinek akarta kezeikbe játszani, mi ellen L é n á r d nevű unokaöccse 1459-ben mint örökösödő fél tiltakozott jelesül Heves megyei Er k, K e w r t h, borsodi Ny á r a d, Pest megyei S a s k ú t h helységbeli birtoka, és Budai házának elidegenítése ellen ²⁾).

I. Mihálynak ágán L é n á r d (Leonhard), kinek neve egy nagy lomniczi Leonhardsburg nevű térben egészen időnkig lejutott, és ki 1479-ben még élt, utolsó volt ágában. Ez megharagudván azon akadályok miatt, melyeket pazarlásai hajlamai elé egy rokona gördített, minden birtokait elzálogosítá. Ezen jószágok egymásután a törökök, erdélyiek ellen harczolt gróf Ruebernek, majd Tökölynek, a királyi fiscusnak és Késmárk városának jutottak birtokába, mellytől a család majd háromszáz évi perlekedés után, csak 1751-ben ekkor is nagy áldozatokkal kapta azokat vissza.

Miután illy módon H e n r i k és M i h á l y maradékai is kihaltak, a lomniczi I. János fiai közül csak még a Berzeviczy II. János ivadéka maradt fen. Ennek fia II. M i k l ó s (1360—1415.) Ennek többek közt unokái III. J a k a b és II. S z a n i s z l ó által a család mai napig virágzó két fő ágra szakadt. Amaz J a k a b, emez pedig S z a n i s z l ó ágának neveztetik.

És itt előbb az egyik ágat kell végig megismertetni, és azután térendünk vissza ismét Szaniszló ágához.

I. Jakab ága.

III. Jakabnak, ki Berzeviczi Lomniczkynak is neveztetett, és kinek a nagy-lomniczi curia is birtokában maradt (1470—77.), ága így jő le a következő III. táblán:

¹⁾ Teleky : Hunyadyak kora X. 123.

²⁾ Cs. l. tár. 412. sz. alatt. 1574-ki átiratban.

• III. tábla.

III. Jakab, Lomniczky de Berzevicze, ki a II. táblán is.	Miklós (Zwinyei Potentiana) 1440. 59. 88.	János. 1511. 25. (Pásztóhi Orsolya).	György 1545—1562. felsőmagyar- országi főkapitány. (Kapy Ilona).	} Innen a bárói ág. Lásd a IV. táblán.
		Kristóf (Schwarz) 1511.—1555. Bertóthy Kata).	László +	
		István + 1486.	Zsigmond {	} László + Szepey Julia).
		László +	} Ádám. András { (Csicsery { Julia.) { (Szőnássy Zsuzs.) } József (Sarkóczy Julia)	} Zsigmond +
		Mártha (Kellemesy Menyhért)	Bálint 1535—63. (Lap. Segnyei)	} Szepezi ágazat törzse. Lásd az V. táblán.
		Kata 1559. (Polánkai Jánosné).	Margit).	
		Veronika (Berzeviczy Mártonné).		
		Margit 1557. (Dobay Mih.)	Orsolya (Bornemisza Miklósne).	
	Margit (Torday Andrásné)	Mária.		
		Orsolya 1564. (Csepánfalvi Antalné).	Márton Dondaghi báró, lengyel kancellár (Báthory Erzse.)	} János 1613. Kristóf.

Ezen ág élén álló Jakabnak fia **M i k l ó s**, ki 1466-ban nagybátyjával Szaniszlóval perlekedik, mert ez Berzeviczén, hol serház is volt, több földjét elfoglalá ¹⁾, **Z w i n y e i** (jelenleg Szinyei Merse) **P o t e n t i a n a** ²⁾ nejétől mint a táblázat mutatja, több gyermeket nemzett. Négy leánya kikhez ment férjhez, szintén ott látjuk. Legidősb fia **J á n o s** birtokaiban Laszky által háborgattatott. Ennek neje Pásztóhi Miklós leánya Orsolya volt, kitől azonban gyermekei nem maradtak.

Testvérei közül egyedül **K r i s t ó f**, — ki Schwarznek is nevezetik az okmányokban — tartá fen ágazatát Berthóty Katalintól nemzett gyermekei által. Ez testvérevel az említett Jánossal II. Lajos ki-

¹⁾ Protestatoriae Capli de Scepus. 1466. Családi ltár I K.

²⁾ Atyja Joannes de Zwinye, anyja pedig Erzsébet a Pohárnok Berzeviczy Istvánnak leánya volt, és így különben is rokona férjének.

töltött életnek. Ime ezt és ennyit kíván a királyi oklevél a család címere által jelvényezettetni.

a) Bárói ágazat.

IV. tábla.

György 1515 – 1562. orsz. főkap. (Kápy Ilona) mint a III. táblán.	János sz. 1569. 1604 † (Berzeviczy Ilona)	Tamás 1616 – 1636. (Kolacskovszky Zsófia) özv. 1659. Zsigmond. (1608 – 1634) Görgei Zsuzsána). Borbála Kolacskovszky Istváné.) Kristóf 1569 – 1594. Margit (Káa Györgyné) 1583. Anna (Berthóty Miklós.)	János 1637. (Sziinyey Anna.) Zsigm. +1680. Gusich Anna +1682. Mikl.	János 1744. királyi tanács. (Báró L'huillier Anna Mar.) Zsigmond 1756. †	báró János hécei plebános Ferencz születe. 1742. (b Vécsey Teréz) János. Anna † Teréz (Róthné.)	János hécei plebános Ferencz Gráciban. Antal † Vincze † 1834. Sziinyei Anna József † Mária (Bukovazkyné.)	Mária (Szmrecsányi Jenőné)
	Mikl. †	Ilona (Fejéropatáky Ad.)	Miklós. táb. (Szül. Iványi Ilona.) Ilona (Kápy Gáb.) Éva (Márjássy Miklósné.) Anna (Róth Ádám.)	Zsigmond. (László † tábornok Miklós †)			

A táblázat élén álló Györgynek fia János 1683-ban Sáros megye szolgabirája volt. Ennek unokája János 1637-ben negyed izre dispensatioval vette nőül Szinyei Annát. Ennek unoka öccsöje azon János, kinek neje Márjássy Éva, 1725-ben 60 éves volt. Fia ennek Ismét János 1744-ben osztozott meg testvéreivel, kassai tartományi biztos, és kir. tanácsos volt, nejétől báró L'huillier Anna Máriától (ki később Engelhardt tábornok neje lön,) 1742-ki octob. 29-kén született fia Ferencz ágának báróságot szerzett. Báró Vécsey Ferencztől született legidősb fia János hécei plebános. Antal 16 éves korában.

III. tábla.

III. Jakab. Lomniczky de Berzevicze, ki a II. táblán is.	Miklós (Zwinyei Potentiana) 1440. 59. 88.	János. 1511. 25. (Pásztóhi Orsolya).	György 1545—1562. felsőmagyar- országi főkapitány. (Kapy Ilona).	Innen a bárói ág. Lásd a IV. táblán.							
		Kristóf (Schwarz) 1511.—1555. Bertóthy Kata).	László †								
		István † 1486.	Zsigmond	<table border="0" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>Ádám.</td> <td rowspan="2" style="font-size: 2em; vertical-align: middle;">}</td> <td>Mihály (Szénássy Zsuzs.)</td> <td rowspan="2" style="font-size: 2em; vertical-align: middle;">}</td> <td>László † Szepes Julia).</td> </tr> <tr> <td>András (Csicsery Julia).</td> <td>József (Sárközy Julia)</td> </tr> </table>	Ádám.	}	Mihály (Szénássy Zsuzs.)	}	László † Szepes Julia).	András (Csicsery Julia).	József (Sárközy Julia)
		Ádám.	}	Mihály (Szénássy Zsuzs.)	}		László † Szepes Julia).				
		András (Csicsery Julia).		József (Sárközy Julia)							
		László †		Zsigmond †							
		Mártha (Kellemesy Menyhért)	Bálint 1535—63. (Lap. Segnyei Margit).	Szepesi ágazat törzse. Lásd az V. táblán.							
		Kata 1559. (Polánkai Jánosné).	Veronika (Berzeviczy Mártonné).								
		Margit 1557. (Dobay Mih.)	Orsolya (Bornemisza Miklósné).								
		Margit (Torday Andrásné)	Mária.								
Orsolya 1564. (Csepánfalvi Antalné).	Márton Dondaghi báró, lengyel kancellár (Báthory Erzse.)	<table border="0" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>János 1613.</td> <td rowspan="2" style="font-size: 2em; vertical-align: middle;">}</td> <td>Kristóf.</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> </table>	János 1613.	}	Kristóf.						
János 1613.	}	Kristóf.									

Ezen ág élén álló Jakabnak fia **M i k l ó s**, ki 1466-ban nagybátyjával Szaniszlóval perlekedik, mert ez Berzeviczén, hol serház is volt, több földjét elfoglalá ¹⁾, **Z w i n y e i** (jelenleg Szinyei Merse) **P o t e n t i a n a** ²⁾ nejétől mint a táblázat mutatja, több gyermeket nemzett. Négy leánya kikhez ment férjhez, szintén ott látjuk. Legidősb fia **J á n o s** birtokaiban Laszky által háborgattatott. Ennek neje Pásztóhi Miklós leánya Orsolya volt, kitől azonban gyermekei nem maradtak.

Testvérei közül egyedül **K r i s t ó f**, — ki Schwarznak is nevezetik az okmányokban — tartá fen ágazatát Berthóty Katalintól nemzet gyermekei által. Ez testvérel az említett Jánossal II. Lajos ki-

¹⁾ Protestatoriae Capli de Scepus. 1466. Családi ltár I K.

²⁾ Atyja Joannes de Zwinye, anyja pedig Erzsébet a Pohárnok Berzeviczy Istvánnak leánya volt, és így különben is rokona férjének.

töltött életnek. Ime ezt és ennyit kíván a királyi oklevél a család czimere által jelvényezettetni.

a) Bárói ágazat.

IV. tábla

György 1515–1562. orsz. főkap. (Kapy Ilona) mint a III. táblán.	János sz. 1569. 1604 + (Berzeviczy Ilona)	Tamás 1616–1636. (Kolacskovszky Zsófia) özv. 1659. Zsigmond. (1608–1634) Görgői Zsuzsána). Borbála Kolacskovszky Istváné.) Kristóf 1569–1594. Margit (Kún Györgyné) 1583. Anna (Berthóty Miklós)	János 1637. (Szi-nyey Anna.) Zsigm. +1680. Gusich Anna +1682 Mikl.	János 1744. királyi tanács. (Báró L'huillier Anna Mar.) Anna (Márjássy Éva.) Zsigmond 1756. +	báró Ferencz szület. 1742. (b Vécsey Teréz) János. Anna + Teréz (Róthné.)	János héczei plebános Ferencz Gráciban. Antal + Vincze +1834. Szinyei Anna József + Mária (Bukovszkyné.)	Mária (Szurecsányi Jenőné.)	
	Mikl. +	Ilona (Fejéropataky Ad.)	Zsigmond.	László + tábornok (Miklós +				

A táblázat élén álló Györgynek fia János 1683-ban Sáros megye szolgabirája volt. Ennek unokája János 1637-ben negyed izre dispensatioval vette nőül Szinyei Annát. Ennek unoka öccse azon János, kinek neje Márjássy Éva, 1725-ben 60 éves volt. Fia ennek Ismét János 1744-ben osztozott meg testvéreivel, kassai tartományi biztos, és kir. tanácsos volt, nejétől báró L'huillier Anna Máriától (ki később Engelhardt tábornok neje lön,) 1742-ki octob. 29-ken született fia Ferencz ágának báróságot szerzett. Báró Vécsey Ferencztől született legidősb fia János héczei plebános. A Antal 16 éves korában.

József szintén ivadék nélkül halt el. Báró Vincze született 1781-ki mart. 16-kán Sáros várm. Darócson, (más adat szerint Kassán) 1795-ben Kassán iskoláit elhagyván, mint cadet Dalton, utóbb Alvinczy magyar gyalog ezredébe állott, és Olaszországba ment, hol sebet is kapott, s rövid idő alatt főhadnagygyá neveztetett. 1807-ben kilépett, de 1809-ben már a horvát fölkelő seregnél kapitányságot viselt. A lelkes de kissé könnyelmű fiatal kártyás társaságok örvénybe vevék, atyja megvoná tőle segélyét, s így kénytelenült rég kedvencz studiuma a szín művészetre adni magát, hol idegen név alatt lappangott Németországban. 1817-ben atyja kiengesztelődvén, s nem sokára szülői elhalván, haza jött. 1818-ban házasságra kelt színeji Merse Annával, 1829-ben alkalom nyílt színészi tudományát és tapasztalatait nemzeti czélokra fölhasználni, midőn Abauj várm. és Kassa városa kérelmer. az ottani magy. színház igazgatását átvette. E nehéz pályán pénz áldozattal, tanítással, buzdítással mozdítá elő a m. színészet ügyét. Indítványára a megye eszközlésével a m. academia jutalmokkal buzdítá a dráma írókat. 1832-ben érdemeiért m. academiái t. taggá is kineveztetett. Meghalt Kassán 1834. april 15-kén, kora 53. évében ¹⁾ Egyetlen leánya maradt, Mária. E képen a bárói ág kihalásnak néz elébe.

b) Szepesi ágazat.

V. tábla.

Bálint 1535—63. (Lapis pataki Segyei Marg.) ki a III. táblán.	Bálint †	Pál 1625. (Székeiy Erzse.)	Pál (Görgey Zsuzsána.) özv. 1711.	Boldizsár 1730. (Róth Anna.)	} Lásd a VI. táblán.
	Miklós 1569—1613. (Azary An.)				
	Jeremiás † 1570—1594.	Miklós †	Borbála 1673. (Ormány Istváné.)	Ezechiel 1694—1706. (Fehérpatak Már.)	} (Zsuzsa (Berzeviczy Sándor.) Ilona (Görgey Zsig.) Anna (1. Keczer Sán. 2. Sustrik. And.) Kata (1. Palugyay Zsig. 2. Rady Mihály.) Mária (1. Mndrán Daniel. 2. Cservenyák.) Bora (Semsey Pál.) Pál (Pálfalvai Johanna.)
		Péter †			
	Kata.	Bálint	Borbála (1. Szakmáry Ján.) 2. Pongrácz Kristóf.	Pál † 1730. (Szeghy Mária.)	
	Borbála.	(1. Görgei Zsófia.			
	Potentiana. (Csuda Györgyné) 1584.	2. Szinyey An.)			
		Frusina (Rajkai Soos Gábor.)	Gábor		
			Eva (Hoffmán István.		

¹⁾ Vallás : Ntzi Encyclopaed. I. lap és Újabb Ismerettár I. köt. 544. I. életleírása közölve.

Bálintnak, kitől a táblázat kezdve van, neje lapispataki Segnyey Antal leánya Margit volt; ettől született fia Miklós szepes megyei szolgabíró volt 1572-ben. Ennek a többi közt csak két fia Pál és Bálint hagytak magok után maradékot. Bálintnak két neje volt, az első Görgey Zsófia, kitől Anna és Borbála, és a második: Szinyei Anna, kitől Gábor és Éva nevű gyermekei maradtak.

Említett Pálnak, a Székely Erzse férjének két unokája Boldizsár és Ezechiel lettek atyákká. Ez utóbbi ága azonban elenyészett.

Boldizsárnak ágát a jelen ivadékig mutatja a

VI. tábla.

		1-től	
	Sándor	Farkas. (Szmrecsány Erzse özv. 1786.)	
	(1. Sontagh Erzse.	} Pál ifj. } Ferdinand.	
	2. Stansith Horváth Bora.)		Zsigmond
			Erzse.
Boldizsár	Zsuzsa (1. Okolicsányi Fark. 2. Okolicsányi Imre.	-Teréz. (Stansith Horváth Bold.)	
1730.		Klára. (Baán János.)	
(Róth Anna.)			
ki az V. táblán.	Kata.	2-től	
		Gergely a tudós. (Berzeviczy Teréz.)	Titusz Edvárd. (Gr. Dessewffy Leticzia 1832-től)
			Aladár.
			Egyed.

E VI. táblázaton főfigyelmünket igényli Gergely a tudós, ki Kakas-Lomniczán született 1763-ban ¹⁾. A jogi pályát Késmárkon bevégezvén, és a törvényes gyakorlatot Szabolcsban Vay Istvánnál folytatván, 1784-ben ügyvédi oklevelet nyert. Majd külföldi egyetemeket hallgatott, 1786-ban pedig Parist és Londont látogató meg. Tudomány és tapasztalással térvén vissza honába, jövet Bécsben II. József császárnak is udvarolt, ki őt szolgálatra buzdítva, pártolásáról biztosítá. 1788-ban a helytartó tanácsnál mint fogalmazó kezdett hivataloskodni. Jelen volt az 1791-ki országgyűlésen mint jelen nem levők követe, és ugyan ez évben a pesti zsinaton, mint hittársai küldöttje. 1795-ben hivataláról lemondván, kakas-lomniczi jószágába vonult, és életét a

¹⁾ Lásd életét Tudományos Gyűjtem. 1822-ki foly. XII. 3. lap. És Felső-Magyarorsz. Minerva 1834. I. köt. 3-16. l. arcképével együtt. — És köz hasznu Esmer. tár II. 233 l.

tudományoknak és művészeteknek szentelé. És ekkor gyűjté az adatokat, főleg a kereskedést, az urbér alatt volt nép állapotát, és vallás ügyét tárgyzó munkáihoz. Kéziratban maradt művein fölül hét munkát nyomtatott ki latin és német nyelven ¹⁾. Meghalt 1822-ben Nejétől Berzeviczy Teréztől fia Titusz Edvárd, ennek fiai Aladár és Egyed stb.

Bevégezvén eképen Jakab ágát, át kell mennünk a másik fő ágra.

II. Szaniszló ága.

Mintt a II. táblázaton láttuk, i. Henrik két fia által a család két fő ágra oszlott. Jakab ágát a jelenig lenyulva már tárgyaltuk, most következik Szaniszló ága, melly azonban már ennek unokainál, mint láni fogjuk, ismét két ágazatra oszlik. Szaniszlótól kezdve a családfát tovább mutatja a

VII. tábla:

Szaniszló 1440—1479. (Buchai Kata) ki a II. táblán.	Miklós †	Felső-ág.	Márton 1594—94. (Semsey Bora.)	Zsuzsa. (Deregnyei György.) Kata. (Nagymihályi Gábor.)	Lásd ezt a VIII. táblán.	
			Frigyes 1508—1546. (Zombori Bora.)			(Péter. † 1559—80.)
	János 1456—1471. (Sebessy Ilona.)			István. 1546—1563. (Gombos Zsóf. Mel- cz. r. Erzs.)		János. 1580—1601. (Giletffy Anna.) † 1637.
	Tamás. † 1471.		Zsigmond † 1509.	Antal. † 1546.		Zsigmond. † Ferencz. † György. †
	Ilona.			György. †		Ilona. (Berzeviczy János.) Dora. (Nagyszombati György.)
	Klára.			János. † 1546.		László { János. † István. †
	Anna.			Henrik 1546—91. (Kagy Bora.)		Henrik. † Ádám. † (Somogyi Reg.)
			Ferencz. 1509.	{ János. (Roskoványi Judit.) 1538.		
			Tamás.	{ Ettől az Alsó-ág. Lásd XI. táblán.		

¹⁾ Munkái ezek: a) De industria et commercio Hungariae. Lőcse 1797. —

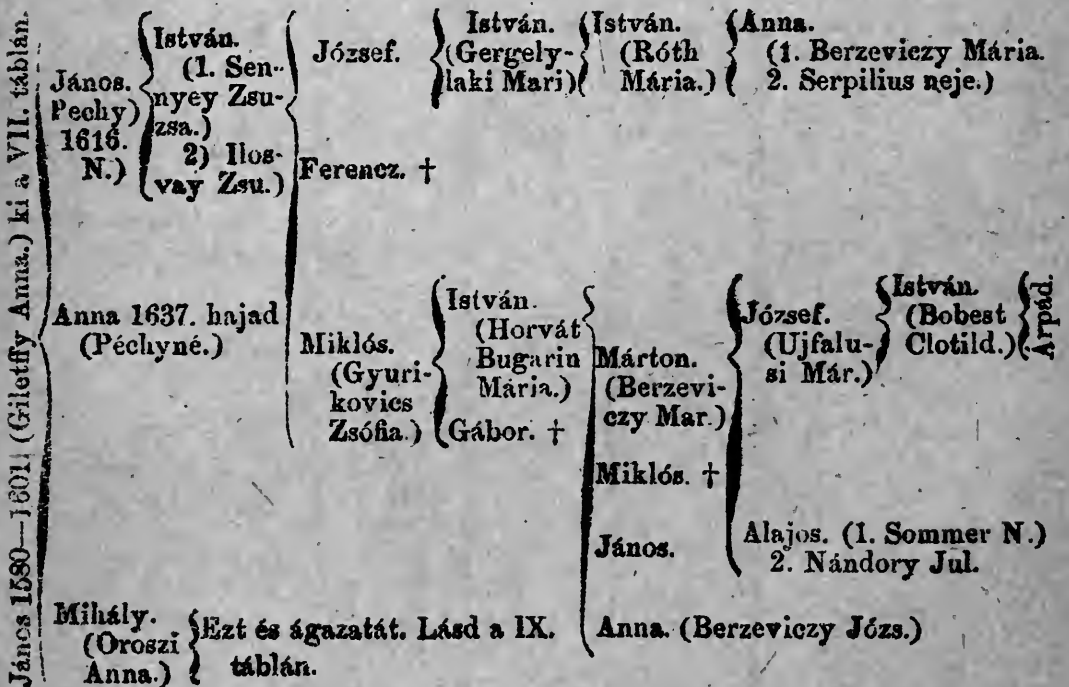
b) Ansicht des Asiatisch-europäischen Welthandels. stb. Pest, 1808—1814. És magyarra fordítva a Tnd. Gyűjteményben 1817. — c) De origine rusticitatis et eius progressu etc. Lőcsén 1806. a szerző tudta és akarata nélkül. — d) De prohibito transitu Catholicorum ad Ecclesiam Evangelicam. — e) „Über den gegen-

A táblázat feje Szaniszló, kinek neje Buchai Kata (filiae Thomae, filii Thomae de Bucha.) 1440—1447. élt. Megöletett Geceében. Unokái közül Frigyes lett törzse az ugynevezett felső-ágazatnak, Tamás pedig az alsó-ágazatnak.

Felső-ágazat.

Frigyes fiának Mártonnak neje Semsey Jánosnak leánya Borbála volt. Berzeviczy Jánosnak (István fiának) neje Giletffy Anna 1635-ben már özvegy volt, meghalt 1637-ki marczius 6-kán. — E Jánosnak egyik nővére Dorothea Nagyszombathi Györgynek (Georg. Tyrnaviensis) Szepes vármegye hites jegyzőjének volt hitestársa 1590-ben. — A többi sarjak Frigyes ágazatán kihalván, említett Jánosé tovább így származik le.

VII. tábla.

Kastélyi-ágazat.

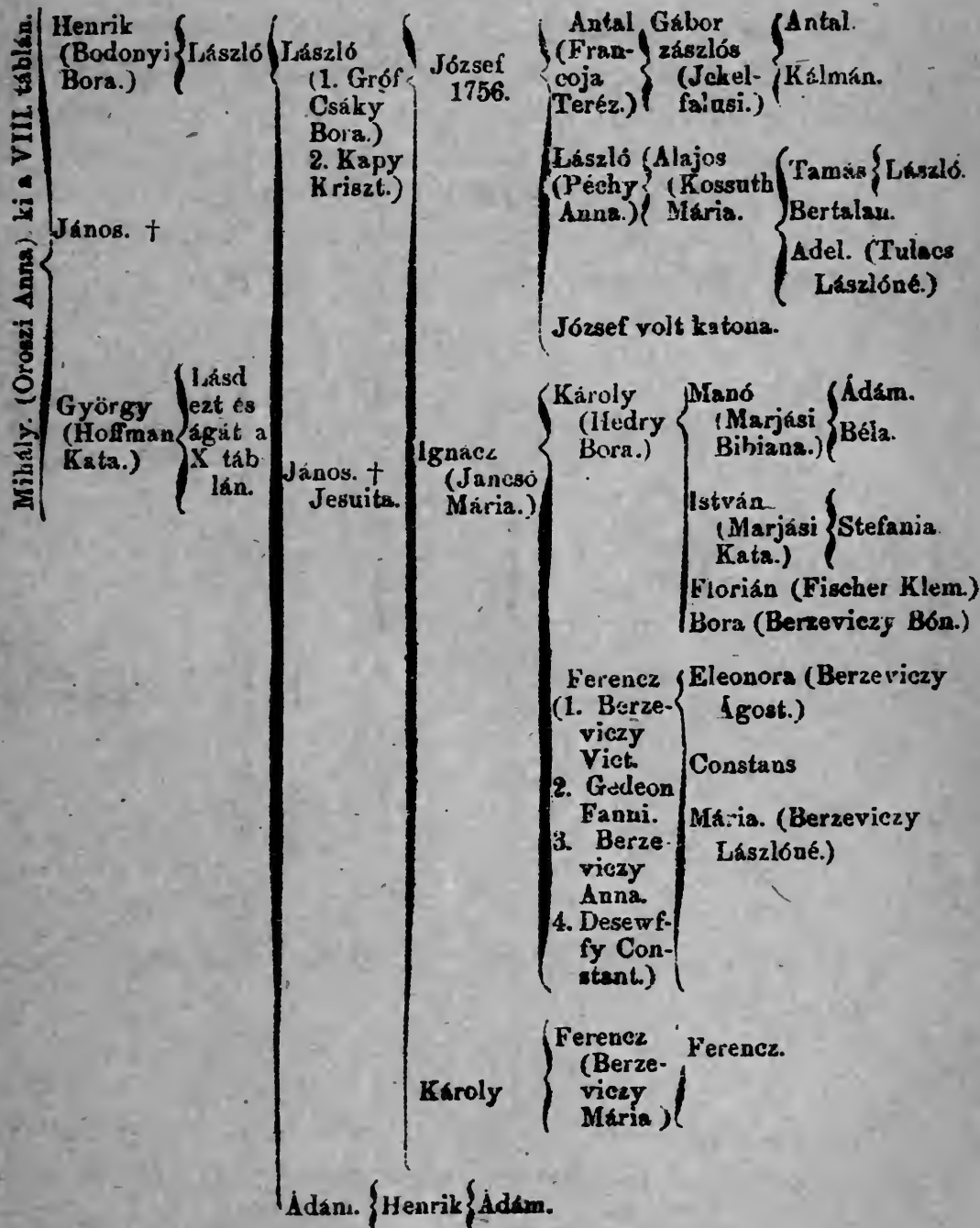
Jánosnak Giletffy Annától született János fia Péchy leánytól az ugynevezett Kastélyi-ágazatot alapítá. Fiának Istvánnak

wuertigen Zustand der Protestanten in Ungern“ stb. Göttingen 1805. — f) Coördinatio rei religionalis ecclesiasticae etc. Lőcse 1815. — g) Nachrichten über den jetzigen Zustand der Evangelischen in Ungern. Leipzig, 1822.

első neje Sennyey Zsuzsa; Sennyey Péternek gagyi Báthori Klárától született leánya volt.

Jánosnak másik fia Mihály szintén nyújtott le ágazatot, és ez felső-ágazat néven maradt meg. Ez ág így nyulik le.

IX. tábla.

E táblázaton Mihálynak ismét két fia indítja le ágazatát, még pedig elég szaporán, minél fogva csak Henrik ivadékát lehetett

egy táblázaton fölmutatni. Azon kívül, mi a táblázaton megvan, megjegyzendő, hogy Henrik László fiátóli unokájának szintén Lászlónak első neje gr. Csáky Borbála előbb báró Palocsay István neje volt. Ezen Lászlónak gyermekei 1756-ban osztoztak. Józsefnek fia Antal kapitány volt. Ennek fia Gábor zászlótartó. E Gábornak unoka testvére Alajos külföldre (Hamburgba) szakadt. Ferencz mint a nemzedékrenden följegyezve áll; négyszer nősült, gyermekei legutóbbi nejétől valók.

Következik Györgynek ágazata a

X. táblán

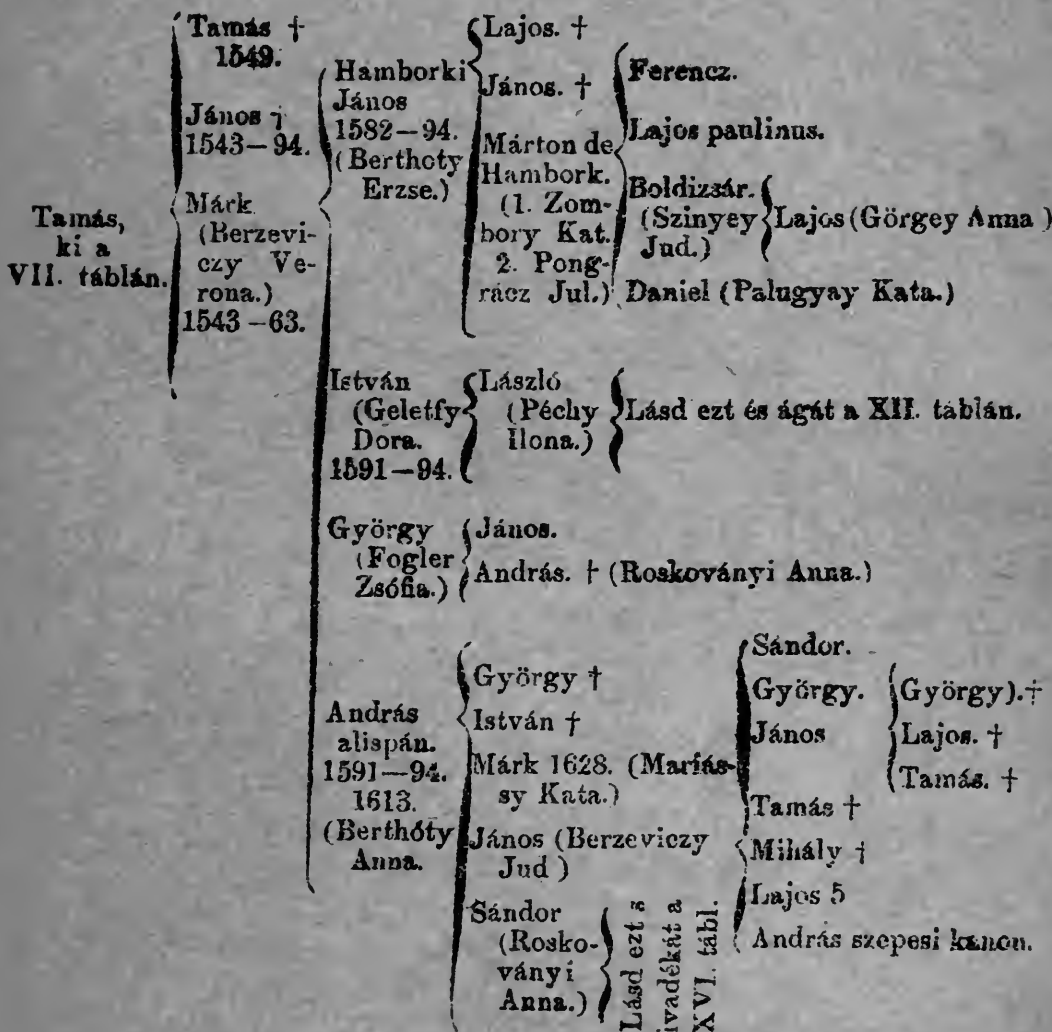
György (Hoffmann Katalin) kék IX. táblán.	Gáspár	{ Ményhért (Rákóczy (Julian.)	} Péter (Berzeviczy Charitás.)	} József (Berzeviczy Ilon.)	} Bonaventura (Berzeviczy Bora.)	} (Albertina. (Regina.
} Sándor (Mariássy Magdolna.)	} Ezechiel.	} János.	} Sándor (Mariássy Magd.)	} Adán.	} Karoly	} Ezechiel.
} László.	} (1. Bydeskuthy Klára.	} (2. Hrubeczky Anna.	} Bora (Péchy Miklósné.	} Anna (Dessewffy József.)	} Tekla (Berzeviczy Fmil.)	
						} Antal. (Rholl Bora.)
} Rikolf (Dessewffy Teréz.)	} József (Kolosi Janka.)	} Tivadar (Szinyey Amália)	} Anna. (Réz. (Albert			
				} Sámuel + Zsigmond + Teréz +	} Maria (1. Dobay Ferd) 2. Dobay Józs.)	} Antonia (Medveczky Józsefné.) Borbála (Berzeviczy Leopoldné.)

E táblázattal, melly szintén mint az előbbi ágazatok, egész a jelenig mutatja György ivadékát, be van fejezve a felső-ág. Most következik Szaniszló másik unokájának Tamásnak ága, melly ismét négy ágazatra oszolva jó le mostanáig.

Alsó-ág.

A VII. Táblázaton áll Szaniszló unokája Tamás, kitől ez ág így jó le a következő

XI. táblán.

A XI. táblázaton Márknak — mint látjuk — több fia kezdett ágat terjeszteni; Jánosé (ki Hamborkinak is iratott, negyed izen kihalt. Andrásnak, ki Sáros vármegye alispánja egyszersem királyi kincstári kormányzó (Praefectus) ¹⁾ 1606—1613-ban, több gyer-

¹⁾ Lehoczky Stemm. I. 205.

mekei közül János fiának ágazata unokáiban fogy el; Sándornak Roskoványi Annától terjesztett vonalát pedig a XVI. tábla fogja alább mutatni.

Ez ágból Hamborki János vonalából volt Henrik, ki Sáros vármegyei Hamburg helységben született 1652. és jesuita lön 1669-ben, 1687-ben be is eskettetett. Irt latinul s z á m t a n t; és rendje védelmét (Apológiáját), midőn 1706-ban száműzetett ¹⁾. — Ugyan ez ágon Ferencz (tán Márton fia) szül. 1679-ben. Jesuita lön 1695-ben meghalt 1715-ben mint kassai tanár ²⁾. Tán szintén ez ágból valék György (szül. 1647. meghalt 1709.) és János mindkettő tudós jesuita ³⁾.

Márknak István fiától és Geletfi Dorotyától született fia László, a Péchy Anna férje törzse lön szélesen kiterjedt ágazatnak, mint mutatják a következő táblázatok.

XII. tábla

			(Antal ker. táblani ülnök.)		
	Janos (Szeghy Zsófia.)	{ János (Keczer Eva.)	{ László (Kornis Zsuzsa.)	{ János (1. Péchy Czeecil. 2. Szkle- nár Francis. 3. B. Mes- ko An.)	{ Kalmán † Agoston (Berzeviczy Eleon.) Miksa. Antonia (By- deskuthy Józsne.) Apollonia (Gedeon Mik. örnagy.) Anna (Hrabe- czy Gab.
László (Péchy Ilona), kik a XI. táblaza- ton.	{ Istvan (Bán Má- ria.)	{ Lásd ezt és ágát a XIII. táblán.		András. hétsem. (Vitkőczy Julia.)	{ Jeromos (Janko- vics An.)
	{ Samuel	{ Lásd őt es vonalát a XV. táblán.			{ Maria (Keczerné.) N. (Péchy Isvänné.) Bora (Körtvelyesy Józsa.) Kajetán. Örnagy. Mária (Bekesné.) Bernád (Stefania † (Csatho) {Stefania † Franc.) {Kálmán † Róza. (Banovics Imr.

¹⁾ Horányi Nova Mem. 458. lap!

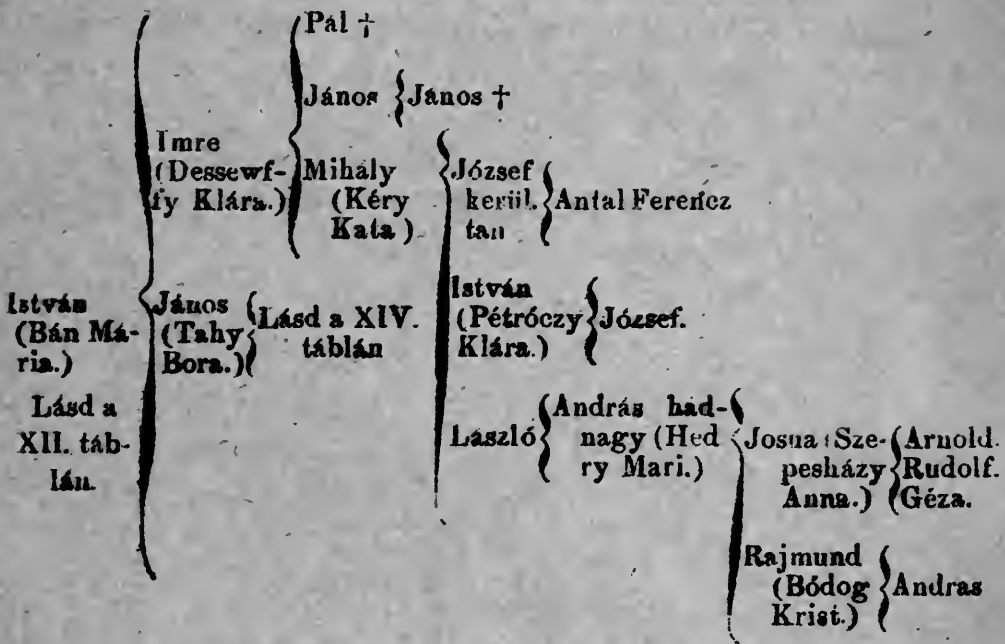
²⁾ U. ott. 450. l.

³⁾ U. ott. 451–455. l.

Lászlónak, — ki e tábla élén áll — három gyermekétől ágazata szerfölött elszaporodott. János fiától, — kinek vonalát e tábla teljesen mutatja — kis unokái közül, Antal kerületi táblai ülnök. Testvére András hétszemélyes táblai ülnök, (ennek ága jelenleg is él, és a harmadik testvér Ambrus mint katona őrnagyságig emelkedett.

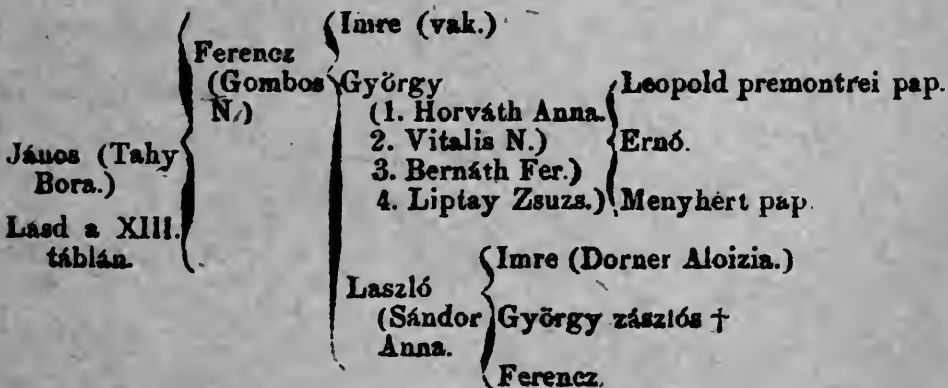
Lászlónak István fiától vonalát lássuk a következő

XIII. táblán.

Istvánnak két gyermeke által ismét két vonal indul le, és mindenik a jelenig lenyülik. Imre vonalát mutatja a fölebbi táblázat, János vonala pedig következik a

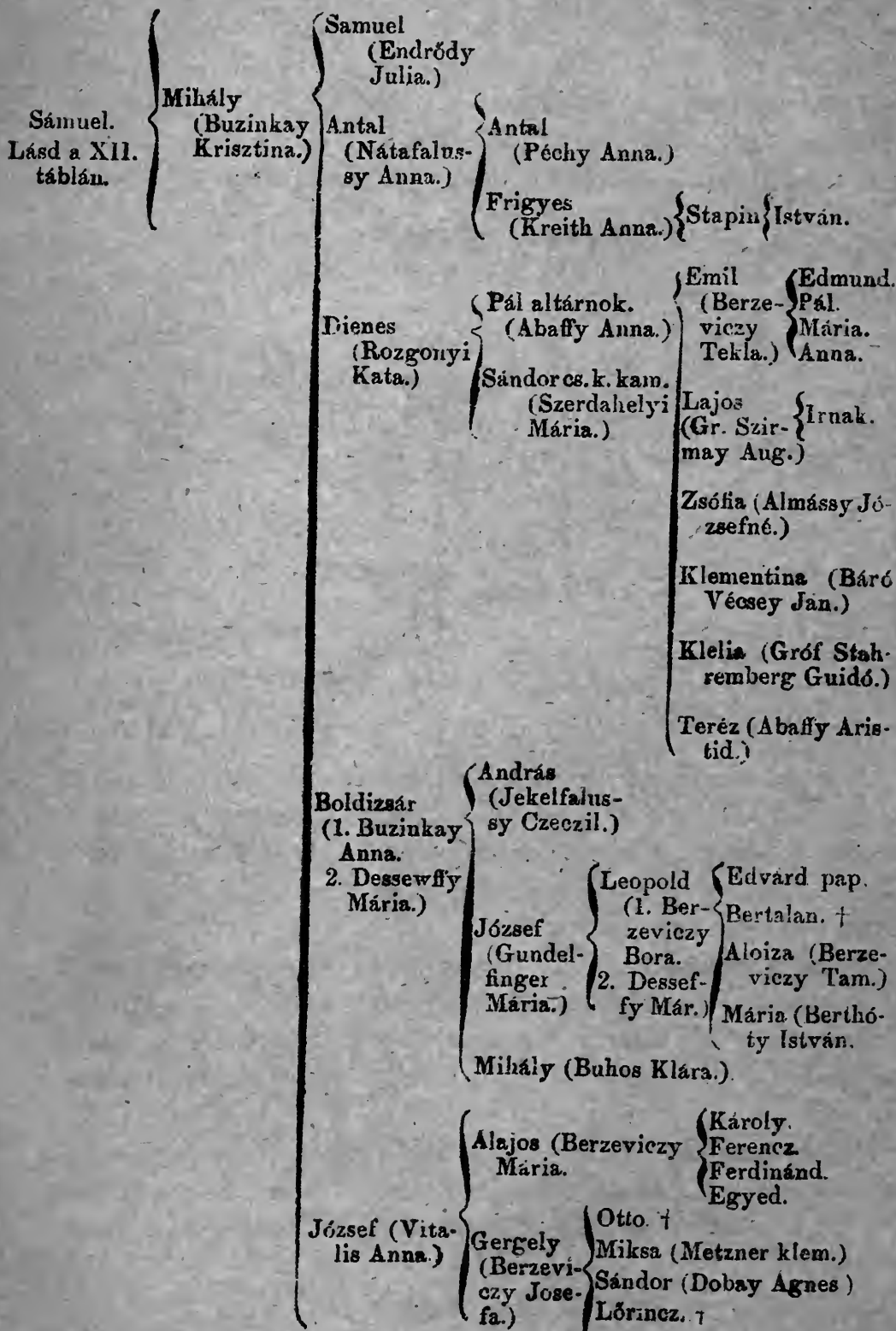
XIV. táblán.

E vonal, melly Jánostól jó le, úgy látszik kifogyott.

Következik Andrásnak harmadik fiától Sámueltól. (Lásd a XII. táblán) eredő ágazatot.

XV. tábla.

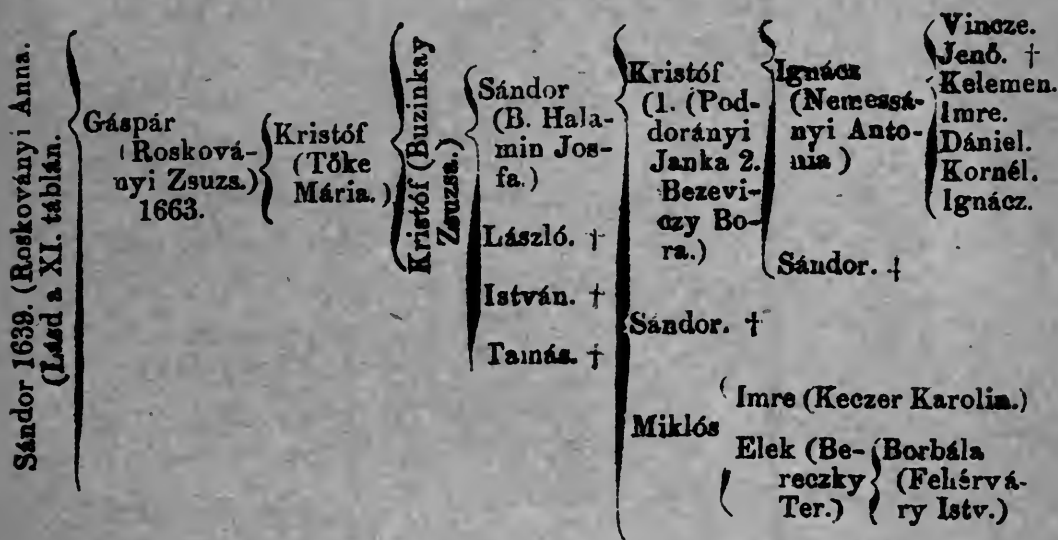

Sámuelnek ágazata öt fi unokája után jelenleg négy vonalon virágzik. Dénesnek Rozgonyi Katától született fia Pál Csongrád vármegyének volt alispánja, azután királyi biztos Debreczenben, több országgyűlésen követ, utóbb pedig m. kir. udv. kamarai tanácsos, és altárnok mester Budán. Testvére Sándor cs. kir. kamarás.

Ezzel be van fejezve Márk unokájának Lászlónak ágazata, vagyis Szaniszló ágából az alsó ágazat is. (Lásd XI. táblán.) Hátra van még szintén Márk unokájának (XI. táblán) Sándornak ágazata, melly Kristóf ágnak neveztetik, és így jó le napjainkig.

Kristóf ágazat.

XVI. tábla.

Ez ággal — melly Kristóf ágnak neveztetik, — be van fejezve Szaniszló ágazata, és egyszersmind teljes nemzedék-rende a terjedelmes ősz Berzeviczy családnak, melly jelenleg a 18-ik, és némelly vonalon a 19-dik ize virágzik, de mellynek imígy is hosszúra nyult ismertetését bővebben e munka tere nem engedé.

Berzey család. A IV. Béla korában dúlongó tatárok közül sokan maradtak Tótországban, és ott megházasodván — jószágos főemberekké lettek. Illy tatártól származott a többi közt a Berzey család is, mellynek — mint Pethő Gergely írja ¹⁾ — az ő korában szakadt magva.

Berzy család. E családból csak Berzy Lőrincz jött tudomásomra, ez Csókás másképp Illosvay Borbély Péterrel és Pribék Pállal 30 darab szántóföldet kapott Báthory Istvántól 1609-ben, kinek

¹⁾ Rövid magyar krónika, Kassán 1729. 43. l.

ezen rendelkezését az ecsedi várnak átvételekor a király biztosok is megerősíték 1614-ben ¹⁾.

Bésán család. Birtokos Baranya, Győr és Veszprém vármegyében ²⁾. Belőle István 1808-ban ³⁾ a Ludoviceára ezer ftot adott. Három izen a család leszármazás ez: Bésán Imrének gyulai Gaal Jusztinától gyermekei: Mih., Gáb., Istv., Ign.; II-dik Imre, Károly, Anna (Budai Józsefné), Krisztina (Dóry Pál.), Anna (Tallián Ant.), Franziska (Zichy Józsefné). — Ezek közül II-dik Imrénekgyermekei: Gusztáv, József, és Mária. — Károlynak nejétől Gindly Klárától fia Nep. Ján.

Bese család. Ismeretessé tévé e nevet Bese János, ki magát Komárom vármegyei Ó-Gyalláról irta, és ki keleten utazott magyar történelmi szempontból 1829-ben ⁴⁾. Nehol Besse-nek is iratik.

Bessei család. Bessei Jakab (Jacobus de Besse) bizonyos nyolczados törvényszéki pör. alkalmával II. Lajos királytól 1523-ban kapta bars megyei Baracska helységet. ⁵⁾

Bessenyei család. (Bessenyoí) Több illy nemű családot bir hazánk. Nevüket valószínűleg mind a Bessenyoíktól, a magyarral rokon népfajtól kölcsönözték. És ha tán egykor egy törzsből szakadtak volna is, az elágazás már századok előtt történt.

A bessenyoí Bessenyei családot Zemplin, és Ugocsa vármegyében találjuk Szirmay szerint. Belőle a XVII. századból István a Tökölyi hive, és a fölkelők egyik főbb embere említetik, kinek fejére Spankau császári tábornok 1000 tallért tűzött ki ⁶⁾. Ez idő tájban élt Bessenyei Márk is a jesuita, ki Sátorállya-Ujhely védelmében szerzett érdemet. 1679-ben ⁶⁾. Zemplin vármegyében birtokos a család (1805-ben) Bodrogkereszturban, Legyes-Bényen, Magyar-Isépen, Miglészen, Kelecsényben, Petriken, Kis-Raskán, Alsó-Hrabócson ⁷⁾. — Ugocsa vármegyében B. Györgynek özvegye birt (1805-ben) Bökényben. — B. Lajos, ki főszolgabíró volt (1805-ben) birt Patalon, Komjáthon, Rákoczon, Sásváron, Fánscsíkán, Péterfalván, Veléten, Szárazpatakon ⁸⁾.

¹⁾ Szirmay: Szatmár várm. II. 61.

²⁾ Fényes Geographiája szerint.

³⁾ VII. törvezikk.

⁴⁾ Tudom. Gyűjt. 1829. X. k. 101 — 1830. II. 85. 1833. VIII. 98.

⁵⁾ Sz. benedeki conv. ltár.

⁶⁾ Szirmay: C. Zemplin hist. 234. — És Ugocsa: 21. l.

⁷⁾ U. az C. Zempl. topogr. 359.

⁸⁾ U. ott. 176. 231. 247. 471. 280. 371. 373. 391. l.

⁹⁾ U. az C. Ugocsa 62. 85. 86. stb.

Bessenyei család. (Deregyői.) E családról csak annyit tudunk, hogy Zemplin megyében Deregyői Bessenyei Jánosnak fia Demeter, ki Robert Károly király kiváltság-levelét Palóczy Máté nádor által átíratá ¹⁾.

Bessenyei család. (Ezdegei.) Ezdegei előnévvel élő Bessenyei családbelinek íratik Pál, ki 1396—1409-ben Horvát, Tót és Dalmátország bánja volt ²⁾. Fia Miklós volt 1435-ben.

Bessenyei család. (Bodroghi.) Ugy látszik csak egyik ága az alább következő galanthai Bessenyei családnak, legalább Lehoczky eladásán e részben eligazodni nem lehet. Budai Ferencz szerint ³⁾ Bessenyei István írta magát Bodroghról, ki 1527-ben mint öreg ember Ferdinand hive lón.

Bessenyei család. (Athya Bessenyei.) Bereg és Szatmár megyében virágzott Lehoczky szerint: ki e családról illy nemzékrendet közöl:

János.	{ Tamás.	{ András.	{ Péter.	{ Tamás.	{ Katalin
	{ 1430.				{ (Balogh Istvánné.)
			{ Pál.	{ Imre.	{ István.
					{ 1510.
					{ Tamás.
					{ György.
					{ Potentiana (Fekete Mihályné.)

Ha azonban a következő galanthai Bessenyei család nemzékrendét nézzük, úgy fogjuk sejteni, hogy a Bessenyei családok nemzékrendje sincs még kellőleg tisztába hozva, mert e nemzékrend az alábbi-val sokban megegyezik ⁴⁾.

Bessenyei család. (Galanthai.) A galanthai Bessenyei családnak törzse Bessenyei András, ki 1425-ben kapta adományban Galanthát, és ezen kívül Temesközi Bálint és Jánossal Pozsony vármegyében Német-Födemes, Ujfalu, két Baka, Seprös,

¹⁾ Szirmai: C. Zemplin topogr. 374. — És Fehér Cod. Dipl. X. tom. 7. vol.

²⁾ Fehér: Cod. dipl. X. volt. IV. 244. és X. vol. VII. 653. Ratkay Mem. Regum et Banor. 87. l. Paulus Bissenus-nak írva.

³⁾ Magyarország. polg. hist. lexic. I. 393.

⁴⁾ Hol a szükséges okiratok hiányában a valóságot kideríteni nem lehet, és épen a hitelesség érdekében hiszem szükségesnek, az egymással ellenkező adatokat egész terjedelmében közleni. És ha illy eljárás mellett a forrást egy vagy más adatra hiteletlennek nyilatkoztatom, ezzel még józan fölfogással nem lehet állítani, hogy az egész kútfő „hitelessége megvan ingatva.“ Sőt az egyes adatok iránt nyilvánított kétségek csak kritikai eljárásnak tudhatók be.

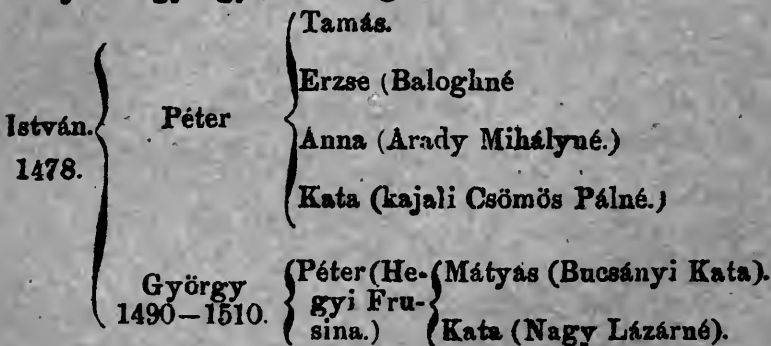
M a k h á z a , Süly és Bodok helységeket, és Bars vármegyében Valkázt ¹⁾. Ezen Andástól így jö le a család :

A törzsül álló Andrásnak három fia volt. Péter és Pál, kik galanthai előnévvel irattak első, vagy harmad izen kifogynak. A harmadik fiu Kilián bakai előnevet használt; míg öt unokája a nemzékrend utolsó izén álló György már Födimesi praedicatummal élt.

Lehoczky a törz Andrásnak fiául teszi Lászlót is ²⁾, ki a főlebb említett jószágokat 1488-ban birta, és kinek arczképét szinte Wiedeman közli.

De forrásunk szerint voltak még a galanthai Bessenyei családnak egyéb ágai is, ámbár a főlebbi nemzékrenddel összeköttetését nem ismerjük. Így egy másik ágat mutat a következő családja :

¹⁾ Geneal. authen. ms. nro. 207. tom. II.

²⁾ Stemm. II. 51.

Ez ág törzse István a kort tekintve, fia vagy unokája lehetett az előbbi nemzékrend élén álló Andrásnak. Ez ágazat is Mátyásnál megszakad.

Még egy harmadik és negyedik ágazat is van e családból, mellyeknek táblázata itt következik ¹⁾:

Tamás	}	(Kata. (1. Kovács Ferencz. 2. Bakács János.)	
		György.	{

A másik ágazat pedig imez :

Tamás (neje Frusina.)	}	Potentiana (Fekete Mártonné.)	}	Erzse (1. Ferenczfy András it. mest. 2. Potunyay Tamás.
		Anna (Baranyay Bálint, kitől)		
		György.		
		István.		
		Anna (nebojszai Bos (?) Benedek.)		
		Kata.		
Bora.				

Mindezen családfák nagy részint év-szám nélküliek, de — mert pörökből valók, — hiteleseknek látszanak. Ezen kívül voltak még a Bessenyei családnak ágazatai, azt onnan sejtethetjük, mert így találjuk I l o n á t, ki Eszterházy Miklós nagyanyjául iratik. Más hiteles leszármaztatásnál találom Bessenyei István leányát A n n á t, mint Dalmady Istvánnét. — 1647-ben említetik István mint kir. asztalnok és kis-komáromi várkapitány ²⁾.

E családhoz számítatik az író Bessenyei György ³⁾ is, ki 1740-ben született Berzelen Szatmár megyében, idővel magyar testőr lőn, majd Bécsben a császári könyvtár őre, és a magyar irodalomnak a múlt század végén egyik első harczosa. Több munkát irt, és adott

¹⁾ Az idézett Geneal. auth. mss.

²⁾ Lehoczky Stemm. II. 51.

³⁾ Horányi nov. mem. 455. lapján. Ellenben Vay László Német hűség 607. lapon a bessenyei Bessenyei családból származott írja, mi valószínűbb, mivel a galanthaiak Dunán túl és Pozsony vármegyében székelték, amazok pedig Tiszán túl.

ki. Meghalt 1811-ben Berettyó-Kovácsiban Bihar vármegyében ¹⁾. Testvérei voltak Mihály, Boldizsár és Juliánna.

A galanthai Bessenyei családtól több család származott le leány ágon, és birtokossá vált Galanthán, és ezek némelyike a galanthai előnevet is fölvevé : mint Eszterházy, Fekete, Balogh stb.

Czimere a családnak — mint metszvényünk is mutatja — nagyon egyez az Eszterházy családéval. A vért alján koronán áll a grif, első jobb lábán kardat villogtat, hasonló emelkedik ki a vért fölötti sisak koronájából ²⁾.

Már a régibb időkben is találunk történeteinkben a Bessenyei nevezetre, és miután a vérségi kapcsolatot ezek közt úgy sem ismerjük, álljanak tudomásul azok is e helyen :

Bessenyei János veszprém megyei főispán volt 1382-ben, és hiva özvegy Erzsébet királynénak, ki őt a dalmáciai zavarok lecsendesítésére küldte Zádorba.

Mihály Mátyás király korában 1459-ben alnádor volt.

István 1526-ban II. Lajos király apródja küldöttje volt Bács, Bodrog, és Valko vármegyéhez, a bácsi káptalanhoz és besznyákországi püspökhöz a banderiumok kiállítása végett ³⁾.

Bessenyei család. (Szent-demeteri.) E családra Szathmár megyében találunk, hol szent-demeteri Bessenyei Márton 1542-ben Vitka és Kápolna helységben rész jószágot kap kir. adományul ⁴⁾ stb.

Bessenyei család. Erdélyben is van illy nevű székely család Alsó-Fehér, és Közép-Szolnok vármegyében; amabban István Rectificator biztos, ebben pedig Áron alszolgabíró 1815-ben.

Bessenyödy család. Szathmár vármegyében birtokos; család a XV. században. Bessenyödy István 1438-ban Kápolnán hat telket kap ⁵⁾.

Besskó család. A családnak nemességet szerzett Besskó Ist-

¹⁾ Lásd életrajzát Horányin kívül magyar írók életrajz gyűjtem. 54. l.

²⁾ Trophaeum Estoras. czimeres tábláján.

³⁾ Engel : Monumenta 214.

⁴⁾ Szirmay : Szathmár várm. II 96 97.

⁵⁾ U. ott. 97. lap.

ván 1720-ki aug. 24-kén. Czimere : kék mezőben zöld tér fölött álló oroslán, első jobb lábában zöld ágat, a másikban három nyilat tartva. A paizs fölötti sisak koronájából ugyanaz emelkedik föl. Sisak takaró (az az foszladék) innen sárga kék, onnan fehér-vörös.

Besze család. (Megyeri) III. Ferdinand királytól megyeri Besze Gergely, Csusz István, Besze András és János, Adorján Mihály, Benedek és Priska Bálint, mint négy külön nevű család törzsei 1649-ki majus 18-kán kelt czimeres nemesítő levelet nyertek, melly Nyitra vármegyének Nyitra városában 1651-dik évben bold. szűz Mária ünnepe utáni harmadik napon tartott közgyűlésében kihirdettetett.

Megyer nevű helység mind Nyitra, mind pedig Nógrád vármegyében levén, miután már a múlt század elején is mind a négyfelő család Nógrád megyében volt található, bajos megmondani, az armalis levélben kitett megyeri előnév mellyik vármegyei helységre vonatkozzék; főleg miután Nógrád vármegyében az 1734-ki nemesi vizsgálatkor Besze János és fiai mint azon megyei Megyer helységbeli lakosok említetnek, a midőn tudniillik nevezett Besze János és nevezett érdektársai a czimeres nemes levelet a szepesi káptalan hiteles átiratában mutatták föl, mellyből az is kitünik; hogy a szerzők tanult emberek (artibus litteralibus praediti) voltak, de kimutatták azt is, hogy ámbár a nemes levél Nyitra vármegyében hirdettetett ki, már eleik Nógrád vármegyében telepedtek meg. Kimutatták többi közt azt is, hogy a czimeres levél Nógrád vármegyében is már 1675-ben is kihirdettetett ¹⁾.

A czimeres levélben érdeklött Besze család három tagjainak maradékaiból azonban adatok hiányában csak egy ágazatot a nevezett nemesség szerző Gergelytől eredőt közölhetek, — és ezt sem teljesen — a következőkben ²⁾.

I. Gergely 1649.	} Ambrus.	} Pál.	} II. Gergely † 1747. (Nagy Katalin.)	} Ilona.	} Erzsébet (1. Andrásy Jánosné. † 1778. 2. Balajthy Tamásné.)

¹⁾ L. mindezt nógrád vármegyei 1734-ki Jegyzőkönyv.

²⁾ 1722-ki hit tanuvallatás nógrád vgyei ltár.

E családfe élén álló Gergely unokájának Pálnak két fia maradt : II. Gergely, és János. Ez utóbbi Nógrád megyében maradt, és 1734-ben mint említém — investigáltatott nemessége. — II. Gergely, kinek neve azon megyei 1709-ki nemesi összeírásban meglátható, a kuzucz világban a jász kerületbe költözött, ott halt meg 1747-ki april 12-kén kora 60 évében. Egy fiún kívül több leánya maradt. Ezek között Erzsé (meghalt 1778. nov. 14.) először Andrassy János, 2-szor Balajthy Tamás hitvese, és mindkettőtől több gyermek anyja lön ¹⁾.

E családhoz sorozandó előnevénél fogva megyeri Besze Ferencz is (1844-ben) a m. kir. udv. kamara titkára.

Tán szinte e családból eredt Besze János is, Esztergom megyei képviselő az 1848-ki nemz. gyűlésen.

Besznák család. (Besznákfalvi és kernecei.) Nyitra megyei nemes család. Besznákfalva helységnek — honnan előnevét írja birtokosa. — Iratik a család neve Bez n á k-nak is. — Belőle Pál, szül. Nyitra várm. Sissó helységben. — 1763-ban nagy-ugróczi plébános, később 1784-ben pozsonyi, 1787-ben esztergomi kanonok, főlemelkedve olvasó kanonokságig. Meghalt 1814-ben januar. 20-kán Nagyszombatban ²⁾. 1808-ban a Ludoviceára négyezer forintot adományozott ³⁾.

Beszprémy család. (Szodorai.) E család névre már a XIII. században találunk. A Bezprimy Utennak leánya Lucia, és Bezprymy Andrásnak leánya Aglent apácák voltak — Sz. Margit korában 1270-dik tájban ⁴⁾.

A XVI. században már Szathmár vármegyében látjuk feltűnni e nevet, a midőn zudroi Beszprémy Bálint Csenger helységben kap egy telket 1577-ben kir. adományban ⁵⁾.

A XVII. század végén a szodorai Beszprémy család Erdélybe Doboka vármegyébe is átszarmazott. Ott Solyomkövön birtokuk és lakhelyük volt. Azonban csak három nyomon virágzott a család ott. E három iznek nemzékrendi kimutatása ez ⁶⁾ :

György (Ördög Orsolya.)	}	György főbíró 1704—1711.	
		Ferencz.	{ Judit (Somay) (Somay Sándor) (Lászlóné.) } 1740.

¹⁾ Hiteles tanuvallomány 1802-ből.

²⁾ Memoria Basil. Strigonien. 176.

³⁾ 1808-ki VII. törv. cz.

⁴⁾ Pray : Vita S. Margarethae 369. 374.

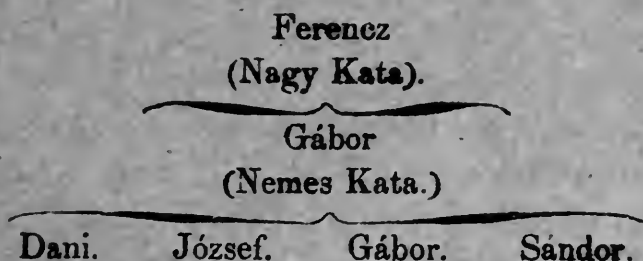
⁵⁾ Szirmay : Szathmár vgye II. 131.

⁶⁾ Hodor : Doboka várm. 51. 52. és 427.

Az ifjabb György megyei hivatalt viselt, előbb alispán volt, azután II. Rákóczy Ferencz által lépett főbiróságra 1704-ben, és az volt 1711-ig.

Beszterczey család. Zemplin vármegyében Magyar-krucsó és Kamena Poruba helységben birtokos nemes család 1803-ban ¹⁾.

Betegh család. (Csik-Tusnádi.) Erdélyi székely család, és a Csik-székben Tusnádon jelenleg is birtokos. Belőle Ignác (1815-ben) gyergyó-széki ülnök. A n t a l fogarasi dézsmás. Egy ága kiszakadt a mezőségre ²⁾. Ez ágnek törzse Ferencz, kitől e nemzedékrend jő le:

A két Gábor közül egyik torda vármegyei főjegyző (1794-ben) fő szolgabíró (1815-ben.) — Az utolsó izen álló S á n d o r is (Kőváry szerint) torda megyei főbíró.

Élnek a családból K e l e m e n és többen.

Beten család. (Budafalvi.) Beten Péter testvéreivel együtt. 1278-ban IV. László megerősítetik nemességében a Rudolf császár elleni hadban szerzett érdemekért ³⁾.

Betes család. Gömör vármegyei nemes család ⁴⁾.

Bethlen család. (Iktári és bethleni; gróf.) Mikép származik e család Saroltától Aba Sámuel királynétól, utalom az olvasót e munka I. kötetében az Apaffy családhoz, mellyel e család egy törzsből ered. Azonban e családnak két fő ága van, úgy mint az i k t á r i és b e t h l e n i; amaz három izzel előbb elvált a törzsöktől, mint ujolag az ide átvett táblázaton láthatjuk:

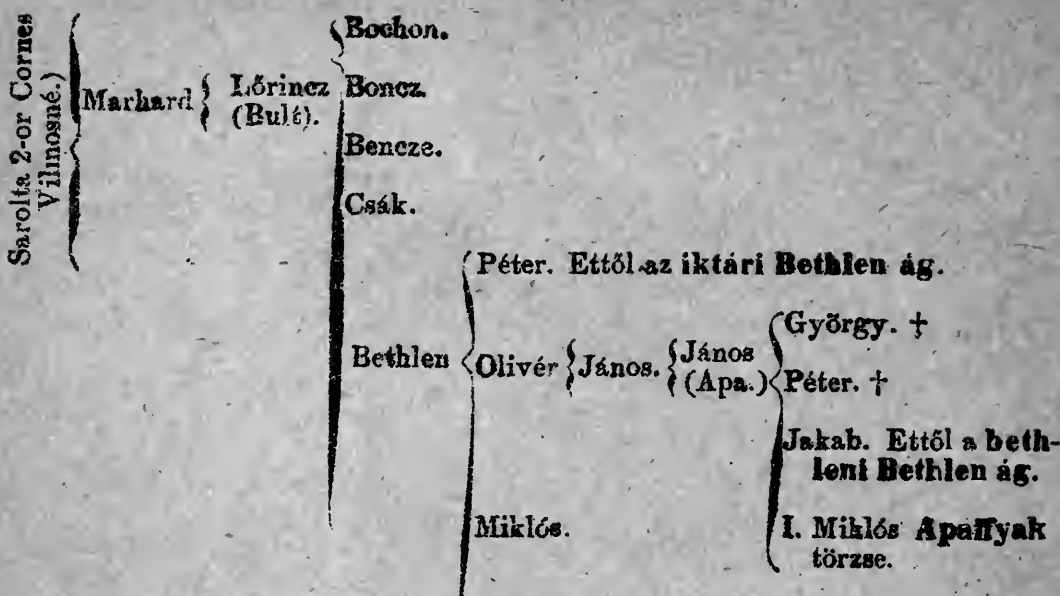
¹⁾ Szirmay C. Zemplin topogr. 341. 343.

²⁾ Kőváry id. li. 257.

³⁾ Fehér Cod. Dipl.

⁴⁾ Bartholomaeides Com. Gömörien. 144.

I. tábla.

Ebből látjuk mind a három családágazatnak összefüggését, de látjuk azt is, hogy a Bethlen családban is már a XII. században megtörtént e két fő ágra szakadás, miért mint két fő ág külön lesz tárgyalandó.

Az iktári Bethlen ágazat.

Előnevét ez ág a temesi bánságban fekvő iktári (Ilkar és hajdan Aktár) uradalomról vevé, mit több helységgel együtt birt egész addig míg a bánságot a török el nem foglalta. Így elvesztvén ősi birtokukat, miután e részek ismét a magyar korona alá kerültek, a család országgyűlésileg is folytonosan lépéseket tett a kormánytól e birtoknak visszaadására ¹⁾.

Ezen ág a másiktól különbözik czimerére nézve is, mit Bethlen János (mint alább is említve lesz) Zsigmond királytól kapott. E czimer — mint itt láthatni — két szemközt álló hattyu, mellyeknek nyakaikon egy nyil van átlöve. János — mint iratik — ezt annak emlékeztére kapta, mivel egy nyillal egyszerre két hattyu nyakát lötte által ²⁾. Ez ág folytonosan e czimerrel él, és Gábor fejedelem országos pe-

¹⁾ Kőváry szerint a követelést a család az 1790-ki (erdélyi) országgyűlésen kezdé, és folytatá még 1842-ben is. Lásd országgyűl. Jegyzőkönyv. 1790 102. l. 1794-ki 42. 210. l. — És az 1842-kiben is.

²⁾ Engel: Monumenta. 241. l. — Fehér Cod. Dipl. IX. vol. 5. 400. l.

csétein is e czimert a sziv (vagy közép) paizsba metszve használá, azonban körül véve egy — farkát szájában tartó kigyó vagy sárkány által.

Visszatérve ez ág leszármazására, az előbbi táblázaton álló Pétertől így jő a nemzékrend ¹⁾.

II. tábla.

I. Péter e Bethlen fia mint az I. táblán.	I. Domokos.	{ a czimer { szerző. { + 1393.	I. Gergely	{ II. Domokos { (1. Abrámf Margit 2. N. N.	III. Domokos { (Buti.) {	Lásd ezt a III. táblán.
	II. Gergely	{ Kata (macskási Tárnok Ján.)				
			Kata.	II. János	{ György. { Margit. { Anna (Mándi Kelemené.)	
	Bora (Dóczy Györgyné.)	Sára (Tarczay Jánosné.)				

E táblázat törzse, Péter, Bethlennek fia, kiról a Bethlen név eredt, — ha Lehoczkynak hitelt adhatnók Temes vármegye főispánja volt. Fia I. Domokos ²⁾. Ennek fia I. János, kiról említők, hogy a család czimerét szerzé Zsigmond király alatt 1350. I. Jánosnak fia I. Gergely ³⁾. Ez nemzé II. Domokost, kinck első neje Abrámf Margit volt; a második — kinek neve nem tudatik anyja volt Borbála

¹⁾ A nemzékrend első izeinél az írók a nevekben különböznek. Máskép adja Kövály, máskép Buday, Lehoczky Wagner és Bethlen Elek. Leginkább ez utóbbival tartva, a különbséget jegyzetekben fogom kijelölni.

²⁾ Kövály 37. l. I. Domokos fiaul is Domokost teszi. Ellenben Lehoczky 51. l. Buday I. 395. l. és Wagner mss. tom. LXX. pag. 94. Jánost teszik, azonban ez utóbbi egy Domokost a II-dik Domokos fiaul állítván ennyiben egyezik Kövályval, holott az említett két író Gábor fejedelemig csak két Domokost említ, Kövály, Bethlen E. és Wagner hármant, de nem egy helyen.

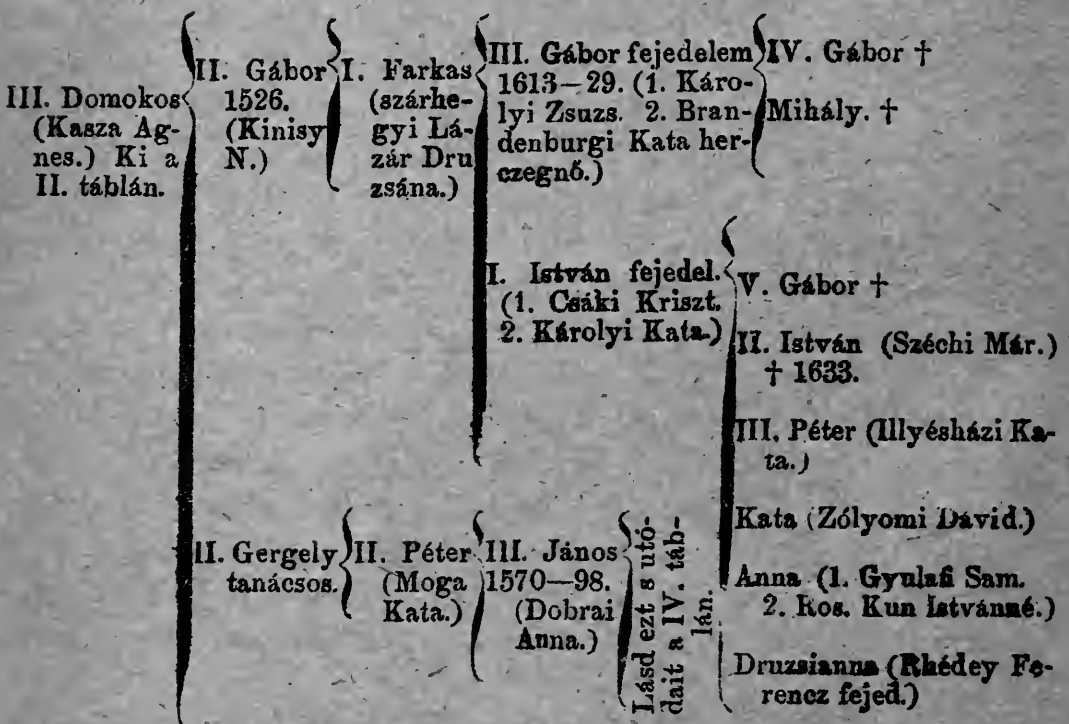
³⁾ Lehoczky György nek írja, és 1452-ben szörényi bánnak, mi chronologice nem állhat, Kövály szerint e Gergely meghalt 1395. Buday szerint csak a fia II. Domokos él 1452-ben. Ellenben Benkő és Buday e Gergely nejeül állítja Abrámf Margitot, a ki Bethlen Elek és Wagner szerint fiának II. Domokosnak fia volt. L. Fejér Cod. Dipl. tom. X. vol. I. 273.

és Sára leányainak. II. Domokosnak többi közt — mint a nemzékrend mutatja — fia volt III. Domokos¹⁾ is, ki Butinak neveztetett, és erdélyi vajda volt. Ezen Domokos Kasza Benedeknek a temesi főispánnak leányát Ágneszt vette nőül, kitől gyermekeit a III. táblán látandjuk.

III. Domokos testvérei: I. Gábor²⁾ nagynak neveztetett, és Bethlen B. szerint budai parancsnok volt. Gyermekeiről mi sem tudatik. II. Gergely szörényi bán volt³⁾, fia István magnélkül halt el. Leánya Kata macskái Tárnok Jánoshoz ment nőül, és anyja lón (Bethlen szerint) bakai Machkási Ferencznek. II. Jánosnak fia György leányában Margitban végzi ágazatát. Ezen Györgynek nővére Anna Mándi Kelemenné. Borbála és Sára (szintén II. Domokosnak leányai) férjeiket a táblán olvashatjuk.

III. Domokostól kezdjük tovább a családfát a

III. táblán.

¹⁾ E III. Domokos az, kit sem Lehoczky sem Budai nem említ. Hanem Benkó és Budai II. Domokost teszi erdélyi vajdának 1452-ben, fiát Gábort pedig még 1526. után is élteti, mi kissé két izre hosszú idő.

²⁾ Bethlen után csupán Wagner említi id h.

³⁾ Lehoczky I. Gergelyt (szerinte Györgyöt) nevezi szörényi bánnak 1452-ben, a mi lehetetlen.

E táblázat feje III. Domokos másképp Butinak is neveztetett és erdélyi vajda volt 1452-ben ¹⁾. Nejétől a temesvári főispánnak Kasza Bencdeknek leányától Ágnestől két fia maradt II. Gábor és II. Gergely.

II. Gábor a mohácsi ütközetben 1526-ban hatezer kopjást vezérelt; azután Szapolyay János tanácsosa és udvari főkapitánya. Neje Kinisy Pálnak legifjabb huga volt ²⁾. Fia Farkas Szapolyay Zsigmond- János és Báthory István utóbb lengyel király hadainak főkapitánya, és tanács ur, több csatában vett részt, mint Gyulánál, hol 17 sebbel szabadult meg. Báthory alatt a pártütő Danczka megszállásánál is jelen volt. E tetteiért kapta az illyei uradalmat fiágra ³⁾. Meghalt 1580-ban; szárhegyi Lázár Druzsínától születtek fiai: III. Gábor és I. István.

III. Gábor 1580-ban született, Illye mezővárosban Hunyad vármegyében tiz éves korában anyai nagybátyja Lázár Andráshoz a gyergyói völgyben fekvő szárhegyi várba került nem valami rendszeres tudományos növelésbe ⁴⁾, mind a mellett természetes ész is itt meglelé a nemes irányt. Ifjúkorát Báthory Zsigmond udvarában tölté. Tizenhat éves korában már a havasalföldi hadjáratban vett részt. 1600-ban már hadat vezénylett Báthory Zsigmond részéről Mihály vajda ellen. Báthory Zsigmond utolsó leköszönése, és Székely Mózsos rövid fejedelemsége után ő volt egyik főtenyező Bocskay Istvánnak a fejedelmi székbe helyezésében, és ennek tábornoka és főtanácsnoka volt. Adományban kapta tőle Hunyadvárát s egyebeket, és hunyad vármegyei örökös főispánná is tétetett. Bocskay halála után az ő befolyása segíté Báthory Gábort is a fejedelemségre, azonban ettől később üldöztetvén, bukta-tója is lón. Már 1610-ben Csik- Gyergyó- és Kászonszékek főkapitánya. 1613-tól pedig Erdélynek páratlan fejedelme, ki hazafiui tüzzel, és politikai hőlesességgel vitte a kormányt. Történeteinkben feltünőleg — ugynevezett három támadása vívott ki ényészhetlen emléket, mellyek

¹⁾ Kissé szembeötölő fiáig Gáborig — ki 1526-ban élt, — a 74 évnvi idő kor, és így tán II. Domokos lehetett inkább 1452-ben a vajda.

²⁾ Wagner Ms. tom. LXX. id. h. Bethlen E. után.

³⁾ Nemzeti-Társalkodó 1841 I. 34. l. Kőváry után id. m. 39. l. Lehoczky is id. h.

⁴⁾ L. életét Hormayr Mednyánszky Taschenb. f. vaterl. Gesch. 1823-ki foly. 453—516. l. arczképével. Tetteiről u. ott. 1847-ki foly. 274. l. Végrendeletét u. ott. 1827-ki foly. 338—366. l. Jellenrajzáról érdekes dolgok irvak Tudom. Tár 1838-ki foly. III. köt. Káldy életiratában.

közül az elsőt 1622-ben a nikolsburgi békekötés koronázta meg. Az utolsó pedig a pozsonyi és szőnyi frigy-pontokat huzta maga után. Gábor Magyarországnak választott királya is volt, és élt is e czimmel, de tisztelve a törvényszerűséget, a koronát halántékaira nem emelteté. Buzgó reformatus volt, a bibliát huszonhatszor olvasta el életében, de a jesuita Káldyt is, a biblia fordítóját nyomda állítására pénzzel segíté. Számos hadjáratában mindig győzelmes volt, soha meg nem veretett. Első neje nagykárolyi Károlyi Zsuzsánna volt, kitől Gábor és Mihály fia és leánya gyermeke kora sirba szálltak. Második nejétől a Brandeburgi Katalin hercegnőtől sem maradtak gyermekei. Meghalt 1629-ben megmérgezetés gyanújával. Eltemettetett Gyulafehérvárott a sz. Mihály templomában.

I. István (szintén I. Farkasnak fia) előbb Hunyad és Marmaros vármegye főispánja, Huszt várának kapitánya ¹⁾, bátyja halála után 1626-ban Brandeburgi Katalin mellett Erdély Gubernatora, és Katalin lemondása után kis ideig fejedelem 1630-ban, mert I. Rákóczy György fegyveres trónkövetelése ellenében dec. 22-kén lemondott ²⁾. Meghalt 1648-ki januar 10-kén kora 66-ik évében Ecsed várában, eltemettetett Gyulafehérvárott az öreg egyház sirboltjában mart. 29-kén ³⁾. Neje kettő volt. Az első mihályi Csáky Krisztina (Cs. Gábor leánya); — a második Károlyi Katalin Rhédey Ferencz özvegye. Ezekből gyermekei: V. Gábor korán elhalt. II. István Bihar vármegye főispánja, varadi főkapitány és a hajduság (gyalog had) tábornoka volt. Meghalt 1633-ban fiatal korában, eltemettetett Gyulafehérvárott ⁴⁾. Neje rimaszécsi Széchy Mária mint özvegy előbb rosályi Kun Istvánhoz, ettől elválván Wesselényi Ferenczhez a nádorhoz ment nőül.

III. Péter (Istvánnak fia) Hunyad és Marmaros vármegye főispánja volt. Sokat utazott ⁵⁾. Neje Illyésházy Katalin volt. 1646-ban Trencsinben járt sógora Illyésházy Gáspárnak látogatására; innen haza készülvén Bánra meghivatott bucsú estelire, másnap reggel 7 órakor august. 3-kán a midőn fölkelte a guta megütés meghalt kora 38-dik évében. Teste innen elszállittatván; utközben állomásonkint mellette

¹⁾ Kazy. Hist. R. Hung.

²⁾ Kemény János önéletírása Szalay kiad. 204. l.

³⁾ Medgyesi Pál fölötte mongott halotti beszéde.

⁴⁾ Kemény önéletleirása 242. 246. Et Bethlen Ioan. lib. I. sect. II.

⁵⁾ Kecskeméthy: „Ulisses Panonicus“ czim alatt ada ki utazása leírását.

halotti beszédek tartattak, nov. 2-kán értek vele Nyir-Bátorba, hol novemb. 4-kén Verezei Ferencz s. pataki és Csulay György (Rákóczy Györgynek udvari prédikátora) által mondott halotti beszéd mellett eltemettetett ¹⁾. Gyermeke nem maradt.

III. Péternek a táblán látható nővérei közül Anna, előbb ráthóti Gyulaffy Sámuelnek, utóbb rosályi Kún Istvánnak volt neje. Gyulaffyval lakodalma gyászos állapotban zene nélkül Fehérvárott a várban tartatott ²⁾.

Ezekben kihalván a fejedelmi ág, vissza kell mennünk III Domokosnak második fiához II. Gergelyhez.

II. G e r g e l y ³⁾ (III. Domokos fia) Szapolyay II. János tanácsosa, 1553-ban Petrovics Péter által a budai török vezérhez járt követtségben, hasonlóan követtségben járt az ifjabb Szapolyay részéről 1567-ben is, midőn utjában Túron az ónodi várörzök által megöletett. Gergelynek fia

II. P é t e r nejével Moga Katalinnal nemzé III. J á n o s t, ki szintén tanácsos ur volt 1570–98-ban. Dobrai Annától született fia D o m o k o s, mint ezt látni fogjuk a következő

IV. táblán.

¹⁾ L. T e m e t é s i P o m p á j á t kinyomv. N.-Váradon 1646. A czim lapon az iktári ág czimere is látható hasonlóan a miénkhez.

²⁾ Kemény : Önéletirása Szalay kiad. 201.

³⁾ E G e r g e l y t Wagner id. h. hibásan Györgynek írja. Gergelyt Domokos fiának épen ez izen írják Bethlen Joan. Comment. Tabella Prima genealog. — Budai Fer. Lex. I. 397. lapon. — L e h o c z k y Stemm. II. 51. — Ezek daczára is Kövály nem említi, hanem kihagyván e Gergelyt egészen, annak fiát II. P é t e r t írja Domokos fiául. Mi okon? Nem tudom; — hanem azt láthatni, hogy később egy izt meg ő tesz föl táblázatára P é t e r névben, kit az említetek nem ismernek. Erről alább.

III. Jánosnak ¹⁾ fia IV. Domokos, kinek kezéből 1665-ben az iktári urodalom után újra hat falut u. m. Betlenős, Seprős, Bodon, Ujfalu (Biharban) Székelytelek, és Szent-János helységeket foglalták el; ez utóbbit magánosok ²⁾. Kivévén, hogy II. Sámuel 1755-ben kir. táblai elnök volt, ez ágazat hivatalt nem igen viselt. A grófságot, mit már a fejedelem Gábor testvérei is használtak, ez ág 1742-ki sept. 24-kén kelt oklevélnél fogva vette föl.

A táblázat végén álló most elő gr. Bethlen Domokos — írja Kövály — Erdély leggazdagabb birtokosai egyike, többnyire Bécsben él, s több diszjel tulajdonosa. Nejétől, ki jelenleg (1854-ben) id. gróf Bethlen János özvegye, elvált. Gyermeke tőle nem volt, s így alkalmasiint utolsó iktári Bethlennek nevezhetjük.

Következik a

bethleni Bethlen ágazat.

Ez ág megmaradt ősi czimerénél, mellynek szerzője fölül nincsenek egy értelemben a genealogusok. A czimer mint itt a metszvény mutatja, egy koronás kigyó, szájában a magyar király ékei egyik jelvényét az arany alnát tartja. Némellyek szerint e czimer a család királyi eredetére mutat, mások szerint egy vészes kigyót mutat, mellyet a Bethlennek egy alma lenyeletésével megfogtak és megöltek.

Ez ágazat az iktári mellett jó formán egy külön családot alkot, noha a rokonság mindez ideig fön van tartva. Mint szakadt vagy helyesebben szólva emez miképen jött le a közös törzsből, erre nézve vissza kell mennünk a családfa első táblázatára (itt 68. lapon), hol látni fogjuk, hogy Bethlennek, kiról a család nevét vette ³⁾, Olivér fia volt, ki Wenzel király részén állott, tehát akorban a legitim párton, és ennek érdeké-

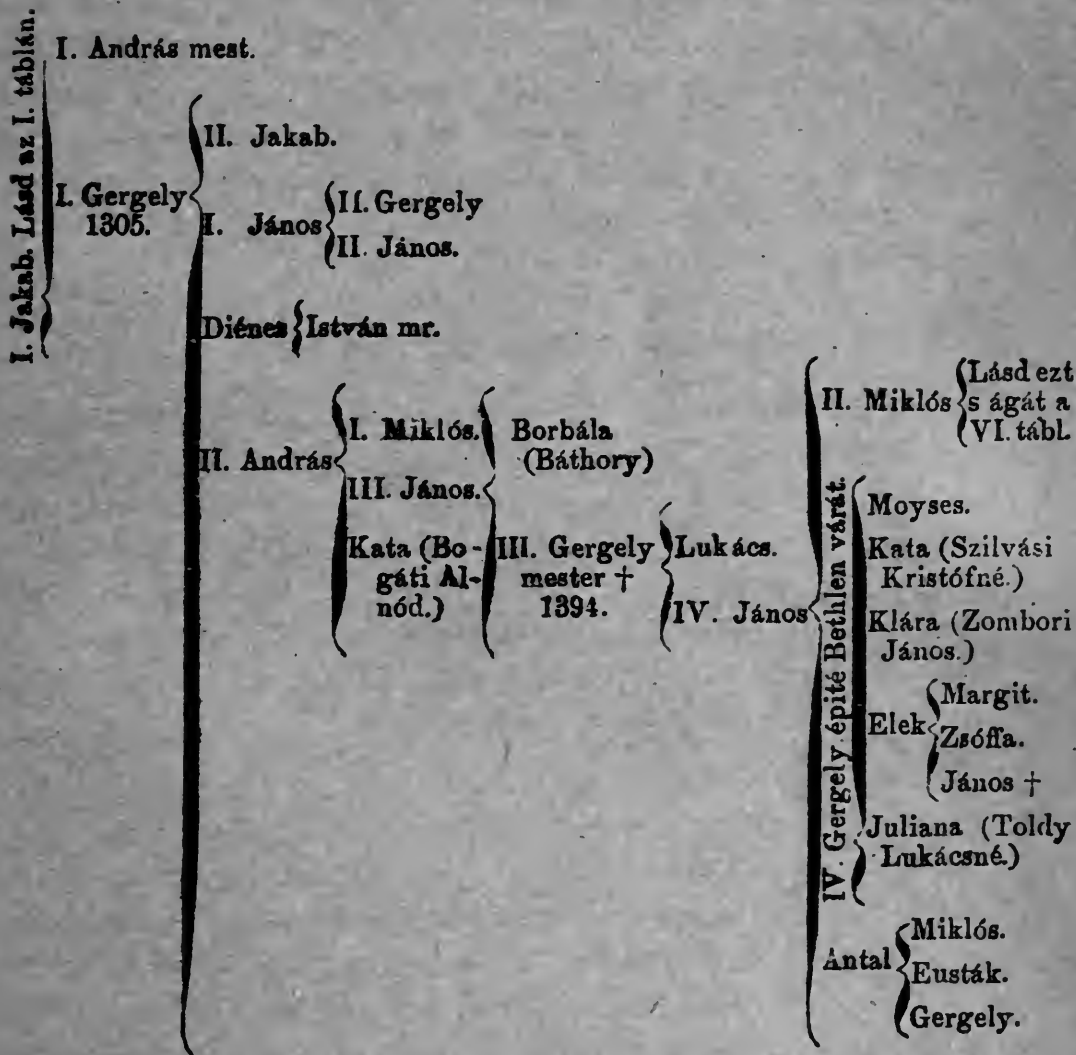
¹⁾ Ennek fiánl és IV. Domokos atyjául tesz Kövály egy Péter nevűt, ki szerinte 1646-ban halt meg, valószínűleg III. Péterrel (a mi III. táblánkon) az Illyesházy Kata férjével téveszti össze, ki szintén 1646-ban halt meg.

²⁾ Nemz. Társalkodó 1841. I. 36—38. l. Kövály szerint.

³⁾ A Bethlen név százmazzék bármely gyökből, mint azon — kivált a múlt században fejüket törték a genealogok, — kereszt név, mint sok annyi más a pogány korból.

ben vitézkedett, s állítólag jutalmul Gyula nevü helyet kapott adományban 1302-ben. Olivérnek fia volt János, unokája is János¹⁾, ki Apának is neveztetett, és kinél a család Apafi és Bethlen ágraszakadt. Jánosnak fia Jakab törzse a Bethleni Bethlen családnak, kitől a nemzékrendet folytatjuk az

V. táblán.

Mint e táblázaton²⁾ látjuk Jakabnak fiai András és Gergely voltak, és mint az Apaffyaknál (I. köt. 49. l.) megjegyzők 1305-ben osz-

¹⁾ Kőváry itt is egy Jánost elhagyott, és itt Benkő és Budai is így tettek. Én, Bethlen Elek és Wagner szerint hagytam meg a két Jánost. Lehoczky pedig e második János helyett Mihályt nevez, és így iz számra (generatio) megegyez Wagnerrel.

²⁾ E táblázatot Wagner id. h. kézirata s ezzel egyező Bethlen munkája szerint adom, bizva hűségökben. Mert az e táblázaton látható nemzékrendre nézve,

toztak Miklós a Jakab testvérének gyermekeivel, kiktől az Apaffyak származtak. I. Gergely III. János nevű unokájának fia III. Gergely általános állítás szerint kapta Zsigmond királytól Bethlen szent-Miklóst, Alsó-Kápolnát és Nikápolynál esett el 1393-ban. Ennek unokája ismét IV. Gergely építé Bethlen várát Albert király idejében Belső-Szolnok vármegyében.

az az I. Jakabtól Márkig (ki a VI. táblán élén álland mint II. Miklósnak fia) lényeges variánsokat találunk a nemzékutánaoknál (genealogusoknál). Legjobbnek találom az általam megtekintett nemzékrendeket írók szerint az olvasó kedvéért ide iktatni:

A) Benkő József (Transylvania. Pars Generalis. Tom. II. 372. l.) I-ső vagy nagynak nevezett Jakabtól (ki nála Olivérner unokája, — nálunk kis unokája) így hozza le a családot. E Jakab nemzé I. Miklóst, ki magvaszakadt. 2. András, atyját Miklósnak és Andrásnak, kinek fia János kihalt 1368-ban. — 3. Miklóst, atyját Jánosnak + és Andrásnak + — 4. Jánost (élt 1325-ben). 5. II.ik Apát + — 6. Dénest. +

Ezek közül János (a 4-dik szám alatti) nemzé Gergelyt, (ki 1358—93-dik év közt élt), ki Zsigmond királytól Bethlen sz. Miklóst és Alsó-Kápolnát kapta. E Gergelynek fia volt ismét János, a ki nemzé a) Miklóst, atyját Márknak, nagy atyját Bernátnak (+ 1491.) Miklósnak, Vitályosnak, Jánosnak, Farkasnak, Katának, Erzsébetnek (Patocsy Miklósnénak) és Eustáknak. b) Antalt Apafy Miklós erdélyi vajda (nem a fejedem) gyámnokát 1447-ben. c) Gergelyt Bethlen vár építőjét. Nevezett Antalnak fia volt ismét Gergely, a kinek Jánoson kívül fia Elek és Balás a két fő-ág törzsei.

B) Budai F. (I. k. 394—400) szerint I. Jakabnak fiai I. András, ennek Miklós és András, ez utóbbinak János, a ki kifogy. 2. Miklós, ki János és Antal fiában enyészik el. 3. János, a ki atyja Gergelynek, Apának, és Jánosnak, ezek közül

Gergely, ki Dobokát, Ercset, Borgót Bethlen-Sz.-Miklóst, és Kápolnát kapja és 1386-ban meghalt, atyja volt Jánosnak, ki 1393-ban elésett. Ezen Jánosnak fiai I. Miklós, kinek Márk, kinek ismét a) Bernát + 1491. b) Miklós, ki nemzé Miklóst, Vitályost, Jánost, Farkast, Katalint, Erzsét Patócsi Miklósnét. c) Lensták. 2. Antal 1447. ennek fia Elek, János és Balás. 3. Gergely Bethlen építője, ki a mi táblánkon IV. Gergely lenne.

C) Kövály (42. l.) egyszerre Jánosra ugrik, kit 1408-ban éltet, feledvén az előbbi származtatást közölni, holott arra utal, hogy ezen Jánosig hozta le a családfát, mit azonban hiába keresünk művében. E Jánosnak, (ki a mi IV. Jánosurkat képviseli) fiaul állítja Gergelyt és Márkot. Tehát ez sem egyez, sem Budaival, sem Wagnerrel, és így sem Bethlennel sem Benkővel.

D) Lehoczky (51.) szerint Jakabnak fia János (1325-ben). Ez utóbbi nemzé Gergelyt (+ 1393.) a ki ismét Jánost, a ki Antalt és Gergelyt, és ezen utóbbi Gergely Eleket és Balást. A végső iztkivéve Budaival megegyez.

E) Horányi Bethlen János commentariusainak (Bécs, 1778.) Kiadója e munkához mellékelte I. táblán). Jakabnak unokájaként teszi Gergelyt, ennek kis

A család történetirők bár különféleképen szerkeszték össze a főlebbi táblázaton állókat, abban megegyeznek, hogy azokban minden ág kihalt, kivévén azon Bethlenét, kinek fiai Elek és Balás voltak. A mi táblázatunkon e két testvér II. Miklóstól eredt, ennek ágazatát fogja mutatni a következő

VI. tábla:

II. Miklós ki az V. táblán.	Márk	Brigitta (Bolyai Gáspárné.)	Farkas.
	(1. Laczy Ann. 2. Deső Ilona. 3. Szászánadasi Hungor Ilon.)		
		réczi kap (Alnosai Chire Margit.)	Dernád.
			János.
			Vitályos
			(Erzse (Pathócsy Miklósné.)
		Elek erdélyi alvajda. 1461 (Lásd őt, és ágát a (Bánffy Druzsán.)	VII. táblán.
		Bernát.	
		Lestár.	
		Anna (Balatfi Jánosné.)	
		N. (Szete Mártonné.)	
	Balás királyi komor. (Thurzó An- gelika)	V. Gergely (kallói Leő- kös Anna.)	(Lásd ezt a XII. táblán.
	János (Horváth Kata.)		

unokájánl Györgyöt, és ennek fiaul Elek és Balást. Tehát ismét nem egyez egygyel sem.

Végre **F)** Kazinczy Ferencz (Ered. M. II. 403. 1.) szerint Jakab hat fiat hagyá 1. Jakabot a magtalan. 2. Andrást, atyját Miklósnak és Andrásnak; s András által Jánosnak nagy atyját. 3. Miklóst. 4. Jánost. 5. Apát. 6. Dénest. (Miklós, Apa és Dénes kihaltak).

János Jakabnak negyedik fia Gergely † 1393. Ennek fia ismét János, ennek pedig 1. Miklós atya Márknak és nagyatyja Bernátnak, Miklósnak, Eustáknak. 2. Antal. 3. Gergely. Említett Antal nemzé Gergelyt, a kinek fiai: Elek és Balás. Ez sem egyez egygyel sem.

A táblázatot kezdő Miklósnak fia Márk építé Keresdet, és a család egy ideig innen irta magát, mert Bethlen vára (az ős fészek) noha fiági birtok volt, sokáig nem volt a család kezében. A Bethlent építő IV. Gergely (V. táblán) ága kihalván, III. Miklós (ki Récz vár és város kapitánya volt), vejének Patócsy Miklósnak kezébe került, és birták a Patócsyak, ezek megbélyegzése után pedig sok kézen ment át, mig I. Apaffy alatt 1678-ban ismét a család birtokába visszaszállt ¹⁾).

Márknak, — kinek neje Laczy György horváth bán leánya Anna; a második Ilona, Deső Jánosnak leánya; s a harmadik szásznádasi Hungor Ilona voltak, — gyermekei közül, mint a táblázat mutatja, csak kettő tartá fön a családot, ugymint Elek és Balás. Elek ágazata rendszeren Keresden temetkezett, és olykor keresdinek is neveztetett. Ma azonban már a nagyon elszórt családot bajos volna birtokaik szerint elnevezni, s az összes ágazat a közös bethleni előnévvel neveztetik.

Mielőtt előbb Elek ágát, s azután Balásét egész a mai napig lehoznók, örömmel jegyzem meg, hogy e két személytől a családfeleszármaztatásban az írók már teljesen megegyeznek, az egyes kisebb eltérések (mint például a hitves társak kereszt neveikben) csak toll vagy sajtóhibából eredhetnek.

Mindezekből azt látjuk, hogy e család nemzékrendére az írók különböznek, de látjuk egyszersmind azt is, hogy főleg két táborra oszlanak, az egyik S. Zilahy András halotti beszéde után Benkő előadását követi, mint: Budai, Kazinczy és Kövály. — A másik rész Bethlen Eleknek saját családjáról irt munkájának hódol.

Benkő József bevallja, hogy Zilahyt követi, de érinti hogy más adatok nyomán is indult, azonban forrásait nem idézi, pedig épen ez adalékaik teszik a változást, melly által Bethlen Elek és Zilahy előadásától különbözik.

Illy adatok mellett a család okmányainak átbuvárlása nélkül határozott meggyőződésre jutni lehetetlen. Én, Bethlen Eleket választám, kit választott Wagner is, mert azt hiszem, hogy családjá leveleit ez legjobban ismerheté. Noha Mikola 6 irányában is gyanús kitételrel él.

¹⁾ Benkő: Transylv. gener. II. 372.

Elek ága.

VII. tábla

I. Elek 1461. alvajda (Los. Bánffy Druzsána, ki a VI. táblán.)	Anna (Apaffy Lászl.)	Borbála. †						
	Mihály } (Sarmasági Anna.)	Ferencz † Erzse (Makrai Berta.)	György. †					
	Ferencz főaszt. († Stajerb.)	Krisztina (Kapy Györgyné.)	Miklós. †					
	Margit (Nagy Sebes.)	Farkas. } kancellár } s történet- } író † 1679. } (Ostrosith Borbála.)	László fő- } isp. † 1717. } (Folti Mária.)	Lásd őt, s ágát a VIII. táblán.				
	Orsolya (Kendefi Gáspárné)	Kata.	István. †	Druzsina.				
	György. } tanácsos. } (1. Sükösi } di Anna- } 2. Károly. } Klára.	Miklós } tanácsos } (Mihálcz } Ilona.) } 1586.	Ferencz } fehéri fő- } isp és író } 1649. } (1. Kamu- } thi Zsuzs. } 2. Kemény } Kata.)	György } 1692. fo- } gar kapit. } (Torocz- } kay Má- } ria.)	Klára (Bánffy Györgyné.)	Kata (II. Apaffy Mihályné.)	Judit (1. Lázár György. 2. Köleséry Sámuelné.)	
	Mihály. †	Ferencz. †	Klára } Ferencz }	Krisztina. †	Mihály. †	Lajos. †	Mária. †	Kata. †
	Ferencz. †	II. Elek fő- } isp. 1691. } (Nagy } Klára.)	Kata.	György. †	Anna.	Klára.	Zsófia.	
	István. †	Éva } (1. Haller } Györgyné } 2. Csáky } László.)	III. Elek } (Gr. Pekri } N.)	Lásd ezt s ágát a X. táblán.				

I. Elek a családfa törzse 1461-ben Erdély alvajdája volt. Losonczy Bánffy Druzsániánától fia Mihálynak a Sarmasági Anna férjének, ága kifogyott fiában és unokájában.

Ferencz (I. Elek fia) I. Ferdinand főasztalnoka, szintén meg-nősült, de magtalanul mult ki Stajerországban.

György (Elek fia) Isabellának és fiának Szapolyay Zsigmond Já-

nosnak tanácsosa, két feleséget birt. Az első Sükösdí Benedek leánya Anna, a második Károlyi Klára. Ennek csak egy fia Miklós lett az ág főntartója, ki hasonlóan 1586-ban tanácsosságot viselt, és hitvesétől Mihály Miklósnak Ilona leányától nemzette Ferenczeta Rákóczyak alatt fehér vármegyei főispánt, udvari főkapitányt és fejedelmi tanácsost. Iratai végett a tudósok sorában áll ¹⁾. Első nejétől Kamuthy Zsuzsánától: Borbála és Erzsébet leányai utódok nélkül multak ki. Második nejével Kemény Katával szapora volt házassági élete. Különösen három gyermeke tünt föl. Ezek közül:

Farkas Erdély kancellára volt, és mint hat kötetnyi történelmi munka ²⁾ szerzője is hallhatlanítá nevét. Meghalt 1679-ben. Neje giletinczi Osztroth Borbálával nemzette Lászlót a kormányzói tanácsost, és küküllői főispánt, ki 1717-ben halt meg, és kinek Foltymáriától származó ágazatát a következő VIII. tábla mutatandja.

György (Köváry szerint Gergely) szintén Küküllő főispánja, Fogaras vár- Udvarhelyszék főkapitánya, és fővezér 1692-ben. Nejétől Toroczky Máriaától három leánya, s egy fia lön. Leányai közül Kata az utolsó Apaffy Mihály utolsó erdélyi fejedeleme, Klára pedig az első erdélyi gubernátornak losonczy Bánffy Györgynek volt neje. Ferencz fia unokáiban halt ki.

II. Elek (I. Eleknek fia) szintén kancellár lön. 1691-ki jan. 10-kén. Leírta saját családját. Nejétől Nagy Klárától több gyermekei közül maradt III. Elek a gróf Pekry Kata férje, kitől ágazatát alább a X. táblán látandjuk.

Megjegyzendő itt még, hogy a fölebbi három testvér: Farkas, György (vagy Gergely) és II. Elek (Ferencznek fiai) 1667-ben I. Apaffynéval a káptalan előtt egyességre léptek, hogy azon esetben, ha I. Apaffy fejedeleme magtalanul halna el, Apaffyné az ebesfalvi, almkereki, katonai, gálfalvi, udvarházakat, bányabükki és a borgói részeket életeig birhassa, e mellett a katonai jószágokat 6000, a többit 10,000, forintig elzalogithassa, s a mit akkor nem reméltek, bekövetkezett. II. Apaffyval családjá kihalván, a Bethlen család megtette követelését az érintett jószágok iránt, és azt a történetíró Farkasnak Lajos nevű unokája hat évig Bécsben tartózkodása alatt a család ki is nyerte ³⁾.

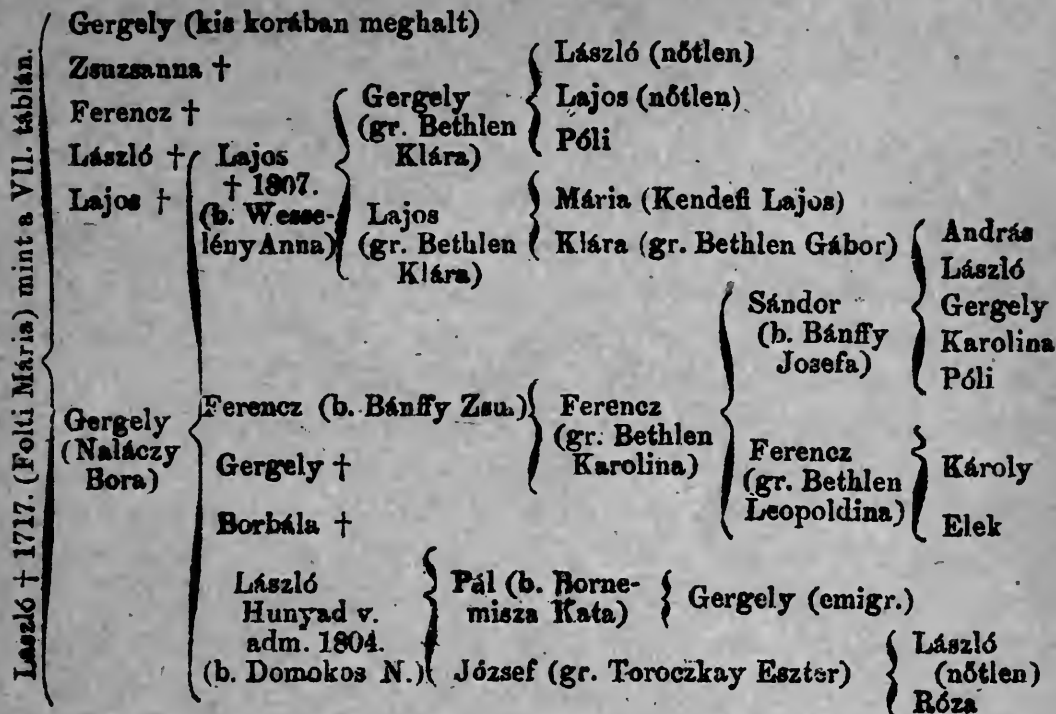
¹⁾ Horáyi Memoria Hung. I. 291. et Nova Mem. 457.

²⁾ Historia de Rebus Transylvanicis. Cibinii 1782-89. hat kötetben.

³⁾ Köváry 41. lap. ki szerint ma is békésen birják, kivéve Ebesfalvát, mit a kincstár az örményeknek adván, helyébe Reteget, Árokaját, Kentelkét, Kerlést stb. kapák. Lásd 1790. országgyűl. jegyzőkönyv. 197. l.

Farkas fiától Lászlótól így ágazik le tovább a családja:

VIII. tábla.

A törzs itt László a Folti Mária férje, mint említve volt, küllői főispán és kormánytanácsos, meghalt 1717-ben. Fiai közül Lajos, ki nőtlenül halt meg, perlé ki az Apaffy birtokokat. Gergely a Naláczy Borbála férje ágfentartó lett. Ennek fiai

Lajos, meghalt 1807-ben, nejétől b. Wesselényi Annától két fia maradt, Gergely és Lajos. A Gergely fiai közül László a buni, és Lajos a nagyfalusi urodalmat birják. — Lajos (a Lajos fia) és két leánya kerlési birtokáról kerlésinek neveztetetik.

Ferencz (Gergelynek fia) b. Bánffy Zsuzsannával nemzé Ferenczet, kinek ismét két fia szaporitá ágát el. Ezeket fő birtokukról bethlenieknek is nevezik.

László (Gergely fia) 1804-ben Hunyad vármegye administratora volt, báró Domokos leánytól nemzé Pált (ki az emigrans Gergelyt) és Józsefet, ki gróf Toroczky Esztertől nemzé a táblázaton láthatókat. E Józsefet rettegi, testvérét Pált és gyermekeit ismét bethleni Bethlennek nevezék jelenlegi főbirtokaikról.

Ez ágazat (t. i. I. Elek ága) három történeti irót adott — Farkasban, Ferenczben és II. Elekben.

Most ismét vissza kell mennünk II. Eleknek fiához III. Elekhez a VII. táblára, kitől tovább ekképen származik le a család:

X. tábla. *)

III. Elek (gr. Pekri Kata) Lásd a VII. táblán.

	Farkas (gr. Mikó Zsuzsa)	Elek (író) (Platow Vilma)	Pál (gr. Bethlen Mária)	Paulina Pál N. N. Ferencz Vilma
Pál 1765–1794. (gr. Teleky Sára) kir. tábl. elnök	Pál tábornok † 1795. (báró Kemény Krisztina)	Pál ——— (gr. Bethlen Luiza)	Gábor (gr. Bethlen Klára)	Gábor Frigyes és 4 leány
Eva (b. Dániel Istv.)		Károly † 1837. (gr. Mikó Krisztina)	Farkas (gr. Teleky Róza)	Árpád Gizella Irma
			Eszter (gr. Teleky Lajos)	
			Julianna (Katona Zsigm.)	
			Sára (Feketené)	
			Krisztina (Biróné)	
			Klára (Bethlen Gerg.) Nagy-Bimon.	

A táblázat törzsének Eleknek fia Pál előbb aranyos-széki főkirálybíró, majd tordai főispán, s a királyi tábla elnöke. Ennek gróf Teleky Sárától fiai Farkas, kir. táblai ülnök, magnélkül halt ki. Pál tábornok volt; és három fia a családot elszaporítá, ugymint:

Elek (Pál tábornok fia) német munkát irt: Ansichten von Siebenbürgen 1818. czim alatt. Platow Vilma nejétől fia Pál ismét több gyermek atyja, kiket bethleni Bethleneknek neveznek.

Pál (Pál tábornok fia) két fia Gábor, és Farkas által tartásfen ágát. Gábort s gyermekeit keresdi, Farkast, és gyermekeit bonyhai Bethleneknek nevezik, minthogy ezen faluk teszük birtokaik fejét.

Károly (Pál tábornok fia) meghalt 1836-ban. Csak egy leánya Eszter maradt, gr. Teleky Lajosné.

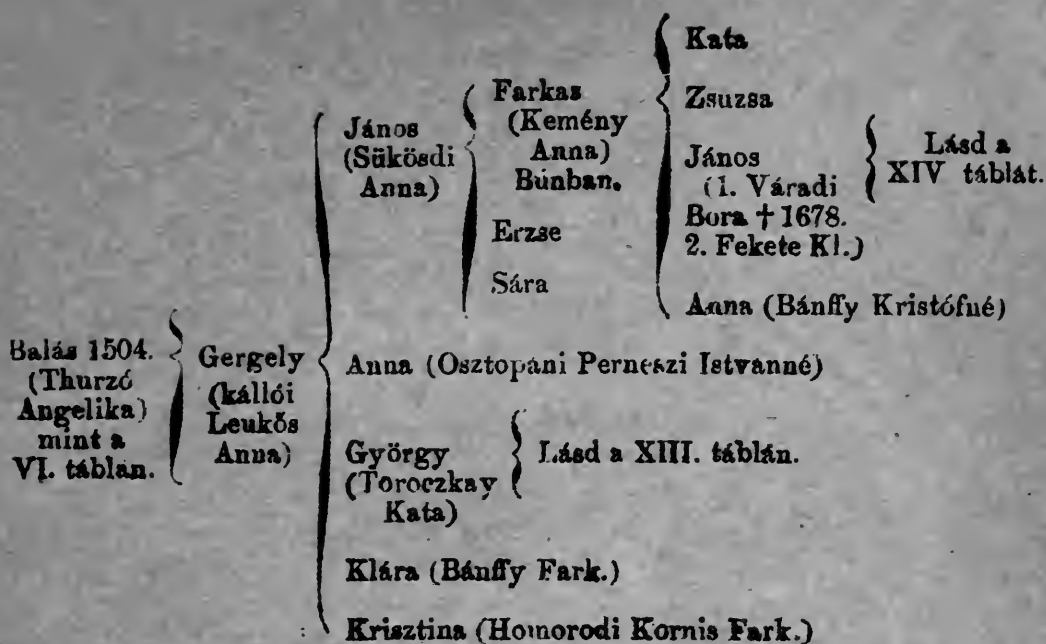
Pál tbk. még négy leányát férjeikkel együtt a táblázat mutatja. Mindezek Elek ágán állanak. Következik

Balás ágazata.

Márknak Elek és Balás fiai által — mint főlebb említők — szakadt két főágra a bethleni Bethlen család. Balástól így jö le a másik főág:

*) A táblák megszámozásában tévedés történt, tudniillik a sorszámiban a IX. és XI. kimaradt, mi azonban semmi zavart nem okozhat.

XII tábla.

A családja élén álló Balás Ulászló kir. kamarása, nemzé Thurzó Angelikával Gergelyt¹⁾, ki a két Szapolyay tanácsosa volt. Gergelynek gyermekei által két vonalon indul le a Balás ágazata. János (Gergelynek fia) Sükösd Benedek leányával Annával nemzé Farkast, ki küküllői főispán, ország generalisa, szamos-ujvári főkapitány és tanácsos, tizenhét sebet viselt, és a bűni kastélyt építé. Kemény Annától a fejedelem testvérétől több leányán kívül nemzé Jánost 1613-ban, ki Barcsai, Kemény és Apafi fejedelmek alatt kancellár, Fejér vármegye főispánja, és Udvarhely szék-főkirálybirája volt. Ez a János Lengyelországba kísérte el Rákóczy Györgyöt, honnan hazájába baj nélkül visszaérkezvén, mind közhivatalokban szolgált, mind a vallás és tudományok ügyében. A török és tatárok által elpusztított enyedi collegiumból a tanuló Kolosvárra vonulván, az ő befolyásával tértek ismét Enyedre. Leírta kora történeteit 1629—1663-ig latinul, mi Szebenben, egy év múlva pedig Amsterdamban is kinyomatott²⁾. Azután folytatását is írta 1674-ig, mi kéziratban maradt. Első neje Váradi Borhála egy kolosvári polgár leánya, kivel 60,000 forintot kapott. Utódainak több birtokot szerzett, mint Kamarást, Teremist sat. Végre de-

¹⁾ Gergelynek Kövály szerint neje Nyujtódy Erzse.

²⁾ Czime a munkának: „Rerum Transylvanicarum Libri Quator.“ Azóta több kiadást ért. Ugy látszik Horányi adá ki legutóbb Bécsben 1779-ben, már „Commentarii de rebus Transylvanicis“ czim alatt.

letet 1673-ki július 12-én tett ¹⁾). Meghalt vízi kórságban, mit sorvadás követett, 1678-ki ²⁾ február 28-án. Második neje Fekete Klára volt. Leányain kívül első nejétől fia Miklós és Pál; a másodiktól Samu született. Ezek által vonala maig is virágozik, mint a XIV. és következő táblákon látandjuk.

Visszatekintvén a XII. táblán Gergelynek György nevű fiára, ez nejével Toroczkay Katával ily családfát alkotott:

XIII. tábla.

	Gergely (Bánffy Zsuzsa)	}	Krisztina (1. Széplaki Horváth Györgyné). (2. Herczeg Istvánné).	
	Zsófia †			
	N. (Gáspár Jánosné)			Kata †
} György (Toroczkay Kata) kik a XII. táblán.				János †
				Klára †
				Erzse (Cserényi Fark.)
				Judit (Haller Péterné).
				Második nejétől:
	György (Csejtey Ilona)	}	Mihály Fejér várm. főispán. (1. Sombori Bora. 2. Bornemisza Kata).	György †
				Judit (1. Sz.-Márton macskási Macskasy Mih. 2. los. Bánffy Zsigm.)
				Kata †

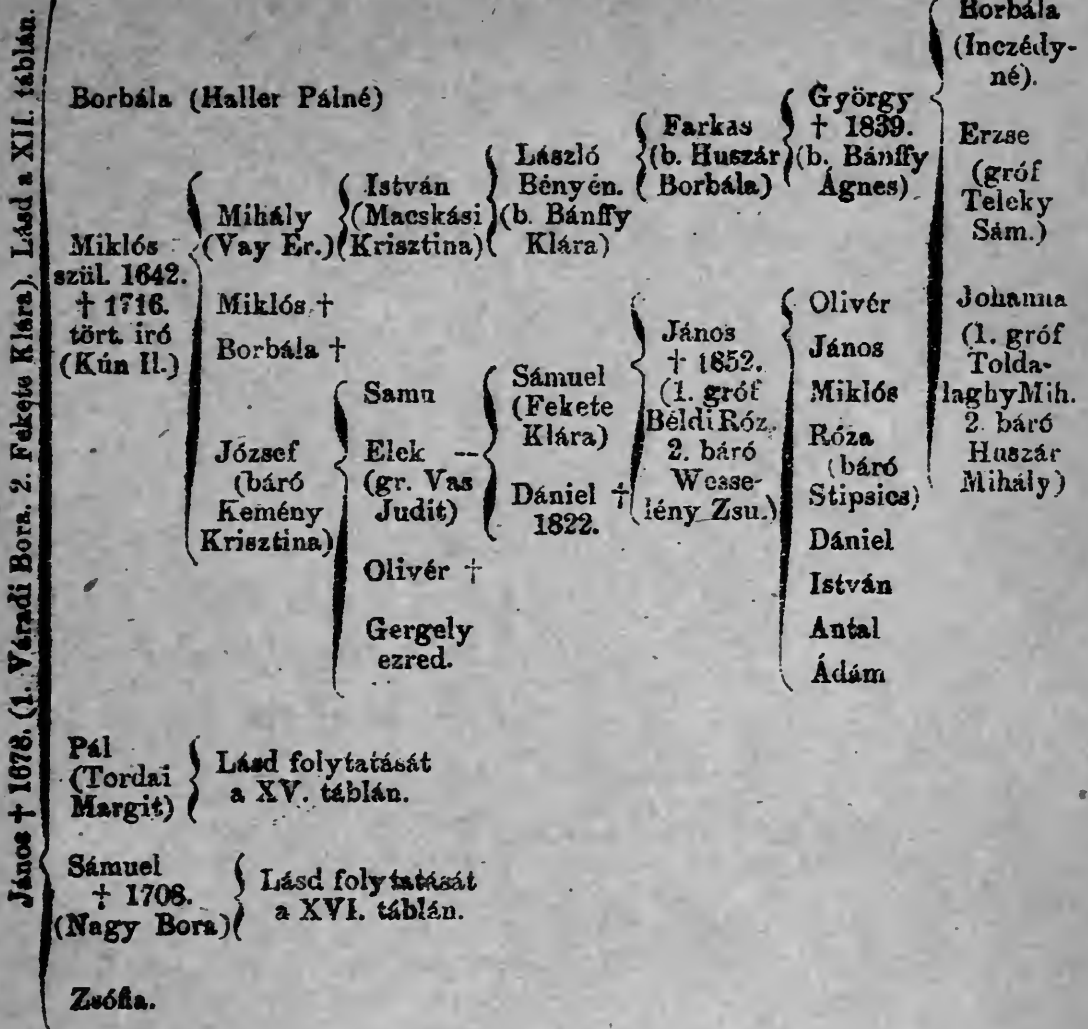
E vonal alapítója György, mint a táblázat mutatja, csak kis unokájáig tartá fen ágát. Mihály Fejér vármegye főispánja, ámbar két nejétől számos gyermeket, és ezek között három fiat nemzett, ezekben családját sirba vitte. Leányai közül is csak három érte el a házassági életet.

És most folytassuk Jánosnak a történetírónak a XII. táblán megszakadt leágazását.

¹⁾ A fejérvári káptalanban Kőváry szerint.

²⁾ Kőváry 1679-dikre teszi.

XIV. tábla.

E családfát kezdő János három fia által a jelenig lenyuló terjedelmes vonalon nyújtá le családat. Pál és Sámuel fiainak vonalát alább látandjuk. Miklósét itt adtuk. E Miklós 1642-ben született. Legelőbb tanára Keresztúri Pál volt, majd Fejérvárott, később pedig Kolosvárott a híres apáczaai Csere János tanítá. 1661-ben Heidelbergben, 1663-ban Leydában és Utrechtben járt; beutazá Francia- és Angolországot. 1664-ben hazajövéen, részt vett a török háborúban. Bécsben Szelepcsényi György primás és helytartó vezetése az udvarhoz, Párisban Turenne. Zrínyi Miklós a költővel ismeretségben lévén; jelen volt 1664-ben nov. 18-kán a vadászaton, hol amaz olly gyászos halállal elveszett. Utóbb Udvarhelyszék főkirálybirája, huszti kapitány és marmarosi főispán; 1689-dik óta titkos belső tanácsos és udvari cancellarius. Ő készíté az ugynevezett Leopoldinum diplomát, s azért 1696-ban gróffá s marmarosi örökös főispánná ne-

veztetett s negyven ezer forinti ajándékot kapott ¹⁾ Későbbi szerencsétlenségei József fiát már megfosztották minden nyert méltóságaitól. Német-Ujhelyt tizenkét évig raboskodott. Eleresztetvén végre, nem akarva látni honját, s Bécsben halt meg 1716-ki oct. 27-én. Több munkát irt és adott ki ²⁾. Kún Ilonától született gyermekei közül Mihály és József tartá napjainkig fel ágát.

Mihály ágán látjuk a még élő Györgyöt, kinek csak leányai vannak, így e vonal kifogyásnak néz elébe.

Józsefnek fiai közül Gergely ezredes. Eleknek Sámuel nevü fiától unokája János 1791-ben született. Eleintén katona volt, később Bécsben az udvari kancelláriánál tiszt. titkár lön. Szép külsejü, fényes talentonu, és kellemes társalgásu férfiu volt. Bécsi életét csőd követvén, a nagybátyja után öröklött birtokkal vesztésege helyre lön ütve; és ezután Erdélybe visszavonulván, takarékoszá lön, s javait rendbe szedé. Többnyire Beszterczén lakott. 183²/₃-dik táján a politikai téren lépett föl a megyei gyűlésen, mint ellenzéki szónok. 1834-ben az erdélyi diaetára — melynek összehívásaért főképen küzdött — Kolos megye választá követeül, azonban erről lemondván, mint királyi hivatalnok vett abban részt ³⁾. Meghalt 1852-ben. Két nejétől gyermekeit a táblázaton láthatjuk. A négy első gyermek, előbbi nejétől, és a másik négy fiu utóbbi nejétől született, kik lakozási helyeikről kamarási és paulisi Bethleneknek nevezhetők.

Következik Pálnak (a kancellár János fiának) ágazata a következő XV. táblán.

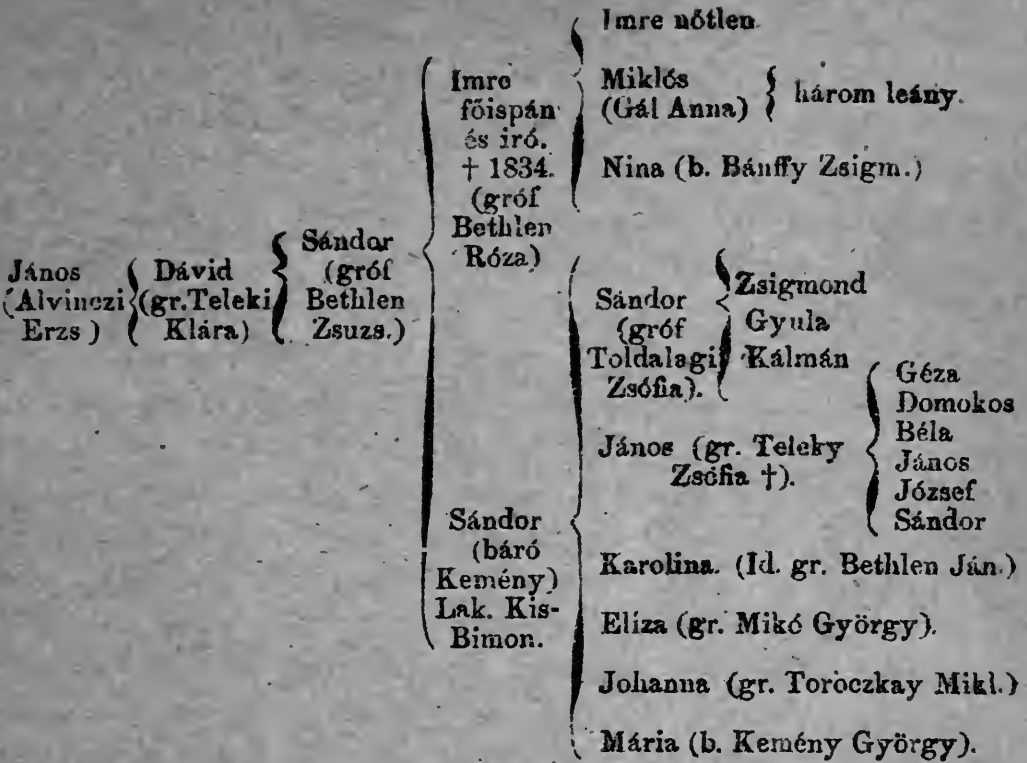
¹⁾ Kazinczy: Eredeti munkái II. 409.

²⁾ Munkái ezek: a) Gemenbunda Transylvania ad pedes Augusti Caesaris projecta. 1685. b) Columba Noe cum ramo olivae, seu amphora aquae ad restinguendum ignem. c) Sudores et Cruciatu Nicolai Bethlen. d) Apologia pro ministris helv. confess. ad triremes condemnatis. 1675. e) Memoires du Conte Bethlen Niklós a hat kötetes „Histoire des Revolutions de Hongrie.“ A La Haye 1739. utolsó darabját teszi. Magyarul is megjelent. f) Végre kéziratban maradt önéletírása, melynek legközelebb kiadását Szalay Lászlótól várjuk.

³⁾ L. életrajzát Ujabb ismeretek tára I. köt.

XV. tábla.

Pal. (Tordaj Margit). Lásd a XIV. táblán.

E családfán Dávidnak fia Sándor királyi táblai ülnök volt, gróf Bethlen Zsuzsannától két fia két ágat kezd meg. Imre (Sándor fia) Küküllő, majd Alsó-Fejér vármegyei főispán, szent István-rend kis-keresztese, cs. kir. kamarás és belső titkos tanácsos. Meghalt 1834-ben. Egy munkát is irt, II. Rákóczy György korát ¹⁾. Egyik fia Imre nőtlen, a másik Miklós, csak leányoknak atyja.

Sándor (Sándornak fia) ismét két vonalon indítja le ágát, ismét Sándor és János nevű fiai által. Sándornak a gr. Toldalagy Zsófia férjének fiait árokallyi, a János gyermekeit buni Bethleneknek nevezhetni lakozási helyeikről.

Következik János kancellár harmadik fiának Sámuelnek ágazata a XVI. táblán.

¹⁾ Czime : *Második Rákóczy György ideje*. N.-Enyeden 1829. — Fiatal korában irt egy színművet is : *A Posta Tűz*. stb. Nyomt. Marus-Vásárhelyen 1793.

XVI. tábla

István †		Ferencz (katona, nős).
György (Kollatovics Kata)	György László megh. 1790. (gr. Vas Kriszt.)	József † 1846. (gr. Haller Bora)
	Gábor udvari kancellár katholiz. (gróf Khewen- hiller Jos.)	József kincstárn. (gr. Zichy Josefa)
Ádám orsz. elnök † 1748. (Bánffy Klára)	Ádám, ezredes. (Gr. Bánffy Zs.)	sat. *)
Sámuel † 1708. (Nagy Bora).	Miklós kincstárn. (gr. Csáky Bor.)	Gábor (gr. Mikó Róza) József (nőtlen) Kamilló. (Báró { Huszár Eliz.) { N. N. Emil. Adél. (B. Jósika Lajos)
Lásd a XIV. tábl.	Kata (író). (1. gr. Haller Lászl. 2. gr. Teleky Józ.) szül. 1700.	Leopold (gr. Kirmayer Kata)
	Ferencz (Dániel Kriszt.)	Mihály (nőtlen) Leopoldin (gróf Bethlen Ferenczné)
Sámuel (Lázár Mar.)	Teréz. (Gr. Toldalaghi Zsigm.)	
Imre kor. tanács.	János (gr. Toldy Bora)	Ádám megh. 1789. (gr. Gyulay Kata)
Farkas tábornok.	Jozefa (gr. Haller Ján.) megh.	Hermina (gr. Pejácse- vich Márk.)

*) Ide tartoznak még J ó z s e f kincstárnok gróf Zichy Jozefától született gyermekeiül: Albert. — Ludovica gróf Bethlen Pálné. — Jozefa báró Miskené. — Teréz gróf Pálné. — Antonia gróf Haller Gáborné.

Ez ágazat feje S á m u e l küküllői főispán, mint legifjabb és legszeretettebb fiu, mint igénylik, némi előnyökben részesedett ¹⁾ Végrendelet szerint kapta többi közt a teremi urodalmat, a keresdi és bonyhai rész jószágokat. Meghalt 1708-ban. Nejétől Nagy Borbálától több gyermeke közül csak Á d á m ága tartja fen a családot. Ez Á d á m Fejér vármegyei főispán, kormányzéki tanácsos, rendek elnöke. Meghalt 1748-ki sept. 8-án Kolosvárt. Bánffy Klárától gyermekei:

G á b o r, Albert szász-tescheni lengyel királyi hercegnek, és magyarországi helytartónak főudvarmestere, utóbb udv. kancellár, és arany-gyapjas lovag. Volt velencei osztrák követ is. Katholizált —

¹⁾ Kőváry id. h. 45.

Az adókvetés körül nagy szolgálatokat tett a kormánynak, miért Küküllő váron kívül több gyönyörű jószágot kapott, úgy hogy midőn fennmaradt gyermekei József, Leopold és Ferencz megosztottak, az elsőnek a radnóti, a másodiknak a teremi, a harmadiknak a Küküllő vári uradalmon kívül még feles részek jutottak. Ugyancsak Gábor majoratust is kívánt föllálitani, de Erdélyország törvényein ez kívül esvén, unokái osztályt eszközöltek, noha a nagyobb fiak pör útján is érvényesíteni igyekeztek azt. Neje gr. Khewenhiller Jozefa volt.

Gábornak fia József, kincstárnok volt. Meghalt 1815-ben. Gróf Zichy Jozefától több gyermeke maradt, kik mindnyájan a családfára nem férven, a családfa alatt csillaggal jegyezve olvashatók. Józsefnek József és Leopold fiától unokáiban a család utódokkal el van látva.

Sámuelnak a XVI-dik családfa törzsének leánya Katalin, született 1700 ban. Erdélynek egyik tudományos, főleg a fűvészetben jártas hölgye volt. Neje előbb gr. Haller Lászlónak, utóbb gr. Teleky Józsefnek. Huszonhét évig élt özvegyen, meghalt 1759-ben Szebenben. Irt, és ki is adott egy munkát: „Védelmező paizs kisértetek ellen“ czim alatt ¹⁾. Könyvtárát a nagy-enyedi collegiumnak hagyományozta.

Imre (Sámuel fia) kormányzéki tanácsos volt. Kimult magtalanul.

Farkas (Sámuel fia) tábornokságig vitte.

Sámuelnak (Sámuel fiának) a Lázár Mária ²⁾ férjének ága szintén lenyulik napjainkig, azonban az élő Ádám grófban (kinek Hermina leánya van) kihalásnak néz elé.

Ádámnak az országos elnöknek Bánffy Klárától a már említett Gáboron kívül fiai: ismét Ádám, ezredes ³⁾, ki testvérei közt egyedül maradt meg a reform. vallásnál. Miklós, Ádámnak másik fia, kincstárnok volt, gróf Csáky Katától csak egy leányt nemzett, Rozaliát, előbb Kolos vármegyei főispán gróf Csáky Jánosnét, majd a római curia előtt történt elválások után gróf Vas Sámuelnek hitvesét, özvegyét, Nagy-Almászon Kolos vármegyében. Meghalt 1826-ki febr. 4-én, kora 74-dik évében.

¹⁾ Wallaszky Consp. Lit. 246. Benkő Transyl. gen. II. 383. Bod. Athenás 42. lapon.

²⁾ Kőváry szerint még ezenkívül három neje volt, de nem nevezi meg őket.

³⁾ Kazinczy szerint t á b o r n o k.

Az egész Bethlen család, mely nyolczszázados életén át fejedelmeket, vajdákat, államférfiakat, hősöket, írókat adott hazájának, 1697-ben emeltetett grófi rangra. Tagjai élénk részt vettek a közügyekben, és nevüket a történet könyvének majd minden lapja fölmutatja mindig a hazafiak sorában.

Bethleni család. (Kis-Bethleni). Erdélyben Fogaras vidékén — írja Kövály — egy sereg nemesség élt és él, kiket bojároknak, s nem nemeknek neveztek; valamint czimeres levelöket is bőéri levelnek. Ilyen vala a Bethleni család.

A családot Fogarasi, máskép Kocsis Ráduly alapítá, ki 1681-ki július 10-én kapott bőéri levelet Brandeburgi Katalintól, mivel — az oklevél tartalma szerint — a fejedelemtől, több éveken át, minden sérelem nélkül hordozta.

Eleinte apró hivatalokat viseltek. Később János kiemelkedett, és nőül vett Szeredai Jozefát, kitől a mostanig lejövo nemzedék vette származását. E János nemzé Istvánt (az erdélyi kamaránál hivatalnokot) és ismét Jánost, ki már gróf Lázár Annát kapta feleségül. A Guberniumnál titkár volt. Később Bécsben lakott, Kövály szavai szerint: szép külseje, deli magas termete sok kalandra utat nyitott számára, mit — ugymond — az is nevelt, hogy neve végéről az y-t el szokta vala feledni. E név alatt lépe uj házasságra is.

Két fia öröklé szépségét, de kikben — nevezett író szerint — a család kihalásnak néz elébe.

Bezdedy család. Szabolcs vármegyében Bessenyöd helységben birtokos nemes család Fényes szerint.

Bezegh család. (Hajniki). Zólyom vármegyei eredetü, legalább Hajnik helysége vármegyében van, és hajdan a Bezegh család birta is²⁾. A XVII. században főleg két testvér tünt fel a családból: István és György, mindkettő Nógrád-vármegyében viselt hivatalt.

István 1670-ben még ügyvéd, 1679-től 1684-ig Nógrád megye alispánja volt³⁾. 1684-ki dec. 10-kén nehéz betegségében Beszterczén

¹⁾ Kövályon kívül e családról másutt adatot nem lelven, az egész ismertetés az ő munkájából merítettett. De a családnevet az országos Schematismus szerint *Bethleni de Kis-Bethlen*-nek lelven írva, — így adám.

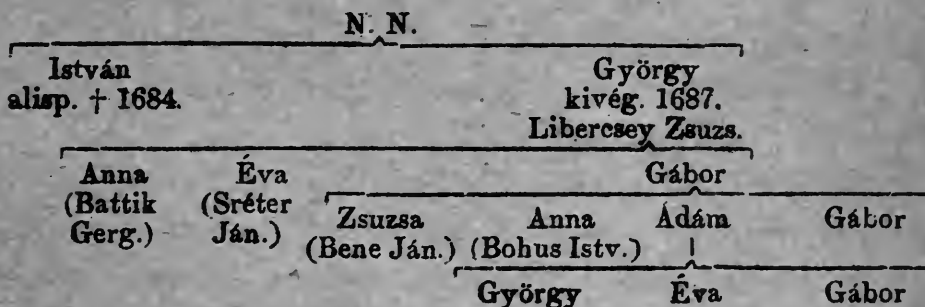
²⁾ Ma Fényes szerint a kamara birja Hajnikot.

³⁾ Nógrád várm. lev. tári adatok szerint.

kelt, és Dobay János másod alispánhoz intézett levelében ¹⁾ búcsuzik el a vármegye rendeitől. Testvére

György szépírású, ékes előadású férfiú 1657—1669-ben Nógrád, 1666—67-ben Heves és külső Szolnok vármegye hites jegyzője ²⁾. 1681-ben Zólyom vármegye alispánja, és orsz. gyűlési követe ³⁾. Később Kassán lakott, hihetőleg kamarai szolgálatban. Mint gazdag nemest Caraffa elfogatója, és 1687-ki május 9-kén daczára, hogy I. Leopold királytól kegyelmet nyert, és az jókor érkezett meg, Eperjesen felrögyeltetése. Előbb öt óráig feküdt a kintpadon. Teste oly roncsolt és megsibbadt lön, hogy a különben erős ember elájult a fájdalmak kínjai miatt. Az örök gúnyszavakkal illették, mire szemei könnybe lábadtak, és érzékeny búcsut vevén szenvedéseinek tanutársaitól, oly szivrehatólag festé ártatlanságát, hogy a különben kegyetlen vallató bíró is hangos zokogásra fakadna. Megnégyeltetvén, fija Gábor megvette drága pénzen atyjának szivét, s elvitte haza Zólyomba, hogy az egész család megsirathassa a gyászos ereklyét ⁴⁾. Neje Libercsey Zsuzsárna volt, kitől említett Gábor fiján kívül Anna sarudi Battik Gergelyné és Éva ⁵⁾ szandai Sréter Jánosné leányai maradtak.

Néhány nyomon a családfa imez:

A család másik ágon ma is él Zólyom, Bars sat. megyékben. — 1755-ben Nógrád vármegyében találjuk még a birtokos nemesek sorában hajniki Bezegh Lászlót.

¹⁾ Másolatban gyűjteményemben.

²⁾ Mint jegyző által aláírt számtalan oklevél nyomán.

³⁾ Lehoczky I. 221.

⁴⁾ Rezik: Theatrum Eperjesiense. Mss. sat.

⁵⁾ Éva férjével és Berki Borbálával Berki pusztá felét Nógrád vármegyében 1698-ban nádori adományban kapja, de beiktatáskor a Bodonyi család ellentmondván, attól elállott.

Czimere ¹⁾ a család kék mezőben koronán álló repülésre készülő galamb, csőrében zöld gallyat tartva; ugyanaz van a paizs fölötti sisak koronáján. A sisak takaró foszladék egy oldalról ezüst-vörös, másiktól arany-kék. A metszvény e czimert foszladék nélkül mutatja.

Bezegh család. Az előbbi adományos Bezegh családtól emezt különbözőnek tartom czimeres levele végett is, melyben a már akkor élő ama családbeliek (mint István, György) nem említetnek. E családnak törzse Bezegh Izrael, a ki testvéreivel János, Izsák és Mátyással, továbbá sógorával Urbány Andrással, és végre Herlich Fülöppel III. Ferdinand király által Pozsony várában 1647-ki június 3-án kelt czimeres nemes levelet kap, és azt Zólyom vármegyének 1651-ki márczius 30. és 31-én Zólyomban tartott törvényszéken kihirdetteti ²⁾.

Nógrád vármegyében az 1700-diki nemesi összeírásban találjuk Bezegh Imrét, Jánost és Istvánt, az 1709-ben pedig János mint a losonczy járásban birtokos fordul elé. Azon vagy az előbbi családból valók-e ezek? — eldöntetlen marad.

1820-ban Bezegh András tápió-györgyei, Bezegh Albert és János ozeglédi lakosok igazolási pör útján igénylék, hogy e czimeres nemes családból eredtek, állítván, hogy B. János 1649-ben a közszerzők egyike 1709-ben Csitáry Sárával Erdő-Tarcsán nemzé ismét Jánost, a ki Káva helységbe, és innen Czeglédre költözött. Azonban a Zólyom megyei ítélet ama átköltözést nem találta eléggé kimutatva.

Bezerédj család. (Bezerédi). E család eredetét — úgy látzik — a Lőréntei (de genere Leurenti) nemzetségből veszi, mely nemzetségnek emlékezeté már IV. Béla királynak azon 1257-ki levelében előfordul ³⁾, melyben Beternek ⁴⁾ fia Farkas részére Roland nádornak ítéletét megerősíti. A Lőréntei nemből 1309-ben élt Lörente

¹⁾ István és György pecséteik szerint.

²⁾ Zólyom vármegye 1651-ki jegyzőkönyve.

³⁾ Fejér Cod. Dipl. tom. IV. vol. II. 421.

⁴⁾ Nagyon érdekes volna látni ez okmány eredetét, melyet Fejér Kaprinay gyűjteményéből adott, valljon nincs-e rosszul olvasva a Beter név Bezer helyett; a mily hiba az érdeklett codexben megeshetett

mester, (Magister Leurente de genere Leurente), és fiai Miklós, Tamás, János és Beke mesterek (magistri), kiknek az Igmandi (de genere Bygman) nemzetségből származott Lőrincz vajda mesternek fia Miklós mester, Bánk, Tóth Váson, Zich sat. birtokait a fejérvári káptalan előtt bevallá ¹⁾).

A Lörentei nemzetségből szakadt ki a Bezerédj család; amaz birta Lörinthe (most Lőrincz) helységet Veszprém, ez pedig Bezeréd helységet Zala vármegyében. Ez állítást igazolni látszik azon körülmény, hogy midőn Lörenthe László magvaszakadtán I. Ulászló korában 1440-ben Rozgonyi István Fejér vármegyei főispán Lörinthe helységet a szent korona részére elfoglalá, Bezerédj Zsigmond és János testvérek B. Györgynek fiai, és az említett Lörinthei Lászlónak vérrokonai (fratres congenerationales) a foglalásnak ellentmondva, megmutaták, hogy az érdeklét helység őket illeti, miért is az nekik visszaadatott, és benne új királyi adomány ²⁾ által 1456-ban megerősítettek, és mind Lőrinczi mind Bezeréd ³⁾ helységnek ma is egyedül és kizárólagos birtokosa a Bezerédj család.

1343-ban I. Lajos király alatt Bezerédj László (Ladislaus Ruffus de Bezeréd) élt, kinek fiai Pál és Jakab az említett évben királyi parancs folytán megosztotzatnak ⁴⁾.

Azonban folytonos és hiteles leszármazását a családnak csak Zsigmond korából hozhatni le.

A családnak e szerint törzse Bezerédj György a XIV. század végén élt, kinek gyermekei Zsigmond és János a Hussiták elleni harcban mutatott vitézségükért nyerték szép czimerüket 1430-ban Norimbergában nyílt alakban kelt oklevélben Zsigmond királytól.

¹⁾ Fejér: Cod. Diplom. Tom. VIII. vol. I. p. 364.

²⁾ Mindkét oklevél a család birtokában.

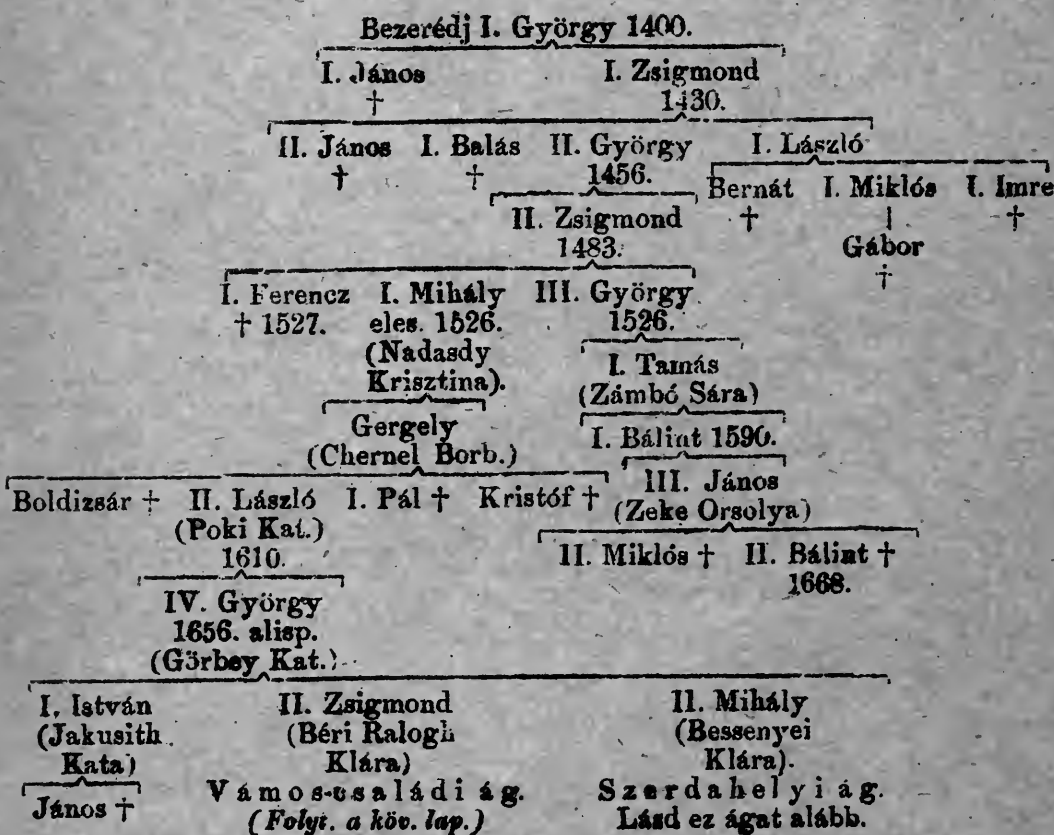
³⁾ Nincs is nyoma, hogy Bezeréden valaha más család lett volna birtokos, ambar már a XIII. században találni e helységről említést oklevélben, mely már akkor ott plebánia létezését tanúsítja, és azt, hogy a plebános a pápának adóképen (latos grossos) fizetett.

⁴⁾ A családi oklevél szerint.

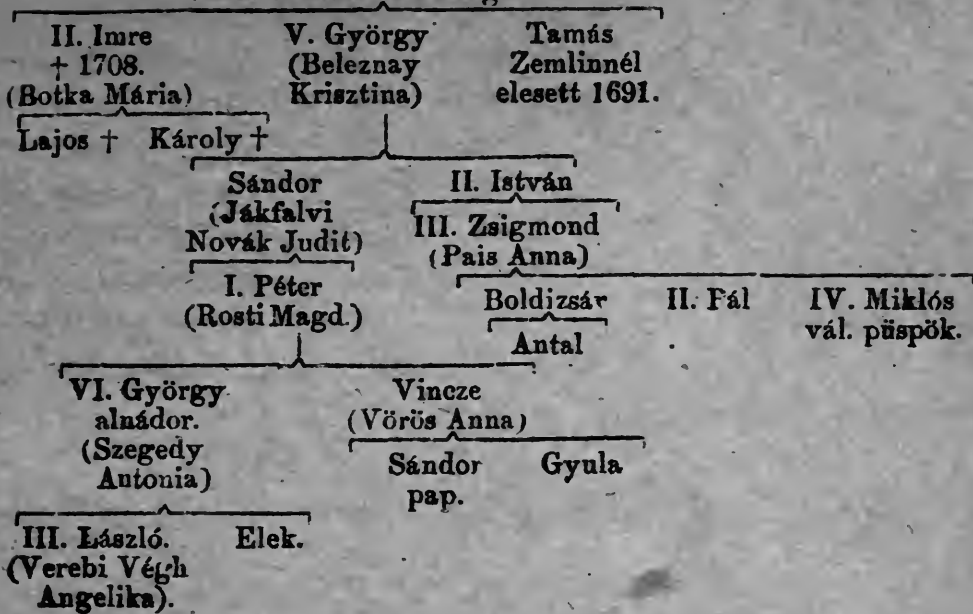
A czimer rézsut bal oldalra dőlő paizs, mely két részre oszlik, a felső mező vörös szín, az alsó kék, mely vizet ábrázol, benne egy uszó oroszlán halad a bal oldal felé fordulva, martalékra nyujtván első lábait, szájában három águ korbácsot tartván. A paizs felső szögletén vagy csucsán zárt sisak áll, melyre a mindkét oldalról arany-kék sisaktakaró (foszladék) vörös-kék koszorúval van le-szorítva. E koszoruból a paizsbelihez ha-sonló oroszlán emelkedik ki ¹⁾).

Emített Györgytől kezdve a leszármazás napjainkig így folyik:

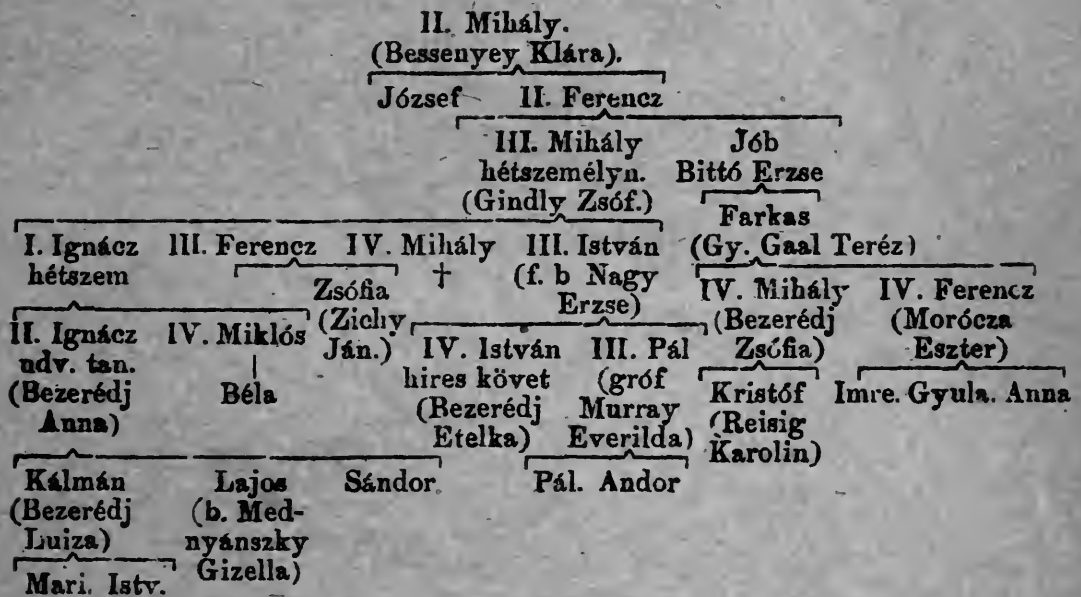

¹⁾ A család birtokában lévő 1430-ki eredeti czimeres levelelől hű másolatban a család szivessegéből, miért valamint a közlött nemzékrendért köszönetemet jelentem.

II. Zsigmond (Béri Balogh Klára) (ki az előbbi lapon is).
V á m o s-c s a l á d i á g.

A szerdahelyi ág II. Mihálytól folytatólag így származik le :

Végig tekintve e családfán, már elmondtuk, hogy I. György fiai I. János és I. Zsigmond 1430-ban Zsigmond királytól nyerték ezimerüket. I. Zsigmondnak gyermekeit előszámlálja az 1456-ki új adománylevelével.

Hogy II. Zsigmond II. Györgynek fia volt, a kapornaki conventnek egy 1483-ki oklevele tanúsítja, mely zálogításról szól Dötk helységre vonatkozó E helységet most is e család bírja. Gyermekei

közül I. Ferencz jeles katona Szapolyay János részén állván, 1527-ben a Jovan czár elleni ütközetben Szegednél esett el ¹⁾. I. Mihály és III. György testvérek Mohácsnál estek el. Ez utóbbinak (III. Györgynek) ága a XVII. század végén kifogy.

Az elesett I. Mihálynak neje volt Nádasdy Krisztina, Nádasdy Tamás nádornak nővére ²⁾. Fia Gergely Chernel Borbálát ³⁾ bírta nőül. Ennek egyik fia II. László Kapuvár fővárnagya (supremus Castellanus arcis Kapuvár) volt 1610-ben, neje Poky Katalin a Mérges nemzetségből (de genere Mirges) származott. Ettől született

IV. György 1656-ban, 1659-ben is Sopron vármegye alispánja ⁴⁾, és az utóbbi évben országgyűlés követe. Neje Görbey Katalintól ⁵⁾ három fija lön. I. István Zala és Somogy vármegye másod alispánja (alter Vice Comes), a Pápa várában lévő lovasság kapitánya (Equitatus Papensis Capitaneus) lön 1662-ben. Neje az Orbovai Jakusith családból volt Jakusith Kata, kitől fia János utód nélkül mult ki.

IV. Györgynek másik két fiától a család mostanáig jő le két ágon. II. Zsigmond a vámos-családi; II. Mihály pedig a szerdahelyi ágnek törzse lön.

A vámos-családi ágon: Tamás, Zemlinnél esett el a törökök ellen 1691-ben. II. Imre Rákóczy alatt lovas ezredes, és a Dunán túli részek tábornoki főparancsnoka 1705-ben ⁶⁾, és 1708-ban ⁷⁾ Sopron vidékén táboroz, és az utóbbi évben a soproniakat felkonczoltatá. Termetére nézve kicsi, méltóságára nagy, szép, fekete és élénk szemű,

¹⁾ Zermegh Schwandtnernél II. 387. „Vir militari virtute insignis, fuit interemptus“ — szavai Zermeghnek.

²⁾ Ezt bizonyítják 1570-diki tanuvallatásokrólí jelentések, és Nádasdy Tamásnak saját kezével irt származási lajstroma a családi levéltárban, és Nádasdy Krisztina után jelenleg is bir a Bezerédj család. — Ellenben Wagner Mss. tom. LXX. 148. lapon Nádasdy Tamás nővérét Krisztinát előbb Danielfi Gáspár, másodsor Bezerédj György nejeül írja.

³⁾ Chernel Borbála Chernel Ambrus ítélőmesternek Déghy Annától leánya

⁴⁾ 1656-ban kelt osztató parancs Szalay részére, és Lehoczky I. 208. l.

⁵⁾ Görbey István Veszprém vármegyei alispánnak Chaby Fruzinától leánya.

⁶⁾ A soproniak részére 1705-ki sept. 27-ken Horpácson kelt menedéklevele így kezdődik: Én Bezerédj Imre Méltóságos Fejedelem feölseő vadászí Rákóczy Ferencz kegyelmes Urunk Eő Nagysága egyik lovas ezerének feő kapitánya; Dunánd innen valo Hadainak generalia Uraiméknak eő kegyelmek után Com-mandója“ sat. Magy. Akad. Értesítő 1857-ki foly. 296.

⁷⁾ Pethő Spangár krónika II. 87.

kevés beszédű, bátor férfiú volt ¹⁾. Háromszor készült a császáriak részére átmenni, és mindannyiszor megbukott. Elfogatván mint hűtlen, Patakon 1708. dec. 18-án feje vétetett, és ott vasastúl a nagytemplomba temettetett ²⁾. Arczképe a szerdahelyi ágon álló utódainál Sopron vármegyei Szerdahelyen van meg. Széplaki Botka Máriától született fiaiban magvaszakadt.

V. Györgynek Beleznay Krisztinától Sándor és II. István fia volt. Az előbbi nemzé Jákfalvai Novák Judittal Pétert, ki 1812-ben halt meg, és ki Barkóczy Rosty Magdolnával nemzé VI. Györgyöt és Vinczét.

IV. György Vas és Veszprém vármegyék követe, később alnádor, 1829-ben lett a kőszegi kerületi tábla elnöke (1844.) Szegedy Antoniától fiai III. László Verebi Végh Angelika férje, és Elek.

Vinczének Vörös Annától fiai Sándor pap a váci megyében, és Gyula. — II. István (V. Györgynek fia) nemzé III. Zsigmondot, ez Paizs Annától többi közt III. Miklóst a veszprémi kanonokot, ezimzetes püspököt és prelátust. Testvérenek Boldizsárnak Antal fia van.

A szerdahelyi ág II. Mihálytól jö le, kinek unokája III. Mihály Győr vármegyének alispánja, országgyűlési követe, és a kir. curia újra alkotásakor a hétszemélyes tábla ülnöke. (Lehoczky szerint 1786-ban). Gindly Zsófiától négy fia volt. Ezek közül I. Ignác több vármegye országgyűlési követe, 1793-ban hétszemélynök, és a szent István-rend kis keresztese, és kir. tanácsos (1815., 1820.) Ennek fia II. Ignác Győr vármegyének sok évig alispánja, országgyűlési követe, utóbb udvari tanácsos. Neje Bezerédy Anna a Jób ágán álló Farkasnak leánya. Ennek fia Lajos magyar testőr volt (1844-ben).

III. Istvánnak fia IV. István, szül. 1796-ki nov. 28-án Szerdahelyen, Sopron vármegyében, honnan lakását Tolna vármegyébe tette át. Itt lépett a politikai térre, és Tolna megyének az 1830-ki 183²/₈-ki (melyről azonban az ellenpárt visszahívá) 1839-ki és 1844-ki országgyűléseken jeles követe. Ő adóztatá meg magát önkénytesen először az országban. Szívvel, lélekkel hazafi volt, és megyéjében a socialis téren is,

¹⁾ Lehoczky Stemm. II. 56. Ugy látszik Szegedy vagy Kaprinay Ms. A. LXII. 423. után, hol róla sír-vers található, mely alakját leírja, s tartalmazza végszavait is: Dum potui, nolui, dum non potui volui, fidem dare cui debui. U. ott halála 1708-ra tétetik.

²⁾ Vahot Imre: Az országgyűlési Almanach I. köt. Pest, 1843. 114. lapou Jászay Pál által közlött Csécsy Memoriale-jában. — Pethő Spangár id. h. 1709. nyárra teszi a lefejezést — hibásan.

kivált a közipar körében soka tett. 1848-ban a pesti országgyűlésen szintén Tolna képviselője volt, és elvei mellett végig hű maradt; hivatalban soha nem vállalt. Meghalt Hidján 1856-ki márcz 6-án, kora 60-dik évében ¹⁾. Neje Bezerédj Amália szintén nevet szerzett a gyermek-irodalom mezején ²⁾.

Szükség megjegyezni, hogy a közlött családfán nincsenek meg mind a család tagjai, kivált a leányok.

Igy II. Ignácznak leányai még Mária, Anyos Móriczné, Antonia Dombay Ignáczné; Krisztina gróf Albertiné.

Jóbagán Farkasnak neje gyulai Gáal Terézia, (utóbb Rosos Ignáczné) a kitől a táblázaton látható Bezerédj IV. Mihályon és IV. Ferenczen kívül született leányai Teréz Rosos Lajosné, és Anna Bezerédj Ignáczné.

IV. Mihálynak Kristófon kívül leánya Anna II. Bezerédj Ignáczné.

A család Miksa királytól 1564-ben új adomány-levelet kapott, melyben Zala vármegyei birtokai megerősítetnek.

Bezerédi család. (Bikafalvi). Erdélyben Udvarhelyszékben van lakása.

Bezi család. Győr vármegyei régi kihalt család. Bezi Demeter 1450-dik táján élt. Ennek fia Lőrincz, kinek magvaszakadtán birtokát Ratyboseni Trynka János kapta Mátyás királytól adományban 1481-ben. Egy másik ág azonban élt még ezután is; így találjuk Bezi Lászlót, Antalt és Pétert 1489-ben; 1536-ban pedig éltek Bezi István és Pál. Ezek után letűnik a család, legalább nyomát nem leljük többé. Nevét a Győr vármegyében most is fenálló Bezi helységtől vette, melynek birtokában volt ³⁾.

Bezúr család. Bezúr Mihály 1720-ki aprilis 29-én czimeres nemes levelet szerez. Czimer-paizsa kék, abban egy tigris áll hátra felkondorított farkkal, első jobb lábában kivont kardot, a balban három rózsát tartva. A paizon álló sisak koronájából a leirt tigris emelkedik ki. Sisak-takaró ezüst-vörös, és balról aranykék ⁴⁾.

Biay család. Egykor léteztét bizonyítja Biay János, ki többed magával 1623-ban ellentmond Nemes Siesy János és Dallos János be-

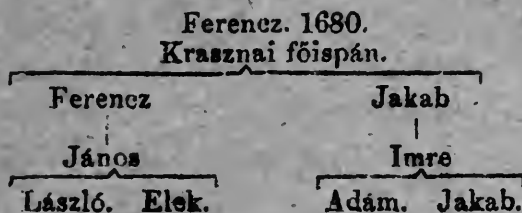
¹⁾ és ²⁾ L. életrajzokat: Ujabb ismeretek tára I. köt. 558–561.

³⁾ Czeh János a Tudom. gyűjt. 1829-ki XII. köt. 21–24. lap. És utána Teleky Hunyadiak kora XII. 199.

⁴⁾ Collect. Herald. Mss. — 429. sz. a.

iktatásának Bábolna Komárom megyei helységre nézve az esztergomi káptalan előtt ¹⁾).

Bialis család. (Illyefalvi) máskép Olasz. Erdélybe Rákóczy György korában megy Bialis Ferencz, ki Rákóczy György, Kemény János és Apaffy alatt vitézül harczol, ezért honfiusítottatott 1680-ki márczius 10-én. Később a somlyói vár főkapitánya, és krasznai főispán lett. Tőle így alakul a családfa:

E családfa azonban csak egy századig, azaz 1786-ig terjed. A rajta lévők közül László Háromszéken Szőröcsén, Elek Csik-Szent-Mihályon lakott. Elek ágából volt Bialis Ferencz, ki az utolsó országgyűlésen mint Csikszék követe szerepet játszott, s ki tán 1852-ben valahol Magyarországon elhalálozott ²⁾. Él a családból László, birtokos Szentmihályon a Csikszékben.

Bibi család. A Bibi család magvaszakadtán kap adományt az egyházszeghi és malomszeghi birtokra Beznák Ferencz 1741-ben ³⁾.

Bibics család. Belőle Bibics Jakab 1740-ben Arad vármegye alispánja és királyi tanácsos ⁴⁾. Özvegyének Tomyan Margitnak 1774-ben kelt tanuló rokonai számára szép alapítványt tartalmazó végrendelete országgyűlésileg becikkelyezett ⁵⁾. A család kibalt.

Bibra család. (Báró). Báró Bibra Károly Frigyes honfiusított az 1836-ki országgyűlésen ⁶⁾.

A Bibra család Némétországon, különösen Bajorországban és a szász-meiningeni herczegségben nagyon ki van terjedve. 1580. táján két testvértől, Bálint és Bernáttól két fővonalra oszlik. Ez ágak ismét külön ágakra oszlanak. A nálunk honosított b. Bibra Károly es. kir.

¹⁾ Fényes: Komárom várm. 160.

²⁾ Kőváry id. m. 47. l. után ez egész ismertetés.

³⁾ Esztergomi képt. Capsa 66. Fasc. II. Nro 12. Csery Józsa. gyűjteménye szerint.

⁴⁾ Fábrián Arad várm. 194. l.

⁵⁾ 1825-ki országgyűlési Acták II. köt. 636. stb. lap., és 1827-ki XXIV törv. cikk.

⁶⁾ XLVII. törv. cz.

ezredes, Lipót vár parancsnoka volt. (1844.) Mint a család nagyobb része, a hadseregben szolgált. Ha nem hibázom – a Bernát vonalán az ugynevezett Brennhäuseri ághoz tartozott.

Azonban a Bálint vonalán a Gleicherwiesi ág inkább látszik sógorság útján hozzánk közeledni. Ez ágból az 1809-ben meghalt Bibra Károly századosnak leánya, Mária, Zerdahely Károlyné. Károly testvérének Frigyes Henriknek (szül. 1775. † 1849.) ki nagybritanniai kir. kapitány volt, egyik leánya Antonia, Tóth Károly székesfejérvári es. kir. törvényszéki ülnök neje 1846-dik óta ¹⁾).

Bicsak család. (Mosáni). Belőle mosáni Bicsak Benedek székbíró 1451-ben a maros-vásárhelyi constitutio tartalma szerint ²⁾).

Bicskey család. (Bicskei). Pest vármegyei Bicskén birtokol. Némely tagjai megyei hivatalokat viseltek: mint Lajos, ki Pest vármegye főszolgabírája volt egykor, meghalt 1856-ki sept. 4-kén, kora 56-dik évében. Maradt fia Kálmán.

Hajdan Nógrád vármegyében is találunk e családra; így István 1628-ban, idősb és ifjabb András pedig 1629—30-ban fordul elé ³⁾).

1650-ben Bicskey Gáspár, Tamás és István ellentmondtak Balassa Bálint adományának, mely szerint Salgó várához tartozó faluk birtokába iktattatá be magát ⁴⁾).

Nevezett Tamásnak fia volt György, ki Szigyártó András deáknak zálogitá el a Ferencz és András által birt bicskei jószágrészt.

Andrásnak fiai Ferencz és András 1702-ben a „Jus armorum“ fejében megrótt bicskei jószágrészeiket Bulyovszky Dánielnek engedik kiváltani ⁵⁾).

Bicskey József vadkerti lakos az 1650-ben élt Tamástól leszármaszását ilyképen igyekezett törvényesíteni. Nevezett Józsefnek atyja Elek (szül. 1762.), ennek Mihály (szül. 1718.), ennek ismét Mihály, ennek György, ennek Tamás.

Bicskey családbeliekre találunk Ugocsa vármegyében is, hol István 1672-ben szolgabíró, 1678-ban másod, s 1693-ban első alispán volt ⁶⁾).

¹⁾ Gothaisch. Gen Taschenb. d. fr. H. 1857. 42. stb. lap

²⁾ Kállay: Székely nemz. 234. l.

³⁾ Nógrád várm. lev. tári adatok.

⁴⁾ Ürményi Nagy Jánosnak 1761-ben indit. pöre.

⁵⁾ Váci káptalan előtt 1702. k. bevallás.

⁶⁾ Szirmay O. Ugocsa. 53. 54. 59. l.

Bychkele család. (Eörsi). Az Igmándi nemzetségből (de genere Wygmand) származott. B y c h k e l e - n e k nejétől Zsuzsannától született fia Albert, és említett özvegy anyja ellen a fejevári keresztések conventje perlekedik, mivel állítólag Tolna megyei Archa helységi részét, melyet nevezett Bichkele család tőle haszonbérbe birt, hatalmasul elfoglalta 1430-ban 1432-ig. Több oklevélben B y c h k e l e - n e k van írva, egyetlenben W y c h k e l e - n e k (tán rosszul olvasva) Előneve is mindig de E w r s, csak az 1432-diki okmányban de A r c h a ¹⁾. Lehoczky Eörsi Bikule Istvánt, (máskép Fodornak is neveztetett), említ 1338-ban mint Simontornyai várnagyot ²⁾, kit bár a név ismét máskép van olvasva, bizonyosan e családhoz kell számítanunk. A család a kihaltak közé sorozandó.

Bicsó család. (Pinkóczy). Pinkóczy Bicsó-nak fia István 1403-ban egyike azoknak, kik ellen a Leleszi Convent Zsigmond királynak 1406-ban kelt levele szerint hatalmaskodás, egyháztörés ellen emelt vádat. A Bicsó név — habár később elő nem fordul — családnevül látszik ³⁾.

Bydeskuti család. (Ippi). Czimere a családnak koronából kiemelkedő grif, mely első jobb lábában kardot tart.

A család kiterjed Magyar- és Erdélyországra. Az előbbiben Fényes szerint birtokos Abauj, Kraszna, Szabolcs, Szathmár és Zemplin ⁴⁾ vármegyében; Erdélyben különösen a Szilágyságon terjedt ki.

Büdöskút — melyről a család hajdan nevét veheté — Sopron vármegyében van. Hanem Ipp helysége, melyről előnevét írja — az ugynevezett részekben, Kraszna vármegyében fekszik.

A család törzse Bydeskuti Kun János volt, ki ily családfát alkotta ⁵⁾.

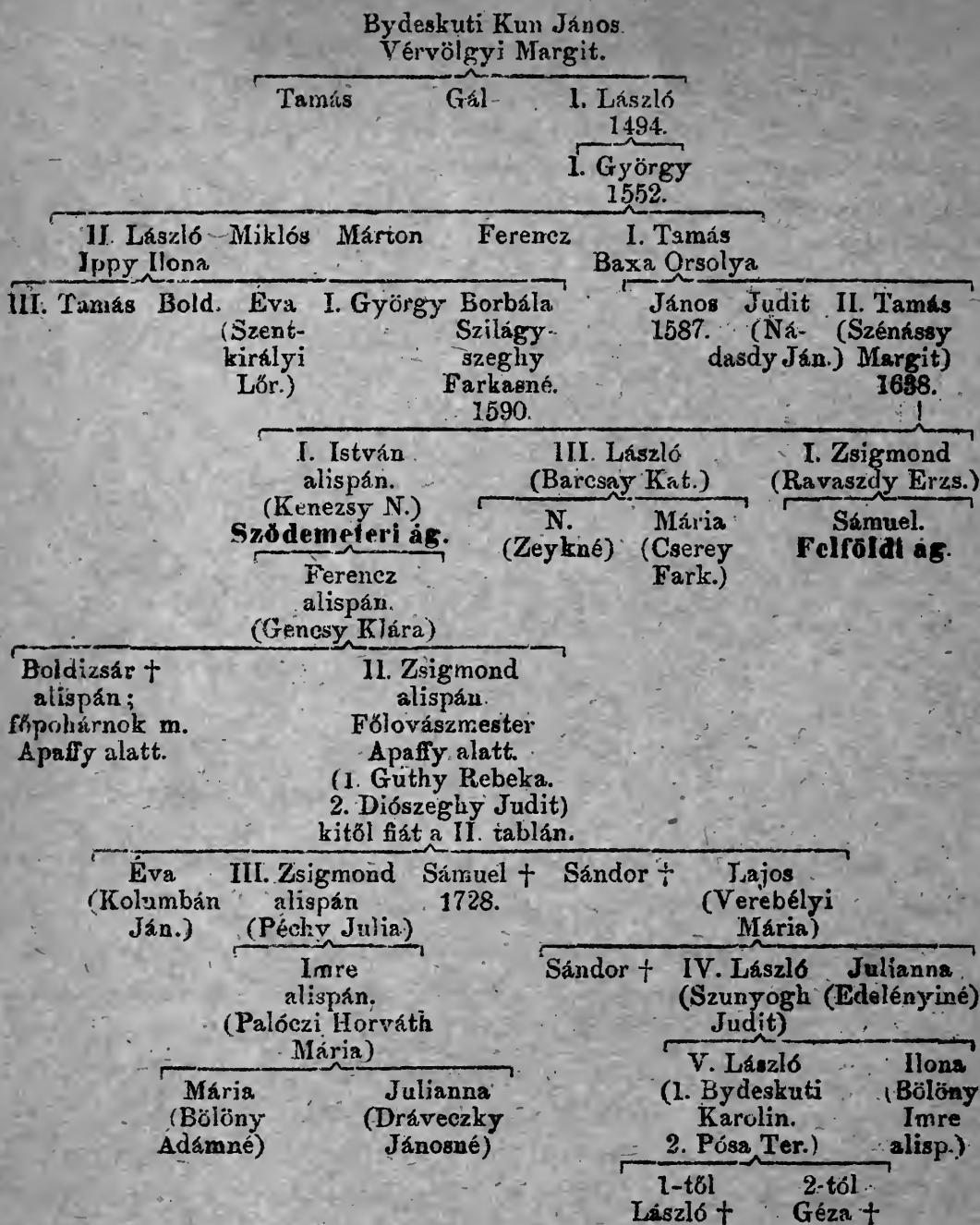
¹⁾ Fejér Cod. Dipl. X. VII. 293. 295. 296 301. 372. 384. 447.

²⁾ Lehoczky Stemm. II. 57 B i s s e n i vezér szó alatt.

³⁾ Szirmay C. Zemplin. Not. Topogr. 313.

⁴⁾ Zemplin vármegyében Magyar Isip, Kolbása, Cselej, Majoroczka, Szedliczke, Matyasócz helységekben és pusztakban birtokos — Szirmay szerint 1797-ben, t. i. midőn munkáját írta.

⁵⁾ Décesy Miklós ur szives közleménye szerint.

Mint a családfáról látjuk, a XV. században Bydeskuti Kun János alapította e családot; kis unokája László Ippy Ilonát vevén el, ezután öröklék Ippet a család praedicatumát adó, Kraszna vármegyei birtokot.

II. Tamásnak két fia által két ágra oszlanak. I. István lesz törzse a szödemeteri, I. Zsigmond a felföldi ágak¹⁾.

¹⁾ Ohajtottam volna ez ágak is folytatását megkapnom.

I. István ágán hat viselt alispáni hivatalt.

Boldizsár Apaffynak főpohárnoka volt; ága kihalt Testvére II. Zsigmond Apaffy főlovászmestere, előbb alispán. Két neje volt. Az első Guthy Rebeka, kitől gyermekeit és azok utódait a főlebbi családfa mutatja. A második dézsi Diószeghy Judit, kitől elvált, és kitől nemzett István fia által alkotott ágazatát a következő II. tábla mutatja:

II. Zsigmond (a főlebbi táblán).
2-dik nejével
Diószeghy Judittal.

István
(Valkay Zsuzsa)

István (Rettegi Grizeldis)	Erzse (Kügyi Virágh Ján)	Zsigmond	Klára (Balku Zsigm.)	Ferencz 1794.
Anna (Butka Péterné)	Teréz (Bölöny Mih.)	Ferencz + N. (Gal- gaczy Fark.)	N. (Majthény Imrené)	József + Boldizsár (1. Szilvássy I.) (2. Némethy I.)
			Károly (Daczó Kata)	Karolina (Bydeskuti Lászlóné)
			Polixena (Henter Jánosné).	

Bielavich család. (Horvátországi.) Bielavich György 1638--1659-ben tinnini címz. püspök volt ¹⁾.

Bielek család. Két tagját ismerjük. Lászlót a piaristát, ki Trencsín vármegyében Kis-Utczafalván 1744-ben született. 1764-ben a kegyesrendbe állt, több helyen tanított ²⁾, sat. Munkái közt adott ki „Majores Hungarorum“ Pars. I. Pestini 1796. címűt is, melyet testvérének ajánlott; és innen ismerjük Jánost, ki az ajánlati sorok szerint akkor a gr. Pálffy János gyalog ezredben százados volt ³⁾. Az újabb időben (1844-ben) János nyitrai címz. kanonok és zsolnai plébános. -- A család Fényes szerint Pest vármegye nemesei sorában áll.

Bige család. Bihar vármegye nemesei sorában áll Fényes szerint.

¹⁾ Azon évi orsz. gyűlési törv. czikkek.

²⁾ Horányi Nova Memor. 481.

³⁾ Latinul irt praedicatorum de eadem; -- azonban Bielek nevű helységet Fényes Geographiájában nem találtam

Bihary család. (Kereszturi). Ily előnevű család Szirmay ¹⁾ szerint a k haltak közé sorozandó. Lehoczky szerint ²⁾ pedig Bihary Ferencz 1666-ban lett báróvá.

Nem ismerve ezek között az összeköttetést, azt is csak pusztán kell megemlítenem, hogy Fényes szerint a Bihary név jelenleg is Szabolcs vármegye nemes családai között áll.

Bihari család. (Ródi). Ily előnévvel élt Erdélyben Bihari János 1794-ben a Guberniumnál kiadói segéd. Ugy látszik, a család ott Kolos vármegyében székel. Az említett 1794-ben ródi Bihari Miklós Kolos vármegye levéltárnoka; Sándor pedig irnok volt.

Bika család. (Terembegyi). E családból volt János 1507-ben kir. táblai ülnök. Fia Imre 1531-ben Perényi Péter követő, Szolimánhoz ³⁾.

Imrének fia volt Bika András ⁴⁾, ki 1556-ban Varanonál, 1557-ben Szerencsnél csatát vesz, 1566-ban pedig Szigethvárnál esik el ⁵⁾.

Már előbb is találunk a Bika nevezetre, 1493-ban Bika Miklós Krakkóban tanult ⁶⁾.

Bika család. E család Nógrád vármegyében élt. Bika Anna 1603-ban Kéry Ferencz alispán neje ⁷⁾. Az 1684. nemesi lajstrom Bika Istvánt és Andrást mutatja föl. És ezek lehettek azon két testvér, kik mint Bika Istvánnak fiai, és B. Mátyásnak unokái 1716-ban Nógrád vármegyétől — előmutatván nagyatyjok által előbb kapott, de már elrongyolott nemesi bizonyítványukat — miután a belháborúk alatt minden leveleiket elveszték, kétségtelen nemességükről bizonyítványt vettek ki ⁸⁾.

Bika család Szirmay szerint 1797-ben a Zemplin vármegyei nemesek sorában is áll.

Bik család. E család a Zud ⁹⁾ nemzetségből eredt, (de genere Zud). E nemből Bik-nek fia volt Jakab, Jakabnak Simon a nagy-

¹⁾ Cottus Zemplin Not. Topogr. 72.

²⁾ Stematogr. I. 167. l.

³⁾ Zermegh Schwandtnernél Scriptor. H. III. 406.

⁴⁾ U. ott.

⁵⁾ Pethő krónik. 121.

⁶⁾ Bursa Cracoviensis 21.

⁷⁾ Prothoc. C. Neograd anni 1603.

⁸⁾ Prothoc. C. Neogr. anni 1716.

⁹⁾ Tán Zöd vagy Szöd?

nek nevezett, — kit Zemplin vármegyei Szada — hajdan Zoda helységnek birtokában V. István ifjabb király 1270-ben erősített meg ¹⁾).

Bikfalvi család. Szirmay a Zemplin vármegyei czimeres nemcek közé sorozza 1797-ben.

Bikkesy család. (Vámos-attyai). Bereg vármegyei nemes család. István a m. kir. helytartó tanács felügyelete alatti nyugdíj választmány ülnöke, majd egyszersmind a nádori hivatal kiadója 1825—1844-ben. László szintén helytartósági hivatalnok 1844-ben.

Bikkesy család. Azeelőtt Heinbucher volt a neve. Heinbucher Ignác, Károly, József, Alajos és András 1790-ben nemes levelet szereznek, és nevöket Bikkesyre változtatják. Czimerök négy részre oszlik. Az 1. és 4-dik osztály kék mezejében zöld élőfa látszik, fölötté arany nap, ezüst félhold. A 2-dik mezőben koronán kékmezű kar író-tollal. A 3-dikban is ugyanaz, de kardot villogtatva. A paizsisakja fölött az említett két kar egymással keresztbe helyezve, a kardot és tollat tartják. Foszladék arany-kék és ezüst-vörös ²⁾).

Bikky család. (Fanchikai). Fancsika helység Ugocsa vármegyében fekszik, melynek leány-ágon a család 1546-ban jött birtokába. 1559--1587-ben Bikky Ferencz Ugocsa vármegye szolgabirája volt ³⁾. 1805-ben Ugocsa vármegyében János, István és Ferencz birnak Forgolányban, ez utóbbi Péterfalván is. Péter és Mihály Tivadar helységben közbirtokosok ⁴⁾. Ezek utódai élnek. A család átszármazott Szirmay szerint Zemplin vármegyébe is.

Bikly család. (Szász-Fülpösi). Szász-Fülpösi Bikly János Harinnai családból házasodván, Doboka vármegyében lön birtokos a XVI században. A Bikly-Harinnai egybeolvadt család pedig egy nőt a Tancsi Földvárj családnek adott ⁵⁾.

Biliakovics család. II. Ferdinand király nemesíté meg Biliakovics Pált. Czimere kék mezőben zöld tér fölött vörös ruhás, sárga csizmás hadi férfiú kivont karddal. A sisak koronájából ugyanaz emelkedik ki. A sisak-takaró egy oldalról ezüst-vörös, másiktól arany-kék ⁶⁾.

¹⁾ Szirmay C. Zemplin Not. Top. 171.

²⁾ Adami Scut. gentil. I.

³⁾ Szirmay : C. Ugocsa 17. 58. 59. 120.

⁴⁾ U. ott. 125. 129. l.

⁵⁾ Hodor : Doboka 53. lap.

⁶⁾ Adami Souta Gentil. I.

Biliske család Zemplin vármegyében czimeres nemes család Szirmay szerint.

Bilkey család. Bereg vármegye birtokos nemesei közt említetik Fényes Geographiájában.

Byllei család. V. István király 1271-ben Byllei Domokos ispánnak fiait Simon t és Ámá n t (filios Comitit Dominici de Bylle), kik a szaladi vár jobbágyaitól vették származásukat, tekintve a eseh király ellen viselt hadjáratban tett érdemeiket, Pál, Domokos, Péter, Benedek és Balás testvéreikkel egyetemben a nevezett vár jobbágy-ságától fölmentvén, a királyi szolgálak és nemesek sorába emeli ¹⁾.

Bimbó család. Czimeres levelet kap 1751-ben Mária Terézia királynétól. Czimere a paizs felső részének közepéből lefelé rézsutosan huzott két vonal által három részre oszlik. A kup alaku alsó osztály kék mezejében zöld téren egy levágott fatörzs uj zöld hajtással látható. A felső két fehér osztályon két víz-szintes vörös csik vonul át. A sisak koronájából a paizs fölött két elefánt-ormány között, (melyek bal oldalija vörös-fehér, jobb oldalija pedig ezüst-kék) galamb zöld gallyat tart. Foszladék ezüst-kék és arany-vörös ²⁾.

Bimbólázár család. Zemplin vármegyei czimeres nemes Szirmay szerint.

Birisics család. 1753-ban Birisics Antal vált nemes levelet ily czimerrel: a paizs ezüst mezejében hármás dombon szemközt hátsó lábaikon két fekete kecske áll, közöttük a közép dombból egy zöld fenyő emelkedik föl. A paizs közepén víz-szintesen egy három csillaggal jegyzett vörös csik vonul át keresztül a kecskéken és fenyőfán. A paizs fölötti sisak koronájából kétfarku orozslán nyulik ki. Foszladék innen arany-vörös, balról pedig ezüst-fekete ³⁾.

Birisics család. A fölebbi családnak rokona Birisics Feren cz tiz év mulva 1763-ban szintén nemes levelet váltott, és a fölebbitől színekben különböző czimer által külön családot alapított. Ennek czimerében a paizs mezeje aranyszín, a két kecske vörös, a rajtok keresztül vonuló csik kék. A paizs fölötti orozslán az előbbiéhez hasonló. Foszladék jobbról arany-vörös, balról ezüst-kék ⁴⁾.

¹⁾ „De eodem iobbagionatu castri eximentes, in numerum Servientium regalium et cetum nobilium regni nostri duximus transferendos.“ Az oklevél szavai. Lásd Fejér Cod. Dipl. tom. V. vol. I. 137.

²⁾ Adami Scuta Gentil. I.

³⁾ Collect. Herald. Mss. Nro. 248. és az előbbi h

⁴⁾ Collect. Herald. Mss. Nro. 29. és Adami id. h.

Bíró család. Egy sereg Bíró család van a két hazában. Magyarországon Fényes szerint Borsod, Esztergom, Heves, Szabolcs, Szathmár, Veszprém vármegyében, és még bizonyosan többen is És mivel összeköttetéseiket — hol kivált azt előnév (praedicatum) nem mutatja, — nem tudhatom, legjobbnak tartom külön külön czikkek alá foglalni.

Igy találunk Győr vármegyében ilyenü családot, hol Bíró István 1715-ben alispán és országgyűlési követ ¹⁾, 1723-ban szintén az ²⁾. Bíró János pedig 1751-ben követ, és 1758-ban alispán volt ³⁾.

Ugy látszik, ezeket illeti a következő családfa ⁴⁾ is:

				István		
János				Judit	Róza	Kata
József.	Farkas.	Judit.	Klára.	(Babocsay Farkas).	(Bezerédj József).	(Békássy József).
		(Ferdényi Ján.)	(Vajda László).			

Ugyancsak Győr vármegyében Győrben született 1715-ben Bíró Dávid is a piárista nemes családból, ki 1770-ben hittani munkát nyomtatott ⁵⁾.

Bíró család. Bíró János és József alapíták e családot, meg-nemesítettvén 1706-ban. A család czimerpaizsa — mint az oklevél mondja — tojásdad gömbölyü, színe kék; közepén borostyánfa nyulik fel, melyet egyszarvu felágaskodva, megkoppasztani igyekszik, a fa másik oldalán annak gyökereinél oroszlán fekszik zöld téren. A paizs fölötti sisak koronáján Fortuna istenasszony áll vörös fátyollal fődve testét, kezében ezüst horgonyt tartván. A foszladék jobbról arany kék, balról ezüst-vörös ⁶⁾.

Bíró család. Ezt Bíró József alapítá, az újabb időben szerzvéen nemességet, és ily czimert: a paizs a baloldali felső szegletből a jobboldali alsó szegletig nyuló vonal által kétfelé oszlik, a jobboldali felső osztály vörös, a baloldali alsó osztály arany, a paizs aljáról zöld téren hátsó két lábain kivont karddal oroszlán áll, úgy hogy teste az osztályok színeivel ellenkezőleg alul vörös, fölül pedig arany. A paizs

¹⁾ Lehoczky Stemm. I. 197.

²⁾ 1723-ki 45. törv. cz.

³⁾ Lehoczky id. h.

⁴⁾ Geneal. authen. Mss. Nro 207. tom. II. A hol János és Kata Békássyné mint alperesek vannak megjelölve.

⁵⁾ Horányi Mem. Hung. I. 298.

⁶⁾ Collectanea Herald. Nro 758.

tetején álló sisak koronáján szintén kivont karddal oroszlán látható. Foszladék minden oldalról arany-vörös ¹⁾).

Bíró család. (Padányi). IV. Béla király 1265-ben Saulst és Saulust Salamonnak fiait a csallóközi Padányból eredetteket, (*Saul et Saulum filios Salomonis etc. de villa Padan, qui filii Bissenorum dicuntur*) a nemesek sorába emelé ²⁾, hogy az ő, és nem más zászlója alatt harcoljanak. E nemes levelet átírá és megerősíté 1270-ben V. István király is ³⁾).

E családból származtatá magát a padányi Bíró család, és azt 1730-ban az akkori királyi helytartó Pálffy János előtt igazolá is Bíró Márton ⁴⁾. Czimere a családnak kék mezőben zöld dombon álló galamb, csőrében zöld gallyat tartva, mint ezt a metszvény is mutatja.

Említett Bíró Márton Padányban született 1693-ki april 15-kén, már már kétségesse vált nemességü szülőktől. Papságra adván magát, fokoként emelkedett. 1744-ben veszprémi püspök, azon vármegye főispánja, belső titkos tanácsos lón, s egyszersmind az apostoli királyné főkancellára mi a veszprémi püspökséggel együtt jár. Meghalt 1760-diki aug. 10-kén ⁵⁾. Jeles egyházi szónok volt, és több egyházi latin

és magyar munkát adott ki ⁶⁾.

Bíró család. Ugocsa vármegyében is vannak Bírók. Szirmay szerint 1805-ben Bíró László Csedreghen, Bíró Antal, György, Pál, László, Mihály, József, és Jánosnak özvegye Fertős-Almásan közbirtokosok ⁷⁾.

Bíró család ugyancsak Szirmay szerint Zemplin vármegye nemesinek sorában is található ⁸⁾.

¹⁾ Adami Scuta Gentil. I. — E czimert kiadta Günther is Czimer-tábláin.

²⁾ Fejér. Cod. Dipl. tom. IV. vol. III. 262.

³⁾ U. ott. Tom. V. vol. I. 47. 93.

⁴⁾ Horányi Mem. Hung. I. 298.

⁵⁾ Róka : Vitae Praesulum Vesprimien 484. hol arczképe, és azalatt czimere is látható.

⁶⁾ Horányi id. h. elészámlálja munkáit.

⁷⁾ Szirmay Cott. Ugocsa 173. 174.

⁸⁾ Szirmay C. Zemplin Not. Topogr. 110. I.

Bíró család, (Gelsei). E családból János 1770-ben kiályi táblai ülnök.

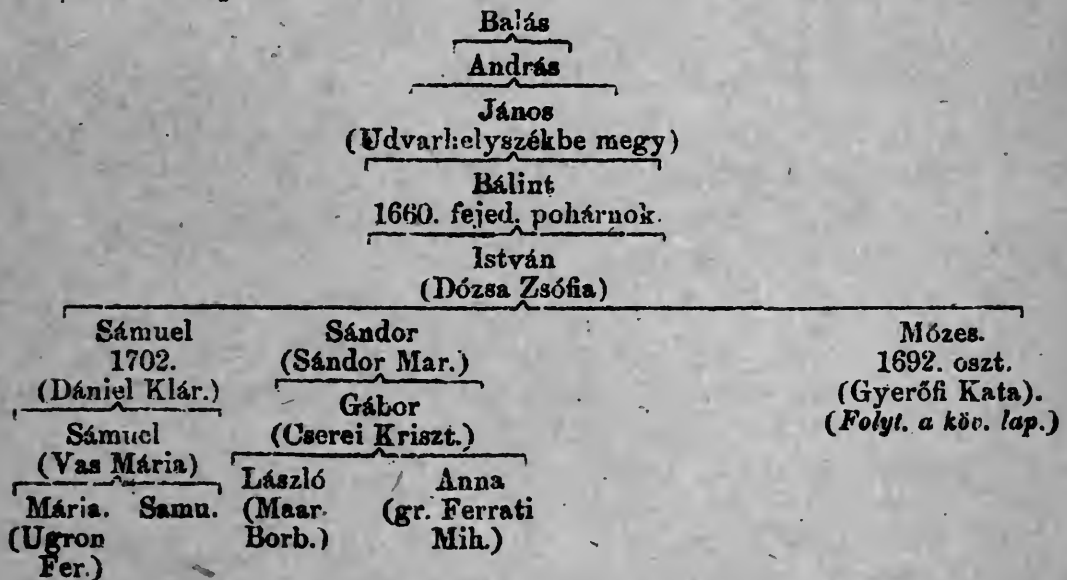
Bíró család. (Homorod-szent-mártoni). Erdély szintén gazdag Bíró nevű családokban. Kőváry szerint ¹⁾ legszerencsésebb volt közülök a homorod-szent-mártoni Bíró család, mely a Dózsa, Győröfi és Vitéz családokba beházasodván, szép vagyon; és ez által magasb hivatalokra tett szert.

Csikszékből a Becz családból, nevezetesen Becz Jakabtól származtatik, ki 1506-ban Ulászló király alatt egy törökkel párbajt vívott, és azt meggyőzte, innen vette fel a Bíró nevet, mely tehát nem az ítélthozó, törvénytevő (judex), hanem a legyőző, diadalmaskodó (qui viribus pollet) fogalomra vonatkozik. Ekkor kapott Becz Jakab Bíró névre czimeres levelet is.

Később Báthori Gábor alatt Bíró György, a fejedelmi nagyobb kancellária jegyzője, 1612-ki sept. 16-án új czimeres levelet vesz, mely már világosan egy előbbi nemes levélre hivatkozik. E szerint

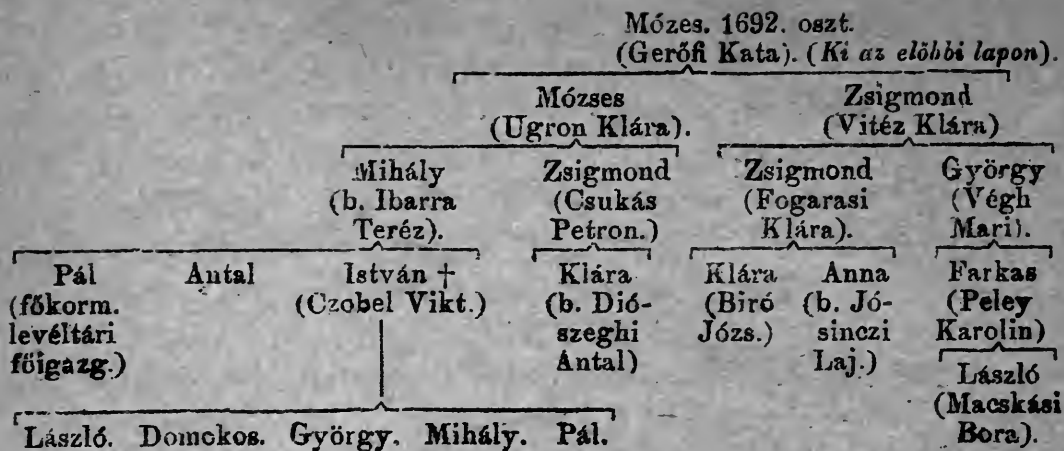
A czimer egy alsó és felső mezőre osztott paizs. Az alsó vörös színű mezőben két oroszlán-fej van egymás mellett, mindkettő szájában egy ugyanazon nyilat szorit. Fölöttök egy csillag ragyog. A felső osztály kék mezejében hármás zöld halmon korona, és azon férfi-kar könyököl, írotollat tartva. A paizs sisakja fölött az előbbi három színes trucz-toll mellé még egy negyedik adatott.

Családfája imez ²⁾:

¹⁾ Erdély nev. családai. 47.

²⁾ Kőváry id. h. 48.

Sándor ágán Lászlónak a Maár Borbála férjének egy Fran-
cziska nevű leánya volt (szül. 1775.), kit a családfán nem láthatni; és
ki 1810-ben halt meg. Ez különös zenészetű lángeszéről dicséretetik;
már öt éves korában zongorázott, s több szerzeményei közt operákat
is hagyott hátra.

A családfa élén álló Balásnak egy unokája volt, György, kitől
egy más ág jöve le, melyből József (szül. 1762.) a kereszturi unit.
tanoda gondnoka, több országgyűlés kir. hivatalosa volt; meghalt
1847-ben ¹⁾).

Eddig Kövály. Azonban e családfán nem találjuk azon Gábor t
sem, ki Csikszék főkirálybirája volt 1791—1801-ben ²⁾).

Hasonlóan nincs érintve nevezett irónál, valljon azon Biró Ba-
lás, ki 1505-ben az udvarhelyi constitutio szerint székbirónak választ-
tatott ³⁾, nem e családból való volt, és nem épen e család élén álló
törzsszel ugyanazén személy-e?

Hasonló kérdés támad Biró Andrásra nézve, ki Perceptor
volt Udvarhelyszékben, és a Csonka várnak udvari tisztje I. Apaffy
alatt ⁴⁾).

Biró család. (Kis-Görgényi). Maros-széki székely család,
azon székben fekvő Kis-Görgény-től vevén előnevét is, s most is
e helyen lakozik. Már 1636-ban a nemesek között lustrál. — Györgyöt
a Péter fiát. 1786-ki június 19-kéről kelt leirat eredeti nemesnek is-

¹⁾ Eddig. U. ott.

²⁾ Beukó Kár. Csik, Gyergyó és Kászón leírások. 52. lap. és az 1794-diki
erdélyi Schematismus is.

³⁾ Kállay. Szék. nemz. 233. l.

⁴⁾ Kállay. U. ott. 234.

meri el. A jelenleg élő Mihály 1848-ban maros-széki megyei kormánytag ¹⁾: Sándor 1794-ben Maros-szék alkirálybírája volt ²⁾.

Bíró család. (Pálfalvai). Ebből 1794-ben Imre csikszéki királyi Perceptor volt.

Bíró család. (Aranyos-rákosi). Előnevük is mutatja, hogy Aranyos-székből valók; ugyanott a széknél többen hivatalt is viseltek. Sámuel az utóbbi országgyűlések egyikén követ volt. Czimeres nemes levelük 1664-ki dec. 16-kán kelt ³⁾.

Bíró család. (Szent-Kátolnai). A Háromszékben fekvő Szent-Kátolna-ról írják előnevüket. A családból él Bíró József, főkormány-széki titoknok. Nejétől gr. Bethlen Krisztinától (meghalt 1849-ben) három fia van: Pál, Miklós, ki a szépirodalom terén is láttatá nevét, és Lajos ⁴⁾.

E családot diszíté Bíró Márton (szül. 1759. sept. 11-én Szent-Kátolnán. Meghalt 1823. oct. 18.) is, a népszerű jeles egyházi szónok, minorita szerzetes, ki *Rabok oktatása* czimű munkát nyomtatott. Egyházi beszédei kéziratban rokonai által őriztetnek ⁵⁾.

Bíró család. (Sóváradi). Maros-szék a hazája. Ott fekszik Sóvárad is, melyről a praedicatum vétetett. Czimeres levelet vált 1761-ben ⁶⁾. E családból Bíró Miklós *Egy mezei gazda élete* czimű munkát adott ki 1847-ben.

Bíró család. (Károly-Fejérvári). Latinul előnevét de Alba Carolina írta. Belőle Károly 1794-ben az erdélyi kancelláriánál viselt kisebb hivatalt.

Talán e családhoz sorozandó azon Bíró János is, ki 1760-ban gyulafejérvári káptalani nagy-prépost volt. És talán azon István is, ki 1724-ben Kolosvárott született nemes szülöktől, 1744-ben jesuita lón, és több művet nyomtatott, legutóbb 1777-ben ⁷⁾.

Bíró család. (Polyáni). Ugy látszik, Aranyos-szék a hazája. Belőle Antal bányászatra adá magát, 1794-ben ezt Selmeczen tanulta.

Bíró család. (Vácsáresi). Csikszéki székely család. Belőle József fel-csikszéki ülnök 1818-ban.

¹⁾ Kőváry id. h. 48.

²⁾ 1794-ki erdélyi Schematismus.

³⁾ Kőváry id. h. 49.

⁴⁾ U. ott. 48.

⁵⁾ L. életirását: Magyar irók. Életrajz gyűjt. I. 57.

⁶⁾ Collect. Herald. Mse. Nro.

⁷⁾ Horányi Nova Mem. 485.

Bíró család. A már elszámoltaktól különböző családbelinek látszik lenni azon Bíró Miklós, ki az agyagfalvi gyűlésen a sepsi szék-ből volt jelen ¹⁾.

Bíróczy család. Nyitra vármegyében tartja lakását. Ott a megyénél több tagja viselt hivatalt. Czimere a paizs aljából felnyuló dombon férfi-kar, mely kivont kardot villogtat. A paizs fölötti sisak koronáján ugyan olyan kar könyököl, szintén kivont karddal ²⁾.

A családból a mult század közepén élt Bíróczy Ádám, 1745-ben Nyitra vármegye esküdtje; ennek nejétől Liphay Borbálától (Liphay László leányától) gyermekei: Rosalia, Klára, Anna, Borbála, Samuel és Magdolna 1768-ban éltek ³⁾.

A legutóbbi időben, 1847-ben Nyitra vármegyénél ifj. Bíróczy Károlyt mint pénztárnokot, idősb Károlyt pedig mint tiszteletbeli al-ügyvédet látjuk hivataloskodni.

Bírovsky család. Bars vármegyében tartá lakását. Alapítá Bírovsky János és Miklós, kik 1717-ben III. Károly királytól kaptak nemes levelet ⁴⁾ ily czimmerrel: a paizs kék mezejében zöld tér fölött daru áll egy lábon, fölemelt másik lába körmei közt egy golyót szorit, az éberséget jelvényezve. A paizs fölötti sisak koronáján két bivalszarv között (miket a metsző itt elhagyott), vörös ruhás férfi-kar könyököl, markában zöld pálma-ágat tartva. Foszladék egy oldalról ezüst-vörös, más oldalról arany-kék.

A czimer-szerző Bírovsky János, Garam-Ujfaluban lakott, és ott halt meg 1759-ki márczius 7-dikén, kora 65-dik évében. Özvegye Katalin 1764-ki dec. 26-kán, kora 65-dik évében követé. Ugyanott temették el e családból Bírovsky Ferencz (ugy látszik a czimer-szerzők testvére) 1774-ki dec. 3-kán, kora 78-dik évében; és ennek neje Gyarfás Anna 1759-ki april 29-kén, kora 50-dik évében. Bírovsky Anna eltemettetett 1762-ki dec. 19-kén, kora 30-dik évében. Bírovsky

¹⁾ Kállay id. h. 233.

²⁾ Bíróczy Ádámnak 1745. okiraton A. B. betűvel jegyzett pecsége szerint.

³⁾ 1768-ban kelt eredeti okmány szerint.

⁴⁾ Collect. Herald. Mss. Nro 560. — Adami Scut. Gentil. I. A czimeres nemes levél hiteles alakban megvan a Liphay család levéltárában is.

János (második) 1789. sept. 9-én, kora 60-dik évében. Birovsky Borbála, kisleludi Liphay János neje, 1792-ki aug. 30-kán, kora 64-dik évében. Birovsky Tamás 1784-ki sept. 11-én, kora 50-ik évében, ki már Garam-Apáthiban temettetett el ¹⁾.

Birthalmi család. Belőle Birthalmi Dávid királyi udvarbíró volt Erdélyben, 1493-ban ²⁾.

Bischofshausen család. Német eredetű család, belőle Bischofshausen János az 1687-ki országgyűlésen honfiusítatott ³⁾.

Bissingen-Nippenburg család. (Gróf). Savoyából ered, honnan a XIII. század közepén Ausztriába szakad. Ősei közé számítja a XI. századból Bissing Ronimund raumburgi kanonokot, és a Turingiában élt Bissing Károlyt, ki a thüringi tartományi gróf Fridrik alatt (mint Zentgraf) említették. A család három fővonalra oszlik, ugy-mint: magyar-ausztriai, schwab, és az anhalt-dessau-meiszni vonalra. A schwab vonalból szakadt ki a magyar-osztrák vonal. A schwab vonalbol János Frigyes hadi tanácsos, rottwelli császári birod. udv. törvényszéki albíró, ezredes és parancsnok elvevén 1646-ki máj. 16-án Nippenburg Kunigund Katalint, öröklé a Nippenburg nevet is. 1647-ki junius 14-kén III. Ferdinandtól római-német birodalmi bárói rangra emeltetett. József Kajetán bajor kamarás 1746-ki aug. 5-kén Mária Terézia által római-német birodalmi grófságra emeltetett ⁴⁾. Ennek fia Ferdinand Ernő (született 1749., megh. 1831.) cs. kir. kamarás, belső titkos tanácsos, Tyrol és Vorarlberg kormányzója, 1819-ben Magyarországon Krassó vármegyei Jám és Mercsina helységeket kapta királyi adományul, és az 1827-ki országgyűlésen Magyarország hazafiusított nemesei közé bevétetett ⁵⁾.

Nejétől gróf Thurn-Valsassina Mária Teréztől több leányt és két fiút nemzett. E fiúk közül Ernő Mária, a magyar ágazatnak; Kajetán Sándor (szül. 1806. márczius 19) pedig a schwab vonalnak családfeje lön.

Említet. Ernő Mária született 1774-ki dec. 13-kán, cs. kir. kamarás és ő-nagy volt. Meghalt 1835-ben. Első neje báró Deuring Mária Erzséttől, kivel 1803-ki april 13-kán kelt egybe, 1814-ki julius

¹⁾ A Garam-Ujfalvi egyház anyakönyve hiteles kivonata szerint.

²⁾ Kemény Notitia Archivii et Capituli Albensis. 235. lap.

³⁾ 1687-ki XXIX. törv. cz.

⁴⁾ Histor. Herald. Handbuch. 63.

⁵⁾ 1827-ki XLI. törv. cz.

26-kán halt meg. Második nejével, báró Salissoglio Adéllal (született 1788-ki ápril 24-én) egybekelt 1818-ki márczius 20-kán. (Ez él még).
Gyermekei első nejétől:

1. Amália, született 1804. május 5-én; férjhez ment 1824-ki május 25-kén, Schlenderhani báró Raiz-Frenz Adolphhoz.

2. Terézia, szül. 1807. máj. 5. (Oraviczán a Bánságban birt).

3. Ernő, szül. 1809. jul. 7., cs. kir. kamarás, Ő Felsége Ferdinand udv. kamarása. Jelenleg a magyar ág feje.

4. Zsófia, szül. 1813. jan. 7. 1836-ki június 28-kától Makay Ágoston neje. (Oraviczán a Bánságban birtok.)

Második nejétől:

5. Erzsébet, szül. 1819. jul. 15-kén, csillag-keresztes hölgy Prágában. (Jámon birtok).

6. Ferdinand Gáspár, szül. 1820. aug. 4., cs. kir. kamarás. Nősült 1853. márcz. 12. gróf Meraviglia Crivelli Máriával Terézszel. Fiók: Mária Ernő Ferdinand, született 1854. oct. 29-kén, (bir Jámon).

7. Antal Kajetán, szül. 1822. febr. 2., cs. kir. kamarás és gyalogsági százados. 1856-ki június 11-ke óta férje gróf Pergen Eleonornak.

8. Kajetán Frigyes, szül. 1823. aug. 8., cs. kir. kamarás, a Német-rend lovagja, a Gyulay gyalog ezredben őrnagy.

9. Miksa Antal, szül. 1825. febr. 19., cs. kir. kamarás, gyalogsági százados, nős 1856-ki május 1-től gróf Meraviglia Crivelli Terézszel.

10. Alajos, szül. 1826. márcz. 12. A porosz herczeg gyalog ezredben főhadnagy.

Czimere a családnak német paizs, mely egy víz-szintes, és két függőleges vonal által hat mezőre oszlik. Az első kék mezőben két egymás ellen fordított arany kés (a család ősi czimere) látható. A második kék mezőben két ezüst sas-szárny (Nippenburg czimer). A harmadik és hatodik fekete mezőben zöld hármás dombon arany grif áll, első jobb lábában kivont pallost tartva. A negyedik vörös mezőben a bal oldalról felhőből nyúlik elő egy pánczélos kar, zöld leveles galylyon arany körtet tartva. Az ötödik vörös mezőben nyitott arany korona fekszik, melyből két fehér strucz-toll nyúlik föl.

Bisztrai család. (Bisztrai). Bisztra helység Alsó-Fejér vármegyében fekszik; — de most Kövály szerint a családnak Fogarasföld a hazája. Él szerinte belőle Károly, kinek atyja ott főkapitány

vala ¹⁾. — E családból volt Bisztrai József 1794-ben gubernialis titoknok; Bisztrai György 1815-ben Abrudbánya város első bírása 1818-ban tanácsosa, és a bányai szék ülnöke.

Biszterzovszky család. Mint leány ágon a Pethő család utóda Zemplin vármegyében a Sztropkói urodalomban közbirtokos ²⁾

Bisztronovszky család. Szintén a Zemplin vármegyei nemes családok közé soroztatik.

Bisztriczey család. Czimere négy részre osztott paizs. Az első és negyedik vörös mezőben kettős farku oroszlán áll kivont kardot tartva. A második és harmadik kék mezőben fehér galamb van, csőrében zöld ágat tartva. A paizs fölötti sisak tetején a paizsbeli oroszlán ismételtetik. Foszladék arany-vörös, és a másik oldalról ezüst-kék ³⁾. Mikor kelt és melyik Bisztriczey kapta e czimert, megírva nem találtam, de korára nézve úgy hiszem, a mult század végén, avagy a jelenek elején adatott.

E néven Bisztriczey Györgyöt 1760-ban mint zágrábi kano-
nokot és kaposfői szent benedeki prépostot olvassuk. — Bisztriczey József 1787-ben a kir. curiánál irnok volt. Szintén Bisztriczey József 1805-ben a m. kir. udv. helytartó széknél titoknok. — 1825-ben pedig Bisztriczey Józsefet a m. kir. kancelláriánál találunk mint titoknokot és Zala vármegye táblabíráját.

Bisztriczky család. A felső megyékben lakozik.

Bittner család. (Bitterthali báró). Külföldi báró család, melyből b. Bittner Ernő honfiusított az 1827. országgyűlés által ⁴⁾.

Bittó család. (Sárosfalvi). Pozsony vármegyei család, és ott férfi-ágon most is birtokosa az előnevet adó Sárosfalva nevű helységnek. Tagjai hivatalt viseltek a vármegyénél, és egy némely főlebb is emelkedett. Így Bittó Benjamin a kir. tábla ülnöke volt. (1844-ben). Adalbert Arad vármegyében viselt alispáni hivatalt (1825-ben), utóbb mint es. kir. tanácsost Szerém vármegye főispáni helyetteseül látjuk (1844-ben).

A század elején e családból élt Bittó András, kinek Andrassy Petronellától gyermekei: Lőrincz, Farkas, Petronella, Ilona, Julianna, Amália. Anyjuk után mint Bosnyák örökösöknek részjoguk volt Nógrád vármegyei P. Szántón ⁵⁾.

¹⁾ Eddig Kőváry szerint Erdély nev. családai. 157.

²⁾ Szirmay C. Zemplin topogr. 96. l.

³⁾ Adami Scuta. Gentil. I.

⁴⁾ 1827-ki XLII. törv. cz.

⁵⁾ Bosnyák örökösök pere Juhász utódok ellen Nógrád vm. törv.széke előtt.

Bytovecz család. (Gerebeni). Horvátországi család. Belőle gerebeni Bytovecz János Tótország bánja volt 1458-ban ¹⁾.

Byzo család. (Byzofalvi). A XV. században élt nemes bizofalvi Bizó Simen. — Ezen Bizó Simon és Nagy László által Sopronban 1463-ki július 25-kén kelt levelükben tudósítják István kalocsai és bácsi érsek, János váradi püspök, Palóczi László országbiró, és Szapolyay Imre főkincstartó, s a felső részek főkapitánya az erdélyi hét szász széket, hogy a magyar szent korona június 24-kén 6 óra tájban a királynak és országnak visszaadatván, kezeik közt van ²⁾.

Blagay család. (Ursini, gróf). Eredetét a római Ursini családhoz viszi fel. Ursini Miklós ³⁾, római senator 1150-ben elhagyva Rómát, a görczi örgróf Herman rokonához jő, és annak leányát veszi el E házasságból származott gróf Ursini István, ki III. Béla magyar királynak segélyére volt Michovai Albert szomszédjának ragadozó betűtései ellen, miért is tőle a Wodichai grófságot kapta, az okmányt Imre király adta ki atyja III. Béla meghagyásából (de commissione), ez adományt fiai István és Baboneg részére 1218-ban II. András m. király is megerősítette ⁴⁾. Ez idő óta a család a magyar korona alatt virágzott. — Wodichai gróf Ursini Babo vagy Babonek 1249-ben építé Blagay várát, honnan azután a család nevét vette. 1512-ben e várat a török elfoglalá, és ismétli betörései alkalmával a család egyéb birtokait is elfoglalván. A birtokaitól kifosztott család kénytelenül 1545-ben Krajnába vonulni, hol azóta is virágzik. — Daczára tehát annak, hogy nálunk a XIII. században a családi grófi rang nem létezett, ez egyike volna azoknak, mely honunkban már az időben az idegen nemességi fokozat grófi disznevével élt volna ⁵⁾.

¹⁾ Kaprinai Hungariae Diplomatica. II. 141–144., hol jegyzetben az is meghányatik, hogy rosszul vélik ezt némelyek Vitobicz, és Vittorich-nak. Teleky II. 529. Vitovecz-nak írja.

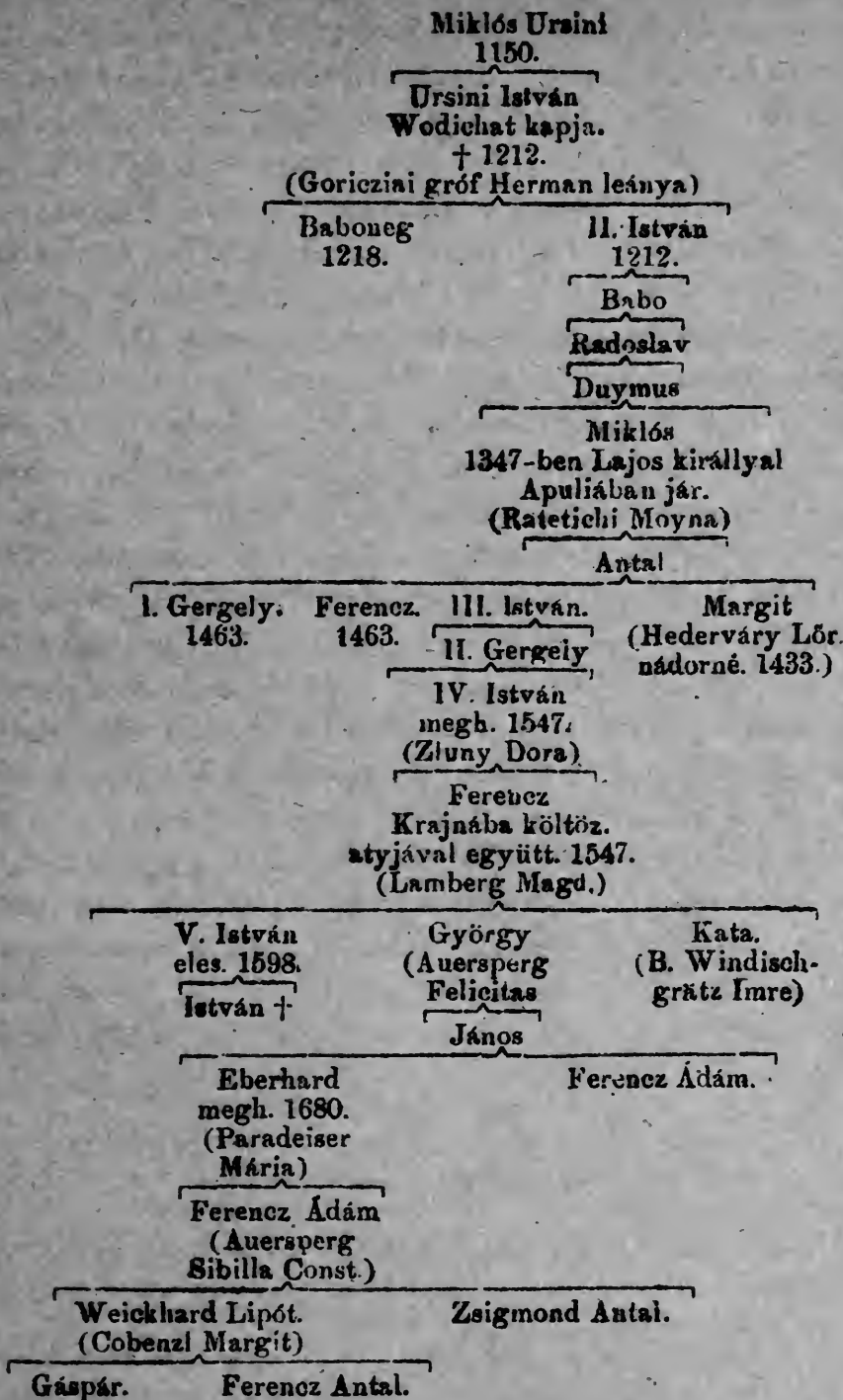
²⁾ Teleky Hunyadyak kora XI. 75. lap. az oklevél hasonmásával együtt.

³⁾ Nicolottus Ursinus Vitelli frater, filius Napoleonis, filii Joannis, filii Ursi, filii Guidonis Ursini. — L. Rittershus Spicilegium. Parte II.

⁴⁾ Fejér Cod. Diplom. tom. III. vol. I. 244. — Az oklevélben Baboneg et Stephanus Comes de Wodicha, filii condam Comitis Stephani de Goricha neveztetnek. Quos — folytatja az oklevél — veriloqua et praeconiū fama, ut veritatis experientia, de originali domo et stirpe generosa Ursinorum, Romanae Urbis Senatorum, propagatos testatur. Ez oklevél mondja azt is, hogy I. István András királlyal a szent földön is járt.

⁵⁾ Az idézett oklevél (Fejér Cod. Dipl. III. 1. 245) ide vonatkozó szavai ezek: „facimus atque creamus (t. i. Babonegot és Istvánt) fecimusque et creamus tituli veri, illibati et eximii Comes liberus.

A családfa így jő le :

A családfán heted izen álló Antalnak fia Gergely testvérének Ferencznek terhét is magára vállalván, Felső-Lestencz helységbeli tizenkilencz jobbágytelek haszonvételét Goricziai Frank özvegyének Erzsébetnek élte hosszára adományozza, vagy ha ezekben maradni nem akar, helyette hetven arany fizetésére kötelezi magát a zágrábi kápta-

lan előtt 1440-ben tett bevallása szerint, mivel nevezett özvegy a férje által végrendeletileg neki hagyott Zágráb vármegyei Dobruthyn helységet minden tartozékaival örökösen bevallá. Ama zágrábi káptalani bevallást Mátyás király Gergely részére Belgrádban 1463. sept. 8-án megerősíté ¹⁾.

Blagay György (kit a családfán nem látunk, ha csak nem egy II. Gergellyel, az István fiával) 1525-ben jeles részt vett a jajczai diadalban ²⁾.

Blagay V. István 1598-ban a törökkel Karlovieznál történt csatában részt vett, de elfogatván, a török fejét vette ³⁾.

Említém, a család ez időben már elhagyá hazánkat, Krajnába vonulván. Ott Blagay Eberhard 1650-ben tartományi kormányzó volt. 1667-ben mondott le ⁴⁾.

Szükség még megjegyezni, hogy e családfán hiányzanak az utolsó izek, miket adatok hiányában oda nem kapcsolhattam.

Nem állnak a nemzékrenden: azon Blagay János sem, kinek özvegyét Frangepán Dorottyát, Frangepán Iván nővérét Vingárti Geréb Mátyás idézteti 1486-ban ⁵⁾. Blagay Mihály, István testvére, ki Dokmanics Frankóval senforgó perük iránt szerződik 1487-ben ⁶⁾.

A családfa végzein állók egyikének fia lehetett Ursini gróf Blagay József Ferencz György, született 1759-ki april 29-kén. Meghalt 1831. sept. 25. Három neje volt. A harmadik gróf Auersperg Richardnak erdödi gróf Pálffy Antoniától született leánya Vilhelmina. E Józseftől a mai nemzedék kimutatása ez ⁷⁾:

József Ferencz szül. 1759. † 1831. (1. gr. Auersperg Mária. 2. b. Schluga Karolina. 3. gr. Auersperg Antonia).		
Richard cs. k. kam. szül. 1786. aug. 17. (B. Billichgrätz Antonia).	Ignacz kamar. szül. 1794. (B. Lazarini- Zobeisperg Mária).	Ferencz József cs. k. kam. szül. 1797. (Gr. Gaschin Luiza).
Hiacintha szül. 1825.	Lajos főhadn. szül. 1830. (B. Lazarini Matild)	Mathild szül. 1833. (B. Lauer Hugo)

¹⁾ Teleky Hunyadiak kora. XI. 76.

²⁾ Pethő G. krónika 99. l.

³⁾ U. ott. 145. lap

⁴⁾ Valvasor: Die Ehren des Herzogthums Crain. Laybach 1689. 76—84. l.

⁵⁾ Teleky id. munka. XII. 313.

⁶⁾ U. ott. 353 l.

⁷⁾ Goth. Geneal. Taschenbuch der gräf. Häuser. 1857. 91.

E nemzékrenden álló F e r e n c z cs. kir. kamarás, udv. tanácsos, Tyrolban a bánya és sóaknai felügy. főnöke. — Mint látjuk, az egész család nő, de úgy látszik a legutóbbi izen álló L a j o s tól várhatni csak a családnév fentartását.

Czimere a családnak négyfelé osztott paizs. Az első vörös mezőben fekete medve áll, befelé fordulva, két első lábaival buzogányt markolva meg. A második és harmadik osztályban jobbról balra rézsut ezüst-vörössel hatszor fölváltva vonalzott szalag nyulik át. A felső ezüst szögletben vörös rózsza van (Az ősi czimer). A negyedik ezüst mezőben koronás kétfarku arany oroszlán áll, első jobb lábával kivont pallost villogtatva; a balban egy vörös ezüst koczkás zászlót lobogtatva. A paizs tetején két koronás sisak áll. A jobboldaliból a paizsbeli medve, a baloldaliból a paizsbeli oroszlán emelkedik fel ¹⁾.

Blagoevich család. (Báró). Magyarország bárói csalá dai közé soroztatik az országos hivatalos tiszt i névtárakban. — Báró Blagoevich Imre, cs. kir. altábornagy, Mária Terézia rend-vitéze, a 39-dik számú gyalog ezred tulajdonosa, 1844-ben Bukovinában hadi főparancsnok. — E családhoz eredhetett azon Blagoevich Ádám Tamás, ki Slavoniában Vukováron született, és a mult század utolsó negyedében szláv nyelven több munkát nyomatott ²⁾.

Blaho család. Gömör vármegye nemeseinek sorában áll Bartholomaeides szerint ³⁾

Bleinville család. Blainville Kristóf hazánkban indigenatust kap az 1792-ki országgyűlésen ⁴⁾.

Blankenstein család. Szileziából ered, hol 1390-ben már az Oelsi hercezségben a Buckevini birtokot Blankenstein Teodorik és Konrad, az oelsi herceg tanácsosa, vétel útján birták. Később több jószágot szerzett a család, mint Jackschenaut, Pangaut, szintén az oelsi hercezségben, valamint Lübsent a sagan hercezségben. Az 1806-dik év után, a melyben még Blankenstein Zsigmond Pangauból, az oelskensteini kerület kerületi választottja (Kreis-Deputirter) volt, a szileziai ág kifogyottnak látszik. Hanem egy másik ág Ausztriába szakadt át Ebből volt Blankenstein Ernő Pál Kerestély lovassági tábornok ki 1796-ban unokaöccseivel Lajos Henrik és Kerestély Friggyessel ausztriai grófi rangra emeltettek. Említett Ernő tábornok

¹⁾ Valvasor id. m. 72. 76. — Siebmachernél is Gr. Wappenbuch.

²⁾ Horányi Memor Hung. I. 302. 303. és Nov. Mem. 486.

³⁾ Notitia Comit. Gömör.

⁴⁾ 1792-ki 21. törv. cz.

(meghalt 1814-ben), és Henrik már előbb 1792-ben Magyarországon hazafiúsítottak¹⁾; és ez oknál fogva kell megemlítenem e családot, de meg azért is, mert a család azóta több magyar családdal sógorságba jöve.

A család most két ágon él. Az idősb. ág Battelani, az ifjabb Hobitschani ágnak neveztetik.

Az idősb. ág feje volt Lajos Henrik, cs. kir. kamarás és ezredes, már meghalt. Gyermekai ezek:

1. Gróf Károly Ferencz Ernő, született 1814. oct. 1-jén, birja Morvaországban a battelani urodalmat. 1855-ki aug. 11-én nősült Brünnben, Hohenlohe-Langenburg Constancia Jozefa hercegnővel, ki született 1824-ki nov. 12-én.

2. M. Francziska Luiza, szül. 1811. május 15-én.

3. György Lajos, szül. 1816. sept. 20-án, cs. kir. lovas kapitány.

4. M. Vilhelmina Cziczelle, szül. 1819. január 28-án. 1856-ki január 29-től hajnacsközi gróf Vécsey Edvárd, cs. kir. aranykulcsos és őrnagy neje.

Az ifjabb ág alapítója gr. Kerestély Frigyes, született 1781-ki april 14-én, cs. kir. alezredes volt. Meghalt 1839. april 14-én. Özvegye él. Gyermekai ezek:

1. Terézia Anna Aloizia, szül. 1824. május 7. 1841-dik óta manneri Reichsritter Mihály morva birtokos nemes neje.

2. Ernestina, szül. 1827. oct. 15-én. 1845-diki junius 22-dik óta nagy-jókai Farkas Vincze, cs. kir. aranykulcsos, és őrnagy neje.

4. József Alajos Jaroszlav, szül. 1830. márczius 12-én, cs. kir. Uhlanus alhadnagy.

Czimere a családnak vörös mezejü paizs, melyben nyolcz egymásba szögellő ezüst ék (Wecken) látható. A paizs fölött grófi korona, azon nyitott koronás sisak, arról fehérrel bélelt vörös takaró lóg. A sisak koronájából két fehér toll között egy harmadik vörös emelkedik ki. A paizs körül telamonok gyanánt egy oldalról egy huszár, más oldalról oroszlán áll. Alattok lobogó szalag ily fölirattal: „Fortitudo, Fides, Prudentia.“²⁾

¹⁾ 1792-ki XXI. törv. cz.

²⁾ Hist. Herald. Hdbuch. 65. l. és Goth. geneal. Taschenb. f. gräf. Häuser 1857. 92.

Blaskovich család. Klobusiczról, Trencsin vármegyei helységből eredtek, és onnan irják előnevüket is. Blaskovich Márton, Miklós és György testvérek 1599-ben Rudolf királytól kaptak nemes levelet ily czimerrel: a paizs kék udvarában zöld tér fölött egy kardos magyar vitéz áll vörös ruhába öltözötten, jobb kezében ökörfejet, a balban szőlőfürtöt tartva. A paizs fölötti koronás sisakon pánczélos kar könyököl, kivont kardot villogtatva. A foszladék egy oldalról arany-kék, más oldalról ezüst-vörös.

A nemesség-szerzők közül Miklós és György Trencsin vármegyéből Zólyom vármegyébe költözködtek. Ott Miklósnak Mátyás, ennek pedig Márton nevű fia született. Mártonnak fia lön István, ki 1724-ben Pest vármegyébe szakadt. Ez nemzé Györgyöt és Józsefet.

Ezek közül György II. József császár alatt lugosi kamarai ügyész volt.

Testvére József Temes vármegyében az akkor keletbe vett selyemtenyésztés felügyelőjévé neveztetett ki; 1793-ban Arad és Békes vármegyében volt a selyemtenyésztésnek inspectora; és ez ipar-ágról egy könyvet is nyomtatott ¹⁾.

Györgynek fia volt Sándor, Pesten h. ügyvéd, ki többi között latin nyelven egy magyar közjogot is adott ki ²⁾. Meghalt 1857-diki márczius 4-kén, kora 59-dik évében. Gyermekeit a családfán láthatni

¹⁾ Czime a munkának ez: *A selyemtenyésztés módjáról és hasznától való beszélgetés.* stb. N.-Várad. 1793. — És németül: *Gründliche Abhandlung von Entstehung der Seide und ihrer Vortheile.* Ofen, 1796.

²⁾ Czime: *Status Politico — Juridicus ineliki Regni Hungariae. Auctore Alexandro Blaskovics Jurato Advocato. Pestini 1834.*

A családja egy ága ez

Miklós
1599. közszerző.

Mátyás

Márton

István

Pest megyében 1724.

György
lugosi kamer.
ügyész.

József
selyemtenyésztő
Temes várm.

Sándor
ügyvéd. † 1857.
(Pintér Karolina)

Kálmán,
(Tiszt b. Sina
urodalmában).

Sándor.

Sarolta.

Gyula.

Béla.

Blaskovich család. E családot Blaskovich Sámuel alapítá, ki III. Károly királytól 1712-ben nemes levelet kapott ily czimmerrel:

a paizs kék udvarán hármaz zöld domb-
ról egy gyökből három águ rózsafa emel-
kedik föl levelesen, és három kiviritott
piros rózsavirággal. A paizs fölötti sisak
koronáján ugyanaz látható. Foszladék
arany-kék és ezüst-piros ¹⁾.

Ugy látszik e Sámuel őse azon Blas-
kovich családnak, mely a mult században
Hont vármegyében tünt föl, es az e nevű
családok közt jelenleg a legjelentéke-
nyebb, legvagyonosb. Hont vármegyében
Blaskovich Márton 1766-ban szolgál-
bíró volt. — Már előbb Blaskovich Jó-
zsef 1742-ben szolgabíró volt, 1758-ban
pedig az alispáni székben találjuk. ²⁾

Ugyan ez évben ellene és neje Dacsó Anna ellen Hont megyei felső-
és alsó-cseri helységbeli részeinek kiváltása végett Csery János pört
indít ³⁾. Ennek fia lehetett azon szintén Hont vármegyei Blaskovich

¹⁾ Collect. Herald. Nro. 672.

²⁾ Lehoczky Stemm. I. 196.

³⁾ Csery József ur közlése szerint.

Pál, tábornok (Generalis campi vigiliarum Praefectus), ki mint idősb testvér érdektársai nevében is a Hont megyei Cseri helység iránt indított arányosító pört 1795. dec. 1-jén leteszi ¹⁾. Meghalt 1803. oct. 21. Ennek utódai (s tán épen fiaí) a most élő Pál, volt huszártiszt, Hont vármegyében, ki 1847-ben István nádor főherceget körútja alkalmával B.-Gyarmattól Váczig (két hosszú posta-állomás) nem egészen másfél óra alatt vitte el. Testvére Gyula, ki 1847-ben Heves vármegye másod alispánja volt. Mindkettő nagy vagyonu, és hires lovar. Blaskovics Bertalan 1857-ben a vas korona 3-dik osztály jelét kapta meg.

Blaskovich család. (Blaskoviczi). Horvátországi nemes család, melyből András született 1726-ban. Jesuita 1744-ben lön. Több munkát irt ²⁾.

Blasovics család. Blasovics András 1791-ben kapott czimeres nemes levelet. A czimerpaizs alsó részében kék mezőben három folyam vonul át, a legfelsőbb folyamból oroszlán emelkedik ki vörös mezőre. A paizs fölött való koronából szintén oroszlán nyulik föl, első jobb lábában kardot villogtatva. Foszladék jobbról arany-vörös, balról ezüst-kék ³⁾.

Blasovszky család. A czimeres nemes levelet Blasovszky József kapta Mária Terézia királynétól 1758-ban. Czimere felállított hadi paizs, melynek ezüst mezejében égő lángokból egy fekete vadkecske emelkedik ki, szarvai, szakálla, körmei aranyosak; első lábaival egy tövéből kitépett zöld fenyőfát tart. A paizs fölötti koronás sisakból az előbbihez mindenben hasonló kecske emelkedik ki. A sisaktakaró foszladék mindkét oldalról ezüst-fekete szín ⁴⁾.

Blatkovics család. A magyar koronához tartozott, Dalmáciában találjuk e családot, hol a Narisóban nemes családból származott Blatkovics György kormányzó (regulus) volt. Részt vevén a Jakup basa elleni ütközetben Frangepán Jánossal, 1493-ban Modrusnál esett el ⁵⁾.

Blauer család. Heves megyében birtokos Fényes szerint.

¹⁾ Ugyan attól.

²⁾ Horányi Nov. 489. l.

³⁾ Adami Scuta Gentil. I. köt

⁴⁾ Collect. Herald. Nro. 53.

⁵⁾ Istvánfi 1685-ki kiad. 20. lap. Tubero Schwandtnernél II. 200 lapon Wlatchovich-nak nevezi. — Pethő G. is krónik. 92. lapján — Blatkovicsnak nevezi

Blevics család. Armalist kapnak Mária Terézia király-aszszonytól 1756-ban Blevics Miklós és József. Czimerpaizsuk függőlegesen két részre oszlik. A jobboldali ezüst udvaron viz-szintesen vörös szalag vonul át, melyből három páva-toll emelkedik ki. A másik kék-szinü udvarban két ezüst szalag között, melyek fölül felhősen szegélyezvék, arany oroszlán megy nyitott torokkal, kiöltött piros nyelvvel, hátra kondorított farkkal, első jobb lábát zsákmány után nyujtván ki. A koronás sisak fölött két kiterjesztett kék szárny között, a felhős szegélyü paizsbeli szalag mutatkozik. A foszladék jobb oldalról ezüst-vörös, balról szintén ezüst- és kék-szinü ¹⁾.

Blomberg család. Báró Blumberg Albert és Sebestyén az 1687-ki országgyűlésen honfiusittatik hazánkban ²⁾. — A báró Blomberg család VII. Henrik császár, és bajor Lajos alatt már virágzott. Mint írják: eredetét Sváborgszágból veszi. — 1306-ban élt Blomberg Pál, ki több vitézzel Kurlandba megy, és ott a Serateni és Puhmeni birtokot szerzi. Fia Kocsárd (Gotthard) 1370-ben a Rudau melletti csatában esik el. Másik fia, vagy testvére Siegfried, mint rigai érsek Avignonban halt meg 1373-ban. Ennek testvérétől való unokája Henrik, a német rend vitéze, 1410-ben Tannenbergnél marad a csata-síkon. Egy későbbi Henrik (szül. 1513-ban) szerzé Kurlandban a Sergewiten és Mitauai birtokot, melyet a család jelenleg is majoratus gyanánt bir. Ennek unokája Albert János (meghalt 1689-ben), császári hadi tanácsos, és Iván és Péter orosz czárhoz küldött követ, Sebestyén és Henrik testvéreivel együtt I. Leopold által 1670-diki május 15-kén Bécsben kelt oklevél által római német birodalmi báróságra emeltetett. A fölebbi említett Albert és Sebestyén az, kik hazánkban indigenatust nyertek. Albert ága kis unokájában Frigyesben kihalt; birtokai átmentek a más ágra. A család két ágon — Kurlandban és Poroszországban, és a lippe-detmoldi herczegségben — jelenleg is virágzik, azonban ezek már e gyűjtemény körén kívül állanak ³⁾.

Bobest család. Szepes vármegyei nemes család Fényes szerint. Belőle Bobest Lajos Gömör, és Szepes vármegye táblabirája, és a m. kir. udv. kancelláriánál fogalmazó 1844-ben.

Bobics család. Alapítja e családot Bobics János, ki 1790-ben armalist kap, és azzal ily czímet: a fenálló paizs viz-szinte-

¹⁾ Collect. Herald. Mss. Nro 128.

²⁾ 1687. XXIX. törv. cz. — A törvényczikkben Blumberg áll, de a család magát Blomberg-nek írja.

³⁾ Goth. geneal. Taschenb. f. Freyh. 1857.

sen két részre oszlik. Az alsó kék mezőben zöld tér fölött pelikán fészkel, és fiait vérével táplálja. Fölötte arany nap ragyog. A felső fekete mezőben hármás fehér sziklán balra néző grif áll három lábon, negyedik lábát fölemelvén, abban író-tollat tart. A paizs tetején a koronából is a leirt grif emelkedik föl. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-kék ¹⁾.

Bobics család. Ez 1792-ben kapott czimeres nemes levelet. A czimerpaizs ezüst udvarán zöld tér fölött kék magyar ruhába, vörös csizmába öltözött bajnok áll, öve vörös, kalpagja szintén. Jobb kezében kivont kardot villogtat. — A paizs fölötti sisak koronáján, fészken ülő pelikán fiait önvérével élelmezi. Foszladék jobbról ezüst-kék; balról ezüst-vörös ²⁾. Ugy látszik e két családot (a föntebbit értve) két testvér alapítá.

Bobik család. (Karánsebesi). Erdélyben kihalt család Kőváry szerint.

Bobok család. Czímer-paizsa először viz-szintesen oszlik két-felé. A felső vörös mezőben egy arany oroslán megy a paizs jobboldali része felé, első jobb lábával arany csillag után kapkodva. A paizs alsó része szélesebb, de ez ismét három részre oszlik a paizsnek két alsó szögletéből rézsút kup-alakulag huzott vonal által. Igy ismét három osztály támad. Az alsó háromszögű arany mezőben zöld téren zöld élőfa emelkedik föl, mely mellett két oldalról két vörös rózsza virít. A felső két kisebb háromszögű kék mezőben egy egy fehér galamb kiterjesztett szárnyakkal látható, csőreikkel egy ugyanazon zöld koszorút tartanak, melynek az alsó arany mező felszögellése miatt egy negyed része nem látszik. A sisak koronáján két bival-szarv között, (melyeknek jobb oldalon álló fele félig kék, félig ezüst; a baloldali pedig félig arany, félig vörös), a paizsbeli galamb áll szétfeszített szárnyakkal, csőrében zöld koszorúval. Foszladék innen ezüst-kék, onnan arany-kék ³⁾.

E család Trencsin vármegyei Dezser helységből ered, melyben curialis birtoka volt. A mult században élt Bobok András, 1768-ban Zay-Ugrócson báró Zay Ferdinand kasznárja. Neje N. Éva, kitől született Zay-Ugrócson 1768-ki april 12-kén György, a ki 1803-ban Trencsin vármegyétől nemességéről bizonyítványt kapván, Nyitra vármegyei Lubina helységbe költözött, és 1804-ben Nyitra vármegye előtt nemességét bemutató ⁴⁾. Ennek fia Mátyás József mérnökséget tanulva,

¹⁾ Adami : Scuta Gentil. I. köt.

²⁾ U. ott.

³⁾ U. ott.

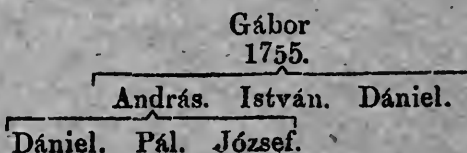
⁴⁾ 1831-ben kelt Nógrád várm. nemesi bizonyítványa szerint.

herczeg Eszterházy urodalmában nyert állomást, előbb Turán, jelenleg Nógrád megyei Bujákon e hivatalt folytatva, tartja lakását. Első nejétől gyermekei Éva, és György, ki mint kerületi jegyző 1855-ben nőül vette Nyirák Máriát.

Bobor család. (Gajda). E család máskép Gajdá-nak neveztetett, s néha gajdai-nak is iratott, holott az inkább különbözött mellék- mintsem elő-név. A családból Gajda Bobor János élt 1672-ben Nógrád megyében, vagy legalább ott neje Diene s Erzsébet után (ki előbb Voxith Horváth Ferencz hitvese volt) birtokolt. Említett nejétől gyermekei: Mihály magtalanul mult ki; és Éva Sövényházy Ferenczné ¹⁾, kitől leány-ágon a kihalt Folly stb. családok jönnek le. Említett Mihály az 1684-ki insurrectiokor személyesen kelt föl. 1705-ben pedig helyettest állított. Meghalt 1711. előtt.

Bobor család (Kastor). A Bobor, máskép Kastor család, némely tagja Hajnikról is írta magát, és így aligha nem Zólyom vármegyéből származott. Nógrád vármegyében 1684-ben a nemesi fölkelők közt találjuk Bobor Tamást, 1705-ben már fia Mihály által vesz részt a fölkelésben. 1711-ben Tamáson kívül előfordul Pál is ²⁾. A család Nagy-Kürtös helységben tartja lakását maig is. Az 1722-diki investigatiokor produkált a Nagy-Kürtösön lakó Bobor család, és a vármegyétől előbb kinyert nemességi bizonyítvány mellett abban meghagyatott. Azonban az 1726-ki ismétli vizsgálatkor a nemes levélnek kihirdetési hiánya miatt kétségbe vonatván, hogy csupán a szakadatlan gyakorlat és vármegyei bizonyítvány mellett elismerhető legyen-e, a kérdés eldöntése a helytartósági tanácsnak terjesztetett föl. Az 1734-ki összeírásban Bobor Mátyás, Gábor, János s többen Nagy-Kürtösön, 1755-ben pedig János, Gábor és György fordulnak elő ³⁾.

Említett Gábor ágazata ez:

Az utolsó izen álló három testvér, kis-kürtösi közbirtokosok 1837-diki január 21-kén kapnak Nógrád vármegyétől nemesi bizonyít-

¹⁾ Eredeti oklevelek szerint.

²⁾ Az érdeklött nemesi összeírásokból.

³⁾ Az illető jegyzőkönyvek szerint.

ványt ¹⁾. József esküdt volt azon megyében. — A családfán álló Gábornak egyik unokája Gábor, már előbb 1816-ban vett ki hasonló bizonyítványt.

Czimerök kék mezőben két hátsó lábán álló oroszlán, első jobb lábában kivont kardot tart. A paizs sisakján a korona, és azon férfi-kar ismét kivont karddal látható.

Bobrovsky család. Liptó vármegyei nemes család, Fényes Geographiája szerint.

Bobroviczky család. Bobroviczky Gáspárnak Palugyai Ádám elleni ügye a nádor által eligazittatni rendeltetik az 1715. országgyűlésen ²⁾.

Bobrovinczky család. Zemplin vármegye armalista nemesei közt áll ³⁾.

Boby család. Hajdan Arad vármegyében birtokos. Az 1561-diki összeírás szerint Boby János birt *Pechsy* helységben ⁴⁾.

Bocatius család. Hazánkba Luzsiczából származott be a XVI. században Bocatius János, ki előbb Eperjessen tanár volt, onnan Kassára hivatott át, hol végre a tanári székből városi tanácsos és polgármester lőn. Bocskai követségben küldé a német fejedelmekhez, azonban Braunschweigban öt évig letartóztatott ⁵⁾. Erről szól *Olympias Carceraria* című munkája. Viszsa szabadulván, Illyésházy István nádor Magyarország Historiographjává nevezé ki. A növelés és tudományosság terén szerzett érdemeiért Rudolf király Prágában 1598-diki aug. 12-kén kelt armalis levél által magyar nemesi rangra emelte ⁶⁾.

¹⁾ Azon várm. jegyzőkönyvi 864. sz. alatt.

²⁾ 1715-ki LXVII. törv. cz.

³⁾ Szirmay : Zemplin not. topogr. 110. l.

⁴⁾ Fábian : Arad várm. 35. l.

⁵⁾ Kazy Hist. R. Hung. I. 58. Szirmay C. Zemplin. not. hist. 7. 70–76. topogr. — Bethlen Wolph. VI. 77. 353. 374.

⁶⁾ A megnemesítésről emlékezik Bod is id. h. — E kegyelmet versekben köszöné meg, s hozzá is irtak örvendező verseket. L. *Hungaridos Libri Poematum Quinque*. Bartphae 1599. című munkájában. — Mátyás király jeles tetteiről irt munkája *Salomon Hungaricus etc.* Cassov. 1611. jelent meg

Ezen armalis Abauj vármegyének Gönczön tartott közgyűlésében 1603-dikban hirdettetett ki ¹⁾. Munkái főleg latin versekből állanak. Fia *M e n y h é r t* szintén író volt. Egyik munkája *Oratio Dominica polyglottos* etc. Kassán 1624-ben jelent meg. A család kihalt.

Bochdanovics család. (Kavnai). Arad vármegyében. — Kavnai Bochdanovich Dávid 1829-ben Arad vármegyében táblabíró.

Bockhorst család. Az 1687-ki országgyűlésen honfúsitattak Bockhorst Arnold, János Henrik, és Viktor ²⁾. Jelenleg hazánkban ismeretlen.

Bocskay család. (Bocskói és Kis-Mariai). Oklevelekben irattott *de Bochka* és *Bochkaj*-nak. Okmányok igazolják, hogy a *Boksa* nemzetségből (*de genere Boxa* ³⁾) vette eredetét. Törzse általános megállapodás szerint *Simon Miczbán* volt, de nem azon *Simon* ⁴⁾, ki Spanyolországból Aragoniából szakadt hazánkba, szintén II. András alatt, ettől más család származott. (Lásd Nagy-Martoni család).

Említett *Simon Miczbán* nejének — mint már az *Agóczy* családnál előadatott — hét gyermeke született. E különös eseményt egy alább említendő sír-irat, és egy 1622-ki halotti beszédben ⁵⁾ találjuk legelőbb megírva.

Alvinczy Péter lelkész a Károlyi Zsuzsanna Bethlen Gáborné fölött tartott gyászbeszédében így adja azt elé: „*Jóllehet vagyon egy historia e nemzetségről, melynek méltó örök emlékezetben lenni: El igen előve volt egy gróf Mitzban, kinek házastársa magtalan volt. Ehez megyen alamisna kérni egy szegény asszonyi-állat, ki egy méhel három magzatokat szült vala, kit az grófné igen megpirongatván, tisztátalan asszonymak monda, mivelhoggy lehetetlen volna, hogy egy férjétől egyszersmind három magzatokat fogad-*

¹⁾ Az eredeti armalis Lőcse sz. kir. város levéltárában van.

²⁾ 1687-ki 28. 29. törv. cz.

³⁾ Fejér: Cod. Dipl. tom. VIII. vol. IV. p. 253. hol ez áll az 1337-ki oklevélben: *Demetrius filius Gregorii filii Dionisij de genere Boxa*. — És lásd ott 520. l.

⁴⁾ A spanyol eredetű *Simon* tól, ki Sopron vármegyében 1223-ban *Ruh t u k e u r t* kapta, és utódai Nagy-Martoni családot alapítva, azon megyében maradtak, azért nem eredhetett a hét család, mivel ezen *Simonnak* csak két fia, *Simon* és *Mihály* volt. Ez utóbbi *Simonnak* ismét csak *Pál* és *Lőrincz* fiai voltak. (I. Fejér Cod. Diplom. III. vol. I. 393. II. 140. ismét VIII. vol. II. 199. 241. — VIII. vol. III. 601. 623. stb.) Lásd itt *Nagy-Martoni* családot.

⁵⁾ *Exequiae Principales*, azaz Halotti Pompa, melylyel az istenfélő, kegyes természetű Károlyi Zsuzsanna Erdély s Magyarország Fejedelemasszonyának stb. földben takarításakor utolsó tisztesség tétetett 1622-dik esztendőben. Fejervárt 1624. — 217—219. lapon.

hasson valaki, melyért a Gróf igen megdorgáld az asszonyt. De ihon az Istennek csudálatos itéleti: ottan hamar fogada az asszony (t. i. a grófnő) méhébe, s midön a szülésnek napjai eltöltének volna, megijjede, jutván észébe, mit mondott vala az három gyermekü asszonyi állatnak, és egyikét kiválasztván, hatát egy rocskába avagy dézsába rakatván, fejére parancsola egy öreg asszonynak, hogy elvivén, elveszesse. Ez üdötájban jött lova hátán a gróf mezörül, és elötálván az vén asszonyt, kérdi, mit viszen? és midön egyenesen nem felelne, lova hátáról leszálván, meglátja, és az dolgot, miben legyen, megértvén, élete veszése alatt meghagyja a vénasszonynak, hogy a gyermekeket elveszetteknek mondja lenni, és így mindeniknek külön dajkát fogadván, felnevelteté. Midön felserdültek volna, az minémü ruházatban jártatják vala az háznál felnevekedett gyermeket, az többinek is a Gróf szintén olyan ruhát szabot, és midön ebédlenének, azokat is udvarhoz felviteti, s egyenlök s hasonlök lévén az otthon felnevelthez, nagyon gyönyörködik az grófasszony bennök. Kérdi az gróf, ha ki oly szép gyermekecskét megöletne, mit érdemlene? Felel — egy átájában halálkák fia volna. Mond az Gróf: te vagy az, asszonyi-állat, a ki ezeket elveszteni parancsoltad volt. Melyről megemlékezvén az asszony, lábaitoz borúl urának, és ugy kér kegyelmet fejének. Ezektol felnevelkedések után hét nemzetség származott, t. i. Csapi, Bocskai, Szörtei, Sós, Raskai, Eszeni, Kövesdi.“ „Ha valaki ez historiában kételkednék, ebböl elhiheti, hogy ez historia, egy előkötöre mind felvagyon himmel varva, mely csak nem régen költ ki Ecsed várából, ha ki inquirálná, nyomában is elérhetné.“

Némelyek szerint ez Zemplin vármegyei Purustyán várában történt volna. Legujabban pedig Kövály¹⁾ szerint Erdélyben Egeresen. — hol egy Bocskai van eltemetve, — maig is él a nép ajkán e történet, mely szerint az ott folyt volna le. A kastélyban — ugymond — mutatják a termet, hol a lakoma folyt; a mezön a feneketlen tavat, melybe a gyermekeket vetni akarák; s megnevezik az egeresi uradalom hat faluját, melyben a hat fiu neveltetett.

Michban hét fiától e család származott; 1. Tamástól az eszenyi Csapi; 2. Boksa vagy Bereczktól Zerdahelyi; 3. Dienestől Bocskay; 4. Detrétől gálszécsi Széchy; 5. Simontól Zritthei; 6. Györgytől a sóvári Sós. 7. Demetertől (ki némelyek szerint leleszi prépost volt) a Kövesdy család²⁾.

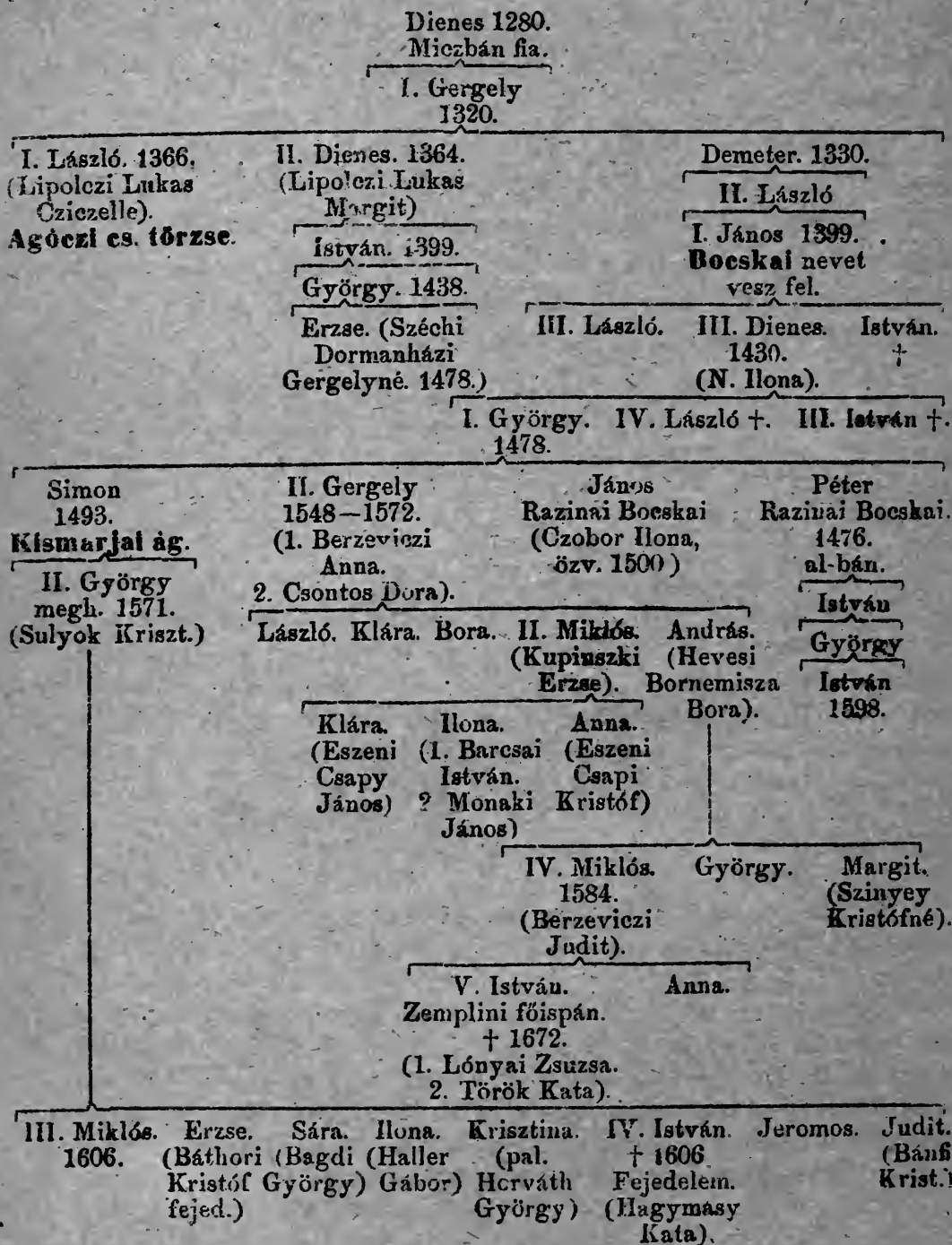
¹⁾ Kövály: Erdély Nev. Családai 49. lapon a Hetilap 1853-ki 32. sz. után.

²⁾ Lásd e munka I. k. 9. lapján már elészámítva. — Egy leánya is említetik meg Michbánnak, ki Sebesi Tamásnak lön hitvese. Wagner: Diplom. C. Sáros. 312.

Mellözve a többit, kikerül az illető czikkeben fogunk szólni, Dienes mellett kell maradnunk.

Dienes lön törzse a Bocskay, és egyszersmind másod izen már az Agóczy családnak ¹⁾.

A családja Diene stől kezdve, ki 1280-ban testvéreivel Zemplin vármegyében Kövesd várát eserélte Roland nádor fiaitól, így jó le:

¹⁾ E munka I. k. 9. l.

A törzs Dienesnek fia I. Gergely 1320-ban osztozott meg unokatestvéreivel, és többi közt neki jutott Zemplin vármegyében Bocskó és Agócz helység is. Három fia közül I. László kapta ismét Agóczot, és törzse lőn az Agóczy¹⁾ és Bocskai²⁾ előbb kihalt családoknak. A második fiu II. Dienes (kit tudományossága miatt Deák-nak is — literatus — neveztek), lipolczyi Lukás Margittal nemzé Istvánt³⁾, (1399.), kinek fia György (1438.), kinek leánya Erzsébet Széchi Dormánházi Gergelynek neje 1478-ban. Ebben ez ág is kialudt.

A harmadik fiu Demeter nyújtá le a Bocskai családot. Ennek II. László fiától unokája I. János élt 1399-ben, és a Bocskai nevezet mellett állandóul megmarad. Három fia közül III. Dienes⁴⁾ (1430.) tartja fen a családot, ismét három fiut hagyván maga után Ilona nevü feleségétől. Ezek közül ismét csak I. György ága marad fel, a másik két fiu magnélkül halt el.

I. Györgyre (ki 1478-ban élt) testvérei kihalta által is szép birtokok szállanak. Gyermekében pedig a család jelentékenyebb emelkedést kapott, és három ágon indult virágzásnak. Négy fia maradt⁵⁾. Ezek közül

¹⁾ és ²⁾ e családokról e munka I. k. 9. és 83. lapjain. — Egyébiránt ezekről meg bővebb ismertetést e munka toldalék-kötete fog hozni. — Wagner Dec. IV. 18. említést tesz Bocskai Balásról is, ki III. Lászlóval egykoru volt, fia Andrásnak, ez Szaniszlónak, ez pedig Domokosnak. Idézett kézírataiból azonban már látszik, hogy ezen ág az Agóczy ághoz tartozik, ugyan is említett Domokos, fia volt itt a családfán látható I. Lászlónak; ettől jő tehát nevezett Balás, kinek ága szintén írta magát de Bochka stb.

²⁾ Eddig Wagner Dec. IV. 18. — Istvánnak György fiát, és Erzsé unokáját ugyanaz csak — későbbi keletűnek látszó — Mss. tom. LXX. és Tabellae Genealogiae czimü kéziratában írja.

³⁾ III. Dienesnek a táblán látható István testvérét Wagner Dec. IV. nem említi, de igen idézett mindkét kéziratában Megvan Lehoczkynál is ez István.

⁵⁾ Itt kezd a családfa Wagner Dec. IV. kiadott leszármazásától különbözni. Ott tudniillik I. Györgynek Simon, II. Gergely, II. Miklós. II. György áll. Azonban idézett kézírataiban már a Razinai Bocskai Pétert és Jánost teszi II. Miklós és II. György helyébe. Ezen II. Miklós pedig II. Gergely fiul. tehát I. András testvéreül tétetik. (Wagner Tabellae geneal. Mss. et Mss. tom. LXX.) Többiben nagyrészt megegyez a családfa a Dec. IV.-ban kiadottal.

I. Péter az ország alsó részeire szakadt, és János¹⁾ testvé-
rével együtt Razináról (Raszina falu Horvátországban, vára is volt)
irta előnevét. I. Péter 1487-ben szlavoniai al-bán, és Kőrös vármegye
főispánja volt²⁾. Kis unokájában Istvánban (ki 1598-ban élt) kihalt.
János pedig Czobor Ilona nejevel (ki már 1500-ban özvegynek
iratik) magtalanul mult ki.

Simon (I. Györgynek fia) 1499-ben élt. Atyja volt II. György-
nek, ki magát a Bihar vármegyei Kis-Marjáról³⁾ irván, a kis-
marjai ágat alkotó Eleve Miksa király tanácsosa és titkára. 1556-
ban részt vesz Dobóval Szamos-Ujvár védelmében. Később Miksa ki-
rály ellen fordul, és 1568-ban bujtogat, pártot hajbász Szapolyai János
Zsigmond részére; azonban jókor kitudatik, és ő Erdélybe fut, hol
1571-ben halt meg⁴⁾. Magyarországi birtokai pedig elkoboztattak⁵⁾.
Neje Lekcei Sulyok Balás leánya Krisztina volt. Ettől gyermekei
következők:

Erzsébet, Báthori Kristóf erdélyi fejedelem neje, Báthory
Zsigmond anyja, meghalt 1581-ben. Emlékére aranyak is verettek ily
fölrattal: „Elisabetha Bocskai, consors Illustrissimi Principis Transyl-
vaniae;“ s a másik oldalon: „Victrix casta fides.“

Sára, Bagdi György neje. Ilona, Haller Gáborné. Krisz-
tina, véglai (mások szerint palocsai), Horváth Györgyné, kinek leá-
nyát Báthory Gábor vette nőül.

¹⁾ Wagner id. kéziratában de Razina Keresztúr írja őket. Ugyan
ott a razinai ágból említ meg többet, kiket családfára nem tehetett föl, nem is-
mervén az összeköttetést, ilyenek 1470-ben Vitus zágrábi prépost, és Bochkai
János és Zsigmond. 1475—1483-ban razina-kereszturi Bochkai Margit
szent-györgyi Vincze Tamásné. 1568-ban razina-kereszturi Bochkai Miklós,
kinek nejétől, Tarkanyi Erzsédtől, leánya Borbála 1583-ban.

²⁾ Teleky Hunyadiak kora XII. 353. l. közöl e Péter és bán társa bello-
soviczi Kerhén Mihálytól kiadott oklevelet a Blagay grófok ügyében e család
levéltárából, az említett két bán pecsété alatt. Ohajtható lett volna (ha a pecsét
még ép) e Péternek czimerét arról a más ágéval összehasonlítás végett kiadni,
hogy az összeköttetés a két ág között ez által is némileg megmutatva legyen.

³⁾ Bielek: Majores Hung. 124. 127. 140. 143. l. Biharban 1551-ben Nagy-
Marját, — mely akkor még ugyilátszik az összeírásba Kis-Marjával együtt
iratott be — egészen birta, azonkívül birt Kasza, Kerekegyháza, Gyapol, Okány,
Balkán, Csepán, Henozida helységekben. — Zemplin vármegyében pedig a gál-
szécsi, bodrogi birtokot Szirmay. C. Zemplin not. hist. 85. not. topogr. 275.

⁴⁾ Révai P. De Sacra Corona. Schwandtnernél II. 749. — Istváni 1685-ki
kiad. 330.

⁵⁾ 1569-ki III. törv. cz.

IV. István, született 1557-ben Kolosvari pénteken, mely nap végig érdekes szerepet vitt életében. Előbb váradi kapitány (1592.) és Bihar vármegye főispánja volt. 1605-ben erdélyi fejedelemmé, és azon évi april 15-kén a szerencsi országgyűlésen Magyarország fejedelmévé választatott felséges czímmel. Ugyan az év novemb. 11-kén a Rákos mezején a török nagyvezir ünnepélyesen nyujtá át neki a Szultán által ajándékozott koronát, és őt Magyarország királyává kiáltotta ki, és ámbár hívei illették őt e czímmel, de Boeskaei e ozímet ezentúl sem használta. Magyarországi hadjáratát a bécsi békekötés koronázta meg ¹⁾ Meghalt megmérgeztetés gyanujával ²⁾ 1606 ki dec. 29-én ³⁾. Neje berekszói Hagymássy Kata volt; előbb Varkocz Mihályné, ki előbb meghalt. Gyermekke nem maradt.

Judit (szintén II. György leánya) losonczy Bánffy Kristófné.

Jeromos (II. György fia) Draskovich György zágrábi püspöknél nevedkedett, ugy látszik szintén magtalanul halt meg.

III. Miklós (II. György fia), bátyja István a fejedelem neki hagyá Erdélyben Görgényt, Vécsét, Sajót. Gyermekeiről nincs említés, azonban ennek lehetett fia azon kis-mariai Boeskaei Gábor, ki 1616-ban halt meg kora 21-dik évében, és Erdélyben Egeresen, melynek birtokosa volt, temettetett el ⁴⁾.

Ezekben halt ki a kis-mariai ágazat, melyből még a családfán állókon kívül találunk néhányat. Igy kis-mariai Boeskaei Lukács egy nemzedék Simonnal és testvéreivel. A mohácsi vész után Szapolyay híve, és ennek hadaiban esett el Tokajnál 1527-ben ⁵⁾.

Simonnak testvérétől II. Gergelytől ⁶⁾ jó le a boeskaei

¹⁾ L. róla Bethlen Woll. III. 23. 415. 507. 512. 576. VI. 147. 236. 249. 285 — Kazy Hist. R. H. I. 40—65 Istváné 1685-ki kiad. 523—534. Révai De Sacra Corona, Schwandtnernél 774—778. stb

²⁾ U ott. — Végrendelejét egész terjedelmében közli Romy Monumenta Hungarica, II. 315—333.

³⁾ Gyulaféjérvartott temettetett; sir iratát közli Wagner Dec IV. 22.

⁴⁾ Szirmay; C Zemplin not topogr 68 közli az egeresi sir-iratot, hol szinten előadva Miczbánné története. — Legutóbb e sir irat Kőváry szerint megjelent a Hetilap 1853-ki 32 szamban is.

⁵⁾ Zermeghi Schwandtnernél 388. l. Nem tudható az sem, mely ágból származott azon Boeskaei Miklós, ki mislei prépost, majd szeremi, nyitrai, s végre erdélyi püspök volt 1496-ban. És egy másik Miklós 1507-ben egri prépost (Wagner Dec IV.) E Miklós Bácskaey-nak íratik. Szalay III. 429. l.

⁶⁾ Egy Gergely (noha roszul de Bacskónak írva, de Boeska helyett) előfordul 1512-ben. Szirmay C. Zempl. topogr. 276. l.

Bocskay ág. E Gergely, kihalván a rokon Zerdahelyi család Lászlóban, a Serédiékkal 1548-tól 1572-ig folytatott hosszas pör után végre Kövesd várával (Zemplin vármegyében) szaporitá birtokait. Gyermekai László, Klára, Borbála, II. Miklós és András.

II. Miklósnak ¹⁾ Kupinszki Erzséttől csak három leánya maradt, ugymint: Ilona Barsai Istvánné, Monaki Jánosné, Anna eszenyi Csapi Kristóf, és Klára Csapi Jánosné. Ez utóbbi, Klára, 1586-ki február 23-kán halt meg ²⁾.

András (II. Gergely fia) meghalt 1579-ki nov. 14-kén, kora 48-dik évében ³⁾, özvegye hevesi Bornemisza Bora még 1582-ben élt. Ettől gyermekei ⁴⁾ IV. Miklós, György és Margit színyei Merzse Kristófné.

IV. Miklós élt 1584-ben. 1600-ban reform. vallásra tért ⁵⁾, 1601-ben kényszerítve lett Zemplin várm. alispán. 1608-ban báróságra emeltetett ⁶⁾. Később Bethlen Gábor tanácsosa volt. Meghalt 1621. július 26 kán, kora 54-dik évében ⁷⁾ Nejétől Berzeviczi Judittól született fia

V. István, ki 1647-ben Zemplin vármegye főispánja lett. 1655-ben királyi táblai ülnök. 1661-ben kétszáz embert vitt a török ellen. Jelen volt 1667-ben a besztercezi gyűlésen ⁸⁾. Belekeveredvén a Wesselényi-féle tervekbe, Zrinyi, Frangepán elfogatása után Erdélybe menekült ⁹⁾, javai elkoboztattak. Meghalt Erdélyben 1672. dec. 24. ¹⁰⁾ Első neje nagy-lányai Lónyay Zsuzsa, második Török Kata volt. Gyermeké egytől sem maradt. És így benne halt ki a család.

¹⁾ E Miklós áll II. Gergely testvéreül Wagnernál Dec. IV. -- Később pedig kéziratában úgy, mint itt adatik.

²⁾ Wagner Dec. IV. 19. közli sir-iratát.

³⁾ Szirmay C. Zemplin not. top. 277. l. közli sir-iratát.

⁴⁾ Hibásan áll Budai F. lex. I. 445. l. ezen András fiával István; holott ez unokája volt.

⁵⁾ Szirmay C. Zemplin not. topogr. 254.

⁶⁾ U. az. Not. topogr. 106. Lehoczky is l. 168. hibásan 1638 dik áll a báróság keleteül:

⁷⁾ Wagner Dec. IV. 23. l. közli sir-iratát, melyen Miczbánné története szintén versekben van megírva.

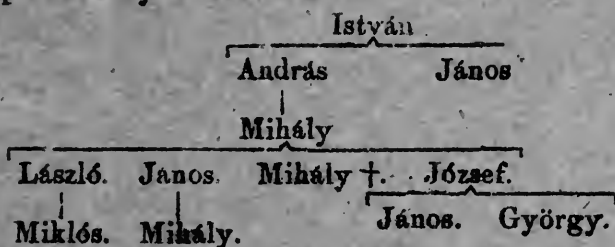
⁸⁾ Szirmay C. Zemplin. not. hist. 179. 180–182. 193. 199. 207. — 1647-ki CLIII. és 1655-ki CLXXXII. törv. cz.

⁹⁾ Cseréy Historiája 51. l.

¹⁰⁾ Pósházi János által fölötte mondott gyászbeszéd. Kolosv. 1672. Melyben azonban ezen István ága nincs jól adva.

Családfánkon nem látunk még két személyt, mint Bocskai János és Ferenczet, kik által 1600-ban Szemere Albert jut a gálzécsei birtokba ¹⁾).

Még egyet kell megemlítenem. Erdélyben a Maros-székben ma is él Bocskai család, mely Kőváry ²⁾ szerint 1841-ben producálván, kimutató, mikép Bocskai Istvántól származik, kinek fia András Remetén, János pedig Demjenháza lakott a múlt század elején. És magokat a kis-marjai Bocskaiakhoz köték, s tán épen a nótázott zemplini főispánhoz ily családfával:

„E productiót a királyi tábla törvényesnek találta — írja a nevezett író — s helyben hagyta, és így a Bocskai család kihalása igénylését megsemmisítette.“

Czímere a családnak egy ülő oroszlán, fölemelkedő helyzetben, első jobb lábában nyilat tartva, melynek hegye fölfelé áll. Farka hatágu, mely a Miczbantól eredt hat családra mondatik lenni vonatkozással ³⁾).

Bocskay család. (Anni). 1790-ben kapott czimeres nemes levelet Bocskay Sándor. Czimere négy részre oszlik. Az első és negyedik fehér mezőben vörös nyeregtakaróval borított fakó lovon zöld ruhás huszár nyargal kivont karddal. A második és harmadik kék mezőben két fehér folyót mutat. A paizs koronás sisakja fölött a paizsbeli hasonló öltözetű, fehér öves vitéz nyulik ki, kivont karddal, Foszladék egy oldalról ezüst-zöld, más oldalról ezüst-kék ⁴⁾).

Bocskor család. (Csik-Delnei). Erdélyben csikszéki nemes székely család; belőle Sámuel 1794-ben Csikszékben Dulló volt.

¹⁾ Szirmay C. Zemplin. not. hist. 275. l.

²⁾ Kőváry Erdély nev. családai 50. l. — hol a Bocskai családról csak István a fejedelem ágáról adatik nemzékrend egy izre, és az is rosszul, mert István fejedelemnek — mint láttuk — nem Simon volt az atyja.

³⁾ Wagner Dec. IV. közli a szerdahelyi sírkőről. Egyébiránt hét-águnak is írják az oroszlán farkát. Bethlen Wolph. VI. 331. és utána Lehoczky II. 62.

⁴⁾ Adami Scuta Gentil. I.

Időnkben (1853-ban) Bocskor Ferencz Cs.-Delnén birtokos ¹⁾. Pál cs.-delnei negyedfél megye Havas felügyelője. Károly Cs.-Sz.-Mártonban cs. kir. hivatalnok. Lázár ott birtokos ²⁾. — Egy ága lehetett e családnak az, mely Doboka vármegyei Kétel helységben 1702-ben birtokos nemes, és sóbeli haszonnal birt azon vármegyében ³⁾.

Bocsy család. Mária Terézia királyné nemesíté meg 1766-ban Bocsy Mihályt. Czimere először viz-szintesen kétfelé oszlik. Az alsó osztályban egy hid emelkedik föl három bolt-iven, melyek közül a két szélső ürege kék szint, a középső aranyat mutat. A felső osztály függőlegesen ismét három részre oszlik. A két szélső kék mezőt mutat, és azokban egy fehér kinyilott rózsafej van. A középső osztályban egy magyar vitéz áll, sárga csizmába, vörös nadrág-, öv és kalpagba, és zöld dolmányba öltözve, kivont karddal. A paizs sisakjának koronájából egészen zöld ruhás magyar vitéz áll ki, és buzogányt tart. Foszladék arany-kék és ezüst-zöld ⁴⁾.

Bocz család. Zemplin vármegye armalista nemesei sorában áll ⁵⁾.

Bod család. (Felső-Csernátoni). Erdélyben Háromszéki székes család. Leginkább ismertté tévé e nevet Bod Péter, Bod Mártonnak Sólyom Annától 1712. febr. 3. F.-Csernátonban született fia. Tanult Nagy-Enyeden és künn Leydenben. 1743 – 1749-ig Bethlen Katalin gróf Teleky József özvegye udvarában élt, innen Magyar-Iglen-be ment lelkészül. Számos hasznos munkát irt és adott ki, mint a Magyar Athénást stb. ⁶⁾. Meghalt 1769-ben. — Egy másik Péter 1794-ben a Guberniumnál szolgált mint irnok.

Boda család. (Kis-Tárkányi). Hajdan Zemplin vármegyében bírta Kis-Tárkányt, mielőtt kihalt ⁷⁾. Szathmár vármegyében találjuk 1456-ban kis-tárkányi Boda Osváldot, kinek neje Dersfy Lucza, ettől fia László 1485-ben, ennek pedig leánya Zsófia, rosályi Kún László neje 1513 ban.

¹⁾ Benkő Csik. Gyergyó és Kászon. 72.

²⁾ U. ott. 126.

³⁾ Hodor: Doboka 53. lap.

⁴⁾ Collect. Herald. Nro. 29.

⁵⁾ Horányi: Memoria Hung. I. 306.

⁶⁾ Szirmay C. Zemplia not. topogr. 72. 305.

⁷⁾ Szirmay Szathmár várm. II. 84. 275.

Azonban Boda nevű család Zemplin megye armalista nemesei között is van ¹⁾.

Boda család. (Köpeczi). Székely család Erdélyben, Háromszékben, és Udvarhelyszékben. Amott köpeczi Boda István széki táblabíró 1794-ben. Ugyan akkor Udvarhelyszékben Boda József Bardócz széki ülnök, Sámuel pedig irnok.

Boda család. Magyarországon Baranya, Szabolcs, Vas vármegyében nemes rangú család Fényes Geographiája szerint.— Nógrád vármegyében losonci lakos Boda András mint jövevény 1755-ben a *productiora* kényszerítettek sorában áll ²⁾.

Boday család. Boday Mihály 1718-ban III. Károly királytól kap czimeres nemes levelet. Czimere kék mezőben zöld téren fenálló oroslán, első jobb lábában vörös zászlót tartva. A paizs fölötti sisak koronáján pánczélos férfi-kar kivont kardot tart. Foszladék innen ezüst-vörös, onnan arany-kék ³⁾.

Boddany család. 1762-ben nemesítettett meg e család. Czimerpaizsa víz-szintesen fogas vonal által (Zahn-Schnitt) osztatik két felé. A felső kék udvarban repülő galamb, csőrében száraz gallyal, az alsó vörös udvarban három vörös karika látható. A paizs fölötti sisak koronáján a paizsbeli galamb van. Foszladék ezüst-kék és ezüst-vörös ⁴⁾.

Bodényi család. Gömör vármegye nemes családai sorában áll ⁵⁾.

Bódi család. Belőle Bódi Gergely 1547-ben csanádi választott püspök, a leleszi premontrei convent főnöke, és beregszászi oltáros (altarista) ⁶⁾. Csanádi püspök meg 1556-ban ⁷⁾.

Zemplin megyében leljük 1583-ban Bodi Bórbálát Buthkay Lajos özvegyét ⁸⁾. 1571—1574 ben pedig Szirmay (de Zirma) Lajos özvegyeül iratik ⁹⁾.

Bódis család. Gömör vármegye számitja nemesei közé ¹⁰⁾.

¹⁾ Szirmay C. Zemplin topogr. 110.

²⁾ Proth. C. Neogr. anni 1755. Series ob neo advenatum investigandorum.

³⁾ Collect. Herald. Nro. 497.

⁴⁾ Adami Scuta Gentil. I.

⁵⁾ Bartholomaeides C Gömör. 144.

⁶⁾ Szirmay C. Zempl. topogr. 316.

⁷⁾ Katona. Historia Pragmat. II. 570. l.

⁸⁾ Wagner Dec. IV. 21. Szirmay C. Zempl. topogr. 333

⁹⁾ Szirmay : Ugocsa. 38. 71. l.

¹⁰⁾ Bartholomaeides id. h. 144.

Bodicz család. Bodicz János 1565-ben adományt kap bog-nádi Nagy Ferenczezel és Dalmady Andrással Pozsony vármegyei Nagy-és Kis-Jóka és Hegy helységbeli birtokra. Azonban a beiktatásnál ellentmondás történt ¹⁾).

Bodnár család. Zemplin vármegyében 1797-ben birtokos Legénye és Gercsely helységben ²⁾).

Van ilyenü család Abauj és Gömör vármegyében is nemes rendben, Fényes Geographiája szerint.

A Gömör vármegyei Bodnár család, melyből ott Bodnár Antal 1767-ben élt, ily czimert használt: a paizs udvarán oroszán áll kivont kardot tartva, melynek hegyére török fej van szurva. A paizs fölötti sisak koronáján férfi-kar könyököl, kivont kardot markolva, és annak hegyén ismét törökfej ³⁾).

Bodnár család. (Másképp Derekassy). E század elején 1803-ban Bodnár, másképp Derekassy János szerzett nemes levelet ily czimerrel: a paizs felső részének közepéről két vonal rézsút a paizs alsó két szögleteig húzva, három részre osztja az egészet. A középső háromszögű osztály kék mezőben hármás dombról fölnyujtva arany szőlőtöket mutat. A jobboldali osztály arany mezőt képez, közepén víz-szintesen vörös szalag vonul át, és abban fehér kereszt látszik. A baloldali vörös osztályban oroszán áll, első jobb lábában kardot tartva. A paizs tetején a sisak koronájából ismét oroszán nyulik ki, első lábával szőlő-gerezedet tartva. Foszladek minden oldalról arany-kék ⁴⁾).

Bodó család. (Györgyi). A többféle Bodó család közt legfényesebb nevü. Oklevelekben előnevük „de Györgyi“ és „Giurgj“ iratik. A családot — úgy látszik — Gergely emelte föl, ki 1443-ban Tolna vármegyében a hadi segély rendkívüli beszédője ⁵⁾, 1446-ban erdélyi alvajda ⁶⁾, 1452-ben budai várnagy ⁷⁾ volt. — 1458-ban mint ujonnan kinevezett tárnokmester Kassa városát hívja meg a tárnoki székre ⁸⁾.

¹⁾ A „Mandatium Statutorium“ hiteles példányából. (Lipthay levéltár J. XVI. 588.)

²⁾ Szinnay C. Zemplin top. 110. 267. 270.

³⁾ 1767-ki okiratról, hol Bodnár Adám pecsétén A. B. betűk is láthatók.

⁴⁾ Adami Scuta Gentil. I.

⁵⁾ Teleky · Hunyadiak kora X. 124. l.

⁶⁾ U. ott. 182. l.

⁷⁾ U. ott. 345. l.

⁸⁾ Kaprinai: Diplom. II. 187.

Györgyiben egyházat, és a minoritáknak zárdát épített ¹⁾. Testvére Miklós bácsi prépost, a veszprémi püspök segéde lón ²⁾. 1459-ben pedig fejevári prépost, és Mátyás királynak titkos kancellárja ³⁾. — Gáspár 1457-ben a Hunyadi ház egyik hive, Hunyadi Mátyásnak a börtönben társa, és egyike azoknak, kik Mátyásnak 1459-ben is esküt tettek ⁴⁾; 1486-ban a királyné főajtónállója, és tolnai főispán ⁵⁾. Ezeknek utóda Ferencz, 1505-ben Tolna vármegye követe a rákosi országgyűlésen ⁶⁾. 1518-ban II. Lajos mellett tanácsos ⁷⁾ 1525-ben kapta Sárkány Ambrus javait. A mohácsi vész után mint világi az erdélyi püspökség jövedelmeit huzta. Mint Szapolyai hive s hadvezére, Tokajnál csatát vesz, és elfogatván, Bécsbe kerül, ott halt meg 1528-ban, megtartva hűségét Szapolyaihoz ⁸⁾.

Bodó család. (Bodófalvi). Turóc vármegyéből ered. Ott van Bodófalva (Bodovicze), honnan az előnevet veszik. Ugy látszik, a család őse volt azon bodói Bodónak fia Lőrincz, kinek özvegye 1364-ben Jakab nádortól ítélet-levelet kapott ⁹⁾. — E családból volt Mátyás, ki Turóc vármegyéből Gömör vármegyébe szakadt, ott táblabíró, és a Koháryaknak murányi és baloghi urodalmi ügyvéde volt. 1751-ben „*Juris Prudentia*“ czimű munkát írt ¹⁰⁾. Nógrád vármegyében 1755-ben bodófalvi Bodó András a kétségtelen nemesek sorában áll ¹¹⁾.

Bodo család. Komárom vármegyei czimeres nemes család. Bodo Péter, s általa János és István fia és Sára leánya 1565-diki dec. 10-kén kelt czimeres nemes levelet kapnak, melyben — mint iratik — a sógorok is megnevesíttetnek ¹²⁾

¹⁾ U. ott. 383. — es Hevenesi Mss. tom. XXXIX. 264.

²⁾ Teleky id. m. X. 126. 128. 1.

³⁾ U. ott. XII. 625. és Pray: Annal. III. 61.

⁴⁾ Katona XIV. 114. 134. Teleky id. m. II. 507. — Thuróczi Chron Schwandtnernél. I. 280

⁵⁾ Teleky id. m. XII. 341.

⁶⁾ Kovachich: Supplem. ad vest. Com. II. 333. 336. 1

⁷⁾ 1518-ki baciai orsz. gy. 36. törv. cz

⁸⁾ Zermegh: Schwandtnernél II. 388. 392. Pray: Anal. V. 187. Szerémi 175. 1. Bodo de Somogy írja.

⁹⁾ Regestrum de Thurocz, Engelnél 81. — Lehoczky II. 63

¹⁰⁾ Horányi Mem. Hung. I. 312

¹¹⁾ Prothoc. anni 1755. p. 87

¹²⁾ Az armalis ide vonatkozó szavakból csak ennyi közöltetik: „*et pro patria carisque suis affinibus ad quodvis eventum fortunae editum, caeterisque fratribus et consanguineis et affinibus suis, ipsorumque haeredibus et posteritatibus virtusque securus universis.*“ — Fényes Komárom várm. 62.

Bodó család. (Szeletarnosi). A szeletarnosi Bodó családnak Ugocsa és Zemplin vármegye a hazája. Ugocsa vármegyében János 1756-ban szolgabíró volt ¹⁾. 1805-ben másik János birt. Sásvár, Pál pedig Kökönyösd helységében. Ugyanakkor Mihály plébános volt Nevetlen faluban ²⁾. Ugyane családból pedig Bodó Lajos Ungh vármegye főjegyzője, latinul jogi munkát adott ki ³⁾.

Zemplin vármegyében 1797-ben birt. a család Golop és Bottyán helységben ⁴⁾.

Bodó család. Czimeres levelet szerzett Bodó Gergely 1686-ban I. Leopold király alatt. Czimere kék mezőben vörös ruhás vitéz, ki egy térdre borult törököt vág le kardjával. A paizson álló sisak koronájából felnyúló oroszlán, első jobb lábával három nyilat tart. — Foszladék arany-kék, s balról ezüst-vörös ⁵⁾.

Jelenleg az említettekén fölül Bars, Gömör, Szabolcs vármegyében laknak Bodók, Fényes Geographiája szerint.

Bodó család. (Fülei). Erdély székely családja. Fülei Bodó Sándor 1690—1697. Bardócz szék jegyzője; 1697—1711-ig alkirálybirája volt ⁶⁾.

Bodó család. Erdélyben a Kézdi székben szintén élt (vagy tán maig is él) Bodó család, melynek összeköttetését a fölebbi Fülei Bodó-kkal adatok hiányában el nem dönthetem. Bodó Bernád Kézdi székben fő székely ember Báthori István korában; kitől nevével Török Erzsébettel, és fiai Máthé és Mihállyal új adományt nyernek Karathnai, Peselneki, Dálnoki, Al-Torjai birtokaikról 1583-ki szeptember 25-kén ⁷⁾.

Bodó család. (Nagy-Kászoni) Ismét erdélyországi székely család, előneve után ítélve. Ezekből nagy-kászoni Bodó Mihály 1794-ben a Guberniumnál hivataloskodott.

Bodoki család. Erdély a hazája. E néven két Bodokit ismerünk. Bodoki István erdélyi székely, külföldön tanult 1707-ben ⁸⁾.

¹⁾ Szirmay C. Ugocsa. 60. l.

²⁾ U. ott. 119. 164. 174.

³⁾ Horányi Nova Mem. 500. l.

⁴⁾ Szirmay C. Zemplin topogr. 106. 231. 307

⁵⁾ Collect. Herald. Nro 796.

⁶⁾ Kállay: Székely nsmz. 234. l.

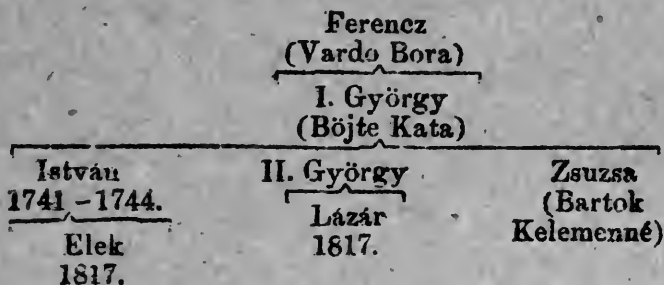
⁷⁾ U. ott. 234. l.

⁸⁾ Czvittinger Specim. Hung. Litt. 80.

A másik Bodoki József kolosvári reformatus tanár volt 1778-ban. Irt hittani s egyéb munkákat ¹⁾.

Bodola család. Erdélyben a Háromszéken lakozó székely nemes család.

Néhány nemzedéken így jő le családfája :

I. Györgynek gyermekei 1741-ben és 1744-ben osztottak meg. Később ez osztály miatt pör támadt az utódok közt. Elek Istvánnak fia még 1778-ban inditá meg Z s u z s a n n a nővére ellen a pört, megmutatván, hogy annak oly jószágok is adattak részébe, melyek *jure sicuticalis praefectionis* csak fi-ágot illetnek. A végső ítélet kimondá a fölperes részére, hogy a zágoni jószág nem Böjte Kata után (ki praefeciálva volt), hanem Vardo Borbála jogán háromlott a családra ²⁾.

Bodon család. Gömör vármegyében tartja lakását a Vály völgyön. Két testvér ismeretes napjainkban közülök: Bodon Ant al és Á b r a h á m. — Ant al 1839. 1842-ben Gömör vármegye főszolgabirája. Most észszel és pénzzel vesz részt a közügyekben. Á b r a h á m 1842—1847-ben Gömör megye főügyvéde. Azon időben a „*Pesti Hirlap*“ levelezője; 1848-ban a pesti nemz. gyűlésen képviselő. Jelenleg Mihályfalvi jószágán gondolkodik, és részt vesz az iskolák és egyéb közérdekek előmozdításában ³⁾.

Bodoni család. (Vajda-Szentiváni). „Sötét név történetünk lapjain!“ — Kiált föl K ö v á r y e család tárgyalásánál. Ily nevet azonban még többet is fölmutathatunk.

A család alapítójául Bodoni Ist v á n t, a római szent palota grófját (*sacri palatii Romani Comes*) kell emlitenünk. Bathori Zsigmond-tól követségben járt a római Curián, és így szerzé a fölebbi czimet. Azonfölül honn a maros-ujvári kastélyt kapja adományban ⁴⁾. Báthori Zsigmondnak eszes, de rosz tanácsosa. Ő vette rá Báthorit, hogy Gálfi

¹⁾ Benkő Transylv. Gen. II. 278. 609.

²⁾ A Nemes Székely Nemz. Constit. 247 - 151.

³⁾ L. „Pesti Napló“ 1857-ki nov. 27. sz. stb.

⁴⁾ Mikola Historia Genealogico Transylvanica. 52. l.

Jánost egykori nevelőjét, majd tanácsost kivégeztesse; ennek buk-tán megkapta Bodont is, előbb Gálfi birtokát. — Utóbb, midőn Bá-thori hanyatlott, Basta embere lőn, honnan mint a közbéke ellenét társaival 1601-ben a kolozsvári országgyűlés elfogatja, s őt Dévára záratta ¹⁾).

Apaffy Mihály alatt vajda-szentiváni Bodoni Györgyöt találjuk, mint a fejedelmi tábla ülnökét. Ez Thoidalaghi Judittól három fiút hagyott, Balást, Györgyöt, Zsigmondot. Ezekből Balás-nak Kopasz leánytól leánya Klára, báró Bornemisza Jánosné szü-letett. Sem Györgynek sem Zsigmondnak nem maradt gyermeke. Zsigmond 1725-ben vitte sírba családját — mint Mikola meg-jegyzi, — nyomorultul mult ki ²⁾).

Bodoniak most is élnek Erdélyben, azonban ettől különbözök. Bodoni József Doboka vármegyében 1796-ban rectificator biztos volt.

Bodony család. (Bodonyi). Nógrád vármegye három kü-lönböző Bodony (kimondás szerint Bodonyi) családot ismer. A törzs Bodony család az adományos régi családok közé tartozik, mely elő-nevét az említett vármegyében fekvő Nagy- és Kis-Bodony púsztától vette. A XVI. század végén már virágzásban látjuk a családot Bodony néven; ugy látszik azonban, előbbi nevük Csuda (Chuda) lett volna. A XIV. század végén a Csuda család irta magát Bodonyról. Ebből volt bodonyi Csuda László, ki 1396-ban osztozik Legendi Andrással Bodony és Szécsénkei birtokon ³⁾). Később bodonyi Csuda Imre öz-vegyét Kata, ki Milyetinezi Miklós deáknéval, s ennek leá-nyaival tiltakozik a pozsonyi káptalan előtt 1518-ban.

A Csuda név feledtével 1588-ban már Bodonyiakat látunk föl-emelkedni a vármegyei hivatalok sorában 1597—1598-ban Bodonyi Miklós Nógrád vármegye szolgabirája volt ⁴⁾). És a családot rende-sen csak is ennek atyjától hozták le családfáikon a rokon-utódok és érdek-társaik.

A család tagjairól birtok-viszonyaikra vonatkozó adatoknál egye-bet alig hozhatván föl lássuk a családfát ⁵⁾), miképen sarjadt az le a végső nemzedékig.

¹⁾ Bethlen Wolph. V 3- 5. 1.

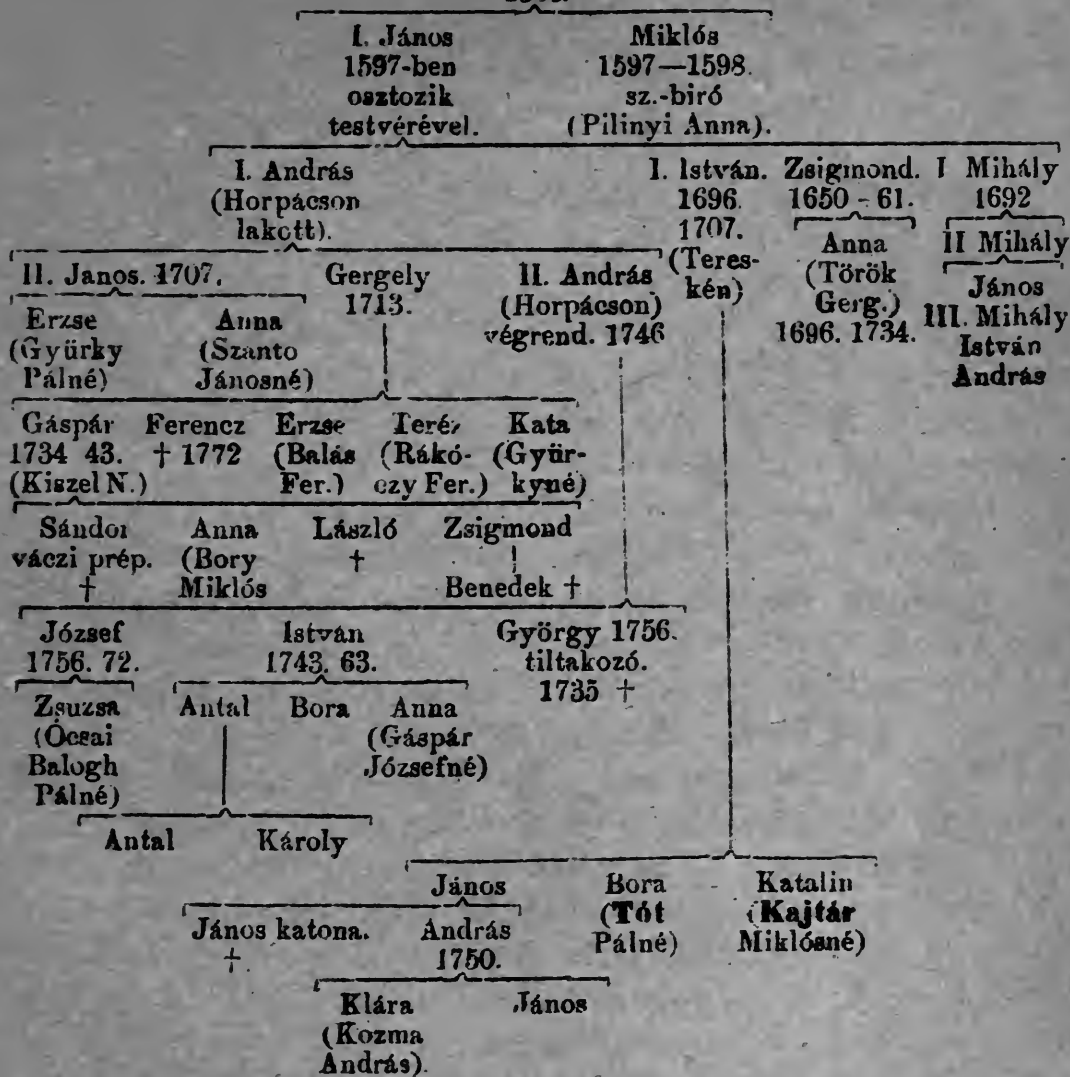
²⁾ Mikola id. l.

³⁾ A bodonyi Bodony család levéltárának 1794-ki lajstroma szerint.

⁴⁾ Proth. C. Neogr. pag. 12. 15. 19.

⁵⁾ Veres Jozs. ur szivességéből a levéltárában lévő példanyból, melyre ez van írva. *Geneal. Fam. Bodony, in processu Tabulari Nro 17.*

Bodonyi Zsigmond
1588.

A család I. András gyermekeiben is még mindég vagyonszerző volt. Már említett I. András testvéreivel együtt a Berki puszta egy részének birtokában volt, és azóta nagyobb részint e pusztá maradt lakhelyük is. Gergelynek unokája Sándor 1801-től váczi káptalani nagyprépost; választott Skopi és fölszentelt belgrádi és samandri püspök. Meghalt 1811-ki nov. 11-kén, kora 76-dik évében. Családja részére iskolai ösztöndíjat hagyott.

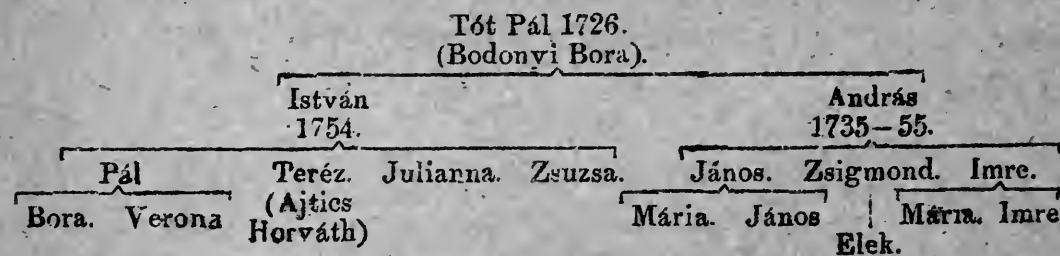
I. János fiának I. Istvánnak János nevű fián kívül két leánya volt: Bora Tót Pálné, és Katalin Kajtár Miklósné. E két férj eképen beházasodván a Bodony családba, a Bodony nevet kezdék használni; mi azon korban az ős Bodony család több tagjának épen nem tetszhetett. Így történt azután, hogy II. Andrásnak fia György 1735-ben mind Tót Pál mind pedig Kajtár Miklós ellen, kik

armalisták voltak, a Bodony név használata miatt a vármegye előtt ünnepélyesen tiltakozott¹⁾. Az idő azonban feledteté a történeteket, és ma már a Tót, máskép Bodony család inkább csak ez utóbbi néven ismeretes, valamint a Kajtároknak is a vármegyében megmaradt sarjazata. Mindkét család a következő cikkekben lesz előadva.

Szükség még megjegyezni, mikép a családfán I. Mihály ágán a végső izek leszármazását ovatosságból elhagyám. Mert a különben — mint okiratokkal összevetve tapasztalám — hiteles nemzékrend, mely ez itt közlött táblázatnak alapjául szolgált, tartalmazta az összes utódokat a másik két Bodonyi családból származottakkal együtt. Az összeházasodás pedig a két említett eseten fölül — mint láttam — többször is történt, és így könnyen a rokon-családból vettünk volna fel személyeket, a mi célom nem lehetett. Ott állapodtam tehát meg, meddig biztosan látható volt, hogy még mind az ősi Bodony vér fiága folyik; melyet azonban ma már az oldalrokonok kihaltak igényelnek, és mely — úgy látszik — be is mutatható.

Bodonyi család. (Máskép **Tót**). I. Leopold királytól 1696-ban czimeres nemes levelet szerez István, és általa Mihály, s többen az oklevélben megnevezve. A czimeres levél azon évi augusztus 13-kán Nógrád vármegyében kihirdettetett. Ugyanott az 1726-ki productiokor Bodonyi, máskép Tót Gergely és Pál a főlebb érintett oklevelet, mint atyjok részére adottat mutatják föl²⁾.

Említett Pál volt az, ki a nagy-bodonyi Bodony családból (lásd előbbi cikben) Istvánnak leányát Borbálát birta feleségül; tőle a nemzékrend kimutatása ez:

Pálnak fiai István és András bent vannak az 1755-ki nemesi összeírásban. András volt egyike azoknak, kik ellen az adományos Bodonyi családból Bodonyi György 1735-ben tiltakozott. A család sarja most is nagyobbára Nógrád vármegyei P. Berkiben tartja lakását.

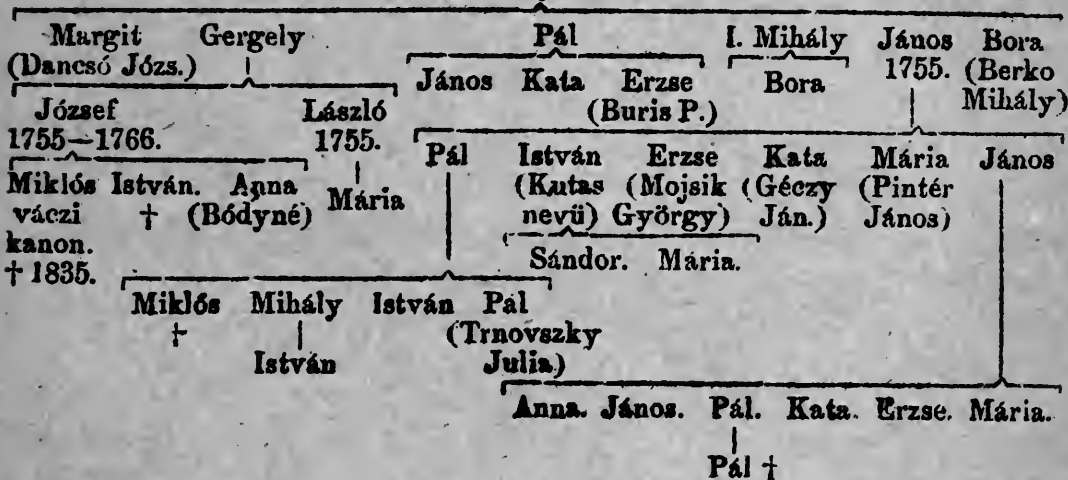
¹⁾ Az érdekelt vármegyei jegyzőkönyv hiteles kivonata szerint.

²⁾ Prothoc. C. Neogr. a. 1726. 18. junii.

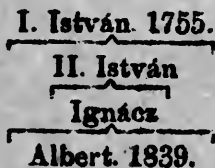
Bodonyi család. (Máskép **Kajtár**). Alapítá Kajtár Miklós, ki az 1710-ki romhányi ütközet alkalmával szerzett érdemeket, a császári hadsereg egy csapatának kalauzul szolgálván, mi által előmozdítá a kuruczok megveretését. III. Károly császártól cimeres nemes levelet kapott, és mivel neje Bodony Katalin (mint e családnál följebb emlitém) a nagy-bodonyi családból volt, Bodonyinak is neveztetett neje után, mely név -- bár neje rokonai tiltakoztak e végett -- rajta maradt utódain, úgy hogy mostanáig a Kajtár-bodony (vagy bodonyi Kajtár) néven nevezi magát családja, sőt gyakran az igazibb Kajtár nevet is elhagyá, mint szintén e családból származott Miklós váci kanonoknál ¹⁾ is láthatjuk.

A családfa Miklós nemesség-szerzõtől kezdve itt következik ²⁾:

Kajtár Miklós
(Bodony Kata)

1839-ben bodonyi Kajtár Albert szintén berki lakos, vett ki Nógrád-vármegyétől ³⁾ nemességi bizonyítványt, e szerint így mutatá be leágazását:

Ha e leszármaztatás azonkívül hogy törvényesített, hiteles is, úgy Albert öse I. István a főlebbi táblázaton álló I. Mihálynak lehetett fia és Miklósnak unokája.

¹⁾ L. 1835-ki és 1856-ki Schematismus Cleri Dioec. Vacienis, hol e Miklós e néven *Nicolaus Bodonyi* (20. lap) jó elé; a nagy-bodonyi Bodonyi Sándor prépost pedig *Alexander Bodonyi de cadem-nek* iratik.

²⁾ Említett Veres József ur szives közlése szerint.

³⁾ Jegyzőkönyv 1099. száma alatt.

A család nagy részint nevezett Berki udvartelki pusztán tartja lakását, apróra földarabolt birtokrészletein mostanáig.

Egy ág leszakadt Pest vármegyébe is: Irsára. És ezen ág a család legvagyonosb, miveltebb részét képezi. Ezek közül Kajtár Gusztávnak neje sztregovai Madách Erzsébet Irsán 1858-ki febr. 6-kán halt meg ¹⁾.

Kajtár József 1766-ban pecsét-czimerül a paizs udvarában egy lovas vitézt, kezében zászlóval, a paizs fölötti sisakon pedig férfi-kart kivont karddal használt.

Bodonyi család. Ismét egyike a Bodonyi nevű családoknak, mely legutóbb jutott a nemesek sorába. A czimeres levelet Bodonyi József tartományi biztossági segéd kapta I. Ferencz királytól 1801-ben. Czimere három részre oszlik, ugymint először a paizs egy víz-szintesen húzott vonal által két egyenlő udvarra, majd az így képzett felső udvar ismét egy függőleges vonal által ismét két udvarra van felosztva. A felső jobboldali osztály arany mezőben két kiterjesztett fekete sas szárnyat mutat. A felső baloldali udvarban vörös mezőben fehér mezű kar, és annak kezében író-toll látható. Az alsó osztály kék mezőt ábrázol, és abban két folyam hullámzik át. A paizs fölötti koronán két kiterjesztett fekete szárny között egy bagoly áll, csőrében kivont kardot fogva. Foszladék arany-fekete, és más oldalról ezüst-vörös ²⁾.

Bodor család. (Pesthesi). Régi Hunyad vármegyei család, mely azon vármegyei Pestes (Al- és Fel-Pestes) helységről írta nevét. — Pesthesi Bodor Miklós, a maga, és fiai ugymint Bodor Balás, János, és testvére másik Bodor Balás, és annak fia Tamás nevében is, azoknak terheiket is magára vállalván, Hunyad vármegyei Bojthor helységbeli azon jószágukat, mely azon helység egy negyedének harmad részéből állt, 1453-ki aug. 10-kén a kolos-monostori Convent előtt bevallá Hunyady Jánosnak, és általa fiainak bizonyos összeg aranyért ³⁾.

Ezen bevallás szerint csak így nemzékrend jó tudomásunkra.

Bodor N.			
Miklós. 1453.		Balás. 1453.	
Balás 1453.	János 1453.	Tamás 1453.	

¹⁾ 1858-ki Délibáb szépirodalmi lap 7. sz. 83. lap.

²⁾ Adami: Scuta Gentil. I.

³⁾ Gr. Teleky Hunyadiak kora X. köt. 402. lapon közölve az oklevél.

Bodor család. (Léczfalvi). Háromszéki székely család, mely az Ákos (*Tribus Achaz*) nemből ered, a mint ez a családnál meglévő 1548-dik évben kelt oklevélből kitünik ¹⁾. Léczfalvi Bodor Mihály élt 1680. táján neje a nagy-ajtai Cserei családból Cserei Györgynek leánya volt ²⁾.

Bodosi család. (Kibédi). Eredeti székely család. Kibédi Bodosi Bálint 1579-ben megmutatá Balog Ferencz részére kelt adomány ellenében többel együtt, hogy ugy az Eölöcz nemben Seprőd ágon, valamint a Medgys nemben Kürt ágon primipilatussal birjanak, és a pör alatti Makfalván akkor és előbb is birtokos volt, mint ezt Báthori Kristóf ítéletlevele tartalmazza ³⁾.

Bodrics család. 1686-ban I. Leopold király által nemesített meg Bodrics Mihály. Czimere ez: a paizs kék udvarában alul korona van, melyből egy nő emelkedik ki, piros szoknyában fehér előkötővel, jobbjában zöld koszorút tart. A paizs fölötti sisak koronájából grif nyulik föl, szintén zöld koszorút tartva. Foszladék arany-kék, balról ezüst-vörös ⁴⁾.

Bodroghy család. Békes vármegye nemes családai közé számítja Fényes Geographiájában.

Boér család. (Szkoréi, bérivoi és kövesdi). Erdélyi család, mely — mint Kőváry írja ⁵⁾ — a nemzeti fejedelmek korában veszi eredetét. E korban Fogaras földén egy Boér három fiának három falut hagyott: Szkorét, Berivojt és Kövesdet. A fiak közül mindenik saját falujáról vett előnevet, és így háromféle ⁶⁾ Boér családot alapítottak.

A szkoréi ág gyengébb házasságokat téve, — említett író szerint — hamar lehanyatlott.

A bérivoi ág azerencsésebb volt, és maig is a tehetősök sorában áll.

Czimerök mostan használt pecsétjük után: lóháton ülő férfi, ki jobbjában feje fölött kivont kardot tart.

¹⁾ Kállay Székely Nemz. 92. 145. l.

²⁾ Cserey M. Historiája 37. l.

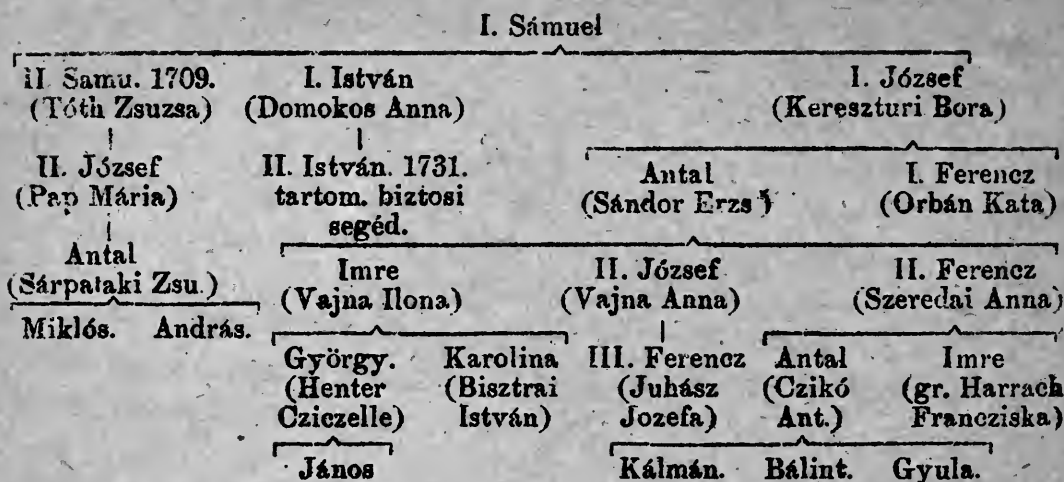
³⁾ A Nemes Székely Nemz. Constit. 272. lap.

⁴⁾ Adami: Scuta Gentil. I.

⁵⁾ Kőváry Erdély nev. Családai 51--52. lapon, ki után vannak nagyobb részint ez adatok.

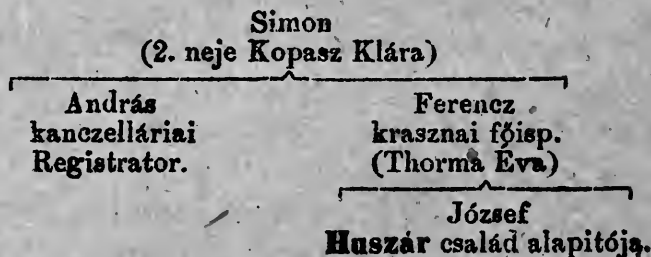
⁶⁾ Mikola id. munkája 58. l. csak két ágat Bérivoit (Birvojit) és Kövesdit emliti.

Ez ág családfája következő:

A táblázaton állók közül II. Ferencz kir. táblai ülnök volt. Fia Antal 1848-ban Fogaras vidék képviselője. — III. Ferencz 1854-ben katastral munkálatok felügyelője.

A kövesdi ág jeles embereket adott a hazának. Közülök Simon, mint hadi biztos Erdélyből Rabutin mellett, jelen volt 1697-ben a zentai ütközetben a török ellen, hol midőn a törököt megverték, s a hullákat fosztogatták, egy muskotélyos a császár arany pecsétjét az elesett török fővezér nyakából levoná. Boér Simon ezt meglátván, magához váltá, és Eugen herceghez vivé, tudtul adván, hogy a fővezér is elesett. E tett használa is Simonnak, mert utóbb fogarasi főispán lön ¹⁾. Meghalt 1729-ben, kora 68-dik évében. Simon ily családfát alkotott ²⁾.

Ferencz a somlyói várban magyar katonák századosa volt Rákóczy mozgalma kezdetén, és annak föl is adá a várat, maga pedig bement Erdélybe. Itt Rabutin törvényszéke elé állittatik, majd kikéredzik Oláhországba, holott ismét a kuruczokhoz áll ³⁾. Legutoljára

¹⁾ Cserey Mihály Historiája 261. lap.

²⁾ Mikola id. m. 58. l.

³⁾ Cserey Mih. id. h. 322. 347. l.

krasznai főispán volt. Fia József Huszár nevet vőn fel, és alapította a báró Huszár családot.

András ágából kövesdi Boér Ferencz Torda vármegye alszolgabirája 1794-ben. Gergely a Guberniumnál fő-posta és szállásmester 1794-ben.

Boér család. (Szombathfalvi). Ugy látszik a Fogaras vidéken (s nem az Udvarhelyszékben) fekvő Szombathfalváról vette előnevét. Szombathfalvi Boér István Fogaras vár alkapitánya volt Balling János mellett 1613-ban ¹⁾. Báthori Gábor alatt megbélyegeztetvén, javait veszté, de Bethlen Gábortól kegyelmet nyert ²⁾.

Tán e családból való, és talán épen fia volt a fölebbi Istvánnak Boér Zsigmond, Fogaras várában 1676-ban Porkoláb, kihez szintén ment panasz Béli kivégzése tárgyában, ha azt a várkapitánya Cserei kivégeztetni vonakodnék ³⁾.

Boér család. (Apátii). Egykor ily előnevű Boér család lakta Doboka vármegyét. Apátii Boér Péter azon vármegyének 1581-től 1588-ig főbirája volt ⁴⁾.

Boér család. (Récsei). E családból récsei Boér György a nagy-sinki kerületben királyi dézma-biztos 1794-ben. Péter ugyanakkor és ott Dézmás.

Boér család. Erdélyben Kövály szerint még mintegy husz Boér család van. Igy találunk még ott 1794-ben néhány Boért hivatalokban. Boér Antal 1794-ben Torda vármegye alszolgabirája. — Másik Antal Udvarhelyszékben irnok 1794-ben. — Dávid 1794-ben a bardóczi alszék ülnöke. — László 1794-ben Maros-Vásárhely városa aljegyzője. Mind olyanok, kikről nem tudjuk, a Boérok melyik családjához tartozzanak.

Egy Boér ág Magyarországra is kiszakadt Boér Imre által, ki Erdélyben N.-Enyeden négy, Magyarországon Szikszón (Abauj vm.) négy, Aszalón (Borsod várm.) tizenhat évig, N.-Váradon pedig 1793. óta, még 1808-ban is egyházi éneklő (Cantor) volt. Nejétől Klerher Máriától gyermekei: András Vaskón tanító, Pál; Imre a Blankenstein huszár ezredben szolgált 1798-tól; Antal az Auffenberg m. gyalog ezredben, és Erzsébet ⁵⁾.

¹⁾ Bőjthi Gásp. Engelnél Monum. Ungrica. 371.

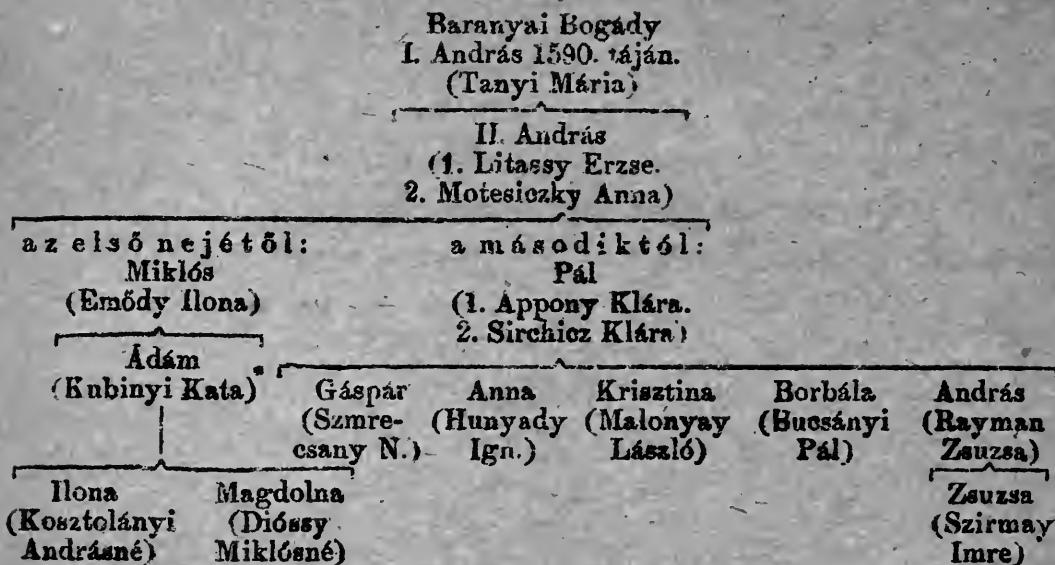
²⁾ U. ott. 399.

³⁾ Cserey Mihály Histor. 94.

⁴⁾ Hodor: Doboka várm. 35. 425. l.

⁵⁾ Vay L. Német Hivség 886. l.

Bogády család. (Baranyai). E család is kihalt; legalább az alább következő családfa ¹⁾ vég-izei már csak leányokat mutatnak neves családokkal hozva a Bogády nevet összeköttetésbe:

Az egyik András az 1635-ki országgyűlésen a határok és a győri és komáromi sánczok vizsgálására küldetik ki ²⁾.

Egy Bogádi Miklós az orsz. segedelemről való számadások vizsgálására küldetik ki. (1601-ki VII. törv. cz.)

Bogár család. (Thelekesi). A XV. század elején találunk e család nyomaira thelekesi Bogár Lőrincz személyében, ki mint királyi ember (homo regius) jelen volt a vasvári káptalan embe-rével azon beiktatásnál, mely 1405-ben Gely Ábrahám részére Gely Vas vármegyei helységre nézve történt ³⁾.

Bogárdy család. Ugoesa vármegyében még a mult század-ban a vármegyei első hivatalokban lelünk Bogárdykat. 1726-ban Bogárdy György jegyző, 1741-ben alispán és országgyűlési követ, alispán szintén 1743- és 1750-ben is ⁴⁾. Már előbb pedig 1723-ban Bogárdy László szolgabíró volt ⁵⁾. Hasonlóan Szathmár vármegyében, hol már 1669-ben Bogárdy Mihály szolgabíró volt ⁶⁾.

¹⁾ Deménty — Thezéry örökösök perében törvényesített nemzékrend szerint, ugy egy rész Wagner Mss. tom. LXX. stb.

²⁾ 1635-ki 55. és 65. törv. cz.

³⁾ Fejér: Cod. Diplom. tom. X. vol. VIII. 171.

⁴⁾ Szirmay: C. Ugoesa 55. 57. 61

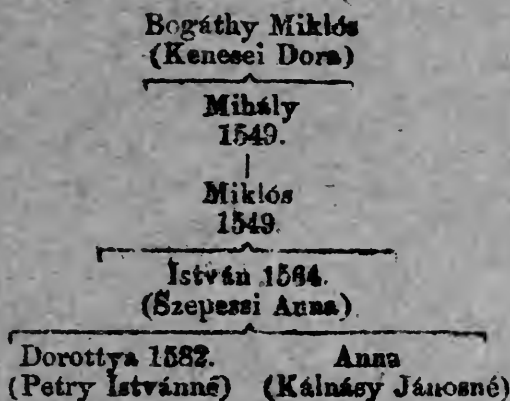
⁵⁾ U. ott. 60.

⁶⁾ Szirmay Szathmár várm. I. 132.

Bogáthy család. E nevű család sarjára legelől Szathmár vármegyében találunk, hol már a XV. század elején voltak Bogáthiak. Így Bogáthy Fülöp özvegye Anna 1404-ben királyi adományt kap Almás, Janka-teleke és Pereche helységre ¹⁾.

Jelenleg ilyen nevű nemes család Szabolcs vármegyében van Fényes Geographiája szerint. — Bővebb adatok hiányában az is eldönthetetlen, van-e, és mily összefüggésben ezzel a következő.

Bogáthy család. Ennek is csak egy ágát, azt is csak a XVI. század végeig terjedve adhatom. A családja ²⁾ ez:

Az évszámok — úgy látszik — oklevelekre vonatkoznak, melyekkel az izek összefüggése bizonyított.

Bogáthy család. (Bogáthi). Erdély is termelt Bogáthiakat, kiknek előnevük is Bogáthról volt, és kiket Mikola már az ő korában 1731-ben kihaltaknak ír. Ambár még később is lelünk Bogáthyra, ki magát — mint alább érinteni fogom. — Marus-Bogáth-ról írja, vagy ama kihalt család talán más Bogáth nevű helyről írta magát?!

Mindenesetre a Mikola által említettek közé számítandók a következők:

Bogáthi Boldizsár a székelyek alkapitánya; kit a székelyeknek táborba gyűjtésére küld Báthory Zsigmond 1595-ben ³⁾.

A két testvér Bogáthy Miklós és Menyhért mindketten Görgény várát birták, a mit bizonyos pénzösszegben irt be részükre Báthory Zsigmond ⁴⁾. Miklós tanács-úr temetteté el 1601-ben Székely Mózsessel együtt Kornis Farkast, ki az oláh vajda elleni harcban

¹⁾ Szirmay Szathmár várm. II. 369. 374. 377.

²⁾ Wagner Mss. tom LXX.

³⁾ Schwandiner Scriptorum R. H. I. 748.

⁴⁾ Bethlen Wolph. V. 273.

elesett. Miklós indíttatott Básta kimenetele után Báthori Zsigmondhoz, ez ismét Bástához küldi 1602-ben. Basta letartóztatá. Majd Báthori Zsigmondot kíséré ki Erdélyből, azután Székely Mózsos pártjára állott. 1603-ban Brassónál ő is Radul foglya lön, és három ezer forinton vált-hatá csak ki magát; és sebeiben meghalt Brassóban ¹⁾). Menyhért Caprioli Tamás elfogatása miatt Básta boszuját voná magára, és ennek fogságából 1603-ban hatezer aranyon váltá meg magát ²⁾). 1605-ben Gyulaffy László helyébe az erdélyi öszves hadsereg fővezére lön ³⁾).

Miklósnek fia János volt, kit 1601-ben Basta a székelyeknek küldött, hogy azokat magához édesítse. Ott lelvén Jánost Székely Mózsos serege, megölte ⁴⁾).

Valljon nem e családhoz tartozott-e azon Bogáthi Miklós is, ki a XVI. század végén, és a következőnek elején több magyar könyvet adott ki. Egyik művében: *Aspasia Asszony Dolga* stb. nyomt. Kolosvárt 1592. ily vers olvasható: *Nicoleos Figula de gente Bogáthius optat.* — 1604-ben nyomt. *Magyar Soltárai*, czimlapján pedig ez áll: Fordított *Fazakas fia Miklós*. Innen nevezték Bogáthi Fazekas Miklós-nak. De az előbbi vers azt is mondja, hogy Bogáthi nemzetségből eredett ⁵⁾).

Erdélyi nemes családból származott azon Bogáthi Miklós is, ki 1692-ben Pataviában járt ⁶⁾).

Még egy századdal közelebb: 1794-ben is találunk e névre, a midőn marusbogáthi Bogáthi János Vizakna városa királyi birája volt ⁷⁾).

Bogcha család. Szathmár vármegye nemesei közt említi Fényes Geographiájában. 1844-ben Bogcha Károly a peklini és liesérdi kamarai urodalomban számvevő.

Bogdány család. Bogdány Sámuel 1758-ban Mária Teréziától a Cziriak és Kovács családbeliekkal egy czimeres levélben nemesített meg ⁸⁾

¹⁾ U. ott. 2. 9. 65. 135. 138. 165. 321. 410. — Kazy Libr. I.

²⁾ Bethlen Wolph. V. 492. Kazy szerint (Libr. I.) 1604-ben voít fogságban.

³⁾ Bethlen id. h. VI. 293.

⁴⁾ U. ott. V. 51. 60. Mikó Erdély történelmi adatok 63.

⁵⁾ Horányi Mem. Hung. I. 313. — És Nova Mem. 503—506.

⁶⁾ Bod. Athenás 312.

⁷⁾ Schemat. Dicaster. ect. M. Princip. Transylv. 1794. 86.

⁸⁾ Collect. Herald. pag. 146.

Bogdány család bir 1652-ben Szathmár vármegyében Mikoján ¹⁾.

Bogdányi család. Bochdanyi-nak irván nevét, ismét külön családnak kell tartanunk. Ezt Zemplin vármegye armalista nemesei közé soroztatik ²⁾.

Bogma család. (Nebojszai). Ugy látszik Pozsony vármegyéből ered. Nebojszai Bogma É v a Luka József özvegye meghalt Váczon, 1842-ki april 13-án, kora 79-dik évében ³⁾. Bogma Mihály 1838-ban Temes vármegye al-szolgabirája, 1845-ben fő-szolgabirája. Ugyanott nebojszai Bogma István 1845-ben fő-adószedő.

Boghnár család. A Boghnár család I. Leopold királytól 1659-ki sept. 29-kén kapott czimeres nemes levelet ⁴⁾. Ilynevü nemes család van Sopron vármegyében, hol 1841-ben Boghnár Lajos megyei al-ügyész.

Bognár család. (Nagy-Szántói). Adományos nemes család Szathmár vármegyében a XVI. században. Nagy-szántói Bognár Pál és neje Rezegei Anna királyi adományban egy nemes ülést (sessiot) kap 1576-ban Csenger helységben, továbbá Csanálos, Fény, és Mező-Petriben ⁵⁾.

Bognár család. (Előbb Wagner). Wagner György 1792-ben czimeres nemes levelet szerzett, és akkor neve Bognár-ra változtatott. Czimere négy részre oszlik egy függőleges és egy vízszintes vonal által. Az első és negyedik osztály kék mezőben fehér pávat mutat kiterjesztett szárnyakkal, csőrében arany kalászszal. A második és harmadik osztály zöld mezejében arany ásó van. A paizon álló sisak koronáján a már leirt páva áll. Foszladék egy oldalról ezüst-kék, másik oldalról arany-zöld ⁶⁾.

Bogoh család. Borsod vármegye nemes családai közt említi Fényes Geographiájában.

Bogor család. A czimeres nemes levelet Bogor István szerzé 1718-ban. Czimere: kék mezőben egy vitéz vörös ruhában, kék övvel, süvegén tollakkal; jobbában kivont kardot villogtat, baljával annak hüvelyét fogja. A paizon álló sisak koronájából szintén ily vitéz emelkedik föl Foszladék jobboldalról ezüst-kék, balról arany-kék ⁷⁾.

¹⁾ Szirmay: Szathmár. II. 287.

²⁾ C. attól C. Zemplin uot. topogr. 110.

³⁾ Világ politikai hírlap 1842-ki 33. sz.

⁴⁾ Liber regius. Kézirat.

⁵⁾ Szirmay: Szathmár várm. II. 17. 29. 61. 131.

⁶⁾ Adami Souta Gentil I.

⁷⁾ Collect. Herald. Nro 712.

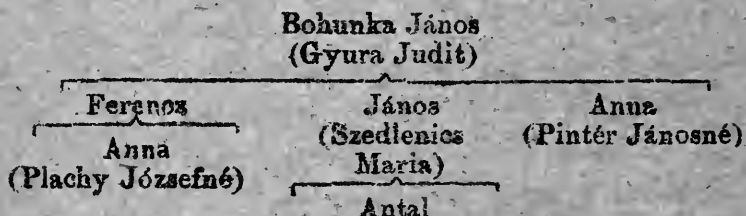
Bogyay család. Ilynevü nemes család Pest, Somogy és Zala vármegyében van. Somogy vármegyében Bogyay Elek 1840-ben alszolgabíró. Zala vármegyében Bogyay József alszolgabíró 1837—1844-ben. Bogyay Lajos ugyanott főszolgabíró lön 1844-ben.

Bohat család. E családból Bohat István 1772-ben Nógrád vármegyétől kap nemességéről bizonyítványt ¹⁾. Most azon megyében nem találjuk.

Bohl család. (Mondpachi) 1791-ben nemesítették meg. Czimere: kék mezőben zöld téren egy leveles eper; ezenkívül a paizs baloldali felső szögletéből a jobboldali alsó szögleteig rézsüt fehér szalag vonul át. A paizs fölött kék mezben kar könyököl, kezében epret tartva. Foszladék minden oldalról ezüst-kék ²⁾.

Bohovics család. Zemplin vármegye armalista nemesei közt említi Szirmay Antal azon várm. leírásában.

Bohunka család. (Draskóczi). Thurócz vármegyéből szakad egyik ág Nógrád vármegyébe, hol 1732-ben produkál ³⁾ Bohunka Ferencz, Thurócz vármegyének 1725-ben kelt nemességi bizonyítványa mellett. Nógrád vármegyében az 1755-ki nemesi lajstromban említetik Ferencz, idősb és ifjabb János. Ugy látszik ezek állanak a következő nemzékrenden ⁴⁾ is:

Bohus család. (Pethőfalvi). Zólyom vármegyei család; azon vármegyében van Pethőfalva is (Petyova), honnan a család előnevét írja. 1701-ben pethőfalvi Bohus Ferencz Zólyom vármegye lites jegyzője volt ⁵⁾. 1715-ben pedig országgyűlési követ, 1720-ban mint alispán említetik ⁶⁾. — E család Farkasfalván is birtokot szerzett a Géczyektől ⁷⁾.

¹⁾ Azon vármegyei Jegyzőkönyv 358. lap.

²⁾ Adami Scuta Gentil. I.

³⁾ Az illető Jegyz könyv szerint.

⁴⁾ Demény Theszéri örökösök-féle pörből.

⁵⁾ Aláírva az Urbány család armalisára a kihirdetési bizonyítványt.

⁶⁾ Lehoczky Stemm. I. 221. 222. l. hol azonban egy helyen *Botus*, más helyen *Bohos* áll, valószínűleg sajtóhibából.

⁷⁾ Garamszeghi Géczy nemesi bizonyítványa szerint

E család irta magát Bohusfalváról is. Igy bohusfalvi Bohus Dániel a XVII. században élt, neje sz.-miklósi Pongrácz Zsófia, kitől születtek Bohus Ádám, és Zsófia Bossányi Mihályné ¹⁾. E családhoz tartozik Bohus Imre is, szintén a mult században, kinek neje Novotha Julianna 1740. táján.

Ugy látszik e családból szakadt Bohus János, ki Nógrád vármegyében 1755-ben a megvizsgálandó nemesek sorába iratott ²⁾,

Végre ugy látszik e családnak czimere a következő. a paizs kék udvarában zöld téren emberfej van sisakkal, a sisak fölött korona, abból két szétterjesztett sas-szárny között pánczélos kar nyulik föl, arany kürtöt, vagy trombitát tartva. A paizs fölötti koronás sisakból vasas vitéz nyulik föl, jobb-jában galambot, baljában vértet, egy abból lógó csákánynyal tartva. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös ³⁾.

Bohus család. (Világosi) E családból élt a mult század közepén Bohus László, kinek nejétől Bene Juliannától születtek leányai: Francziska először Balásovics Jánosné, másodsor szentkátolnai Cseh Miklósné, és Katalin Beliozay Ádámné 1740-ben. Lászlónak — ugy látszik — öccsei Bohus Miklós és János. Ez utóbbi János szerzett adománylevelet Arad vármegyei Világos-ra, honnan a család előnevét írja. Em-lített János e század elején Arad vármegye főszolgabirája. Neje Béra Anna, Béra Mihálynak leánya volt ⁴⁾. Jelenleg él Bohus János Arad vármegyének 1840- és 1847-ben országgyűlési követe, 1848-ban Arad vármegye főispánja. Neje Szögyény Antonia, a pesti jótékony egylet elnöke, hazánk legjelesb hölgyeinek egyike.

Ugy látszik e család őse volt azon Bohus Imre, ki Mária Teréziától 1755-ben nemes levelet

¹⁾ Geneal. Authent. Mss. II. köt.

²⁾ Series ob neo advenatum Investigandorum.

³⁾ Insignium nob. Hungariae Familiarum decades XI.

⁴⁾ Vay: Német Hivseg. 306. 666. — És pörbeli nemzékrend.

kapott ily czimerrel: a paizs kék mezejében szárnyas arany sárkány van fölemelt koronás fővel, kiöltött nyelvvel, farkát gyűrűként felkondorítva. A paizs tetején koronás sisak, melyből pánczélos kar emelkedik föl, kezében kardot villogtatva. Foszladék mindkét oldalról arany-kék ¹⁾).

Bojányi család. Zala vármegye nemes családai között foglal helyet Fényes Geographiája szerint.

Bojcsy család. E családból Bojcsy László Nógrád vármegyében produkál 1726-ban, előmutatván Vas vármegyétől 1692-ben kiadott nemességi bizonyítványát, és egyéb hiteles tanuvallományokat ²⁾).

Bojta család. Zemplin vármegye armalista nemes családai-nak egyike ³⁾).

Bojthy család. Ugy látszik Bihar vármegyei eredetű, legalább 1552-ben Bihar vármegyei Bojt helységben Bojthy Gáspár egy portát bir ⁴⁾. E család Zemplin vármegyében is birt, ott is kihalt ⁵⁾.

Bojvithich család. (Bozithai és Tinnini). Mindkettő Zemplin vármegye kihalt családai közé soroztatik. Az utóbbi ott Erdőbényén Curiát birt ⁶⁾.

Bóka család. Lakhelye Somogy és Zala vármegye. E családból Bóka Anna galanthai Eszterházy Farkas királyi személynöknek volt neje, és 1675-ben özvegye, a midőn a „*Paduai szent Antal Solosmája*“ ⁷⁾ czimű könyv neki ajánlatott.

Czimere itt láthatólag a paizs udvarán zöld téren egy galamb, csőrében zöld gallyat tartva. A sisak

fölötti koronán kiterjesztett sas-szárny lebeg.

¹⁾ Collect. Herald. Nro. 277.

²⁾ Az illető várm. jegyzőkönyv aug. 1-jéről.

³⁾ Szirmay C. Zemplin not. topogr. 110. l.

⁴⁾ Bielek: Maiores Hung. 142. l.

⁵⁾ Szirmay: C. Zemplin not. topogr. 71.

⁶⁾ U. ott. 72. l.

⁷⁾ Nyom. e könyv N.-Szombatban 1675-ben. Benne van a közlött czimer is.

Boka család. Bihar és Zemplin vármegyében tartja lakását ¹⁾. Az utóbbi megyében Barancs helységben már 1730-ban közbirtokos. Birt ott 1797-ben is, valamint Gercsely és Hegyi helységben is ²⁾.

Boki család. I. Leopold királytól 1685-ben kap czimeres nemes levelet Boki Imre. Czimere: a paizs kék udvarán vörös ruhás vitéz áll, jobbjában kivont karddal. A paizs fölötti sisak koronájából ugyan olyan vitéz emelkedik ki, két kiterjesztett sas-szárny között. Foszladék jobb oldalról arany-kék, balról ezüst-vörös ³⁾.

Bokor család. Szathmár vármegyében találunk Bokor családra már a XVII. század elején. Bokor Mártonnak és Gergelynek 1609-ben Nagy-Majtényban egy nemes ülés (sessio) adatott Báthori István végrendelete szerint ⁴⁾. Egy másik Bokor Márton 1721-ben azon vármegye szolgabirája volt ⁵⁾. 1792-ben Endréd helységben közbirtokos volt Bokor Zsuzsanna, Bottka Menyhértné ⁶⁾.

Bokor család. Ezt alapíták Bokor Ferencz és András, kik 1796-ban Ferencz királytól nemesi rangra emeltettek. Ferencz Nagy-Váradon lakott. Czimerük négy részre osztatik egy függőleges és egy víz-szintes vonal által. Az első és negyedik kék udvarban fehér lovon, vörös nyereg-takaró fölött egy vitéz ül vörös nadrágban, zöld dolmányban fehér mell vassal, fején sisak van; kezében lándzsát tart. A második és harmadik arany udvarban zöld bokorból szarvas ugrik ki. A paizs koronás sisakjából a leirt vitéz (ló nélkül) emelkedik föl. Foszladék jobbról ezüst-kék, balról arany-vörös ⁷⁾.

Bokros család. Pozsony vármegye országgyűlési követe volt Bokros Pál 1715-ben ⁸⁾; 1725-ben pedig szolgabirája. Pecsétjén használt czimere: a paizs udvarán oroszlán tipor egy más vad állatot (tán grist?). — A paizs koronás sisakjából is oroszlán emelkedik ki, első jobb lábában kardot villogtatva ⁹⁾.

¹⁾ Mindenütt ékezet nélkül találván az o betűt e névben, külön családnak kelle vennem.

²⁾ Szirmay Cott. Zemplin. Not. top. 110. 236. 270. 373.

³⁾ Adami Scuta Gentil. I.

⁴⁾ Szirmay: Szathmár várm. II. 42. l.

⁵⁾ U. ott. I. köt. 134. l.

⁶⁾ U. ott. II. köt. 30. l.

⁷⁾ Adami: Scuta Gentil. I. És Vay id. m. 881. l.

⁸⁾ Lehoczky Stemm. I. 202.

⁹⁾ Eredeti oklevélről, hol mint szolgabíró tanuskodik.

Bokros Éva Dujardin özvegye volt, az 1715-ki országgyűlés rendelkezett, hogy elorozott ékszereit visszakaphassa ¹⁾).

Bokry család. Zemplin vármegye kihalt csalá dai közé soroztatik ²⁾. Bokri István 1562-ben Bebék György és több mással török fogságba esett ³⁾).

Boldai család. Bihar vármegyei nemes családnak iratik. Boldai Gergely egyike volt azoknak, ki 1613-ban Báthori Gábor megöletésére szövetkeztek ⁴⁾).

Erdélyben Kőváry szerint Váradi Boldvai család a kihaltak közé soroztatik ⁵⁾. Aligha a kettő nem egy, és ama fölebbi is csak hibás írásból lett Boldai-vá. Boldvay nemes család Gömör vármegyében is él ⁶⁾).

Boldy család. Gömör vármegye nemes csalá dai közt foglal helyet ⁷⁾).

Boldisár család. Borsod vármegye nemes csalá dai közé sorozza Fényes, Geographiájában.

Boldisár család. (Ürmösi). Erdélyi család. Használt előnévről itélve felső Fejér vármegyében ered. Ürmösi Boldisár Benedek 1794-ben a Fiscalis Directio-nál szolgált.

Boldogh család. Szabolcs vármegye nemes csalá dai sorában áll Fényes Geographiája szerint.

Boleman család. (Dezséri). Trencsén vármegyei Dezsér (Dezsericza) helységből ered. Egy ág Nógrád vármegyébe szakad B o l e m a n Jánosban, ki B. Berinkében gazdatiszt volt. Fia S á n d o r született 1799-ben, ügyvéd, meghalt magnélkül B. Gyarmaton 1838-ki october 11-kén.

Czimerök: kék mezőben egy uszó delfin hátán ülő koronás szirén, kezeivel hárfán játszik. A paizs koronás sisakján szintén azon szirén hárfáz. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös ⁸⁾).

Bolgár család. Hont vármegyei nemes család. Él belőle G á b o r Csalomján, 1842—1847-ig főszolgabíró, 1848-ban másod alispán azon vármegyében.

Bolgár család. Lásd Budai Bornemisz.

¹⁾ 1715-ki orsz. gy. 84. törv. cz.

²⁾ Szirmay C. Zemplin not. topogr. 72.

³⁾ Pethő Ger. Krónika. 119.

⁴⁾ Bőjthi Gásp. Engelnél Monum. Ungriae. 352. 334.

⁵⁾ Kőváry id. h. 370. l.

⁶⁾ Bartholomaeides Not. C. Gömör. 144. l.

⁷⁾ U. ott. 144.

⁸⁾ Temetési czimere szerint.

Bolla család. Sopron vármegyei nemes család. Czimere : a paizs udvarán fészken ülő, s fiait vérevel élelmező pellikán. A paizs fölötti sisak koronáján galamb ül, csőrében zöld gallyat tartva. — A családból Bolla Zsigmond Sopron vármegye szolgabirája volt 1731-ben ¹⁾.

Bolyák család. Alapítá e családot Bolyák György, ki 1626-ban kapott czimeres nemes levelet. Czimere ez : a paizs kék udvarában zöld téren fészekben pellikán ül, fiai részére saját mellét metszvéen föl. A paizson lévő sisak koronáján ugyanazon pellikán látható. Foszladék jobbról arany-vörös, balról ezüst-vörös ²⁾.

Bolló család. Zemplin vármegye armalista nemes családai közé számítatik Szirmay által.

Bolyky család. Ugy látszik Borsod megyei Bolyok helységből, — hol a család most is bir — ered. Élnek Gömör vármegyében is ³⁾. E család egyik őse Bolyky Tamás 1552-ben Eger vára védelmében, mint a Borsod vármegyei csapat vezére vőn részt, és ott lelte halálát ⁴⁾. Róla egy védfalat Bolyki bástyának neveztek el.

Bolyky Pál Gömör vármegyének 1768-ban másod, 1770—1776-ig első alispánja volt ⁵⁾.

Bolyos család. Zemplin vármegye czimeres nemes családai-
nak egyike Szirmay szerint.

Bolyay család. (Bolyai). Erdélyben felső Fejér vármegyében van Bollya helység, onnan írja magát a család, mely azon vármegyénél hivatalokat is viselt. Igy Bolyai Gáspár 1794-ben alszolgabíró volt. E családból volt Bolyay ⁶⁾ Farkas is, ki 1775-ben Bolyán született, atyja ott táblabíró volt. Farkas külföldön is járt. Maros-Vásárhelyt a Mathesis és Physica tanára volt 1802—1849-ig. Irt szindarabokat is, de főleg számtani munkái becsesek. Meghalt 1856-ki nov. 20-kán. Két fia maradt. Egyik a párviadalától ismeretes nyugalm. mérnök-kapitány, ki az emberiség egységes nyelve megalkotási tervével volt foglalatos. A másik ősi jószágán gazda ⁷⁾.

¹⁾ 1731-ben kelt eredeti oklevél után, melyet mint sz. bíró irt alá, s hol pecsét-czimere is látható volt.

²⁾ Adami Scuta Gentil. I.

³⁾ Bartholomaeides id. h. 144. — Fényes Geographiájában Borsod vármegye leírásában.

⁴⁾ Istváni 1685-ki kiad. 224. l. — Forgács: Comment. 76.

⁵⁾ Bartholomaeides id. h. 761.

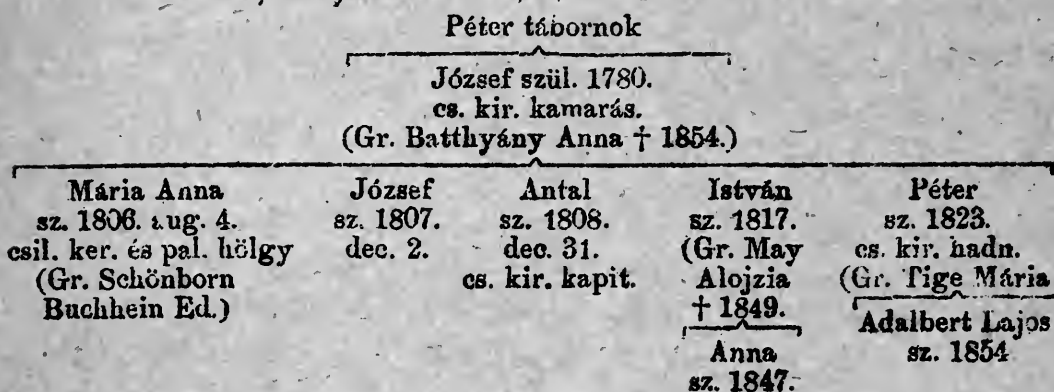
⁶⁾ Danielik Magyar Irók. Eletrajz gyűjt. I. 61. — Ugy Kőváry az alább idézendő Pesti napló cikkekben Bolyai-nak írják, de az 1794-ki hivatalos Schematismusban Bollyay áll.

⁷⁾ Pesti Napló polit. hirlap 1856. dec. 19-ki szám.

Bolza család. A gróf Bolza családnak két ágazata van: az idősb és ifjabb. Czimereik is különbözők.

Hozzánk csak az ifjabb ág tartozik, mint a melyből az 1792-ki országgyűlésen Bolza Péter tábornok, akkor még báró, honfiusított¹⁾. Családja 1712-ben emeltetett az ausztriai birodalom lovagi rangjára. A báróságot ő szerzé 1790-ben, szintén ő emeltetett az ausztriai örök tartományokban grófi rangra 1808-ki sept. 2-kán.

A családfa, melyet alkotott, ez:

Ez ág czimere három víz-szintes vonal által három udvarra oszlik. A legfelső ezüst osztályban koronás kétfejű fekete sas. A középső arany osztályban fekete pénz-erszény vörös zsinóron függ. Az alsó kék osztályban három rézsutos csik vonul át. A paizs tetején grófi korona, és azon öt nyitott koronás sisak. A paizst telamonok gyanánt két páncélos férfit veszi körül, kezeikben egy egy zászlót tartva²⁾.

Ugyan e családból volt gróf Bolza Antonia, gróf Batthyán István neje. Meghalt 1836-ki febr. 23-kán, kora 47-dik évében, Pesten. Eltemettetett Békes vármegyei szarvason³⁾.

Bona család. Zemplin vármegyében czimeres nemes család⁴⁾.

Boncz család. A családnak czimeres nemes levelet szerez Boncz András 1686-ban I. Leopold királytól. Czimere kék mezőben repülő fekete sas (egyfejű). A paizs fölötti koronás sisakon vörös ruhás kar nyugszik, markában kivont karddal. Foszladék arany-kék és ezüst-vörös⁵⁾.

Egy tudós írónk írja, hogy Doboka vármegyében is volt ilyenű család⁶⁾.

¹⁾ 1792-ki 22. törv. cz.

²⁾ Histor. Herald. Hdbuch. 75. l.

³⁾ 1836-ki Régelő 16-dik szám.

⁴⁾ Szirmay C, Zemplin. not. topogr. 110.

⁵⁾ Collect. Herald. Mss. Nro 798.

⁶⁾ Hodor K. Doboka várm. Esmertetése 35. 53. l.

Bonetti család. (Landri). Landri Bonetti János Péter 1680-ban I. Leopold királytól kapott ezimeres nemes levelet ¹⁾.

Bonyhády család. A Perczel család néhány tagja: Perczel Imre baranyai volt alispán, István csongrádi cs. kir. korm. biztos, és Gyula Békes vármegyei cs. kir. főnök 1850-ben, nevüket felsőbb engedély mellett Bonyhády-ra változtatták. Így támadt ez újabb nevű család. **L. Perczel.**

Bonis család. (Tolcsvai). Abauj, Bihar, Borsod, Gömör, Heves, Szabolcs, Szathmár, Ugocsa és Zemplin vármegyében a birtokos nemeselek sorában leljük Fényes Geographiája szerint.

Eredetét — úgy látszik — Zemplin vármegyéből veszi, a hol fekszik Tolcsva, az előnevet adó helység. Zemplin vármegyében tartá lakását azon Bonis Ferencz, ki a Vesselényi-féle tervekbe elegyedve, bélyegen veszté javait. Elfogatván, Regéczre vitetik, onnan Pozsonyba, hol 1671-ben hóhér-pallós alatt veszté életét ²⁾.

Zemplin vármegyében 1797-ben bir a család Nagy- és Kis-Ruzsán ³⁾.

Ugocsa vármegyében 1805-ben Bonis Mihály bir Sásváron, László és Pál Dabólczon ⁴⁾.

Szabolcs vármegyében Bonis Barnabás 1838 – 1841-ig szolgabíró. Samuel ugyanazon vármegyének az 1839. 1843. és 1847-ki országgyűlésen követe (ellenzéki). 1848-ban a magyar igazságügyi miniszteriumnál egy osztály igazgatója. Majd kormánybiztos. Fogva volt. Neje nagyréthy Darvas Erzsé.

1720-ban Bonis Mihály ily czimert kapott: a paizs kék udvarán zöld dombon egy szőlőtőke emelkedik fel levelesen, és szőlőgerezdekkel terhelve, a mit a paizs baloldali szögletéből a jobb oldali szögletig rézsútosan vörös és fehérrel vonalazott lemez (lamina, az armalisban) vág kétfelé, a lemezen vas horgony látható. A paizs fő-

¹⁾ Nyitra vármegye levéltárában van az eredeti armalis.

²⁾ Pethő G. krónik. 31. l Szirmay C. Zemplin not. hist. 216. 222.

³⁾ Szirmay C. Zemplin not. topogr. 271.

⁴⁾ Szirmay C. Ugocsa 119. 158.

lötti koronás sisakból martalékra vágyó oroszlán emelkedik föl. A foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös ¹⁾.

Valljon e czimer a tolesvai Bonis családot illeti-e, vagy egy külön ilyenü családöt, adatok hiányában el nem dönthető. Az előbbi esetben a Bonis család e czimere csak ujjitott vagy megerősített volna.

Borbás család. Gömör vármegyei család, ott laktak nagyobb részint a nemesség-szerzés korában.

Borbás M á r t o n , és fiai Máté, Lukács, András, Bálint, Péter, továbbá Mártonnak testvérei Gergely, és ennek fiaival: Miklóssal, Mátéval, Jakabbal, Benedekkel, — Imre Mártonnak szintén testvére Máté és András fiaival, és a harmadik testvér Benedek ismét Mihály, Miklós és Gergely nevü gyermekeivel; továbbá a negyedik testvér János, fiával Istvánnal, végre az ötödik testvér Balás, mindnyájan Borbás-ok III. Ferdinand királytól 1651-ki jul. 20-kán kelt czimeres nemes levél által nemesítették meg, és Gömör vármegyének 1651-ki sz. háromság 13-dik vasárnapja utáni szerdán Pelsőczön tartott közgyűlésében az armalis kihirdettetett ²⁾.

E század elején a családból Gömör vármegyében élt Borbás Antal táblabíró, ki egy ideig Nógrádban is lakott, és ki 1819-ki évben kelt egybe Gelle Johannával, kitől azonban utódai nem maradtak.

Gömör vármegyéből átszakadt a család máshová is, így már az 1726-ki nemesi vizsgálatkor Nógrád vármegyében produkál Borbás János a főlebbi armalisra vonatkozva. 1755-ben pedig a nemesi összeírás szerint Füleken tartá lakását. Ennek utódai s talán fiai lehettek Borbás István és Péter, ki 1760-ki január 17-kén vett ki Nógrád vármegyétől nemesi bizonyítványt. Ugyan azt kaptak azon vármegyétől 1807-ben Borbás Imre és Márton. Ismét 1819-ben ³⁾ szintén Nógrád vármegyétől kapnak elismervényt Borbás János és Pál.

Egy másik ág később szakadt át Borbás Mihály által, ki Szécsényben lakott. Atyja József még Gömör vármegyében lakott. Nevezett Mihály Gömör vármegyétől 1832-ki junius 7-kén vett ki nemességi levelet, és gyermekei: Mihály, József, Ferencz, Antal és István e mellett Nógrád vármegyében 1833-ki aug. 27-kén hirdetteték ki nemesi származásukat ⁴⁾. Ez utóbbi ág, mely azóta fiaikban is él, családfán így áll:

¹⁾ Collect. Herald. Mus. Nro 432.

²⁾ C. Gömör Prothocol. anni 1651.

³⁾ Azon várm. jegyzőkönyv 1198. sz. a.

⁴⁾ Az érdeklött várm. jegyzőkönyv. 1308. sz. a.

Ez időtájban Szentesen is (Csongrád vármegyében) lakott **Borbás Ferencz**, ki e családból igénylé leszármazását, állítólag atyja **Pál**, nagyatyja is **Pál**, szépatyja pedig **István** 1732-ben **Fénsszarui** lakos lett volna.

Borbáth család. Székely család a **Bardócz** fiókszékben, hol hivatalt viseltek tagjai, mint **Borbáth János** és **Mihály** 1794-ben széki táblabírák.

Borbély család. (Simai). E család **Bekes** vármegyei **Simai** szigetből származott ¹⁾. Két testvér történeti névre tett érdemet. **Borbély András** **Eger** várában jeles hadnagy volt ²⁾. **György** a másik testvér **Békes-Gyulán Magócsi** kapitány mellett vitézkedett. Később 1595-ben **Báthori Zsigmond** szolgálatába áll, ki által 1595-ki május 25-kén **Karánsebesi** bánná neveztetik ki. A töröktől **Bokcsát**, **Varsóczot**, **Facsétot**, **Lippát**, **Jenőt** visszafoglalja. A **temesvári** basát megveré. **Báthori Zsigmond** ingadozó léptei mellett — úgy látszik — ő volt, mint eszes hadvezér és szónok 1601-ben **Erdélynek** egyik legnagyobb támasza. **Básta** dulakodásai alatt **Székely Mózsessel** nehányszor ellen áll **Básta-nak**. 1602-ben azokhoz áll, kiket a hazaszeretet elvont **Báthori Zsigmond** politikájától. 1603-ban **gyulafejevári** kapitány, ugyanez évben gyűlést hirdet **Szászvárosba**, hol az összes erdélyi sereg fővezérévé tétetik. Azonban ugyanez évben **Básta** kiszorítja őt **Karánsebesre**, seregét pedig a **Vaskapunál** szétveri. A hatvan éves beteges bajnok már ekkor szónoki tehetséget kivéve, nagyon tehetetlen állapotban volt, és nemsokára ezután hogy ismét **Erdélybe** visszament. (nyolczadnapra) dec. 15-kén **Kolosvárott** meghalt. Elterrettetett **Ajtoni** birtokán, melyeket hadi érdemeiért **Báthori István** lengyel királytól kapott adományba. Ezenkívül a **Maros** mentén is **Gyógy** mellett szép jószágai voltak **Báthori Zsigmond** adományából ³⁾. Négy fiu-gyermeke közül az első ifjusága virágában halt el. A többi három is idő előtt harc- és háborúban veszett el. Leánya szintén négy volt. Ezek egyike

¹⁾ Bethlen Wolph. VI. 526.

²⁾ U. ott.

³⁾ Bethlen Wolph. III. 572—620. V. 28. 29. 32. 48. 49. 57. 113. 140. 183. 244. 262. 327. 376. 426. 443. 445. 501. 505. 515. 526. 527. VI. 68. I. Pethő Gerg. krónikája 138. 151.

Békés Istvánhoz ment férjhez, török fogoly is volt, azonban megszökött, és férjéhez visszajött. A másik Vajda Miklósné Karánsebesen pestisben halt meg. A harmadik és negyedik Anna és Krisztina, kik után unokái csak halála után születtek ¹⁾. Így családja kihalt.

Ez időben még találunk ugyan Borbély Kristófot Erdélyben 1604-ben Radnóthon lakót, de ki török vagy arnót eredetűnek iratik, s így e családdal összeköttetése nem lehet ²⁾.

Borbély család. (Berekszazi). Berekszázi Borbély János királyi beegyezést (Consensuales) kap II. Ferdinánd királytól nemessége és czimeréről saját és mindkét nemű utódai részére ³⁾. A család valószínűleg elenyészett.

Borbély család. (Lévai). Lévai Borbély György és testvére István 1654-ki nov. 18-kán Bécsben kelt czimeres nemes levél által nemesítettek meg III. Ferdinand király által, és azt 1655-ki jul. 26-kán Nógrád vármegye Losonc mezővárosában tartott közgyűlésen hirdetteték ki ⁴⁾. György a szerző élt még 1684-ben is, és a nemesi fölkelésben részt vett. A másik testvérnek 1663-ban már azon megyei nemesi összeírásban nyoma sincs. Ugy látszik Györgynek fia azon Dániel, ki az 1726-ki investigatiokor a fölebbi armalissal kimutatja kétségtelen nemességét ⁵⁾.

Borbély család, (máskép **Timler**). A nemes levél Timler, máskép Borbély Andrásra, általa neje Technovszky Juditra, és János, Dávid, és Zsuzsanna gyermekeire, továbbá Timler Mihály testvérére, végre Technovszky Gábor sógorára, és ennek nejére Batalicz Zsuzsannára, valamint említett Mihálynak Judit nevű leányára szól, kiket I. Leopold király Pozsonyban 1659-ki aug. 28-kán kelt armalis levélben nemesített meg, és az Nógrád vármegyének 1660-ki jan. 5-kén Losonc városában tartott közgyűlésében hirdettetett ki ⁶⁾. A főszerző 1663-ban még Nógrád vármegyében Füleken lakott, hol a többi ott lakos nemessel ő is károsodott a várórség rakonzátlankodása által ⁷⁾. Gyermekei — úgy látszik — onnant elszármaztak. Testvére Mihály valószínűleg azon Borbély Mihály, ki a nevezett vármegyé-

¹⁾ Bethlen Wolph. id. lapokon.

²⁾ Gr. Mikó Erdélyi történelmi adatok I. köt. 93. l.

³⁾ Bazin sz. kir. város levéltárában az eredeti Consensualis Armalis.

⁴⁾ Az illető várm. jegyzőkönyv 140. lapján.

⁵⁾ Az 1726-ki jegyzőkönyvében szintén azon vármegyének.

⁶⁾ Az Armalis kihirdetéséről szóló eredeti bizonyítvány szerint.

⁷⁾ Eredeti oklevél szerint.

ben még az 1705—1710-ki lajstromokban található. E családbóli le-
származásukat igénylék Borbély Mihály Fejér vármegyei Baracskai és
Borbély ifj. Mihály Temes vármegyei omori lakos 1839-ben ily leszár-
maztatással:

Ns. Borbély Mihály
sz.-miklósi lakos.
Mehalt 1790. april 15.
Taápon Győr vármegyében.

Mihály
szül Csatkán Veszprém várm.
honnán elköltözött.

János
Fejér várm. lakott.

Mihály
Omorban Temes vármegyében
1839.

Borbély család. (Máskép Kun). E családból 1663-ban Bor-
bély, máskép Kun György. Füleken lakott.

Borbély család. (Roffi). Heves vármegyei Roff helységről
írja előnevét, és ott jelenleg is birtokos.

Borbély család. Birtokos nemes család Zemplin vármegyé-
ben 1797-ben Ökrös, Szerdahely, Nagy- és Kis-Roszvagy és Lácza
helységben ¹⁾. 1647-ben élt belőle Borbély Mihály, ki a reformatus
vallás elleni szitkolódzásaért számkivettetett ²⁾.

Borbély család. (Illosvai). Lakhelye Kraszna vármegye, hol
Borbély Sámuel 1794-ben a vármegye levéltárnoka volt. — Borbély
Bertalan az 1832-ki országgyűlésen jelen nem levők követe volt.

Borbély család, (máskép **Krasznaí**). Borbély, más-
kép Krasznaí Ádám czimeres nemes levelet kapott III. Károly ki-
rálytól 1720-ki aug. 24-kén. Czimere kék mezőben zöld tér fölött buza-
keve. A paizson levő sisakon vörös ruhás kar könyököl, kivont kardot
tartva. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról arany-kék ³⁾.

Borbola család. Bihar vármegye nemesei sorában áll Fé-
nyes Geographiája szerint. Gyöngyi Borbola Miklós nagyváradi
görög szertart. kanonok 1844-ben.

¹⁾ Szirmay C. Zemplin not. top. 110. 291. 294. 329. 331.

²⁾ U. az. C. Zempl. not. hist. 181.

³⁾ Collect. Herald Nro 442.

Borcsányi család, (máskép **Jáczy**). Nyitra vármegyének egyik régiebb családja ¹⁾, mely a XVI. századra viradva (1515-ben) Borcsányi Kristóf, Ádám és Ferencz testvéreket mint az említett vármegyei Borcsány és Jász helységekben részbirtokosokat mutatja föl. Kristóf alapította az idős ágat. Ádám magnélkül halt el. Ferencz az ifjabb ág törzse lőn, mely Báb nevű helységtől Báb i nevet is visel.

A család czimere kék mezőben hármas zöld halmon kiterjesztett szárnyakkal fehér galamb, melyhez egy másik hasonló repül alá, egymást csőreikkel érintve. A paizson álló koronás sisak fölött két bival-szarv között a leirt helyzetben a paizsbeli galambok láthatók. A paizst a szokásos sisaktakaró (foszladék) veszi körül.

Az említett testvérektől a leszármazás a jelenlegi nemzedékig következő:

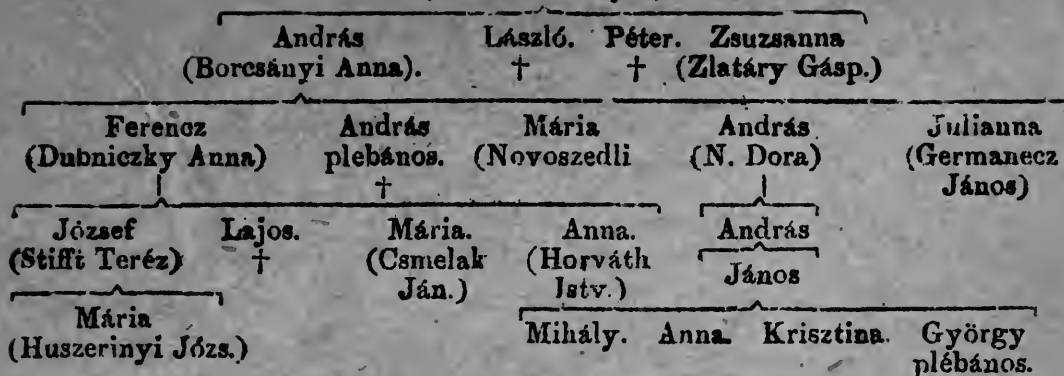
I. tábla.

Borcsányi, máskép Jáczy N.

Kristóf 1515—1571		Ádám élt 1515. † magnélk.		Ferencz 1515—1521. Ettől a Báb i ág. Lásd a III. táblán.		
Kristóf †	István †	Ferencz †	László (Sooky Mária)	Samuel élt 1601—1619. (Tapolcsány Zsu.) Folyt. a II. táblán.	Tóbiás 1619—1651. Mária (Kolecsányi Ján.)	
1-től Sámuel 1703.		1-től Imre. (Emödy Judit)		2-től László (Folyt. a köv. táblán.)	János (Hala- sy A.)	Éva (Lipták Józa.)
Daniel. 1716.	Illés. 1720.	Samu. Erzse	Eva. Kata.	Mária. Kata. (Vajay)		
Janos. Dániel. †		Kata (Apáthy Andr.)		Zsuzsa (Ujhelyi)		

¹⁾ E családrólí adatok Ipolyi Arnold ur gyűjteményéből. A t. tudós férfinak ezen -- és egyéb -- meg ezután fölhasználendő -- szives közleményeiért ezennel köszönetemet jelentem.

2-től László
(mint a tulsó lapon)

A táblázat élén álló testvérek legidősbike Kristóf (1564—1576. időközben) Miksa király beleegyezése mellett Nemes-Jácson curiát cserél Póka Andrással, és abba a nyitrai káptalan által beiktattatik, ugy szintén nagy- és kis-borcsányi részbirtokába, melyre — ugy látszik — új adományt szerzett a család. A nevezett helységekől Borcsányi és máskép Jáczy-nak is neveztetett az oklevelekben, melyek szerint még 1571-ben is az élők sorában volt.

Testvére Ádám — mint emlitém — magnélkül halt meg.

A legifjabb testvér szintén napjainkig lenyuló ágat alapított, melyet a III. táblán fogunk látni.

Kristóf több gyermeke közül csak kettő tartá fen ágát, és az 1619-ki évet — ugy látszik — csak három érte meg, ugy mint László, Samu és Tóbiás, kik ekkor az összes ősi javakban, ugy magnélkül kihalt testvéreik utáni hagyatékban osztoztak meg. A legutóbb említett Tóbiás 1651-ben nádori új adományt ¹⁾ szerez a családnak Nemes-vagy Közép-Jácson fekvő ősi birtokrészére; azonban leányában magvaszakadt.

Sámuel, ki 1629-ben Haller György cs. kir. tanácsostól, és nejétől Nyáry Borától Szucsányban (Thuróc vármegyében) beiratképen (inscriptionaliter) részjóságot kap, — szintén ágat alapít, melyet a II. táblán folytatunk.

E táblázaton a hatodik izen Andrásnak a Borcsányi Anna férjének két András nevű fiát látjuk; az egyik plébános, a másik ágat nyujt le mostanig. Hogy két egy testvér egy névre kereszteltetett, ugy hiszem történtnek ²⁾, hogy a plébános Andrásnak halála után születhetett a másik András.

¹⁾ Gr. Pálffy Pál nádortól kelt az oklevél Bajmócz várában 1651. sept. 15.

²⁾ Ambar a régiebb korban, mint a Hunyadiaknál sat. látunk arra példát, hogy két testvér egy keresztnevet viselt.

Sámuel aga így következik :

II. tábla.

Sámuel
élt 1601—1619.
(Tapolcsányi Zsuzs.)

Márton

Lajos (Szilágyi Kata.) Andras † Anna
(Szendrey János)

Márton
(Kakass Eva)

László (Matkovics Kata)	József (Paluska Julianna)	István	Imre András N. leány.	Kata (Jobsovic György)
János kapitány a Wurmser ezredben. (1. Liszna Kata. 2. Fehér Zsuzsa) † 1796.	György (Rajcsányi Kata) Kata (Divéky Mihály)	Pál † 1791.	Lőrincz István *) (Kollár Kata)	János. †
	Pál katona.	Kata (Hlavati Józs.)	Anna (Vaczlavics Fer.)	György. †

János a Wurmser ezredbeli cs. kir. kapitány, e század elején átadta a család levéltárát a nyitrai káptalannak, hol az jelenleg is őriztik. A családnál csak lajstroma van.

Ez ág fi-ágon úgy látszik csak Pál a katonában áll fen.

Következik a másik törzs-ág Ferencztől, mely Babi ág-nak is neveztetik :

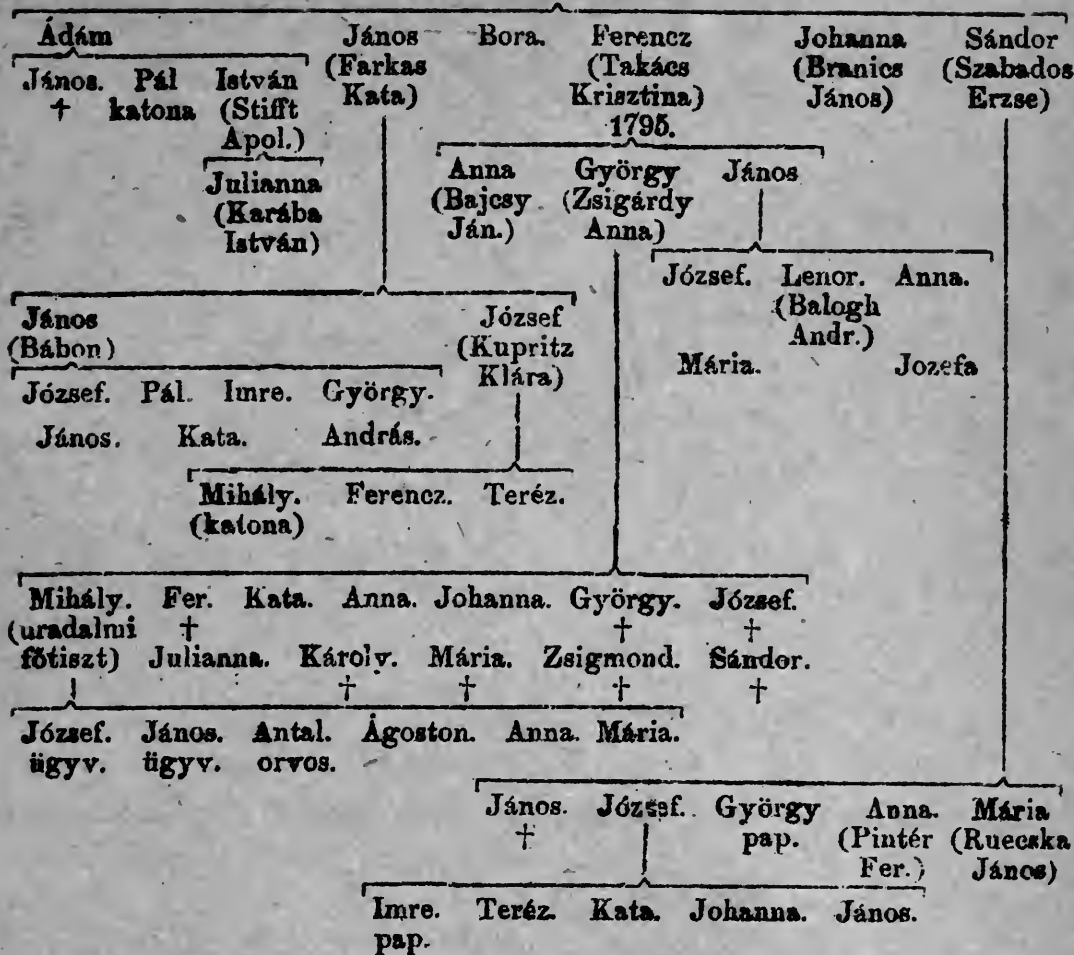
III. tábla.

Ferencz (lásd I. táblán)
élt 1515—1581.

János 1582.	Miklós †	György †	Gábor †	János 1581. gyermek.	Ádám Lásd a IV. táblán.			
István (Kosztolányi Krisztina)	Mihály †	János pléb. (Dubniczky Kata)	Ferencz †	Márton †	András †	Ádám (Mikulics Ilona)	Anna (Borcsányi Andr.)	Kata
Zsuzsa (Török Kristóf)	Jusztina (Somogyi György)	István (Kosztolányi Anna) Julianna	György †					Lásd folyt. a köv. lapon.

*) Tan testvérei József és János.

Ádám
(Mikulics Ilona)
mint a tulsó lapon.

A családfa élén álló Ferencztől sűrűn sarjadzik le ez ág, és míg tőle hat gyermeket látunk, fia János már nyolezat mutat föl, és ennek fia Ádám ismét hat gyermeke által három ágon nyújtja le utódait.

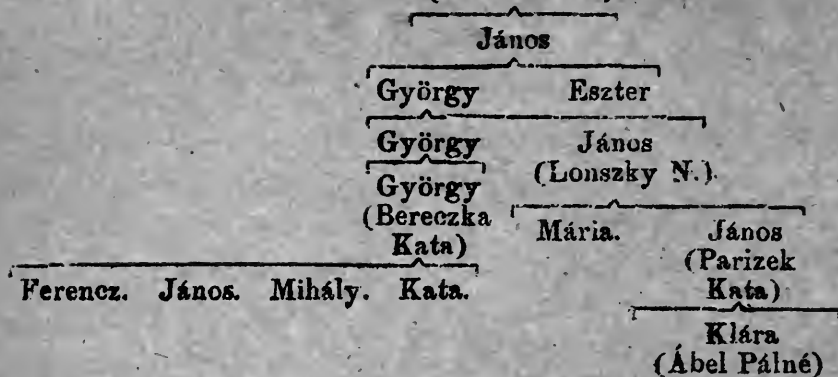
Györgynek Zsigárdy Anna férjének, mint látjuk, annyi gyermeke volt, hogy tér hiány miatt itt a családfán két sorba kellett őket helyezni. A fiugyermekek kihaltak nagyobbára; maradt csupán egy, ki ez ágon a család kitűnő férfia és feje Mihály, uradalmi főtiszt Pozsonyban. Két fia hites s uradalmi ügyvéd; Antal orvos.

Ádámnak (a törzs Ferencz fiának) ágazatát a sűrű elsarjadzás miatt szintén egy külön táblázatra kellett hagynunk.

Ime ettől így jó le a leszármazás:

IV tábla.

Ádám, ki a III. tablán.
(a Ferencz fia) 1700.

Ádám e családfeje 1700-ban a pozsonyi káptalan előtt ellentmond Forgách Simonnak Nemes-Jácson lévő Nagy Tamás curiája iránt.

A család oklevelei után még néhány adatot jegyezhetünk föl. Így 1633-ban a család egy részbirtokát elzálogítja, mire nézve 1739-ben Borcsányi András Kamocsay Dániel nejétől Máriától felfizetést (auctiót) fogad el. — 1646-ban Thurócz vármegyei Tót-prónai részüket eladják Záborszky Menyhértnek. — Ugyanazon évben János N.-Borcsányban lévő minden jogát bevallja Zay Lászlónak. 1656-ban István borcsányi részét elzálogítja husz évre két ezer forintban Kolecányi Sebestyénnek. 1664-ben Nagy- és Kis-Borcsányban Hollós András és Kolecányi Sebestyén beiktatásának ellentmond a család. 1682-ki ápril 16-kán Kosztolányi Jusztina mint kinek anyja Borcsányi családból volt, elismeri, hogy a nagy- és kis-borcsányi birtok leány-ágot nem illet. Ugyancsak az oklevelek oda mutatnak, hogy a család a Nyitra vármegyei nemes- vagy közép-jáczi, nagy- és kis-borcsányi ősi birtok mellett később Fornószeghen, Vásárdon, Gellénfalván és Thurócz vármegyében Tót-Prónán és Szucsányban is rezjavakat birt.

Borcsiczky család. (Borcsiczi és Driétomai). Trencsin vármegye régiebb családainak egyike, mely Borcsics nevű helységtől veszi nevét, és arról írja előnevét is. Ugyanazon vármegyében van Driétoma, a másik előnevet adó helység is.

A család tagjai hivatalt viseltek a vármegyénél, és országos kormányzésekénél is. László a kir. udv. magyar kancelláriánál hivataloskodott 1787-ben, ugyanakkor József a tanulmányi alapítványnál ügyvéd volt. Adalbert született 1750-ben, pappá lett a nyitrai megyében 1773-ban, ugyanott kanonokká neveztetett 1800-ban,

es olvasó kanonokságig emelkedett, végre 1823-ban váczai káptalani nagy-préposttá lön. Meghalt 1834-ki dec. 10-kén, kora 84-dik évében. István 1824-ben már Trencsin vármegye alispánja, és az 1832²/₆-ki országgyűlésen mint első alispán, egyszersmind azon vármegye követe¹⁾.

Bordás család. A nemességet Bordás Gergely szerzé Mária Terézia királynétól 1763-ki szeptemberben. Czimere kék mezőben zöld tér fölött álló oroszlán, kiöltött piros nyelvvel, hátra föl-kondorított farkkal, első jobb lábában három piros rózsát tartva, a bal lábát pedig ragadmány után nyujtva, a paizs jobb oldala felé néz. A paizson nyitott koronás sisak áll, és abból az előbbihez hasonló oroszlán emelkedik ki. Foszladék jobb oldalról arany-kék, balról ezüst-vörös²⁾.

Bordás-ok laknak Szabolcs vármegyében.

Borhy család. Lakhelye Heves vármegye. Borhy Imre ott vármegyei rendszerinti esküdt 1837-ben. Leginkább azonban lakhelyükön Gyöngyösön a városnál viselnek hivatalt, mint György tanácsnok, József pénztárnok, stb.

Bory család. (Bori és Borfői). Eredete a XIII. századba föl-vihető oklevelekkel. A család tudható törzse Márton; élt IV. Béla korában, és ennek tett szolgálatokat. Mártonnak fia Miklós IV. László király alatt Győr vára megvételeben, melyet Ottokár cseh király elfoglalva tartott, vitézségét sebekkel pecsételte meg. Jelesül viselte magát ugyancsak Ottokár ellen Loos vára ostromában is, úgy a pártot üto Mois és Ugron elleni csatákban; ezeket tekintetbe vévén — mint az oklevél szól — IV. László király őt a Hont várához tartozott, és attól elszakított Bori nevü földdel ajándékozta meg Hont vármegyében 1275-ben³⁾.

Adatok hiányában a leszármazási kimutatásból csak egyes ágaknak néhány nemzedéken lejövő sarjadékait mutathatom fel.

¹⁾ Az 1836-ki XXXVII. törv. czik Borcsiczky József Trencsin megyei alispánt és követet a Nemzeti Muzéum gyűjteményeit vizsgáló bizottmány tagjául nevezi. De József tán hibásan áll István helyett.

²⁾ Collect. Herald. Nro 30.

³⁾ Fejér: Cod. Dipl. tom. V. vol. II. pag. 267. közli az oklevelet a család levéltárából, hol tudtomra több régiség is őriztetik, elzárva a család történetének nagy hiányára, s melyek alapján igen kívánatos lett volna egy teljes genealogiát közölhetnem. — Mocásary Nógrád Eszmért. IV. 25. lapján azt írja: hogy 1250-ben Bory megnemesítő kir. adománylevelet kap. Ez valószínűleg tevedés az evszámban 1275-dik év helyett.

A XV. század végétől kezdve mindjárt egy töredék-ágazat imez ¹⁾:

Bori Bory Imre
(Korompai Nehémi Kata
özvegy 1499.)

György
(Nyitra vármegyében)

György Imre kihált.	Gáspár magvaszak.	Zsófia †	Anna (kis-jáci és rédeki Hruska Andrásné)
---------------------------	----------------------	-------------	--

A XVI. század végén Bory Mihály tűnik fel, ki 1590-ben osztzik Dalmady Gáspár- és Domaniky Jánossal. 1594-ben részt vett mint a baka-bányai várórség vezérlője ²⁾ Pálffy Miklós és Teuffenbach vezérlete alatt Nógrád vára megvételeben, hol Alibég őt és Pogrányit névszerint hívta föl a földadási föltételek elfogadására. Ugyanazon évben a palánki törökkel Ibrahimmal kapott össze bizonyos foglyok kiváltása végett, minek kihívás lón a vége. Pálffy a párbajt oly föltétellel engedé meg, hogy Ibrahim száznál több embert a párbaj helyére magával ne vigyen, minek ellenkezője történvén, a kitűzött határnapon párbaj helyett az összejövetel csak szóversenyzéssel telt el ³⁾. — E Mihály 1595-ben adományt szerzett Hont vármegyei Varbókra. Nejét Nagy Borbálát Nagy Sebestyén leányát Siraky János inti meg jegy-ajándoka kezéhez vételére nézve ⁴⁾. Fia István Zólyom vármegyei Domaniki részét, melyet a Domanikiaktól és Kéry Benedektől zálogban birt, viszont elzálogította Bakó Ferencznek, s neje Kalauz Dorának és ennek első férjétől származott fiának Verebélyi Jánosnak 1619-ben ⁵⁾. 1632-ben szentelt vitéz (eques auratus) volt, és Korponán lakott.

Istvánnal egy időben élt Bory Ferencz, Hont vármegyének 1622-ben szolgabirája ⁶⁾.

Bory Judit 1631-ben Gyürky Benedek neje ⁷⁾, 1633-ban már mint özvegy Horhy Tamástól zálogba vesz Alsó-Sipeken egy részbir-

¹⁾ Geneal. Authent. 207. sz. fol. lat. Mss.

²⁾ Istvánfi 1685-ki kiad. 378. l.

³⁾ U. ott.

⁴⁾ Sz. Benedeki Conv. Prothoc. B. pag. 117. Neveztetett Beke-nek is — ugyanott pag. 133. 213.

⁵⁾ U. ott. Prothoc. K. pag. 62.

⁶⁾ 1622-ki XXXVI. törv. cz. — Irományok letartóztatás miatt protestál ellene Ócsay István. Sz. Bened. Conv. Proth. D. pag. 478.

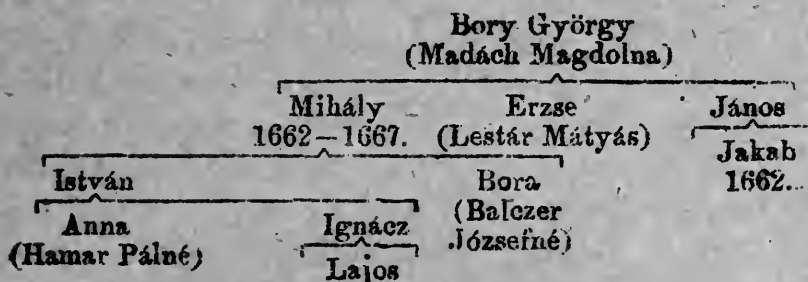
⁷⁾ Sz. Benedeki Conv. Proth. L. pag. 120

teket ¹⁾. Mint özvegy említették 1634-ben is ²⁾. 1637-ben már szent Iványi Rafael neje volt, midőn az alsó-sipeki részjóság kibocsátása végett intetik meg Jelsith Horváth János neje Bálvándy Mária által ³⁾. Meghalt 1642-ben ⁴⁾. Első férjétől Gyürky Mária leánya, másodiktól sz. Iványi István születtek, kiknek nevekben is szerzett 1639-ben zálogban Palásthy Jánostól Keszi-Holczon részjóságot ⁵⁾.

Ez időtájban bori Bory János tiltakozik testvére Tóbiás ellen, mivel ez zálogban birt kis-turi két telkét el akará cserélni Tury Ferenczcel ⁶⁾.

Bory László leánya Ilona Szalatnyai része kiváltása iránt tesz lépéseket, mivel az Illyésházy István által csak zálogban biratott ⁷⁾.

Bory Gábor Nagy-Csalomja miatt a Widffy örökösököt idézteti. A XVII. század közepétől egy ágnek nemzékrendje ez ⁸⁾:

Ugy látszik e családfa élén álló Bory György az, ki fiával Mihálylyal Tegzes és Nemés-Borfőre adományt vesz, de a beiktatásnak ellentmond Liphay György és István 1657-ben ⁹⁾. Emittett György tiltakozik 1662-ben borfői Bory Jánosnak leány-ági utódai ellen ¹⁰⁾. Fentartja vételi jogát Cseri helység iránt ¹¹⁾. Azonban — ugy látszik

¹⁾ U. ott. Proth. L. pag. 183. Ez évben protestál Csúthy Anna ellen. — U. ott Proth. L. pag. 187.

²⁾ U. ott. Fasc. 79. Nro 8.

³⁾ U. ott. Fasc. 17. Nro 58.

⁴⁾ Sz. Bened. Conv. Fasc. 81. Nro 18. és Fasc. 34. Nro 19. Onnan következtetve, mert azon évi egyik oklevélben még élnek, a másokban már meghaltak említettik.

⁵⁾ U. ott Proth. M. pag. 92.

⁶⁾ U. ott Proth. E. pag. 17.

⁷⁾ U. ott Proth. C. pag. 551.

⁸⁾ Pörben törvényesített genealogia szerint.

⁹⁾ Sz. Benedeki Conv. Fasc. 149. Nro 14.

¹⁰⁾ U. ott Proth. G. p. 558.

¹¹⁾ U. ott Proth. H. p. 211.

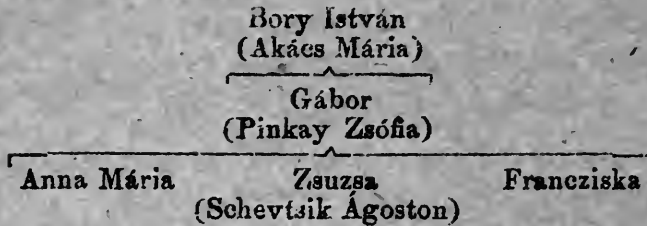
— más Bory György az, ki nejével Duló Judittal 1663-ban ellentmond Baloghy Gáspár beiktatásának Felső-Cseriben ¹⁾).

A nemzékrenden álló Györgyiek említett fia borfői Bory Mihály 1662-ben az országgyűlés által a határvizsgáló bizottmány tagjává neveztetett ki ²⁾. 1664-ben Vesselényi Ferencz nádor uradalmi kormányzója volt, és a moguntiai herczeg-érseknél járt követségben ³⁾. 1665-ben Unyatinban adomány útján fi-ágra iktattatik be, de ellentmond Radosóczy István, és mások ⁴⁾. 1667-ben mint Korpona várának kapitánya a bánya-városok felé toluló három ezernyi törököt megveri ⁵⁾.

A családfán nem láthatni Bory Zsófiát Siraky Andrásné 1652-ben, ki osztályos ügyben pöröl Bory János ellen ⁶⁾.

Hasonlóan nincs a családfán Bory Gábor, ki 1705-ben Hont vármegye alispánja volt ⁷⁾

Egy másik töredék-családfa ⁸⁾ imez:

Valószínűleg e családfán álló Gábor az, ki 1756-ban Hont vármegye esküdtje volt ⁹⁾.

A család nagyobb része Hont, Nógrád és Zólyom vármegyében székel. Hontban még Boriban is birtokosok.

Zólyom vármegyében Korponán e század elején élt Bory Ferencz, azon megye esküdtje. Jelenleg él fia Arnold.

Nógrád vármegyében egyik ágból Bory Ádám Petényben meghalt 1855-ben.

Szintén Nógrád vármegyében e század elején kezde hivataloskodni Bory Miklós; 1810-ben aljegyző, 1811–1818-ig főjegyző, innen ítélő-mester, kir. táblai ülnök, végre Bécsben kancelláriai refe-

¹⁾ Sz. Bened. Convent. Capsa B. Fasc. 2 Nro 14.

²⁾ 1662-ki 37. törv. cz.

³⁾ Bartholomaeides C. Gömör. p. 749.

⁴⁾ Sz. Bened. Conv. Capsa B. Fasc. I. Nro 39.

⁵⁾ Bel M. Notit. Nova H. II. 484.

⁶⁾ Sz. Bened. Conv. Proth. E. pag. 17. 276. és Proth. G. p. 18.

⁷⁾ Lehoczky Stemm. I. 196.

⁸⁾ Demédy-Theszéry-féle pörben.

⁹⁾ Cseryek nemesi bizonyítványán aláírva.

rens és udvari tanácsos. El özvegye báró Helembach Karolina, csill ker. hölgy, és leánya Vilma.

Hont vármegyében él Bory János László volt táblabíró, kinek nejétől báró Vécsey Franziskától gyermekei: Pál 1836-tól 1839-ig Nógrád vármegye főszolgabírája, 1847-ben Hont vármegye országgyűlési követe. 1850-ben Hont vármegyei cs. kir. főnök, utóbb ugyanaz Nógrád vármegyében 1853-ig. Jelenleg jószágán él. Elvált neje Osztróczky Luiza. — Nővére Emilia Schwarz cs. kir. kapitány neje; a másik Holeczné volt.

A család czimere kék mezőben pánczélos kar kivont kardot, és annak hegyén törökfejet tartva. A paizs fölötti sisakon ugyanaz, és körülé hold és csillag ragyognak. Foszladék egy oldalról arany-kék, másiktól ezüst-vörös.

Borkovics család. Belőle 1681-ben Borkovics Márton zágrábi püspök volt ¹⁾).

Born család. Hazafiusított Born Ignác az 1791-diki országgyűlésen. (72. törv. cz.)

Bornemisza család. (Ártánházi és kölseiei). Egy csoport Bornemisza család támadt hazánkban, nagyobb részét Magyarország termette, innen Erdélybe folytak át, és — kifogytak. Az ártánházi Bornemisza család, mely Szabolcs e nevű (jelenlegi) pusztájáról írta magát, — megmaradt e vidéken. A XV. század közepén már virágzásban leljük, midőn ártánházi Bornemisza Boldizsár vejével kusalyi Jaksich (vagy Jakchy) Mihálylyal 1445-ben Szathmár vármegyei Atya nevű helységet öröklük a kihalt Atyay család után ²⁾ Boldizsár él még 1481-ben is, a midőn részére többed magával azon megyei Kis-Szekeres és Zsarolyán helység határai kiigazítottak ³⁾. Nejétől Széchy Katalintól leánya Anna, említett Jakchy Mihálylyal volt férjnél ⁴⁾).

¹⁾ Katona Hist. Crit. XXXIV. 712.

²⁾ Szirmay Szathmár vármegye II. 203. l.

³⁾ U. ott 245. l.

⁴⁾ Bossányi Julianna stb. pöre herczeg Eszterházy ellen Nempti és Belatincz iránt. Innen tűnik ki, hogy praedicatuma de Ártánháza volt.

E Boldizsáron kívül nem találunk mást, ki az ártá n há z i prae-dicatumot viselte volna. Már 1481-ben egy Bornemisza János ugyan csak Szathmár vármegyei zsarolyáni birtokos Kölcsei előnévvel neveztetik, ki ellen, s több-társa ellen is, mint kik Szathmár vármegyei Szekeres helység birtokosain hatalmaskodást követtek el. Mátyás király vizsgáló parancsot ad ki Sarolyáni Simon és társai részére ¹⁾.

A következők előnév használata nélkül fordulnak elő. Másik Bornemisza Boldizsár, ki Szathmár vármegyében Angyaloson 1545-ben királyi adomány mellett beiktattatik ²⁾. Ezen második Boldizsárnak lehetett leánya Bornemisza Kata, ki 1594-ben Perényi György abauji főispán hitvese volt ³⁾.

E családból volt Bornemisza Erzsébet Lónyay Menyhért özvegye, kinek 1637-ben Batiz helységben részbirtok adatott ⁴⁾.

Bornemisza István 1648-ban Szathmár vármegye szolgabirája volt ⁵⁾.

Bornemisza család ugyancsak Szathmár vármegyében Nagypaládon még 1810-ben is birtokosnak iratik ⁶⁾.

E családhoz látszik tartozni azon Bornemisza Miklós is, kinek özvegye 1552-ben Bihar vármegyében Henczidán 7¹/₂, Bankon 1, Sámsonban 3, Okányban 3¹/₂, Balkánban 6¹/₂ portát birt ⁷⁾. És Bornemisza Bernát, kinek özvegye ugyanakkor Puzárban egy porta birtokosa volt ⁸⁾.

Bornemisza család. (Pécsi, Kálnói, Adámföldi). Bornemisza Gergely, kit tanultsága végett deák-nak (*litteratus*) neveztek ⁹⁾, pécsi kovácmesternek a fia volt, mint írja többek közt Budai F. — 1552-ben részt vett Dobó alatt Eger vára védelmében, és ott különösen kitüntette magát ¹⁰⁾. A következő 1553-ban Eger vára kapitányává neveztetett; s mellé Sárkány Pál adatott, február 22-kén indult el Pozsonyból Alaghival Egerbe ¹¹⁾. Ugyanezen évben Bárán Már-

¹⁾ Gr. Teleky Hunyadiak kora XII. 317. l.

²⁾ Szirmay: Szathmár II. 126.

³⁾ Wagner Mss. tom. LXX. p. 269. És érintett Bossányi-féle pör.

⁴⁾ Szirmay: Szathmár II. 299.

⁵⁾ U. ott I. 132.

⁶⁾ U. ott II. 267.

⁷⁾ Bielek Majores Hung. I 13. s több lapj.

⁸⁾ U. ott 141. l.

⁹⁾ Istvánfi Hist. 1685-ki kiadás 226. lap.

¹⁰⁾ U. ott. 229. — Forgách Comment. 72. 73. 83.

¹¹⁾ Kováchich: Scriptorum Minor. I. 92. 93. l.

ton magvaszakadtán Sáros vármegyében Bartos helységet kapja I. Ferdinándtól adományban, melyben *Gregorius litteratus Bornemisza de Quinque Ecclesiis Provisor et Castellanus Arcis Agriensis* iratik ¹⁾. A következő évben a hatvani bég ellen kirontván, elfogatott, és Törökországba hurczoltatott, hol sanyaru rabság után megfojtatott ²⁾. Fia János szintén a katonai pályán állt, de 1567-dik után Erdélybe költözött, és Báthori István mellett 1579-ben az oroszok ellen harczolt. 1581-ki márcz. 21-én adományba Doboka vármegyében Szent-Jakobot kapta ³⁾, mely azelőtt Ujvárhoz tartozott. Később Báthori Zsigmondot szolgálta, és 1588-ban nagy tényező volt Sziléziában a Miksa elleni győzelemben. 1594-ben Hatvannál a törökkel harczolt B. Zsigmond részéről, a ki ugyanezen évben többel együtt elfogatja, Gyaluba záratja, és megfojtatja. Temetési himnust énekelve ment a verpadra ⁴⁾. E János Kálnóról írta előnevét ⁵⁾. Ennek utódas tán fia volt kálnói Bornemisza György, 1600-ban felső-magyarországi főhadi-segély adóbeszedője ⁶⁾. Neje bánfalvi Barius Ilona, Barius Péter leánya volt ⁷⁾. Ha Lehoczkinak hitelt adunk — Gergelynek György fia is volt ⁸⁾, ki Bartoson temettetett el. Ugyanaz szerint czimere: egy lándzsával átszúrt kar.

A Sáros vármegyében jelenleg is tehetős Ádámföldi Bornemisza család Kálnóról is írja magát. Ez okból — ámbár leszármazásukat és a főlebbiveli összefüggésüket nem ismerem — egy czikk alá kellett foglalnom emezt is.

Ádámföldi Bornemisza István 1723-ban Abauj vármegye alispánja ⁹⁾.

Ádámföldi Bornemisza Antal 1735-ben, 1751-ben az eperjesi kerületi tábla ülnöke ¹⁰⁾.

¹⁾ Wagner: Diplom. Sáros. 403. l. — Lehoczky Stemm. II. 64. l. de Kálno és Keszthely írja, és zalai főispánnak. Neje szerinte Semsey Magdolna lett volna.

²⁾ Istvánfi id. h. — Forgách. 84. 88. l.

³⁾ Kállay: Székely Nemz. 236. l. V. ö. Budai F. Lex. I. 428. l.

⁴⁾ Bethlen Wolph. Hist. de Reb. Transyl. III. 414. 429. 463. 480. 486.

⁵⁾ Kállay id. h.

⁶⁾ 1600-dik III. törv. cz.

⁷⁾ Pörbéli genealogia.

⁸⁾ Lehoczky Stemm. II. 64.

⁹⁾ Lehoczky Stemm. I. 183.

¹⁰⁾ Lehoczky Stemm. I. 185. és 1751-ki XXVIII. törv. cz.

Ádámföldi Bornemisza Gábor 1825-ben Sáros vármegye országgyűlési követe ¹⁾.

Kálnói és ádámföldi Bornemisza János 1847-ki márczius 6-án esküdt meg Tahy Katalinnal.

Bornemisza család. (Berzenczei). Alapítá és be is végzé e családot Bornemisza János, Tolna vármegyei jelentéktelen nevű szülők gyermeke, kit Mátyás király emelt a porból ²⁾ kincstartóságra. 1491-ben Mátyás ellen Miksához pártolt, de visszatérve, kegyelmet nyert. Ulászló korában Buda vára kapitánya volt. 1514-ben a kurucz lázadás legyőzésében részt vett. 1526-ban a mohácsi vész idején II. Lajos királyné Mária mellett Budán lévén, végig ennek hűségében maradt, és Pozsonyba menvén, ott a vár kapitánya és főispánja volt. Ugy látszik meghalt azon évben. Irják azt is róla, hogy ő lett volna egyike, ki Ulászlónak tanácsk, gyermekeit Ferdinand családjával összeházasítani. Állítólag Erdélyben Fogaras várát bírta volna, mit az ő halála után kapott meg Nádasdy Tamás. Berzencze várában örökösül Kerechényi Jánost tette. Utódai — Lehoczky szerint — a Káldyak, szentgyörgyi Horváth, Nádasdy, Poky családok ³⁾.

Lehoczky még azt is írja ⁴⁾, hogy ez atyja lett volna pécsi Bornemisza Gergelynek, mi azonban már előadottak által is valótlan-ságnak tűnik ki.

Hogy mint kincstárnok rossz sáfára volt a pénznek, írja Császár Mihály, ki naplójában írja, hogy fia nem volt, és szegény testvérét nem segíté stb. ⁵⁾.

Bornemisza család. (Karthali). Karthali Bornemisza György salgói várnagyot Sági János Gömör vármegyei Méhi, és Nógrád vármegyei Ság, Ethes és Ujfalú birtokba vételétől, testvérét Sági Lászlót pedig elidegenítésétől tiltja a Sági Convent előtt 1481-ben nov. 1-jén ⁶⁾.

¹⁾ 1827-ki VII. törv. czik.

²⁾ Istvánfi 1685-ki kiadás 25. lapon: *Hunc Joannem Bornemissam, quae vox sobrium atque abstemium notat, e Tolnensi pernobilis oppido oriundum, Mathiarum, virtutis industriaeque ejus captus, ex humili obscuroque loco ad aerarii praefecturam promoverat.*

³⁾ Istvánfi 1685. kiad. 29. — Révai de Sacra Cor. Schwandtnernél III. 418. — Lehoczky Stemm II. 63.

⁴⁾ Id. helyen.

⁵⁾ Lehoczkynál id. l. „*Homo nescit ponderare, quantum proventum regium sibi usurpavit, et tamen (e helyett noha = licet) filio caret, neque etiam fratrem suum pauperem adjuvat, et utique nescitur, pecuniam quo facit?*“ stb.

⁶⁾ Gr. Teleky: Hunyadiak kora XII. 195. l.

Bornemisza család. Nem ismervén az előbbiekhöz rokonsági viszonyait, külön említendő Bornemisza Pál, ki alacsony sorsból emelkedve ki ¹⁾, 1548-ban budai prépost, 1550-ben veszprémi, 1553-ban erdélyi püspök, és vajda is 1556-ban, de ugyanakkor visszajő Magyarországra, 1558-ban nyitrai püspöki helyettes is, 1568-ban királyi helytartó volt. Meghalt 1579-ben ²⁾.

Czimere, melyet pecsétén használt, hattyu főlemelt szárnyakkal ³⁾.

Bornemisza család. (Borosjenei, berhidai és petrelini). A XVII. század közepén két egy testvér Bornemisza tünik föl, kiknek egyike Pál Bornemisza de Petrelin ⁴⁾, a másik László Bornemisza de Berhida ⁵⁾ írta magát. Atyjuk Bornemisza László borosjenei előnévvel iratik ⁶⁾, és Váradon lakott.

Bornemisza Pál 1633-ban jenői várkapitánynyá tétetett, hol midőn a lippai törököket megveré, ezek panaszán a fejedelem Rákóczy György kénytelen volt őt onnan elmozdítani, azonban nemsokára e helyett udvari főkapitányává, majd mezei főgeneralissá tette, és sok szép jószággal is adományozá őt Rákóczy. Petrelint Belényecs vidéken még Bethlen Gábortól kapta, több szép birtokkal, s Jenő vidékén is birt. Epen midőn Magyarországon táborozott Rákóczy, meghalt B. Pál Hernád-Németiben 1644-ki octob. 25-én, két heti betegség után. Tetemei Váradra vitetvén, 1645-diki junius 27-kén nagy pompával a főegyház falaiba takarítottak ⁷⁾. Három leánya maradt: Zsuzsanna Kemény Boldizsárné ⁸⁾, Anna I. Apaffy Mihály fejedelemné ⁹⁾, és Kata ¹⁰⁾ losonczy Bánffy Dienesné.

Pál testvérének Lászlónak egy leánya Anna Széki Teleky János

¹⁾ Forgách Comment. 142. lapon szokott gyalázkodási modorával írja róla: „*Ex infima plebe natus.*“

²⁾ Bethlen Wolph. I. 551. 600. — Pray Annal. tom. V. p. 417. Forgách 138. 141. 143. Mikola id. M. 29. — Benkő Transylv. Gen. I. 192. 225.

³⁾ Batthyán Leges Eccl. II. De láttam két rendbeli eredeti oklevélen is.

⁴⁾ Mikola 29. 33. l.

⁵⁾ Kazinczy Fer. Ered. Munkái. II. 376. Egyedül nevezi Berhidai-nak.

⁶⁾ Szalárdy: Siralmas krónik. 93. s köv. l.

⁷⁾ U. ott 186. l.

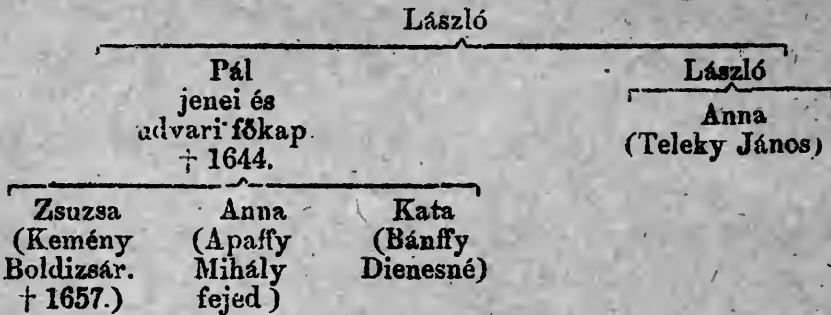
⁸⁾ Kemény Önéletírása Szalay kiadása 13. l.

⁹⁾ Életet leírva Hölgyfutár 1851-ki 128. számában.

¹⁰⁾ L. leveleit Csaldai Lapok 1856-ki 13. szám. és „Nők világa“ Divatlapban 1857-ki 41. számban 655. lapon közölve.

jenői kapitány és zarándi főispán neje volt, és anyja a híres erdélyi kancellár Teleky Mihálynak.

A fölebbieknek nemzékrendi kimutatása imez:

Anna (Pál leánya) mily befolyásos szerepet vitt a török rabságból kiváltott és fejedelemmé lett férje Apaffy oldala mellett, és olykor mennyire védszelleme volt a gyenge Mihálynak, történeteinkből kivált a Béli és Bánffy bukását tárgyzó történetekből tudhatjuk ¹⁾. Meghalt 1688-ban.

Bornemisza család. (Szendrői). Ez előnevet használta-²⁾ Bornemisza János, ki 1627-ben kassai altábornok volt, Bethlen hive, ennek halálával föladta Kassát II. Ferdinandnak ³⁾. 1634-ben szendrői vára kapitánya volt, és — ugy látszik — innen neveztetett szendrői-nek, avagy talán birtokrészt nyert ottan? Ugy látszik ő volt azon Bornemisza János is, ki Némethi Balással Bocskai magyarországi hadjárataiban 1604-ben részt vett ⁴⁾, és 1605-ben Tokajtvitva ⁵⁾. Ezen szendrői Bornemisza János 1649-ben Lehoczky szerint báró lett ⁶⁾.

Bornemisza család. (Bodi). A XVII. század elején él bodi Bornemisza Imre, kitől Garaesy, Czúcz, Batta családok származnak leányágon. Imrétől így kezd folyni a család leszármazása:

Pahy Benedeknek leányaitól jönnek le az említett családok ⁷⁾.

¹⁾ Cseréy Mih. Historiája 67. 77. s több l.

²⁾ Szirmay: C. Zemplin not. hist. 167. 181. l.

³⁾ Kazy Hist. Reg. H. I. 256. l. Kaprinai Mss. XXVIII. 284. Szalárdy Siralom. Krón. 78. l. — Kemény J. Önéletirása Szalay kiad. 39. l.

⁴⁾ Bethlen Wolph. VI. 180. 184. 204.

⁵⁾ U. ott 224. l.

⁶⁾ Lehoczky Stemm. I. 168. l.

⁷⁾ Lisznyói Dámó Andrásnak Mocsary László ellen 1768-ban indított pörből. Négrád levélár

Bornemisza család. (Kápolnai). Erdély kihalt családai közé tartozik. Kápolnai Bornemisza Boldizsár 1541-ben az ország főkapitánya, mellé rendeltetik Bagdi György és Végedi Imre ¹⁾. Ugyanaz még 1545-ben is ²⁾. 1573-ki sept. 5-kén fia nevében is biztosítja Bardóczi Jánost, hogy Ferdinand királytól Huszt vára harmad részében lakást fog kapni ³⁾.

Fiat és utódait megnevezni biztosb adatok hiánya gátolja. Mikola szépnevű családokkali rokonságát említi ⁴⁾.

Bornemisza család. (Kolosvári). 1644-ben két testvért említ a történet, ugymint kolosvári Bornemisza Lászlót és ennek öccsét Ferenczet, ki Homonnai Drugeth János szolgálatában állott, midőn Tokaj várát Rákóczy György megvevé, mibe nevezett Ferencz nem szívesen egyezett bele ⁵⁾. Mikola a kor meghatározása nélkül említi kolosvári Bornemisza Gergelyt, mint korának hírneves férfiát ⁶⁾.

Bornemisza család. (Kászoni, báró). Erdélynek székely eredetű családja. Alapítá Csik Nagy-Kászon nevű falujából származott Kászoni János, ki — mint Kővári írja ⁷⁾ — a fejedelmi kor vége felé 1687-ben mint tehetségdús növendék Kolozsvárra megy. Onnan b. Száva Mihályhoz irnoknak, majd a kolozsi sóaknáknál jut alkalmazásba. 1708-ban a Rákóczyhoz hajlott Henter Benedek helyébe csiki főkirálybíróvá neveztetik. III. Károly király és fejedelem fölléptével mint a hit letevők egyike megy fel Erdély részéről, hol képességét megismerteti. Hazajövén, udv. kanczellár lön. 1721-ben főkormány-széki tanácsos. 1722-ben a *pragmatica sanctio* átvitelének egyik legbuzgóbb pártolója: belső titkos tanácsosi czimet kap; s a görgényi uradalom 22,000 frtban részére iratik. 1735-ben országos elnök lön ⁸⁾. Feles szerzeményei mellett báróságot is szerzett, és a kászoni név

¹⁾ Kovachich Scriptor. Minor. I. 23.

²⁾ Kemény Jós. Notitia Archivi et Cap. Albens. 211.

³⁾ U. ott II. r. 92. lap

⁴⁾ Mikola id. m. 29. l.

⁵⁾ Szalárdy Siralmas Krónika. 155. l.

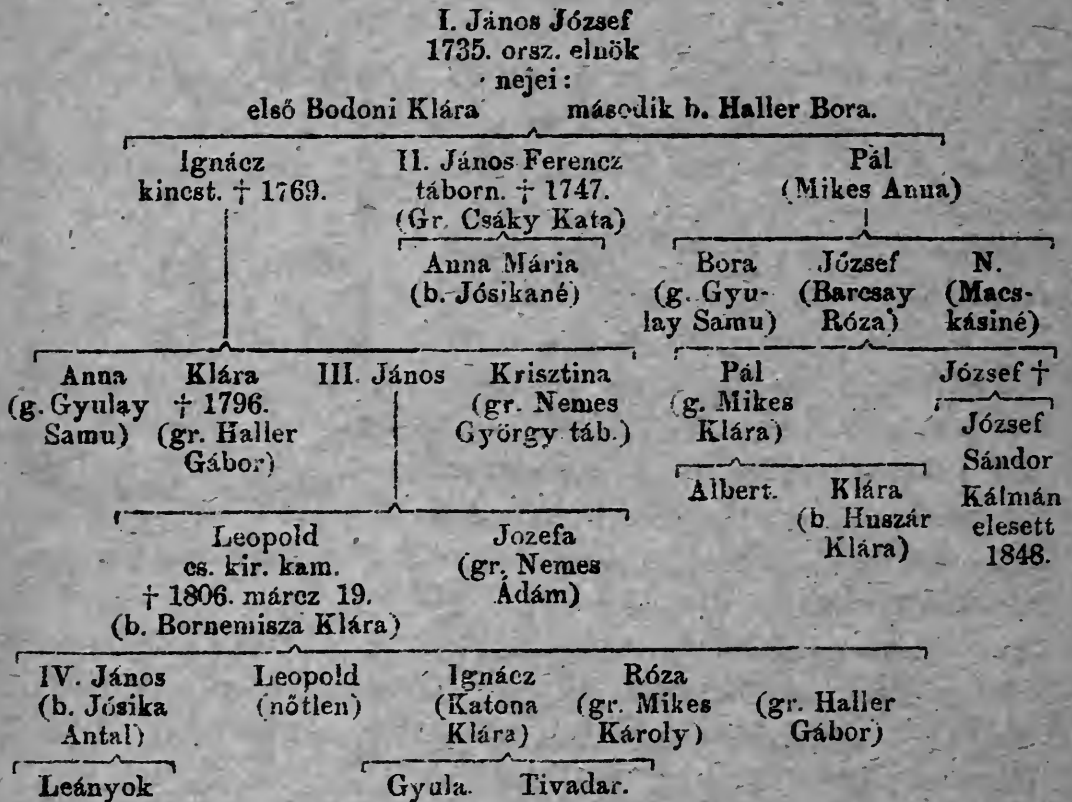
⁶⁾ Mikola id. m. 29. l. *Vir olim nominatissimus Gregorius Bornemisza de Kolosvár.*

⁷⁾ Kővári: Erdély nevez. családai 53. — Kaprímái által báró Bornemisza János Ferencz tábornok halála fölött 1747. márcz. 4. Szebeben az egyházban az országos rendek előtt mondott *Oratio Funebris*.

⁸⁾ U. ott. És Kállay id. m. 235 — Benkő Kár. Csik-Gyergyó és Kászon 52. l. Mikola id. m. 30. l. Benkő Transylv. General. II. 15.

mellé a Bor Bemisza nevet vette föl. Szép előlépései mellett jó házaságokat tevő. Első neje vajda szent-iványi Bodoni Klára volt, kitől Ignác és János fiai születtek. Második nejétől báró Haller Borbálától három gyermeke lőn, ezek között Pál¹⁾.

Jánostól (kinek másik neve József) így sarjadjik le a család:

János József országos elnöknek a család-alapítónak Ignác fia Torda vármegye főispánja, majd kincstárnok volt. Meghalt 1769-ben

János Ferencz (János Józsefnek fia) tábornok (Generalis vigiliarum Praefectus) volt. Tanult Grätzben, Bécsben. Meghalt Szébenben, 1747-ki febr. 11-kén, kora 39-dik évében²⁾. Gróf Csáky Katalintól csak egy leánya maradt.

Pál a harmadik legifjabb testvér 1764-ben Csikszék főkirály-birája³⁾ volt.

¹⁾ Mikola id. h. 30. — Kövály Mikola ellenében — valószínűleg hibásan megfordítva Ignác és Jánost Bodoni Klárától való gyermekeinek írja, és Pált Haller Borbálától.

²⁾ Fölötte — mint említém — Kaprinai mondott az országgyűlés alkalmával Szébenben beszédet latinul; — és P. Gyalogi János jesuita magyarul *Halotti Predikációt. Nyomt. Kolozsvárott 1747.*

³⁾ Benkő K. r. Csik, Gyergyó és Kászón 52. l.

Ignácznak fia III. János Hunyad vármegye főispánja volt, később nyugalmaztatva, az irodalommal volt foglalatoss, és 1777-ben könyveket ¹⁾ adott ki. Fia Leopold cs. kir. kamarás 1806-ki márcz. 19-kén, kora 65-dik évében halt meg ²⁾.

A most élők közül János 1842-ben főkormányászéki tanácsos lón.

Czímere a családnak itt láthatólag, mint azt a bárói rang nyérésekor kapá, öt részre van osztva, a hatodik udvart a sziv (vagy közép) koronás paizs képezi. A paizs felső része függőlegesen két osztályra van osztva. Az alsó rész két rézsutos szegéssel három udvarra oszlik. A felső jobboldali vörös mezőben zöld halmon fehér kereszt; a baloldali kék udvarban hatszögletű csillag. Az alsó jobboldali első kék mező üres; mellette a fehér rézsutos szalagon három csillag. Az alsó vörös mezőben ³⁾ hattyu uszik. A baloldali alsó ezüst mező fészken ülő pellikánt ⁴⁾ mutat. A közép paizsban arany mezőben kétfejű sas sötétlik.

Bornemisza család. (Máskép Baranyai). Bornemisza, máskép Baranyai Andrásnak írta be (inscripsit) Dobó Ferencz Baathi curiáját és Bagonya helység felét 1590—1601-dik év táján, de ismét visszaváltá ⁵⁾.

Bornemisza család. (Máskép Budai Bolghár). Bornemisza, máskép Budai Bolghár Pál Nógrád vármegyében lakott, hová — úgy látszik — bebázásodás útján jutott 1614. táján, elvevén tholdi Tholdy Lászlónak Dávid Katalintól született egyik leányát Annát, kivel szép birtokhoz jutott. A hires Tholdy család kihaltával neje nővérének Tholdy Katalinnak is ő lón gyámja, a kit elvevén siroki Egry István, 1651-ben junius 30-kán Szécsényben osztottak meg a többi birtok közt az ősi Toldi pusztán is. Az osztály izetlenséggel ment végbe,

¹⁾ Kőváry szerint, czimeik: *Estnéli Időtöltés*, és a másiknak *Szabados Lélek Élete*, szomorujáték.

²⁾ Kővárynál — valószínűleg — sajtóhibából áll 1836-dik év.

³⁾ A czimer Kőváry munkájából van átvéve, az általa gyanított hibával együtt, mi a vörös mezőben látszik elkövetve. Ott a paizs tojásdad alakú.

⁴⁾ Gyalogi J. Halotti Prédikációjában fészken ülő golyát említ.

⁵⁾ Sz. Benedeki Conv. Fasc. 105. Nro 28.

s Bornemisza Pál boszujában még Egry nemességét is kétségbe voná, miből becsmérleési (dehonestator.) pör támadt 1653-ban a vármegyec előtt, mit Egry nyert meg ¹⁾. Bornemisza Pál, (ki megyei jegyzőkönyvekben többnyire Buday Pál néven iratik, egyéb általa kiadott osztályos és pörös irományokban pedig Bornemisza, máskép Budai Bolghár-nak) 1655-ben Nógrád vármegyének helyettes alispánja volt ²⁾, és több választmányokban vett részt. 1656-ban arról tétetett hiteles tanuvallomást, hogy Szécsényben házán Liphthay István szécsényi várkapitány hatalmaskodást követett el ³⁾. Figyermekei nem maradtak, javai leány-ágra háramlottak. Családot ekép alkotott:

Budai Bornemisza Pál 1655.
(Tholdy Anna)

Anna 1670. (Id. Vattay Pálné)	Sára 1670. (garamszeghi Géczy Gáborné)
----------------------------------	--

Bornemisza család. (Ternyei). Ternyei Bornemisza családot említ pusztán névvel mint létezettet Lehoczky ⁴⁾.

Bornemisza család. (Tolnai). Ily előnevű Bornemisza család is a főlebb említett író szerint élt hazánkban ⁵⁾.

Bornemisza család. (Somi). Somi Bornemisza család is csak pusztán említettetik Lehoczky által ⁶⁾.

Bornemisza család. (Valathai). Valathai Bornemisza családról is nevéen kívül egyebet nem tudhatunk ⁷⁾.

Bornemisza család. (Illósvai). Ugocsa vármegyében székel. Illósvai Bornemisza Gergelynek özvegye 1805-ben Sásváron közbirtokosnő ⁸⁾.

Bornemisza család. (Minaji). Valószínűleg Ungh vármegye Minaj helységéből ered, honnan előnevét írja. Egy ága Nógrád vármegyébe szakadt a múlt század közepén, -- úgy látszik -- minaji Bornemisza József személyében, kinek neve már azon vár-

¹⁾ Prothocol. C. Neogr. anni 1653. p. 22. hol az Egry ellen pörből mindez kitünik.

²⁾ U. ott. Prothoc. anni 1655. pag. 149.

³⁾ Sz. Benedeki Conv. Fascic. 44. Nro 40. item Fasc. 54.

⁴⁾ Lehoczky Stemm. II. 64.

⁵⁾ U. ott.

⁶⁾ U. ott.

⁷⁾ U. ott.

⁸⁾ Szirmay C. Ugocsa 119. l.

megyének 1755-ki nemesi lajstromában található. E Józsefnek fia lehetett Károly, kinck fia István, Nógrád vármegyének hosszú ideig páratlan ügyességü csendbiztosa volt, már 1816-ban szolgabíró, és ama hivatala mellett is szolgabírói czimmel mintegy 1844-ig. Lakott Paszton Heves vármegyében. Gyermekei maradtak.

Czimere a családnak kék mezőben egy koronából kiemelkedő bajnok, feje fölött fölemelt kezével egész várat tartva. A paizs fölötti koronából szintén bajnok nyulik föl, jobbjában kivont karddal. Foszladék innen arany-kék, onnan ezüst-vörös.

Bornemisza családbeliek. Még egy sereg Bornemiszát ismer történetünk, kiknek családi eredetüket, összeköttetéseiket nem ismerve, minden vérséges viszony igénylése nélkül e czikk alá kell helyeznünk.

Bornemisza Bálint 1447-ben aláírta Hunyadi János kormányzóságáról végzést ¹⁾.

Bornemisza György főember meghalt Pozsonyban, 1552. február 13-kán ²⁾.

Bornemisza Sebestyén Lippánál harczol Nádasdy Tamás alatt 1551-ben ³⁾.

Bornemisza Farkas Izabella egyik tekintélyes hive Bethlen várában Dobó és társai által ostromoltatik, és föladásra kényszerítettik 1553-ban ⁴⁾.

Bornemisza Gergel 1561-ben szepesi és jászói prépost, 1563-ban nov. 19-kén ⁵⁾ csanádi püspökké neveztetik, 1572-ben váradi püspök lön. Királyi tanácsos is volt. 1582-ben a nagyszombati főlebbézési törvényszék ülnöke ⁶⁾. Meghalt 1584-ben.

Bornemisza Miklós magyarországi Tisza vidéki dús nemes megölik a hajdúk 1603-ban ⁷⁾.

¹⁾ Pray Annal. III. 61.

²⁾ Kovachich Scriptor. Minor: I. 92. Oláh Miklós Érsek jegyzése.

³⁾ Pethő Gergely Krónikája 114. lap.

⁴⁾ Bethlen Wolph. I. 553.

⁵⁾ Codex Széchenyian. Mss. tom X. a Nemz Muzeumban.

⁶⁾ 1582-ki IV. törv. czik,

⁷⁾ Bethlen Wolph. V. 295. 323. l.

Bornemisza Boldizsár erdélyi főnemes ¹⁾, Rudolf király hive, és Basta embere, ki Szebenbe küldi őt rendekhez 1601-ben. Nem hajolván Székely Mózsieshez, 1603-ban javait földulatja Gyerőfi János. Később 1604-ben Bocskaihoz tér át. 1607-ben már tanács-ur és Fejér vármegye főispánja, midőn fejedelmi egyezés mellett birtokot cserél brassói Herser Jánossal ²⁾. Rokona Bornemisza Mátyás 1604-ben Sármasághinak fogságbóli kimentésén fáradozik ³⁾.

Bornemisza Péter Pozsony vármegyei Detrekői evang. lelkész nemesi eredetéről nincs adatunk, de mint az irodalom embere megérdemli fölemlítését hittani magyar munkáiért. 1584-ben írta Predikációit ⁴⁾. Hasonlókép jó tekintetbe

Bornemisza Tamás budai polgár, ki 1541-ben Budát Ferdinánd kezére igyekezett keríteni. Budának török kezébe kerülése után Ferdinánd kegyelméből elősködött. Írt Buda elestéről egy emlékiratot ⁵⁾.

Bornemisza család. (Máskép **Sztołnikovich**). Bornemisza, máskép Sztołnikovich Kristóf 1770-ben a dalmát-, horvát-, tótországi királyi tábla ülnöke; ugyanakkor Mátyás Zágráb vármegye alispánja volt.

Bornemisza család. (Kis-Unyomi). A kis-unyomi Bornemisza családnak czimere kék mezőben koronából kinőló oroszlán, első jobb lábában hármás vörös rózsát tart. A paizson álló sisak koronájából is a leirt oroszlán nyulik ki. Foszladék ezüst-kék, és balról arany-vörös ⁶⁾.

Bornemisza család. Ilynevü nemes család volt Zemplin vármegyében is. Bornemisza Mihály 1660—1668-ban azon vármegyének szolgabirája. Az utóbbi évben ő volt egyike azoknak, kik a Jesuitáknak S.-Patakra bevitele ellen tiltakoztak ⁷⁾.

¹⁾ Bethlen Wolph. V. 51. 131. *Non tam ope, quam virtute Familiae prae-pollens.* — U. ott. 321. és VI. 229.

²⁾ Kállay id. m. 236.

³⁾ Bethlen Wolph. VI. 31.

⁴⁾ Horányi: Mem. Hung. I. es Nova Memoria 542.

⁵⁾ Magyar Történelmi Emlékek a Magyar Akademia által. Pest, 1857. III. kötet 193—204. I. Kiadta előbb Podhraczký József is: „Két magyar krónika“ czim alatt. — Az előbbi munka előbeszédében lásd XII. lapon is. L. Révai de Sacra Corona Schwandtnernél II. 463. 727.

⁶⁾ Adani Scuta Gentil. I.

⁷⁾ Szirmay C. Zemplin. not. hist. 189. 205. 214. l.

Boróczy család. Nyitra vármegyei Csejthe-ről írja előnevét.

Boróczy Péter 1800-ban I. Ferencz királytól kapott nemes levelet. Czimere négy udvarra oszlik függőleges és víz-szintes vonal által. Az első és negyedik fehér mezőben kék ruhás vitéz áll kivont karddal, melynek hegyén levágott emberfej látszik. A második és harmadik vörös mező egy ágaskodó arany vizsla-ebet mutat. A paizs sisakjából a leirt vitéz emelkedik föl. Foszladék jobbról ezüst-kék, balról arany-vörös ¹⁾

Boronkay család. (Boronkai és Nezettei). Szétterjedt régi család, mely jelenleg Bars, Fejér, Hont, Somogy, Veszprém és Zemplin vármegyékben ²⁾ birtokos. Törzshelye Somogy vármegye, hol Boronka helységét Pál 1476-ban kapta adományban, és innen veszi a család nevét, melynek régiebb eredetét eddig — ngy látszik — homály fűdi ³⁾.

A család czimere kék mezőben koronából emelkedő kettős kereszt. A paizs tetején álló sisak koronájából oroszlán nő ki, első jobb lábában kivont kardot villogtatva. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös ⁴⁾.

Nevezett Páltól származott nemes Boronkai János deák (litteratus), ki 1560-ban bizonyos ügyben tanuságot tesz ⁵⁾.

Jánostól a családfa így sarjadzik le ⁶⁾ napjainkig:

¹⁾ Adami: Scuta Gentil. I.

²⁾ Fényes Geographiája szerint még Abauj, Baranya, Heves, Bihar, Nyitra, Pozsony, Szathmár, Szepes és Ungh vármegyékben is birtokos.

³⁾ A Paleologoktól származtatás bizonynyal soha nem érvényesíthető mese.

⁴⁾ Kiadta Günther is czimertárában.

⁵⁾ Sz. Benedeki Convent. Fascic. 115. Nro 15 hol *Nobilis Joannes litteratus de Boronka*-nak iratik.

⁶⁾ A család közleménye szerint, nagy részben kipótolva. Geneal. authent. Mss. 207. sz. a. II. köt.

I. János 1560.
(Zerdahelyi N.)

Lőrincz 1560.	Vincze 1566. (Szeptenszky Kata)	Gábor Gábor 1615. (Erdődy Ilona)	Anna 1585. (1. Görög János 2. Dióssy Krist.)	Magdolna (1. Bor Bened. 2. Lőrincz András 1583.)
I. György 1584. (Rutkai Ruttkay *) Fruzsina özv. 1594.)				
II. János 1611. (Berényi Zsófia)				

I. István 1643. ezredes. 1662. kapja Nezettet.	Zsuzsa (Beniczky Péter)	Borbála (Ordódy István)
---	----------------------------	----------------------------

II. István 1663.					Tamás 1702. (török fogoly)
Antal (megöl.)	III. István (megöl.)	Lőrincz (lak. Pa- czolajon)	Mihály (Zemplin- ben 1711.)	Ferencz (Niczky Julia)	László
Henrik. József. István. János. Bora.				József somogyi követ 1790. 1797. 1802.	Mihály
				Krisztina (gr. Festetich Imrené)	IV. István zólyomi főispán 1810. (Uzsovich Éva)
					III. János barsi alispán s követ. Meghalt 1844.

I. Imre Eleonora. Teréz.
kir. táblai üln.

II. Imre Nyitra várm. főadószedő. (Baros Honorata)	I. Lajos Nyitra várm. fősz. bíró	Klára (gr. Vas)	Albert † 1850. Munkácson mint fogoly.	Amália (b. Luzzinszkyne)
II. Lajos korm.-biztos 1848. Hontban.				

Bővebb magyarázatul e családfához a következőket tehetjük. Vinczének neje szeptencz-ujfalusi Szeptenczky Bálint leánya volt, 1576-ban már Tarnóczy Márton hitvese.

II. Jánosnak neje Berényi Zsófia, karancs-berényi Ferencz-
nek Marsovszky Katától született leánya.

*) A családi közlés szerint Rudnaya leány, mi talán toll-hiba. Az idézett Geneal. authen. Mss. után annál inkább hajlandó vagyok hinni, hogy Ruttkay Fruzsina volt neje, mert eképen Ruttkai jogon juthatott a család a nezettei birtokhoz, melyre azután 1662-ben adományt nyert.

I. István ezredes, és a magyar gyalogság egy részének vajdája volt 1643-ban, I. Leopold királytól Dvornikovics András udvari tanácsossal együtt kapta 1662-ben királyi adományban Nyitra vármegyében Nezette helységet, melyről ezután család előnevét irta. Két fia által két család-ágot alapított.

II. Istvánnak hat fia maradt, kik közül Antal és István a Tökölyi és Rákóczy idejében elhultak ¹⁾ Ez István 1702-ben, mint Rákóczy hive zemplini alispánnak választatik, és 1711-ben is e hivatalában megerősítettett. Lőrincz csatamezőn esett el ²⁾.

Mihálynak 1711-ben Zemplin aljegyzőjének ³⁾ gyermekeit bővebb tudósítás nélkül a családfán látjuk.

Ferencz szintén harczban esett el ⁴⁾. Nejétől Niczky Juliannától nemzé Jósefet, ki Somogy vármegyében nagy jószágokkal birt, és azon vármegyének az 1790—1797. 1802-ki országgyűlésen követe volt, és a határvizsgáló országos bizottmány tagja ⁵⁾. Egyetlen leányát Krisztinát gróf Festetic Imre vette nőül.

Lászlónak két leányán kívül fia I. Imre, előbb ügyvéd, utóbb cs. kir. tanácsos, aransarkantyús vitéz (*equus auratus*) és kir. táblai ülnök 1810-ben. Gyermekei közül

II. Imre Nyitra vármegyeye főadószedője, kinek neje bellusi Barros Honorata, meghalt Pesten, 1822-ki május 16-kán, kora 40-dik, házassága 16-dik évében.

I. Lajos Nyitra vármegyének főbirája. Ennek fia II. Lajos Hont vármegyének 1839-ben főjegyzője. 1848-ban Bars, Hont, Thuróc vármegyeye kormánybiztosa. Több évig fogoly volt.

Albert hasonlóan 1848-ban kormánybiztoskodott Abauj, Ungh és Zemplin vármegyékben, 1850-ben Munkácson mint fogoly halt meg.

Visszanézve I. Istvánnak másik fiához Tamáshoz, ez török fogságba esett, váltsága elészerezése végett 1702-ben Hull, Rendve, Paczolaj, Ripen helységbeli birtokait a Motesiczky családnak adta el Fia Mihály, ennek fia IV. István 1790—1807. Bars vármegyeye követe, 1810-ben is még első alispánja, cs. kir. tanácsos és kir. udvar-

¹⁾ Idézett kéziratban *occisus* kitételrel jelölvék. — Szirmay C. Zemplin not. hist. 287. 306. l.

²⁾ Családi közlés szerint.

³⁾ Szirmay C. Zemplin. not. hist. 329.

⁴⁾ Családi közlés.

⁵⁾ 1791-ki 67. 1802-ki 26. 1807-ki 31. törv. cz. L. Horányi Nova Mem. 54.

nok. 1815-ben már a nagyszombati ker. tábla, és az érseki nyolczados törvényszék elnöke. 1820-ban egyszersmind a verebélyi és szentgyörgyi érseki nemési székek nádora. Utóbb Bars vármegye főispáni helyettese, 1825-ben már Zólyom vármegye főispánja. Fia III. János 1820. 1825-ben Bars vármegye alispánja, cs. kir. tanácsos, s végre kir. táblai ülnök, meghalt Pozsonyban, 1844-ben.

A zemplini ág ¹⁾ — mint látszik — nincs a jelenig folytatva. Nem találni továbbá a családfán Pál t 1844-ben, cs. kir. kapitányt; Rudolfot, ki 1844-ben a m. kir. helytartó tanácsnál volt fogalmazó stb.

A reformatio korában egy ág a protestans vallásra tért át, mely most is az, a másik katolikus.

Boronkai család. Erdélyben is voltak Boronkai-ak, kiknek a magyarországiakkal való összeköttetéséről a történetírók hallgatnak. A XVII. század elején szerepelt Erdélyben Boronkay János, eszes és vagyonos férfiú, Vajda Miklósnak sógora, és tekintélyes családnak rokona. Azonban vagyonának szép része a Básta zavarokban odaveszett. 1602-ben Székely Mózsos és Tholdi István ő általa akarták Déva várában Báthori Zsigmondnak elzárását eszközölni. Később beleegyezett a Zsigmond életére irányzott tervbe, de mit tett? 1603-ban midőn Básta elől futottak, ennek emberét s rokonát gróf Capreolis Tamást ő hurczolá magával, és ő is kifutott Karánsebesre gyermekeivel együtt. A következő évben Basta elfogató és fölakasztató. Egyik leányát a dalmát eredetű, alacsony sorsu szülék gyermeke, Lodi Simon karánsebesi bán akará nőül venni, de ezt az atya élteben tehetni nem remélvén, állítólag azon dolgozott, hogy Básta Boronkait kivégeztesse, hogy így leánya kezével annak szép birtokaihoz hozzáférhessen. Básta — mint Bethlen írja — kegyelmet kínált Boronkainak, ha katolikus vallásra tér, de az reformatus vallását odahagyni nem akarva, a kísérletet visszautasítá ²⁾.

Boros család. Lakhelye Szathmár vármegye, hol Borhid helységben Boros Mária férjével Skotka Mihály 1699 ben részbirtokot

¹⁾ A zemplini ág úgy látszik csak de eadem, azaz Boronkáról írja magát; és Nezettéről nem. L. Szirmai C. Zemplin. not. topogr. 106. l. Így Pál a kapitány is de eadem iratik. — Szirmai szerint Zemplinben közbirtokos a család (1797-ben) Felső és alsó Bereczki, Czéke, Nagy- és Kis-Czigánd, Gatály, Rákócz, Izbugya-Rokitó helységekben. C. Zemplin not. topogr. 296. 304. 330 375. 377. 379. 391. 394. l.

²⁾ Bethlen Wolph. V. 295. 244. 433. 461. és VI. 8–14.

kap királyi adományban ¹⁾. E század elején (1810-ben) birtokos a család azon vármegye Berenceze, Homók, Mikola és Száraz-Berek helységeiben ²⁾.

Boros család. Gömör vármegyében tünt föl, mint nemes. Boros Simon, és általa fiai András, Péter, Mátyás, Gergely és János, továbbá rokonai Szük Jakab, és László (vezetéknév) Mihály II. Ferdinand királytól Bécsben 1636-ki május 18-kán kelt czimeres nemes levélben nemesítettek meg, és ez Gömör vármegyében ugyanazon évben kihirdettetett ³⁾.

Boros család. I. Leopold király által 1697-ki sept. 20-kán kelt czimeres levél által nyerte nemességét, mely először azon évben Nógrád vármegyében tétetett közhirüvé ⁴⁾.

1726-ban ugyanazon megyében produkálnak Boros idősb Pál, és fiai Pál, Mihály, Mátyás.

Boros család. E család is Nógrád vármegyében érte meg nemessége megnyerését. A nemesség-szerző, s így család-alapító Boros Jakab volt. Az armalist I. Leopold királytól Bécsben 1700-ki sept. 13-kán nyertek. Ez szól a következőkre, a már említett szerző Boros Jakabra, annak neje Szikra ⁵⁾ Zsófiára, — Boros Mátéra, és neje Mihálfí Ilonára, és Boros Pálra és hitvese Bakos Dorottyára. — Kihirdettetett az armalis Nógrád vármegyében 1701-ki január 10-kén.

A nemesség-szerző Boros Jakab neje nevéről Szikra Boros-nak is neveztetett, mely név néhány izen utódain is megmaradt.

Ezen Jakabtól egy ágnek családfája így sarjadjik le:

Boros N.

Boros Jakab 1700-ban nemes. (Szikra Zsófia)		Máté 1700. (Mihálfí Ilona) 1726. 1734.	Pál 1700—1755. (Bakos Dora) Pál 1755.
Mátyás Nógrád várm. Zelenyéről leköltöz. Ó-Aradra fiával.		György 1726. 1734. produkál	András 1755.
Mihály. (Lak. Ó-Aradon)		György 1755.	György
András 1832. (Gyógyszerész Ó-Aradon)			Mihály 1833. (Lak. Szarvason)
Lajos.	József.	Frigyes.	István.
			Oktavia.
			Amália.
			Terez.
			Francziiska.

¹⁾ Szirmay: Szatlmár várm. II. 181.

²⁾ U. ott. 279. 284. 287. 303. l.

³⁾ Prothocol. C. Gömör anni 1636. folio 287.

⁴⁾ Prothoc. C. Neogr. anni 1697.

⁵⁾ Néhol Szikora-, és Csikora-nak is olvasható.

Mint a családja mutatja, Jakab ága leszakadt ősi fészkeből. A Mátyástól lejövő ág Arad vármegyében él, hol **András** ó-aradi gyógyszerész 1832-ki aug. 27-kén ¹⁾ Nógrád vármegyétől fiai részére nemesi bizonyítványt vett. Özvegye és jól nevelt gyermekei élnek, kik közül **Lajos** ügyvéd Aradon.

A másik ág, mely **György** től jö le, ki még 1726- és 1734-ben Nógrádban lakott, Békés vármegyében Szarvasra szakadt. A végső izeen álló **Mihály** 1733. aug. 27-én vett ki nemességéről bizonyítványt ²⁾.

Boros család. Boros János a Nádasdi huszár ezredben kapitány volt, és 1767-ben kapott nemes levelet ily ezimerrel: a paizs kék udvarában zöld tér fölött arany oroszlán áll hátsó két lábán, és első jobb lábával kivont kardot markol, melyen koszorú zöldel. A paizson álló sisak koronájából szintén a paizsbeli oroszlán nyulik föl, koszorús kardot villogtatva. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös ³⁾.

Boros család. Helynevü nemes család székel Szabolcs, Vas és Zala megyékben. **Fényes** Geographiája szerint.

Horányi emlit Boros **József** jesuitát, nemes szülőktől származottat, ki Kassán 1715-ben állott e szerzetbe, és 1724-ben egy latin hittani munkát nyomtatott ⁴⁾.

Boros család. (Sólyomkövi) Erdélyben Doboka vármegyében a kolosmonostori Conventnek tanúsága szerint hajdan szép birtoknak ura volt a sólyomkevi Boros (némelyek szerint) Botos család. 1396-ban Ördög András állítólag még három testvérével többek közt Sólyomkö egész helység birtokába is beiktattatott. — 1441-ben éit sólyomkövi Boros János leánya Erzsébet, Sarkudy Lászlóné, midőn magát a nagy-atyjáénak igényelt Sólyomkövön beiktattatá, de a beiktatásnak a sólyomkövi Ördög és Teke családok által ellenmondatt ⁵⁾.

Boros család. (Csik-Szent-Tamási). Szintén Erdélyben csikszéki Szent-Tamásról származó székely család, mely a XVII. század harmadik negyedében házasság útján jutott birtokhoz Doboka vármegyében, hol a kihalt család utolsó sarját Boros Borbálát Rhédey vette nőül ⁶⁾. Sz.-Tamási Boros Ferencz 1738-ban fel-csikszéki jegyző volt ⁷⁾.

¹⁾ A megyei jegyzőkönyv 1338. sz. a.

²⁾ U. ott 1306. sz. a.

³⁾ Collect. Herald. Nro 114.

⁴⁾ Horányi: Nova Memor.

⁵⁾ Hodor: Doboka várm. 54.

⁶⁾ U. ott 55.

⁷⁾ Benkő Kár.: Csik, Gyergyó és Kászón 55. l.

Boros család. (Delnei). Csikszéki székely család. Előnevét Delnéről írja. Delnei Boros Elek 1794-ben Csik, Gyergyó és Kászon széki ülnök.

Boros család. (Sz.-Geliczei). Erdély családja, belőle egyszerre három tagja táblai ügyvéd 1794-ben, ugymint sz.-geliczei Boros Gyergyó, József és Márton.

Boros család. Ilynevű család van Magyarországon, mely Szerdahelyről írja előnevét.

Borosnyai Lukács család. Hazája Erdély, eredeti helye Háromszék, melyben Nagy- és Kis-Borosnyó fekszik. Többnyire lelkész, tanár és tudós férfiakat mutatott föl e család. Így Borosnyai Lukács János előbb nagy-enyedi ref. lelkész, 1735-től udvarhelyi tanár, 1749-ki febr. 27-ke óta superintendens. Ő volt az első a m. kormány által is megerősített hely. superintendens. Meghalt Maros-Vásárhelyen, 1760-ki febr. 9-kén ¹⁾.

Borosnyai Lukács Simon maros-vásárhelyi ref. lelkész 1776-ban; több halotti beszéde nyomtatott ki ²⁾.

Borosnyai L. László maros-vásárhelyi királyi adószedő 1815-ben. Ugyanakkor János ott tanár.

Borosnyay nevű család 1759-ben nyert czimeres nemes levelet.

Borosnyai Nagy család. Valamint a fölebbi, úgy ez is háromszéki család; s úgy látszik tulajdonképen vezetékneve Borosnyai; — a Nagy nevet (mint a fölebbi a Lukács-ot) csak család-különböztetés végett vevé föl, azonban legtöbbnyire a család tagjai sem írák ki, hanem csak az első betűt, például: Borosnyai N. János. Az is lehet, hogy eredetileg a két család egy törzsnek sarjazata.

E család is a lelkészi, tanári pályán szerepelt, és mint reform. lelkészek kapós és ügyes halotti szónokok voltak. Borosnyai János superintendens volt, ugyanaz, ki az előbbi család-czikk alatt említett, és ennek fiai már Borosnyay Nagyok-nak írják magokat, így szakadt volna tehát a család kétfelé, ha Horányi azon állítása meg-

¹⁾ Benkő: Transylvania Generalis. Tom. II. 177. — Horányi Nova Mem. II. 545.

²⁾ Horányi Nova Mem. 546. — B. Wesselényi Ferencz, gr. Bethlen Ádám, Vargyasi báró Dániel; báró Kemény Miklós, gr. Teleky László, b. Bánffy Klára; Czégei gróf Wass Miklós fölött ő tartja halotti beszédet, és azok nyomtatva is megjelentek.

állana, hogy Borosnyai N. Zsigmond, és Márton ennek fiai voltak. Ezt azonban az e tekintetben jobban értesülhetett Benkő nem írja ¹⁾.

Említett Borosnyai N. Zsigmond a nagy-enyedi ref. collegiumban a hittan, egyházi történelem stb. tanára volt. Több munkát írt.

Testvére Márton ²⁾ Vizaknán született. Tanult Enyeden és Hálában, és ott 1729-ben orvostudori oklevelet szerzett. Hazajövéen, gr. Teleky József pártolása mellett a főkormányország rendszerinti orvosa lón Szebenben. Azonban e hivatalt tiz évig sem viheté. Meghalt pestisben 1738-ban. Tudori értekezésem kívül egy Erdélyre vonatkozó füvészkönyvet (Herbariumot) hagyott kéziratban, melyet testvére Zsigmond a nagy-enyedi collegium könyvtárának adott át.

E családhoz tartozott Pál is, ki szintén az irodalmi téren is foglalkozott ³⁾.

De találunk Borosnyay-ra, ki előnévvel is borosnyai-nak írta magát. Így borosnyói Borosnyay Péter Sepszi sz. követe 1459. a megyesi gyűlésre; és borosnyai Borosnyay György szintén erdélyi eredetű, királyi táblai agens és ügyvéd Budán 1784-től. Meghalt ugyanott 1809-ki június 21-kén, kora 58-dik évében.

Borosvay család. Zemplin vármegye armalista családaik között említi nevét Szirmay.

Bors család. (Csik-szentkirályi, báró és nemes). A Bors nevezet történeteinkben oly régi, hogy azt már a kunok hét vezérének ⁴⁾ Bungér-nek (Böngér) fiában Borsban is, kitől a maga helyén a Balassa családot emlitem eredetnek — fölleljük. Ezen Bungérnek fia Bors nevéből nyerte a kronikások szerint nevét Bars és Borsod vármegye, és az utóbbi vármegyének főispánjaul is Bors iratik, valamint Borsod vára építőjének ⁵⁾.

Az Árpádi korszakban feles számmal találunk Bors és hasonló hangzásu nevekre a krónikákban és okiratokban, a nélkül, hogy közöttök a vérséges összeköttetést, családi lesarjadzást kimutatni lehetne.

II. István király korában egy Bors társával Iván főispánnal pártot üt, királynak kiáltatik ki, de legyőzvetvén, Görögországba kellett futnia ⁶⁾.

¹⁾ V. össze Horányi Nova Mem. 545. s köv. l. — és Benkő Transylv. gen. II. 464. l.

²⁾ Horányi szerint Nova Mem. 545. 547.

³⁾ Sándor M. könyvesház 256. l.

⁴⁾ Anonymus Cap. VIII.

⁵⁾ Anonymus Cap. XVIII. et XXXIV.

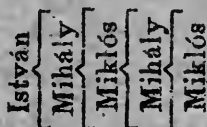
⁶⁾ Thuróczy Schwandtnernél I. 141.

Bors nevezetűeknek igényeltetnek Filep (1223-ban) és Miklós (1219—1220. és 1227-ben) nádorok. De ezeket Bors helyett Bortthz Borz, Borzh-nak találjuk irva ¹⁾. És az arany bulla keltékori nádor Julia *filius Borz*, és Bortz-nak iratik.

Bár mint legyenek ezek: annyi kitűnik belőle, hogy Bors nevű család már az Árpádi korszakban Magyarországon is létezett ²⁾. A csik-szentkirályi Bors család Kövály szerint székely család, és így annyit sem dönthetni el ezuttal, valljon Magyarországból jutott-e a székely földre is e név, vagy ott is régi törzsökös, az utóbbi egyébiránt könnyebben vélelmezhető.

1295—1299-ben Bors György erdélyi vajdával iratik, de valószínűleg megalapítva még ez sincs ³⁾.

Bihar vármegyében már a XIV. századtól kezdve találunk Bors családbeliekre a Leleszi Convent oklevelei ⁴⁾ szerint, melyek szerint az 1300—1450-ki időszakra ily nemzedékrend fordul elő:

¹⁾ Fejér. Cod. Diplom. tom. III. vol. I. 320. l. *Nicclao filio Borzh Palatino* U. ott. 323. lapon: *Nicolao filio Borz*. — 367. lapon Comes Bors 1222-ben a szűz Mária-hegyi zárdának censust adományoz javaiból. Hevenesi Mss. LIII. kötetéből közölve. De leginkább elűt a Bors nevezet egy 1226-ki oklevélben (Cod. Dipl. tom. III. vol. II. pag. 94.) hol így áll *Leustachio filio Bore*, és *Nicolao Comiti, filio Bore*, ugyanez okmányban Bars vármegye Bors-nak iratik, de még sem Bore-nak.

²⁾ Hogy ugyancsak 1223-ban — midőn a nádorságot viselt Borzok vagy Boreczok, vagyis ennek fiai éltek, volt Bors nevű főispán is, mint már az előbbi jegyzetben, az 1222-ki általa a szent Mária-hegyi kolostornak adott adományban állittatik, még inkább bebizonyosodnék II. Andrásnak 1225-ben ezen adományt megerősítő leveléből (Fejér Cod. Diplom. tom. III. vol. II. 59. 60.) ha maga ezen adománylevel is minden kétségen kívül valónak vétethetnék. A „Trophaeum Estorasianum“ hízegő összeszerkesztője is egykoron férchezelt össze egy Bors genealogiát Ádámtól kezdve a XVI. századig, a midőn azt magvaszakadtnak írja, de ez első föltűnésre nemcsak Kollár, Fejér — de bizonyosan bár ki előtt is alaptalan mesének tűnnék föl.

³⁾ Lehoczky Stemm. I. 80. — és Fejér Cod. Dipl. tom. VII. vol. II. p. 290 hol *Georgius de genere Bors*-nak iratik. Azonban ilynevű genust Podhraczký minden szorgalma mellett sem talált oklevélben. L. Simonis de Keza krónikáját kiadva Podhraczký Józseftől. 95—104. lapon, ha csak Fejér nem Bors helyett irt Bors-ot. Hodor: Doboka V. 56. l. E Györgyöt Borsay-nak írja. L. Borsay cs.

⁴⁾ Családi közlemény szerint.

Ismét oklevelek nyomán öt izen ily családfa keletkezik :

Ezek még állítólag Bihar vármegyében voltak birtokosok, hanem II. Jánosnak fia már Mihály Csik-Szentkirályban is birtokos volt.

Nevezett Mihály látszik lenni a család újabb törzsének, kinek Lukács, György és András fiai 1570-ki május 21-kén Szapolyay János Zsigmondtól új adományt kapnak ¹⁾ csik-szentkirályi részükre. Lukácsnak fia István pedig állítólag 1588-ki sept. 1-jén Biharban Bors falura ²⁾ is új adományt nyert volna Báthori Istvántól.

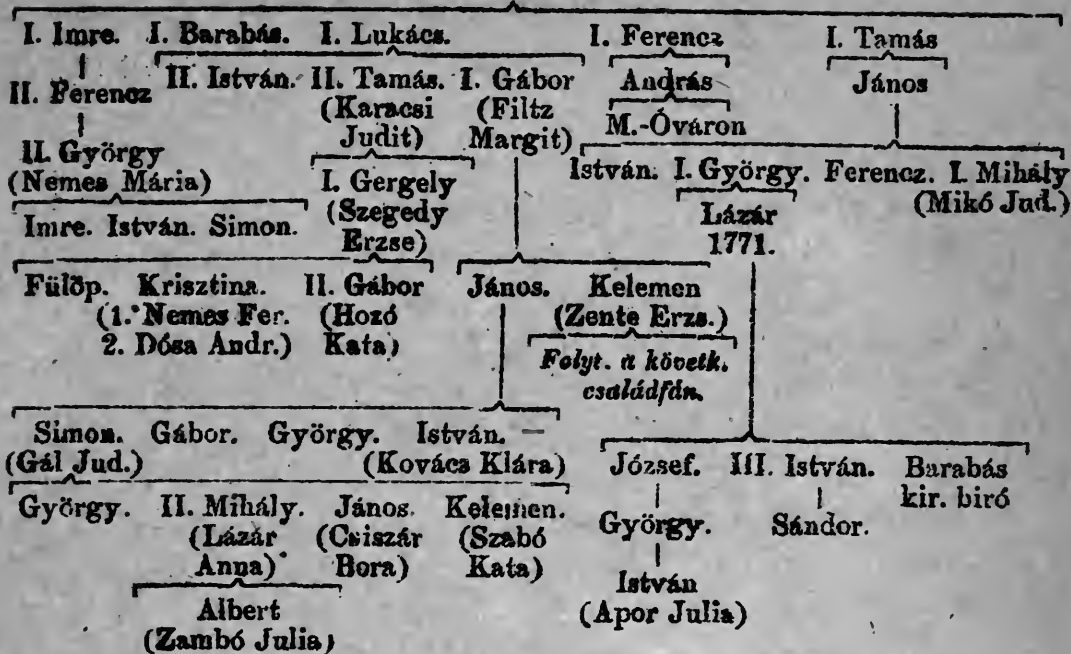
A velem közlött családfa ³⁾ említett Mihálynak Lukács nevű fiától nemzett Istvántól, ki 1600-ban iratik élőnek — hozza le a családot következőleg :

¹⁾ Kőváry szerint is, id. m. 54. l. — A velem közlött családfán tévedésből állhat I. Zápolya János — ennek fia János Zsigmond helyett, mert 1570-ben nevezett I. János királynak hamvai is elporlottak.

²⁾ Bielek Majores Hungar. című munkájában közölve lévén Bihar vármegyének 1552-dik évi portalis conscriptioja, abban még akkor sem találhatók Bors nevű birtokos. — Jelenleg a Bihar megyei Bors helységet a nagyváradi latin szertartású káptalan bírja, az ugyanott fekvő Borz nevű falut pedig a nagyváradi görög kath. püspök. És Borz vagy Borcz falu pedig az előbbi jegyzetekben említett Borz családra emlékeztethet.

³⁾ E családfa lényegesen elüt a Kőváry által közlöttől. (Erdély nev. Családai 55. l.) Ott a törzs Mihály, Lukácsnak atyja. — Lukács adomány-szerző testvéreivel él 1570-ben, és ezen Lukácsnak fiai: Tamás, Ferencz, Lukács, Imre, tehát azok, kik itt Istvánnak fiaul tétetvék. — Én itt a család által közlöttet adom azért, mert azt ez uton hiánytalanabbnak kellett tartanom amannál.

I. István 1600.
(1. Adorján Anna)
(2. Botskor Kata)

A Bors-ok Al-Csikban többen viseltek hivatalt, így István (valószínűleg II. István) 1631-ben, Gergely (ki a családfán nincs) 1648-ban. III. István 1691-ben al-királybírók voltak. I. Mihály 1698-ban jegyző, 1706-ban szintén al-királybíró, testvére I. György 1705-ben jegyző, 1710-ben al-királybíró volt ¹⁾.

I. Tamás (I. Istvánnak fia) a székely lovasság locumtenense (hadnagya) volt Rákóczy Barcsai korában ²⁾. I. Gergely (a családfán álló) 1703-ban ugyancsak Al-Csikszék jegyzője. Tamás (ki a családfán nem áll) 1744-ben al-királybíró Al-Csikszékben, ugyanott Lázár (I. Györgynek fia) 1771-ben királyi pénztárnok. Fia Barabás 1819-ben királybíró ³⁾. Csik-Szentkirályban (1853-ban) birtokosok Bors István és János.

¹⁾ Benkő: Csik, Gyergyó és Kászon 53–54. l.

²⁾ Közlés szerint.

³⁾ Benkő u. ott 54–56. l.

Kelemen ága folytatólag így sarjadzik le:

Kelemen
(Zente Erzse)

István alisp. 1755—1768. (Baló Éva)	György.	Pál.
---	---------	------

Ignác.	Ferencz.	Antal Doboka várm. aljegy. 1794.	Márton.	László.	I. Frigyes szász hgi tanács. (1802. szász fejed. 1832. osztrák báró). Mehalt 1836. febr. 13.
--------	----------	--	---------	---------	--

Zsófia szül. 1808. (B. Christalng Sándor)	II. Frigyes szász fejed. tanács. sz. 1809. jul. 7. (Gr. Harrach Lóra)	Gyula Adolf sz. 1815. dec. 16. (B. Brandt Bernardina megh. 1855.)
--	--	--

Lóra sz. 1838.	Frigyes sz. 1839.	Zsófia sz. 1840.	Augusta sz. 1841.	Mária sz. 1843.	Rudolfina sz. 1845.	Ludmilla sz. 1846.
-------------------	----------------------	---------------------	----------------------	--------------------	------------------------	-----------------------

Kelemennek fia István Doboka vármegyében 1754-ben dézma-bér-beszedő, 1755—1768-ig alispán ¹⁾).

Ennek egyik fia (Gottlieb) Frigyes Németországba szakadt, és a szász fejedelemségben titkos tanácsos lón, 1802-ki april 7-kén szász fejedelemségi, 1832-ki május 19-kén pedig osztrák birodalmi báróságra emeltetett ²⁾. Mehalt 1836-ki febr. 13-kán. Fia II. Frigyes báró és szász fejed. tanácsos visszatért Magyarországra, hol az újabb időben Bihar vármegyei Tamásdán és Nagy-Keményen (ha jól tudom Néverytől) szép birtokot szerzett. Gyermekeit a családfán láthatni. Testvére Gyula Adolf Poppendorfon bir, nejétől született Brandt bárónőtől (ki 1855-ben halt meg) gyermekei nem maradtak.

A család czimere kék mezőben egy élőfa. A paizs sisakján kar könyököl, kardot villogtatva.

¹⁾ Hodor: Doboka várm. 56. 440. 449. 1.

²⁾ Goth. Geneal. Taschenb. d. Freiherr. Häuser. 1857. 72. I. hol Borschnak is iratik, és a bárói ágnek Borsodi előnév tulajdonittatik. Kőváry idéz. m. 55. lapján ez ágról Istvánon innen nem emlékezik. De I. Ferencznek (l. az első családfa táblán) unokáját Pált Magyarh. Óvárra helyezi, és alájegyzi *folyt.* de a folytatás elmaradt.

Bors család. (Szent-Györgyi). Ily előnévvel élt 1794-ben Bors György, osikszéki ülnök.

Bors család. (Körtvélyesi). Hajdan Zemplin vármegye nemes családai közt foglalt helyet, de kihalt ¹⁾.

Bors család. Bors Ferencz a magyar kir. udv. kancelláriánál hites jegyző 1743-ki márczius 31-kén czimeres nemes levelet nyert Mária Teréziától, azonban a család benne magnélkül megszakadt.

A nyert czimer ez: a paizs kék mezejében jobboldali felső szögletből rézsút egy fehér vagy ezüst folyam-öv vonul le (baltheo diagonali dextero sive argenteo flumine) ebben egy horgony, és e fölött egy hatszögletű vörös csillag ragyog; a paizs aljából (az előtérben) egy arany karó mellett bors-fa, vonatkozva a családnévre, (arbor piperis per allusione i nominis) emelkedik föl, már sárguló érett bogyóit lecsüszesztve. A paizs tetején kiterjesztett kék szárny nyulik föl, a szárnyon az említett fehér öv, s azon a vörös csillag látszik. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös ²⁾.

Borsay család. (Dályói). Több ilyenévű családaink léteztek, legalább különféle előnévvel; sőt Borsa nemzetség (genus) is előfordul oklevelekben ³⁾. A dályói Borsay család Nógrád vármegyei (Kis- és Nagy-Dályó) pusztáról írta előnevét, és belőle dályói Borsay Miklós 1545-ben Nógrád vármegye alispánja volt ⁴⁾. Ezzel rokon lehet a következő

Borsay család. (Dolyáni). E család is szintén Nógrád vármegyében fekvő Dolyán pusztáról írta előnevét, és nem valószínűtlen, hogy a főlebbivel egy törzsből eredt. Dályó és Dolyán puszták nem messze vannak egymástól. A dolyáni előnévvel élt Borsay-ak közül Imre és István nótáztattak, és javaikra ugymint Nógrád megyei dolyáni, csalári és pilisi részbirtokaikra 1561-ben kis-szécséni Szénássy Mihály és Romhányi Péter 1561-ben Nádasdy Tamástól nádori adományt szereztek ⁵⁾.

Tan e családhoz tartozik azon Borsay Miklós is, ki 1552-ben

¹⁾ Szirmay C. Zemplin not. hist. 72.

²⁾ Collect. Herald. Nro 175.

³⁾ Kéza Sim. Chronicon edit. Jos. Podhraczký. 107. l

⁴⁾ Bel M. Not. nov. IV. 45.

⁵⁾ Saját okleveleim szerint.

mint császári csapat-vezér harczolt a török ellen ¹⁾, s tán épen azon Dályói Borsay Miklós, ki 1545-ben alispán volt.

Borsay család. Ugocsa vármegyében is volt hajdan Borsay nevü család, és ott Borsay Mihály 1413-ban alispán volt ²⁾.

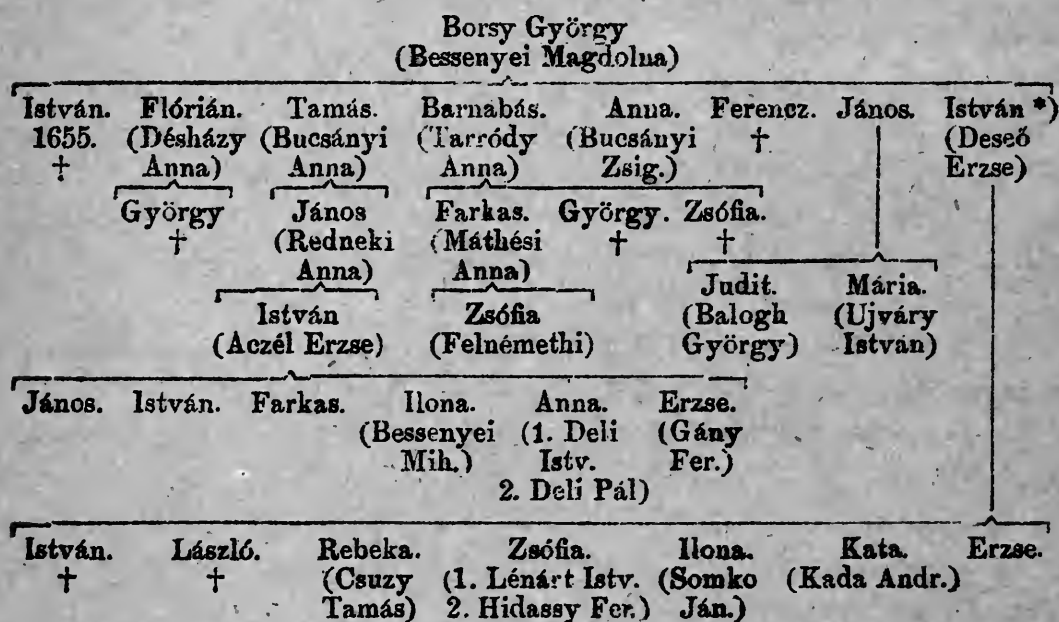
Pozsony vármegyében szintén találunk e családra a mult században, Borsay János 1722-ben Püspökből való Nagyszombatban tanult.

Borsay család. (Borsai). Borsay György 1298-ban erdélyi vajda volt, Doboka vármegyéből, hol Viz-Szilváson 1702-ben is birt Borsay ³⁾.

Borsy család. (Galanthai). Pozsony vármegyei Galantha helységben adományos jögon birtokos család.

Czimere: a paizs udvarában álló oroszlán, első jobb lábában kardot tartva, ugyanaz paizs fölötti sisak koronáján is.

A XVII. század elejétől kezdve a leágazás a következő ⁴⁾:

*) Ezeknek testvérei még Ilona Bossányi Mihályné, Anna Dalmady Istvánné, és Erzse Csány Ferenczné.

¹⁾ Forgách Comment. 66.

²⁾ Szirmay C. Ugocsa 50. l.

³⁾ Hodor Doboka várm. 56. lapon, egyszersmind megjegyzi, hogy nem a törzsköcs székely Bors családból volt Borsay György vajda.

⁴⁾ Mult századi hiteles genealogia szerint.

A családfa, mely a mult század ötödik — hetedik tizedében készült, csak is ez ideig terjed, s tán a családfán álló végső izekben ki is aludt.

Györgynek a törzsnek fia István magát Borssy-nak írta egy 1655-ki május 15-kén Hetmében kelt oklevél alá, mely szerint ott Balogh Miklóstól zálogban birt két darab földet, és egy rétet kibocsát Liphay Györgynek ¹⁾).

Említett Istvánnak testvére Barnabás, Gányi három elhagyott nemesi curiáját elcseréli Tarródy Mátyásnak Bolondosi házával, és fizet rá 32 forintot 1664-ben ²⁾).

Talán e családhoz tartozott azon Borsy Gergely, ki a XVI. században Palota várából a törökökhez átszökvén, renegált, és Mehemeth néven Vác vára kapitánya volt ³⁾).

Borsy Mihály az 1715-ki országgyűlésen a törvények átvizsgálására rendelt választmány tagja volt ⁴⁾).

Borsy család. (Kuchyni). Zemplin vármegye kihalt családai sorában áll neve ⁵⁾).

Borsy család. Zemplin megyének armalista nemesei közt említi Szirmay ⁶⁾).

Tán e családból volt azon tállyai lakos öreg Borsy Pál, ki 1700-ban váltatott meg török rabságból, hova Tokaj földulása-kor esett ⁷⁾).

És Borsy Ádám Rákóczy alezredese, ki 1705-ben kassai parancsnokává tétetett. Borsy család Szabolcs nemes családai sorában is áll Fényes Geographiája szerint.

Borsody család. Hajdan Bihar vármegyében virágzott, azon megyei Chyömek helységben 1552-ben birt Borsody Pál ⁸⁾).

Borsos család. (Gyergyó-Ujfalusi). Gyergyó-Ujfalusi Borsos család Mária Terézia királynétól 1761-ben kapott czimeres nemes levelet. Czimere viz-szintesen kétfelé osztatik; a felső eztüst mezőben vörös ruhás kar könyököl, és markában kivont kardot szerit. Az alsó kék mezőben jobbról rézsút arany szalag vonul át, és azon három fe-

¹⁾ Eredeti oklevélről, hol pecsét-czimere S. B.-vel jelelve látható.

²⁾ Esztergami káptalan előtti bevallás.

³⁾ Mindszenti L'Advocat Lexicon. V. Darab 152.

⁴⁾ 1715-ki XXIV. törv. cz.

⁵⁾ Szirmay C. Zemplin not. top. 72.

⁶⁾ U. ott. 110.

⁷⁾ U. ott not. hist. 283.

⁸⁾ U. ott not. hist. 289.

⁹⁾ Bielek : Major. Hung. 151

keze sas repül. A paizs fölötti sisak koronájából vörös kar egyenesen nyulik föl, kivont kardot tartva. Foszladék arany-kék, és ezüst-vörös ¹⁾

Borsos család. (N.-Enyedi). A nagy-enyedi Borsos családból Mózsés Alsó-Fejér vármegyében Erdélyben rectificator biztos volt 1794-ben.

Borsos család. (Monoi). Szintén Erdély családja. Monoi Borsos János szászvárosi szék-senatora 1794-ben.

Borsos család. Zaránd vármegye némes-családai sorába számít Borsos családot, melyből Borsos Sándor 1794-ben azon vármegye alszolgabirája volt.

Általában Erdély több Borsos családot termelt, melyekből több neves férfiú tűnt föl. Ilyen család a következő

Borsos család. E család, mely a népből esze által emelkedett ki, legujabban történelem-irodalmi szempontból lőn méltatva. A család-törzs — meddig tudniillik e családot ismerjük — Marosvásárhelyen lakó Borsos Sebestyén, ki 1562-ben egy Krónikát a világnak lett dolgairól ²⁾ irt az 1490—1584-ki évről. Két neje volt. Az első Köpeczi Tamás leánya Kata, kit 1550-ben vett nőül, de ki 1554-ben a tőle született János nevű fiával együtt meghalt. 1555-ben másodszor nősült Kolosvárról Hoszu Krisztinával ³⁾. Ezzel így alkotott családot ⁴⁾:

Borsos Sebestyén
krónika-író. Megh. 1584.
2-dik neje Hoszu Krisztina.

János sz. 1556.	Pál sz. 1558.	Kata sz. 1580. (Szabó Gáspár)	Anna sz. 1564. (Nagy Szabó Jánosné)	Tamás sz. 1566. 1605. fejed. tablabiló s török követ.
				Erzsébet Borbély Kristófné (Radaóthon).

Sebestyénnek, ki 1584-ben halt meg, Tamás fia 1597-ben Marosvásárhelyen jegyző, 1599—1604-ben főbíró, és ez időből Maros-Vásárhely bel- és külvárosának a legközelebbi időig fenállott helyhatósági alkotványa az ő esze és keze műve. 1602-ben a vár építésének

¹⁾ Adami Scuta Gentil. I.

²⁾ Gr. Mikó Imre: Erdélyi Történelmi adatok. Kolosvár 1855. I. köt. 9. l. hol krónikája kiadatott.

³⁾ U. ott. 15. 16. 17. stb.

⁴⁾ U. ott.

fő indítója, 1603-ban a dézsi országgyűlésen városi követ, 1606-ban Bocskai fejedelemhez Marosvásárhely hódolatának Kassára megvívója. 1605-től kezdve fejedelmi táblabíró, és mint ilyen a törvényhozás tagja volt. 1613. 1618. 1625-ben a török pórtán ügyvivő, 1615-ben a nagyszombati, 1625-ben a gyarmati békekötéseknél fejedelmi biztos ¹⁾. Leírta 1613-ki első portai utját, 1585—1612-ig kora történeteit ²⁾, és 1618-ki portai követségi naplóját ³⁾

Erdélyi székely, és így nemes családból származott azon Borsos Mihály is, ki 1728-ban Budán jesuitává lőn. Sárospataki plébános, Thurócson zárdai főnök volt. Meghalt Bozókön, mint a nagyszombati collegium javainak igazgatója 1761-ben. Latin verses munkát adott ki Kassán 1735-ben ⁴⁾.

Borsos család. Magyarországon Heves és Szabolcs vármegye nemesei sorában áll Fényes Geographiája szerint.

Borsos Antal élt Ulászló király korában, kinek megegyezésével egy malma jogát az egri Ágoston-rendi szerzetesek egri zárdájának írta át 1505-ben ⁵⁾.

Borsó család. Ebből Borsó Jakab, (ki latinul Pisónak is iratott), Olaszországban tanult, és II. Lajos tanára és titkára volt. Származására nézve Erdélyországból volt ⁶⁾.

Borsvay család. Ugocsa vármegyében virágzott már a XV. század első felében, midőn Borsvai Lukács 1430-ban Nyaláb vára kapitánya volt ⁷⁾ Ugyanazon megyében Borsvay Kristóf 1612-ben Tivadarfalván bir, és arról írta előnevét ⁸⁾.

Zemplin vármegyében élt 1492-ben nemes Borsvay Miklós, a Palócziak hive, ki ellen hatalmaskodási vád emeltetett ⁹⁾.

Borsvay Benedek 1487-ben királyi ügyek igazgatója volt ¹⁰⁾.

Borzasi család. (Erkedi). Erdélynek kihalt családai közé számítja Kőváry ¹¹⁾.

¹⁾ U. ott. II. köt. 3-4. — L. Életrajzát gr. Kemény Józ. és Kovács Istv. Erdélyország történeti tára II. 3-74. l.

²⁾ Ugyanott és azok által kiadattak.

³⁾ Gr. Mikó Erdély Történelmi Adatok II. kötetében kiadva.

⁴⁾ Horányi: Nova Mem. 548. l. — Munkája czime: *Idea Belliducum*.

⁵⁾ Katona Hist. Critic.

⁶⁾ Jászai M. Nemzet Napjai a Mohácsi Vész után. 51. Budai F. Lex. I. Borsosnak írja, szintén P i s o-ból fordítva.

⁷⁾ Szirmay C. Ugocsa 144.

⁸⁾ U. ott 126.

⁹⁾ Szirmay C. Zemplin not. top. 300.

¹⁰⁾ Gr. Teleky Hunyadiak kora XII. köt. 365. 369. 411. 437. l.

¹¹⁾ Kőváry Erdély Nev. Családai 270. l.

Borzavich család. Borzavich István I. Leopold király által 1700-ban nemesített meg; czimeres nemes levele Pozsony vármegyének azon évben Somorján tartott közgyűlésében hirdettetett ki ¹⁾.

Borzik család. Zemplin vármegye nemes családai sorában áll ²⁾.

Bósa család. Hajdan Arad vármegye nemes családai között volt. Bósa András birt Nemes-Vásáriban 1562-ben ³⁾.

Bosa család. Zemplin vármegyének armalista nemes családai között iratik ⁴⁾.

Bosnyák család. (Magyarbeli). Közönségesen Bosnyák Bertalantól, állítólag Kázmér lengyel király hadvezéréétől (1310.) eredeztetik ⁵⁾. Lehoczky szerint Poroszországban buszniczi Bosnyákok voltak ⁶⁾. Ha a névre (Bosnyák) tekintünk, inkább lehetne eredetét Bosniából, Bosnyákországból származtatni, mert ha Lengyelországból eredt, valószínűbb, hogy Lengyel vagy Polyák, Rusznyák vagy Orosz nevet kapott volna.

Nevezett Bertalantól a családfa egész a kihalásig így jó le:

Bertalan (Kázmér kir. vezére) 1310—1367.			
Tamás 1380. (Magyarországban)			
Lajos 1422—1469.			
János 1469.			
András 1526.			
Ferencz 1540.			
I. Tamás (Kenderessy Mária)		Ambrus 1559. Korponai kap. (Patvaróczy Anna) (Lásd folyt. a köv. lapon).	
II. Tamás Füleki főkapit. kir. főasztalnok 1611—1631. (Zádory Kata)	Brigitta (Tersztyánszky Gáspár)		
Zsófia † 1644. (Wesselényi Fer. nádorné).	Kata (Perényi Ferencz)	Judit (Balassa Imre)	István † 1644. (Veszprémi püsp.)

¹⁾ Pozsony várm. levéltárában van az eredeti armalis levél.

²⁾ Szirmay C. Zemplin not. top. 110.

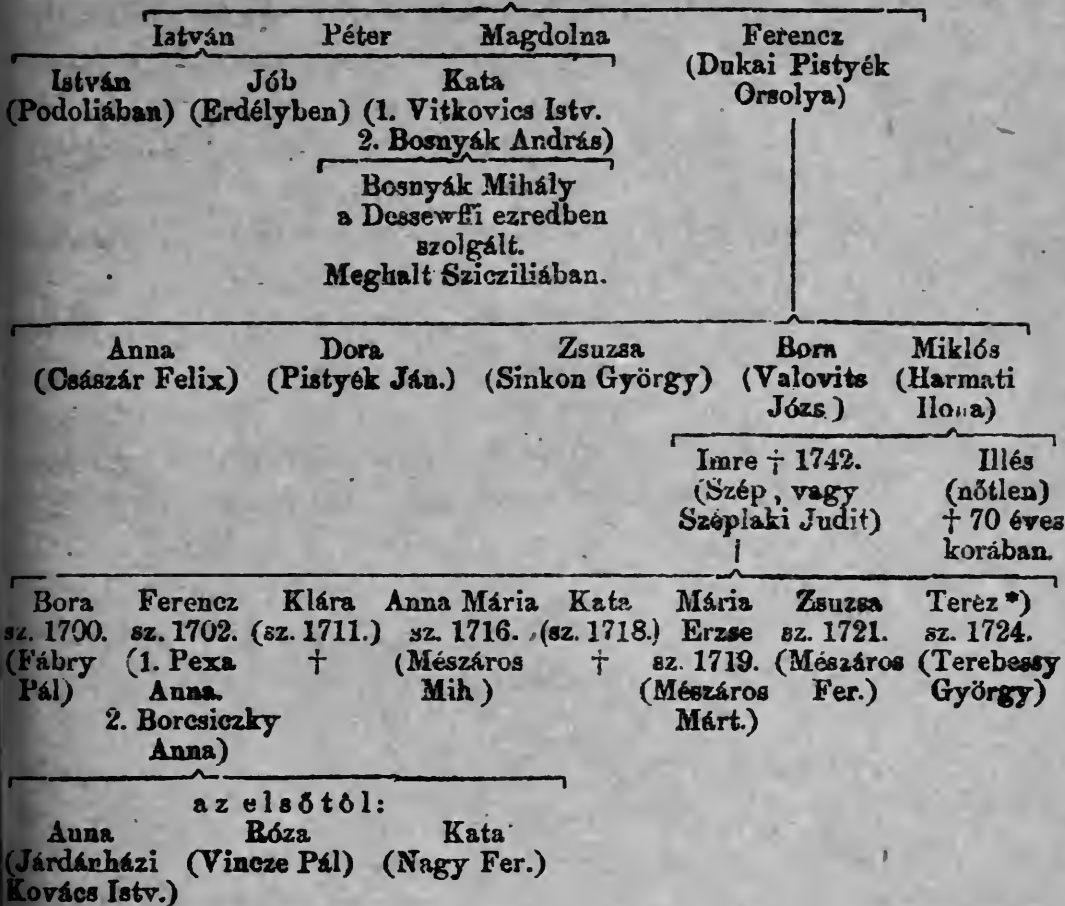
³⁾ Fábrián Arad várm. 37.

⁴⁾ Szirmay C. Zemplin not. topogr. 110.

⁵⁾ Geneal. Authent. N. 207. Mss. sat.

⁶⁾ Lehoczky Stemm. II. p.

Ambrus 1559.
Korponai kap.
(Patvaróczy Anna)
Mint a tulsó lapon látható.

E családfa igazolására az idézett kútfőn kívül egyebet fel nem hozhatván, így Bertalantól II. Tamásig a leszarmaztatás erősítésre vár, annál inkább, mert Bertalan a törzs Kázmér király hadvezéreül (Bellidux) iratik. Fia Tamás I. Lajos hadvezéreül, ennek fia Lajos Zsigmond király kapitányaul, ennek fia János¹⁾ Mátyás király kapitányaul, és ennek fia András II. Ulászló és II. Lajos király udvari embereül iratik, mire nyomokat történeteinkben alig találunk.

Ellenben történeteinkben említetnek Bosnyák családbeliek, kik családfán nem láthatók. Így 1526-ban él II. Lajosnak udvari embere Bosnyák Antal (tehát épen az állítólagos Bosnyák Andrásnak

^{*)} Ezeknek testvéreik még: Dorottya, szül. 1729. és László, kik nagnékül haltak el.

¹⁾ Ennek testvéreül tetetik Miklós is, földvári Benczés apát 1456-ban.

kortársa), ki a mohácsi vész előtt Gömör, Torna, Borsod és Heves megyékhez, egri káptalanhoz, s Bebek Jánoshoz levéllel küldetett ¹⁾).

Szintén II. Lajos korában élt egy Bosnyák Tamás, ki Bárdi Istvánnal egy török fogoly megvétele miatt összezerrenvén, azzal párbajra kelt és elesett 1527-ben ²⁾).

Bosnyák Márton (szintén nincs a családfán) Szigetvárnál csett el Zrinyi alatt 1566-ban ³⁾).

II. Tamás, kit már gyermekeivel együtt történelmünk jól ismer, ágát magasra emelendette, ha az István nevű pap fiában ki nem hal. E Tamás szép vagyont szerze, 1614-ben szerzé kecskeméti birtokát magánvétel útján, mit füleki kapitány, és kir. főasztalnok korában hatalmas foglалásokkal is szaporított ⁴⁾). Meghalt 1635-dik év előtt. Nejétől Zádory Katalintól ⁵⁾ született egyetlen fia István 1635-ben esztergami kanonok, 1640-ben egyszersmind pécsi püspök, majd veszprémi püspök; meghalt 1644-ben mint kinevezett nyitrai püspök ⁶⁾).

II. Tamásnak leányai főrangú férfiaknak lőnek nejeik: Zsófia Wesselényi Ferencznek (a később nádornak) lőn neje, meghalt 1644. april 28-kán. Eltemettetett Sztrecsen várában ⁷⁾. Kata Perényi Ferencznek, Judit Balassa Imrének volt neje.

Ezekben kihalt a magyarbéli Bosnyák család; mert a következő ágat nem látjuk ez előnévvel élni. A másik ág Ambrustól jőne le ⁸⁾. Hogy Bosnyák Ambrus a XVI. század közezőn élt, és főhádi ember volt, bizonyos ⁹⁾. Nejétől Patvaróczy Annától gyermekeit látjuk a családfán. Két fia ágat nyujt le. Istvánnak ismét két fia marad, mint a családfa megjegyzi Podoliában és Erdélyben. Leánya

¹⁾ Engel: Monumenta Ungrica 226.

²⁾ Istváni 1685-ki kiad. 70. l.

³⁾ Schwandtner Scriptor. I. 730.

⁴⁾ Magyarország képekben. Szerk. Kubinyi Fer. és Vahot Imre. Pest, 1853. köt.

⁵⁾ Más genealogián ezen II. Tamás nejeül tétetik Kenderessy Mária is, és Tamás Ferencznek fiául iratik, mi a chronologiával sem fér meg, miután Ferencz a XVI., II. Tamás pedig a XVII. század másod tizedében élt, így egy század állna atya és fia közt; — valószínűbbnek véltem tehát a másik családfát, melyről e miénk adatik, elfogadni.

⁶⁾ Memoria Basilicae Strigonien. Pest, 1856. pag. 153.

⁷⁾ Hormayr Mednyánszky Taschenb. f. vaterl. Gesch. 1822. 311. s köv. l.

⁸⁾ Ez ágnak eképen Ambrustóli leszármazását osupán egy mult század végéről genealogián találom.

⁹⁾ Forgách: Comment. 29.

Katalin szintén Bosnyák András nevühez megy másodszor férjhez, és ettől Mihály mint katona Sziciliában halt meg.

Ambrusnak van fia Péter is, kit azonban nem merek egynek tartani azon Bosnyák Péterrel, ki az 1659-ki országgyűlésen a határ-vizsgálati választmány tagjául neveztetik ¹⁾.

Ambrusnak fia Ferencz is, kinek leányain kívül gyermeke Miklós, ki ismét két gyermeket hagy. Illés nőtlenül hal meg 70 éves korában. Imre 1698-ki június 26-án kelt össze Szép, máskép Széplaki Judittal, kivel Nógrád vármegyében Pusztá Szántót örökölte. Meghalt 1742-ki febr. 19-én, kora 75-dik évében. Eltemettetett Érsekújvárott a sírboltban. Több gyermeke közül csak a következő hat alapított családot, ugymint: 1. Borbála, 2. Ferencz, 3. Anna Mária, 4. Mária Erzse, 5. Zsuzsanna, és 6. Terézia, mint a családfa is mutatja. E hat gyermek utódai hat ágra oszták a pusztát, melynek az utódok leány-ágon maig is birtokában vannak ²⁾.

Ezekben kihalt a Bosnyák család ez ága is.

Bossányi család. (Nagy-bossányi és nagy-ugróczyi, gróf + báró + és nemes). Régi törzsökös család, mely a Divék ős nemzetiségből (de genere) származik több rokon-ágazattal együtt.

Mint írják ³⁾, e nemzetségnek feje Divék az első megszálláskor Nyitra és Trencsin vármegye azon részén telepedett meg, mely Nyitra várától éjszak felé a béczekek aljáig elterül. E vidéken építé Divék az első falut saját nevére, mely helység később mezővárossá fejlődvén,

¹⁾ 1659-ki LX. és LIII. törv. cz.

²⁾ E leszármazás Bosnyák Imrétől, és az erre vonatkozó adatok egy — az érintett birtokra vonatkozó ujított pörből, mely tán jelenleg is folyik, — s melynek igen különös a tárgya. A mult század végén Juhász József kapitány, Juhász Ádámnak (megh. 1752. febr. 28. kora 60.) nejétől Bosnyák Annától született fia örökösödési pört indit a fölebbi hat testvér ellen, azt igényelve, hogy anyja Bosnyák Anna B. Imre leánya volt. A pört megnyeré, és a pusztá hetedrészét megkapá. Az alperesek megújíták a pört, melyben eredeti oklevelekkel tanu-vallatásokkal és keresztlevelekkel láttam bemutatva, hogy Bosnyák Anna Juhász Ádám neje nem Bosnyák Imrének Szép Judittól való leánya volt, hanem szintén Érsekújváron lakó idősb Bosnyák Mihálynak Szombathelyi, máskép Dar-novics Judittól született leánya volt, kit 1729-ki febr. 26-án vett nőül Juhász Ádám. Különben ez idősb Bosnyák Mihály is Érsekújváron lakott, és ez Anna leányán kívül fia volt ifj. Mihály, ennek gyermekei Judit Forintos Ferencz-né, és Klára. Szintén id. Bosnyák Mihálynak leánya Mária (+ 1750) 1-ször Folk Jánosné. 2-szor Siller Mátyásné.

³⁾ Mednyánszky L. Hormayr u. Mednyánszky Taschenbuch f. vaterl. Geschichte. 1825. Jahrg. 269. 270. l.

két részre oszlott, egyik része egyházas, a másik vásáros Divék nevet nyert. Divék utódai később több ágra szaporodva, külön külön családokat alapítanak. 1277-ben élt Barleus mester, Divéki Baannak fia, kinek és Budimér, Jaroszló és Gergely testvéreinek részére IV. László király Bassán (Bossány) földet, melyet cseréltek, megerősíté, ugy nagybátyjoknak Cozmának gyermekei részére ¹⁾, és így Barleus Bossányt s vidékét nyervén birtokába, alapítója lón a Bossányi családnak. Ezek közül egyik (1300.) Ujfalut építé, és utódai tőkésujfalusi Ujfalussyak-nak nevezettek. — Ismét a Divék nemből egy másik István (1250.) nevezetű, törzse lón a divék-ujfalusi Ujfalussy és a Rudnay családnak. — Divéki Tamás az ugynevezett fogatlan, megtartá az ősi nevet, és alapítá a maig élő Divéky családot. Ugyanazon nemzetségből Wikow ösatyja lón a Besznák ²⁾ családnak, Elleus ³⁾ pedig a Csermeny családnak. Végre szintén a Divék nemből ered Falkomér, ki a Majthényi és Mottesiczky családokat alapítá. Legvégül pedig szintén e nemből szakadt a Prileszky és Turcsányi család is.

A Divéki nemzetség 1348-ban ⁴⁾ osztozott meg.

E rokon-családoknak (mint Bossány, Ujfalussy, Rudnay, Prileszky, Majthényi stb.) többnyire egyenlő a címerek, s csak a címert ujított család-ágaknál különbözik, rendszerint szaporitva. Ez ősi címert kék mezőben egy terepélyes fa alatti medve, fölötté csillag és hold ragyog.

Az előszámolt családok tovább fejlődése történeteit az illető cikkekre hagyva föl, itt csupán a Bossányi család lesarjadzását kell követnünk. A mily régi ⁵⁾ szétterjedt nagy családot képeznek maig a Bossányiak, annál inkább

¹⁾ Fejér Cod. Diplom. tom. V. vol. II. 403.

²⁾ E származásnak megemlítése a Besznák család ismertetésénél véletlenül kimaradt.

³⁾ Mással ez Elleus fiától Elias (Illés-)től származtatik a Bossány család is. Geneal. authent. Mss. tom. I.

⁴⁾ Fejér Cod. Dipl. tom. IX. vol. I. 615. — Budai Fer. Lex I. k. Bossány Domokost 1228-ban szörényi bánnak írja.

⁵⁾ Fejér Cod. Dipl. tom. V. vol. II. p. 403.

sajnálunk kell, hogy egy teljes családfát nem mutathatunk föl, és csak összefüggés nélkül szakadozott genealogiai töredékek által mutathatjuk föl azon jeles férfiakat, kiket időnként a hazának termett e család.

E családfák egymásután megszámozva így következnek:

I. tábla¹⁾:

Bossány Kristóf

E táblázat élén álló Kristófnak korát sem ismerjük; és mint mégis észrevehető, ez ágazat sincs a jelenig lehozva, hanem e század elején megszakad.

Ez ágnek legnagyobb embere I. Imre volt, már 1751-ben Nyitra vármegyei követ, 1760-ban ugyanott alispán, később alországbiró, 1770-ben már alkirályi helytartó, végre gróf²⁾. Azonban ágazata leányaiban kihalt. Leányai közül Julianna gróf Festetics Pál özvegye 1805-ben halt meg. Huszonöt évvel előbb pedig Mária Terézia királynőnk e hölgy karjai között adá ki lelkét³⁾

Egy másik töredék szerint Imrének a grófnak testvére lett volna Károly is, kinek három leánya maradt, ugymint Borbála Gyurcsányi Jánosné, Krisztina Szent-Iványi Jánosné, és Mária gróf Majláth Józsefné.

¹⁾ Geneal. authen. Mss. tom. I.

²⁾ Lehoczky Stemm. I. 167. lapon 1728-ra teszi Imre grófságát, de ez sajtóhiba, valószínűbb, hogy 1782-ben lett gróffá

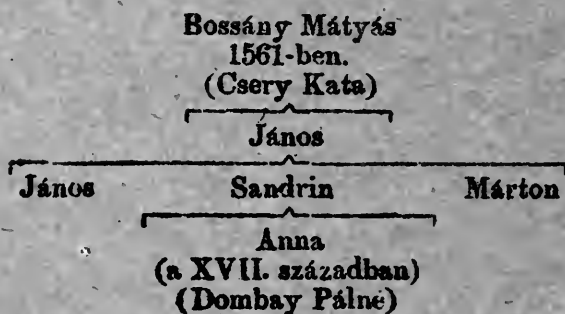
³⁾ L. gr. Bossányi Julianna halálára „Epicedium“ czim alatti versket

Ugy látszik e családfán III. Mihály azon Bossányi Mihály, kinek Burián Mária volt neje, s kinek Péter fia Luby Zsuzsannának volt férje. Ennek fia József 1741-ben Nyitra vármegye követe.

Ugy azon időben élt Bossányi György, kinek hitvese Burián Kata, fia pedig ismét György.

Egy másik töredék-genealogia a következő ¹⁾:

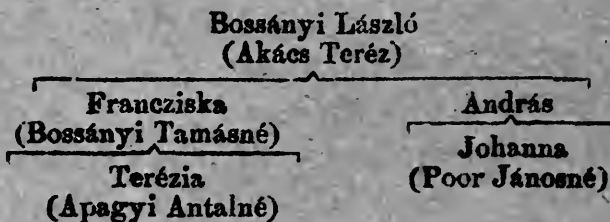
II. tábla.

E családfán Márton valószínűleg azon Bossányi Márton, ki 1611-ben Bars vármegye szolgabírája volt ²⁾.

Ismét egy másik ágazat töredékes kimutatása ³⁾ imez:

III. tábla.

Egy terjedelmesebb ágazat — melynek összeköttetése a fölebbiekkel elégséges adatok hiányában el nem dönthető — következőleg ⁴⁾ sarjadjik le:

¹⁾ Kir. táblai pörben használt genealogiáról.

²⁾ 1611-ki eredeti oklevelén aláírva.

³⁾ Deméni Theszéri-féle pörben.

⁴⁾ Deduct. Tab. Mss. Mus. fol. lat. 213. sz. a.

IV. tábla.

Bossányi János
(Zeleméry Kata)

I. Mihály báró 1610.	Ilona (Bodorfalvi Baranyai Gásp. 1651.)	János. 1619. (1. Béganyi Dora. 2. Lökös Julianna)	Anna (Loverkovics Horváth György)
Idősb László báró. (1. Sz. Iványi Magd. 2. Nyári Kriszt.)		Erzsébet (Gosztonyi Miklósné)	
II. Mihály.		I. Miklós (Mocsáry Jud.)	
II. László (Révay Erzs.)		Krisztina (1. Szemere György. 2. Ottlik György)	
II. Miklós septemvir 1760. (Korlátkőy Julia)		Teréz (Tarródy Istv.)	
Julianna gr. Révay János özv. 1776.			

Ugy látszik, e táblázat élén álló Jánosnak fia János az, ki 1604-ben a határvizsgáló, 1608-ban pedig a harminczadi vám igazítására rendelt országos bizottmány tagjául neveztetik ¹⁾. 1618-ban is Bossányi János Nyitra vármegye követe volt ²⁾.

I. Mihály 1635-ben Bars vármegye alispánja, báróságra emeltett — Lehoczky ³⁾ szerint 1610-ben, de az évben valószínűleg hiba van. 1625. 1630. 1635-ben követ az országgyűlésre ⁴⁾.

A bárói ág II. Miklós septemvirnek Julianna nevű leányában özvegy gróf Révay Jánosnéban fogyott ki, kinek fölperessége alatt indított 1776-ban azon — ugynevezett Bossányi hires pör, mely a hajdani lindvai Bánffy örökösök részéről a Belatincezi stb. urodalmak iránt herceg Eszterházy stb. ellen emeltetve, száz meg száz beavatkozó családot tartalmaz.

E családhoz tartoznak még a következők is: Boldizsár 1622-ben követ a soproni országgyűlésen, az akkori ellenzék élén álló férfiakból, kinek szállásán szoktak volt előleges tanácskozmányok tartatni ⁵⁾.

¹⁾ 1604-ki XV. — 1608-ki XII törv. cz

²⁾ Lehoczky Stemm. I. 200

³⁾ U. ott 167. l. — Ugy látszik 1610-nél később lett báró.

⁴⁾ 1625-ki XXIII. 1630-ki XXVI. 1635-ki LVI. törv. cz.

⁵⁾ Diarium Comitiorum anni 1622. Mss.

Az előadott táblázatokhoz adandó a következő ¹⁾ is :

V. tábla.

Bossányi Péter
György 1661. 68.
János
(Ottlík Bora)
Esztera
(Raszlaviczky Fer.) 1721.

Az összefüggést — mint említők — nem tudhatva említendő meg: Bossányi Mihály, B. Ferencznek fia, ki Hént vármegyei Nagy-Varsányban telkét 100 forintért 1618-ban zálogba adja Lipthay Imrénnek ²⁾.

1629-ben Bossányi Lajos és Ferencz ugy is mint testvéröknek a meggyengült elméjü B. Lászlónak gyámjai Nyitra vármegyei Szécz; részüket zálogba adják Pest vármegyei György özvegyének Lipthay Erzsébetnek ³⁾.

1681-ben Bossányi Gábor Nyitra vármegyének követe, ugyanaz 1715-ben és 1722-ben is ⁴⁾. Talán ugyanaz, ki 1704-ben Rákóczy hive, és Bercsényi főhadvezér titkára azon évi sept. 30. Sempte várából ir levelet, és ki a nagyszombati ker. tábla elnöke volt. Gábornak Gábor nevü fia előbb Benczés szerzetes, 1745-ben Modoron lakik.

Bossányi Ferencznek Péchy Zsófiától két gyermeke volt, ugyanint Ferencz Bihar vármegyei főjegyző, főbiró, és 1764-ben országgyűlési követ, kinek Kóji Comáromi Juliannától született fia atyja volt Kazinczy Józsefnének. És Bossányi János es. kir. kapitány.

Tudós szerzeteseket is mutatott föl a család. Bossányi András jesuita volt Nagyszombatban. 1708-ban egy latin munkát írt ⁵⁾.

Bossányi Szerafin 1764—1767-ig több vallásos munkát nyomtatott ⁶⁾.

Bossányi Farkas szintén jesuita es író, meghalt 1726-ban ⁷⁾.

¹⁾ Bossányi-féle pör 508. lap.

²⁾ Sz. Benedeki Conv. Prothoc. K. pag. 32.

³⁾ U. ott Fasc. 114. Nro 6.

⁴⁾ Lehoczky Stemm. I. 201.

⁵⁾ Horányi Nova Memoria. 570.

⁶⁾ Ugyanott 571.

⁷⁾ Ugyanott 575.

Végre e családhoz sorozandók a következők is:

Bossányi Elek
(Motesiczky Teréz)

Elek

István

Bossányi Ferencznek Majthény Juliától gyermekei: Judit és Lőrincz.

Bossányi Istvánnak első nejétől Pongrácz Annától gyermekei: János, Ferencz és Ignác. — Második nejétől báró Révay Charitastól Simon és Anna e században.

A legutóbb említett Simon előbb Nyitra vármegyei alispán, jelenleg Hont megyei cs. kir. főnök.

A család számos tagjaiban él napjainkban is.

Bossoldi család. Hajdan Bihar vármegye nemesei közé tartozott. 1552-ben Bossoldi Pál birt egy portát sz. János Ugrán ¹⁾.

Bosváry család. Bosváry Kata Varsay János özvegye titja anyjáról való nényét Berky Borbálát nyényei Luka Benedeknek özvegyét, nehogy ez Hont vármegye Kőkeszi részbirtokát Dubraviozky Mihályra átruházza 1542-ben. ²⁾

Bota család. Heves vármegye nemes családa sorában említi nevét Fényes Geographiájában.

Botár család. (Csik-Taploczai). Fel-csikszéki székely család. Csik-taploczai Botár Mihály hites ügyvéd 1815-ben ³⁾. Ugyanakkor az erdélyi kincstári kormányzékéknél József írnok. 1853-ban élnek, és Csik-Taploczán birtokosok Botár Elek, Botár László ⁴⁾.

Botessy család. 1552-ben Botessy Márton birt Bihar vármegyében Széplakon ⁵⁾.

Both család. (Bajnai). E család eredetét is, mint több másét nomály födi. Kéza Simon krónikájában a jövevény-nemzetségek sorában emlit lebényi Pet vagy Both ⁶⁾ nevűt, de hogy ettől származott volna a bajnai Both család, állítani nem merném. Különben is a Both név (Bote) németül követet, hirnököt jelelvén, hazánk történeteiben az

¹⁾ Bielek Majores Hung. 126.

²⁾ Sz. Benedeki Convent. Fasc. 45. Nro 37.

³⁾ Székely Nemz. Constitutioji. 27. lap.

⁴⁾ Benkő Károly Csik, Gyergyó stb. 18. l.

⁵⁾ Bielek: Majores Hung. 147. l.

⁶⁾ Magistri Simonis de Kéza: De Originibus et Gestis Hungarorum Libri duo. Jos. Podhraczký Budae 1833. p. 80.

Árpádok alatt több ily névre találunk, anélkül, hogy azáltal az ilyenüek között rokonságot kellene keresnünk. Both ¹⁾ névre találunk már Kálmán király idejében is, ki alatt és által Both Benedek bizaték meg 1114-ben a világtalan Almus herczeg megölésére. Azonban a bajnai Both család őseül ezt sem igazolhatni semmi adattal ²⁾.

A bajnai Both családot legelőbb Mátyás és II. Ulászló király korában látjuk fölemelkedni.

Bajnai Both András Mátyás király hadvezére, kit a nevezett király 1488-ban a pártos Viktorin ellen küldött. Ulászló alatt szintén főember, és az 1496-ki amnestia egyik hatályos eszközlője. 1498-ban banderiumos ország-nagy ³⁾. 1504-ben Dalmát-, Horvát- és Tótország bánja Balassa Ferenczcel, jelen volt az 1505-ki rákosi országgyűlésen is ⁴⁾.

Bajnai Both János Belgrád vára egyik kapitánya, 1521-ben a várat földadni kényszerülván Szolimánnak, a várórséggel együtt ő is felkonezoltatott ⁵⁾.

Egy másik Both János Illiria kormányzója, horvát- és tótországi bán, 1493-ban Brinia vár védelmében az ellenség golyója által veszté életét ⁶⁾.

Both István (valószínűleg szintén bajnai) II. Lajos királynak küldötte. Lőese és több városhoz hadi segély végett 1526-ban a mohácsi csata előtt ⁷⁾.

Both Gáspár Kanizsa táján birta Szent-György várát, melyet 1566-ban a berzencei törökök ostrom alá fogtak, de Gáspár a kanizsai kapitány Tahi Ferencz segélyével azt megvédte ⁸⁾.

¹⁾ Iratik különféleképen, majd Bott, majd Bot, sőt Pot-nak is.

²⁾ Bott nevü családról szokásos módorában a „Trophaeum Estoras“ is közöl egy koholt hosszú nemzékrendet a többihez hasonlóan a XVII. században magba szakitva. De e leszármaztatás az első pillanatra mindenki előtt kimutatja valótlanságát.

³⁾ 1498-ki XXII. törv. cz.

⁴⁾ Jászai: A Magyar Nemz. napjai a mohácsi vész után. 156. lap.

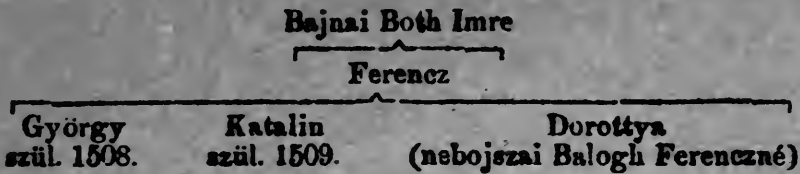
⁵⁾ Tubero Schwandtnernél II. 374. 376.

⁶⁾ Istvánfi 1685-ki kiadás 19. lap. Rattkay Mem. Regum et Banorum 107. l. Lehoczky szerint Stamm. II. 66. neje Csapy leány Csapy András leánya.

⁷⁾ Engel: Monumenta.

⁸⁾ Istvánfi 1685-ki kiadás 322.

A már említett bajnai Both János belgrádi kapitánynak testvére ¹⁾ volt bajnai Both Imre, ki ily családfát alkotott ²⁾:

Ferencznek nejeül Batthyány Boldizsárnak leányát irják ³⁾. Fia György 1508-ki sz. György nap előtti hétfőn, Katalin pedig 1509-ki sz. Demeter ünnepe előtti csütörtökön született ⁴⁾. Dorottya a harmadik leány-gyermek nebojszai Balogh Ferenczhez ment férjhez, ki után leány-ágon a Mednyánszky, Osztroluczky, Gosztonyi, Nozdroviczky, Podhorszky stb. családok jönnek le. György és Katalintól pedig a gróf Sándor család is származik, ki jelenleg is bírja Bajnát, és szintén előnevül viseli.

Arad vármegyében is találunk e családnévre. Both Bálint 1550-ben Arad vármegye főispánja volt ⁵⁾.

A család czimere egy nyíllal átszúrt kar, melynek elvágott tövén korona nyugszik. Fölötte csillag ragyog ⁶⁾.

Both család. (Bothfalvai és Hrabólcezi). Hogy ily előnevű család is létezett, mutatja bothfalvai és hrabolcezi Both István, kinek 1354-dik táján neje Leszteméri Sára volt ⁷⁾.

Botha család. Hajdan Bihar vármegye nemes családai között állt. Botha Simon 1552-ben birta Bakonyát ⁸⁾.

Botka család. (Szántói és széplaki). A régiebb családok egyike. Eredetét Szántói Botka mestertől veszi, ki I. Lajos király korában élt.

¹⁾ Lehoczky Stemm. II.

²⁾ Wagner Tabellae geneal. Mss.

³⁾ E munka I. köt. 240. lapon Batthyány Farkasnak leánya Zsófia iratott Both Miklósnénak, de nem Ferencznének. — E Ferenczet Lehoczky Ung vármegye főispánjaul írja (Stemm. II. 66) de a főispánok sorából maga is kifelejtí. (Stemm. I. 158. l.)

⁴⁾ Naplói jegyzet latin nyelven, mely — ha jól emlékszem — az Uj Magyar Muzéum 1852–53. folyamában közöltetett. (Jegyzékemről lemaradt a forrás megnevezése).

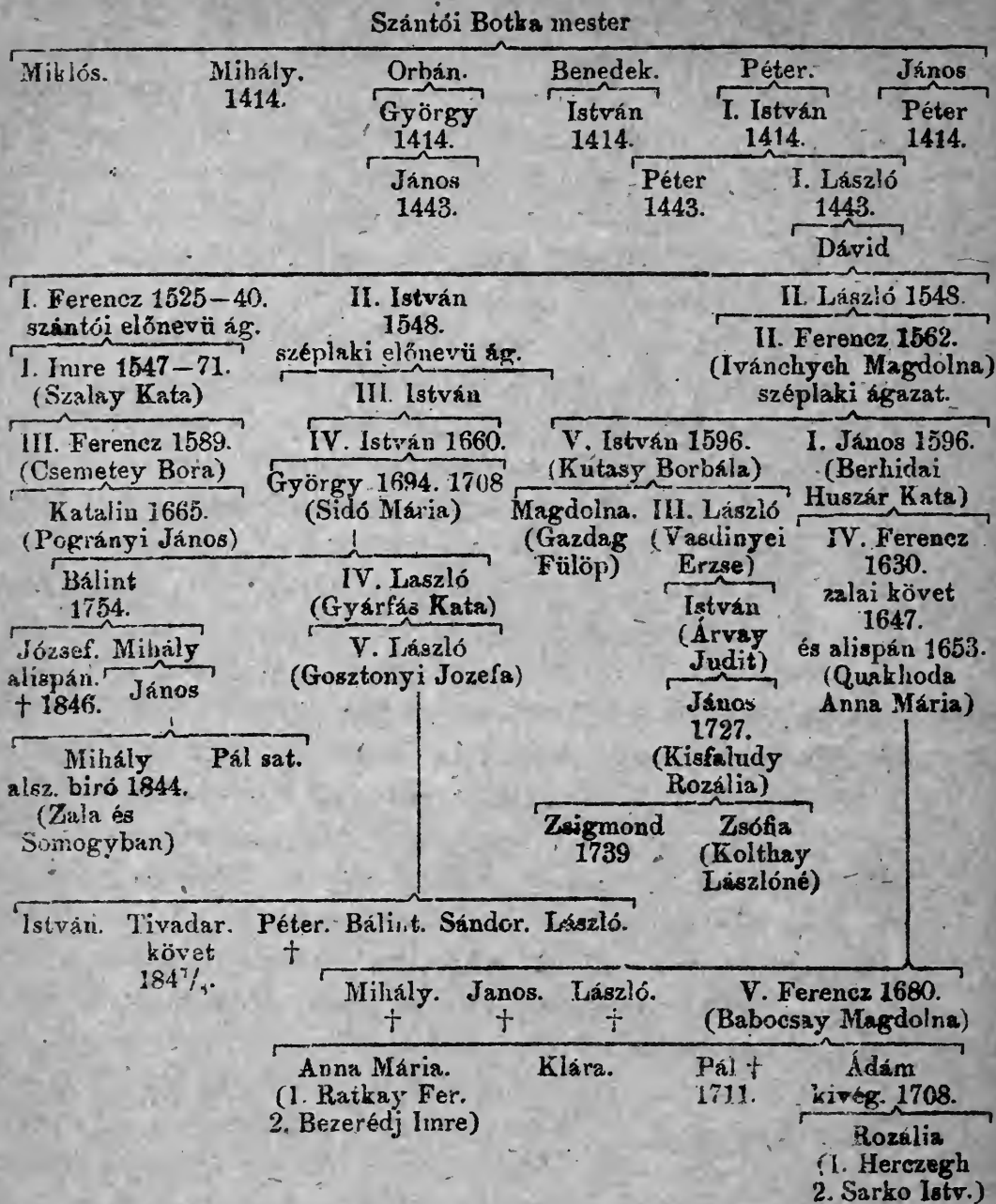
⁵⁾ Fábian: Arad várm. 194. lap.

⁶⁾ Lehoczky Stemm. II.

⁷⁾ Wagner Mss. tom. LXX. p. 186.

⁸⁾ Bielek: Maiores Hung. 152.

Ettől így hozza le magát a család¹⁾:

¹⁾ A család által beküldött genealogian. Találtatik e családfa Geneal. Authent. Mss. fol. lat. Nro 207. tom. II. is. De a kettő között lényeges különbségek vannak, és össze sem egyeztethetők. Itt a t. család által közlötthöz tartom magamat. — Némelyek e család ősei közé soroznak Raszina, vagy Rusina és Kereszturi előnévvel (praedicatummal) élő Botka-kat is. De ez nagy tévedés, és már a mult században valószínűleg a név hibás olvasásából származott. A Raszinaról (és Keresztúrról) előnevét irt családneve nem Botka, hanem Bochkay (Bocskai). Nem említve erről többek közt Rattkayt (Memoria Regum et Banorum 102. lapon) ki raszinai Bochkay Pétert 1476-ban al-bánnak írja, ugyanez kitűnik hiteles oklevélből is, mely közölve van gr. Teleky „Hunyadiak kora“ czimű munkája XII. köt. 353. lapján. Lásd egyébiránt erről ezen munkám II. köt. 132. lapon a Bocskay család ismertetését.

E nemzékrend — mint a családi közlemény megjegyzi — több rendbeli táblai perben (1725–1780-ig) a királyi ügyész részéről is törvényes hitelességünek van elismerve.

A család-törzsnek Botka mesternek fiai magvaszakadás esetére a kölcsönös örökösödést fentartva 1414-ben osztoznak a vasvári káptalan előtt ősi javaikban, ugymint Somogy vármegyei Szántó (most Szántód puszta) Széplak, Endréd, továbbá Balosaj, Cseke, Kopács, Mankósfölde (később Botkaháza, most Tüske vár) (puszta) és Lepsény helység és pusztabeli birtokaikban ¹⁾.

A család Dávidnak (kinek nejeül Gérczey Veronika ²⁾ iratik) gyermekei által több ágra oszlik. II. László és I. István 1548-ban ismét a vasvári káptalan előtt öröklést szabályozó szerződésre léptek. II. Lászlónak — ki szülőföldén maradt, — ágazata állandóan széplaki előnevet használt. II. István a Dunán inneni vidékre költözött, de ága szintén leginkább a széplaki praedicatum mellett maradt. I. Ferencz ágazata leginkább csak Szántóról írta magát.

Kövessük legelsőbbben is II. László ágát. Ennek unokája I. János nőül vevén berhidai Huszár Péter pápai, utóbb karánsebesi várkapitány leányát Katalint, alapját veté meg azon nagy birtokoknak, melyeket fia IV. Ferencz, és unokája V. Ferencz nevezetes tömegre szaporita. IV. Ferencz Zala vármegyének 1647-ben követe, 1653-ban pedig alispánja volt. Fia V. Ferencz Pápán, majd a tolnai kis várban lovasok hadnagya volt. Ez a szomszéd török bégekkel béke idején bizalmas viszonyban élván, innen történt, hogy míg mások ősi javaikat odahagyva bujdokolni kényszerültek, ő ősi javait is kezénél tarthatá, és a menekvőktől és török spahiktól is tetemes jószágokat szerezhetett. Három fitestvére elhalván, a szép atyai javak is mind reá maradtak. Így lett egyedüli ura az 1680—1683-ki osztály-levelek szerint Ráczság és Baranyaság tartomány-czimen nevezett uradalmain kívül Zala, Vas, Somogy és Veszprém vármegyében huszonkét falu- és pusztának. Tolna varmegyében pedig harmincoznolez egész falut és pusztát valósággal birtokolt. De e birtokok gyermekei kezeikről csakhamar idegenekre kerültek. Azon időben felállván a *neoquisticai Commissio* Bécsben, V. Ferencznek özvegye és árvái is ez elé idéztettek. A megrettenés és a rossz tanács, hogy a Commissio alatti javakat be-

¹⁾ Családi adatok.

²⁾ Geneal. Authen. Mss. Tom. II. hol azonban ugyanez, Dávid atyjának Lászlónak is nejeül iratik.

folyásos nagy uraknak adják el, — vesztükre lőn. A Tolna vármegyei 38 falut és pusztát, — melyekből (mint iratik) jelenleg a simontornyai, högyészi és kölesdi stb. uradalmak állanak, gróf Sinzendorf Weickard Venczelnek 1700-ban a győri káptalan előtt 10,400 f. egyrendű, és a Pálfalvi malom fejében 1350 for., összesen 11,750 frtért örökösen felvállák. Ugyanazon alkalommal a még fölmaradt két pusztát: V a r s á d o t Székelyi Istvánnak 200 frt, és P é l y t Hanoldt Jánosnak 300 forintért vesztegették el. A vagyonbukást egyéb is követte ¹⁾. V. Ferencznek fia Ádám Rákóczy hive volt, később sógorával Bezerédj Imrével elpártolási gyanu alá jöven, elfogatott, és azzal együtt Sárospatakon a kuruczok által kivégeztetett 1708-ban ²⁾. Ádám egyetlen leánya először Herzegh N., másodsor Sarko István neje lőn. Ádámnak testvérei: P á l 1711-ben nőtlenül, Klára pedig hajadonul haltak el. (Mária másodsor Bezerédj Imre neje volt). Így a királyi ügyész a férfi-ág megszakadása czimén a még kezeiken lévő ősi javakat: Széplak, Botkaháza, Endréd és Lepsényt is elfoglalván, ezek Dőry ³⁾ és gróf Nádasdy családoknak adományoztattak. Így — a török időkben annyira virágzott — ágazat a XVIII. század közepén nevét is sirba vivé.

II. Ferencznek másik fiától V. Istvántól lejövő ágon J á n o s a Kisfaludy Rozália férje, 1725-ben indított táblai perben megezáfolta az igényelt megszakadást, bebizonyítván (mint a családfán látható) az 1414-ben osztozóktól törvényes leszármazását. 1727-ben a királyi ügyésszel perszüntető egységre lépven, mely által joga és leszármazása elismerve lőn, — a peres jószágok fejében hatezer forintot fogadott el, és nyomban ennek alapján, egyesülvén a szerencsétlen Ádám leányával Rozaliával, és Anna Mária fiaival a Bezerédjekkel, több rendbeli táblai pert indítottak meg az ősi, és kivált az 1700-ban örökösen felvallott tolnai birtokok iránt, de sikertelenül. E Jánosnak Zsigmond fiától származnak a mostani Dunán túli Botkák.

Visszatérve a családfán álló Dávidhoz, ennek másik fia II. István alapítá a Dunán inneni ágat, mely előbb Pozsony, majd Bars vármegyébe szakadt. II. Istvánnak unokája IV. István gróf Illyés-házy György banderiumát vezényelvén, a gróf Souches tábornok aján-

¹⁾ Családi adatok.

²⁾ Csécsy Memorialéja az 1843-ki országgyűlési Almanachban.

³⁾ Geneal. Authent. tom. II. Babocsay családfán.

⁴⁾ Kis-Keszi és Lepsényre nézve Dőry László beiktatásának 1711-ben ellentmond Botka János egy jegyzékem szerint.

latára a lévai ütközet után, melyben vitézségével érdemeket aratott, 1666-ban a kis-tapolcsányi és hrussói vár al-kapitányságával jutalmaztatott meg I. Leopold által. Vére Bálint (ki a családfán nincs) a szeredi erőd parancsnoka, mint török fogoly az érsekújvári sánczokban gúzsossal fojtatott meg. IV. Istvánnak fia György Pálffy huszár ezredében a rajnai háborúban részt vevén, 1694-ben francia fogságba került, de a fiatal zászlótartó ötvenöt huszárjával keresztül vágta magát Maastrichtig, és Metznél a szövetséges hadsereghez kapcsolódott. 1708-ban a pozsonyi királyi önkényteseket a kuruczok ellen vezeté, és jutalmul a botfalvi, galantai és névedí jóságokat kapta. Egyik fia

IV. László Pozsony megyéből Bars vármegyébe, testvére Bálint pedig Zala vármegyébe költözött, hol mindkét helyen utódaikban fenmaradtak. IV. Lászlónak Gyárfás Katalintól fia V. László ennek Gosztonyi Jozefától a családfán látható több gyermeke maradt, kik közül Tivadar Bars vármegyének 1839-ben főjegyzője, az 184 $\frac{3}{4}$ -ki és 184 $\frac{7}{8}$ -ki országgyűlésen pedig követe volt. Irt munkát: *De Duellis*. Testvére Bálint azon vármegyének 1839-ben al-ügyvéde.

A Zala vármegyébe visszazakadt Bálintnak fia József azon vármegyének 1835—1837-ig választott első alispánja. Testvérének Mihálynak unokája Mihály ugyanott 1844-ben alszolgabírói hivatalt viselt. Ennek testvére Pál Somogy vármegyében alszolgabíró 1843-ban.

Somogy vármegyében Botka Antal 1843-ban fő-ügyvéd.

Bottká család. (Reszegei). Szathmár vármegyei család. Bottká András Szathmár vármegyei Reszegei pusztában birtokrészt kap királyi adományban 1465-ben Rezegey Balás magvaszakadtán ¹⁾. Ugyanazon évben Bottká András azon vármegyei Bervei (most Börvény falu) részjóságra nyer királyi adományt ²⁾.

E század elején (1810.) azon vármegye Vetés és Nábrád helységben bir, és az utóbbiban lakik Bottká Lajos. Ugyanakkor azon vármegye Endréd helységében pedig birtokos Bokor Zsuzsanna Bottká Menyhértné ³⁾.

Bottká család. (Lasztóczi). Zemplin vármegyei Lasztócz helységről írja előnevét, és ugyanott és Barancson e század elején is bir ⁴⁾.

¹⁾ Szirmay: Szathmár várm. II. 28. l.

²⁾ Ugyanott 60. l.

³⁾ Ugyanott. 30. 135. 231. l.

⁴⁾ Szirmay C. Zemplin. not. topogr. 106. 236. 269. l.

Bottká család. (Oroszfalvi). Nógrád vármegyei Nagy-Oroszi (hajdan Oroszfalva) most mezővárosban is volt Botka nevű család, mely megkülönböztetés végett a többitől Oroszfalva-ról neveztetett¹⁾. Nagy-Orosziból az armalista nemesek (mert ilyek voltak) a kurucz idők után, miután a nevezett város gr. Stahrembergnek adományoztatott III. Károly által, földesuri hatalom alá jutni nem akaráván, elszéledtek. Ezekből volt Botka Pál, ki 1722-ben Tisza-Várkonyban lakott, és pecsétjén (melyen P. B. áll) ily czimert használt: a paizsban kettős farku oroszlán áll, első jobb lábában kivont kardot tartva, ugyanaz emelkedik ki a paizson nyugvó sisak koronájából is²⁾.

Ha nem tévedek, e családból volt azon Botka Jakab is, ki Nógrád vármegyében az 1755-ki sept. 15-ki investigatiókor Hont vármegyétől azon évi aug. 7-kén kelt nemesi bizonyítvánnyal mutatta be nemesiségét³⁾.

Botka család. (Máskép Vincze). Lásd Vincze család.

Bothond. (Thöldi). A XIV. században Thöldi Bothond birta Zemplin vármegyében Berethe, Lázony, Lask és Mihály helységeket, de Bothondnak fia Péter 1324-ben mind ezeket hűtlenség bélyegén elvesztvén, a Mónaki család kapta kir. adományban⁴⁾. Azonban valljon itt a Bothond keresztnév családnévvé alakult-e már? ez egyes adatból elhatározni nem lehet.

Botló család. (Királyfiai). Pozsony vármegyében a Csallóközben Királyfián a Botló család régi adomány jogán birtokos jelenleg is a báró Jeszenák családdal⁵⁾.

Botos család. (Leszteméri, máskép Jenkei). Történeteinkben több Botost találunk. Így 1430-ban Zsigmond király alatt Botos fia száz lovast állitanak ki⁶⁾.

A XVI. században Botos Péter Zrinyi alatt Szigetvár védelmében esett el⁷⁾.

¹⁾ Geneal. Authen. Mss. tom. II. az idézett Szántói Botka családdal egy gyökből van eredeztetve, azonban valószínűleg hibásan.

²⁾ Eredeti oklevél.

³⁾ Azon vármegyei jegyzőkönyv.

⁴⁾ Szirmay C. Zemplin not. top. 89. 370. not. hist. 16. Az oklevélben *Petrus filius Bothond de Thöldi*-nak iratik.

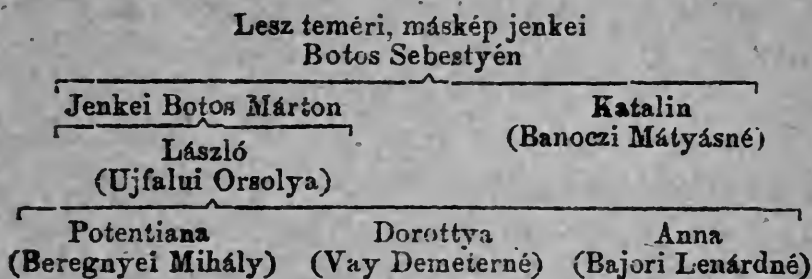
⁵⁾ Csaplár B. ur értesítése szerint.

⁶⁾ Fejér Cod. Diplom. 258. lapon. Ugyanott a 264. lapon hibából áll filii Boros, — filii Botos helyett.

⁷⁾ Schwandtner Scriptor. I. 730. l.

A leszteméri Botos család Zemplin vármegyében birtokolt, hol azonban leszteméri Leszteméry (vagy Lasztaméry) család is virágzott.

A leszteméri, máskép jenkei Botos család nemzékrendje néhány nyomon így ágazik le ¹⁾:

E szerint e Botos család harmad izen fi-ágon kifogyott. Az utolsó izen Annának férje Bajory Lenárd Bajory Jánosnak Tibay Veronától való fia volt. Tibay Verona pedig Tibay Lászlónak leánya ²⁾.

Botos család. (Tompai). Székely család. Botos Imre 1703-ban marosvásárhelyi várkapitánynya tétetett ³⁾. Botos Elek 1815-ben Maros-széknek gálfalvi járásában dulló. A közelebbről elhalt Sámuel Maros-szék főjegyzője volt. Fiai vannak ⁴⁾.

Botos család. (Garai). Ily előnévvel említetik Botos András, Albert király özvegyének Erzsébetnek hive 1440-ben. Ugyanazon évben részt vett az Ulászló elleni ütközetben Szegszárd és Bata-szék között.

Már előbb előnév nélkül találunk Botos névre. Igy Botos Domokos, ki Harapk Miklóssal 1388-ban a Zsigmond ellen pártot ütő Korpád Jánost elfogá.

Botosán család. Nemességet nyert Mária Teréziától 1762-ben. Czimere kék paizs melynek aljából fölfelé fehér és vörös koczkás kúp emelkedik föl. A paizs jobb oldalán oroszlán, a bal oldalon párducz áll, egymással szemközt. A paizs fölötti sisak koronáján pánczélos kar nyugszik, kezében nyilat tartva, melynek tolla vörös. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-kék ⁵⁾.

Botskór család. (Tusnát-Szeredszegi). Székely család Csik-székben, hol többféle előnévvel élt ily családra találunk, mint a delnei

¹⁾ Wagner Mss. tom. LXX. p. 188.

²⁾ Ugyanott.

³⁾ Cserei Mihály Historiája 324.

⁴⁾ Kőváry Erdély nev. családai 257. l.

⁵⁾ Adami Scuta Gentil. I.

B o c s k o r (l. ezt mai helyesírással B o c s k o r n a k i r v a). — Tusnád-Szeredszegi Botskór András 1628-ban al-csikszéki alkirálybíró volt ¹⁾.

Botskor család. (Csik-szent-mártoni). Mind ez, mind a főlebbi, ugy a delnei (lásd itt 135. lapon) Botskor család csikszéki székelyek, és így valószínűleg eredetileg egy törzsnek sarjazata. A csik-szent-mártoni Botskor ²⁾ családból A n t a l 1815. 1818-ban csikszéki ülnök, I s t v á n levéltárnok ugyanakkor, Á d á m ügyvéd ugyanakkor, M i h á l y kincstár ügyészeti protocolista. Jelenleg L á z á r csik-szent-mártoni birtokos ³⁾, és K á r o l y is él.

Bottichky család. Bottichky J á n o s és P é t e r 1756-ban Mária Terézia királynétól emeltetett nemesi rangra. Czímert ilyent nyertek: a paizs először víz-szintesen két részre oszlik, a felső rész ismét függőleges vonal által két mezőt képez. A felső jobboldali ezüst mezőben három piros rózsza látszik. A baloldali vörös mezőben fehér galamb repül, csőrében fehér gallyat tartva. Az alsó kék mezőben jobb oldalról arany grif, balról arany oroszlán rohannak szemközt egymásnak; első lábaikkal egymást érintve, mintha verekednének. A paizs tetején a koronás sisakon a paizsbeli galamb látható. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról arany-kék ⁴⁾.

Bottyán család. E családnak törzse Bottyán András, ki saját, és neje Szakó Erzse, és ettől született István, András és János gyermekei nevére III. Ferdinand királytól Pozsonyban 1647-ki január 24-kén kelt czimeres nemes levelet nyert, és azt azon évi július 11-kén Bars vármegyében kihirdeteté ⁵⁾.

¹⁾ Kállay. Székely Nemz. 234. — Benkő Jós. Transylvania Specialis 457. Benkő Károly: Csik, Gyergyó és Kászon 53. lapon, hol már Boeskor-nak iratik mai orthographiával. A vezeték neveket ohajtánám mindég úgy írni, mint a család maga írja, de több író — kivált az újabb időben — ebben is az újabb orthographiát követvén, bajos helyesen eligazodni.

²⁾ Így írva az 1815. 1818-ki erdélyi hivat. Schematismusokban.

³⁾ Benkő Kár. Csik stb. 126.

⁴⁾ Adami. Scuta Gentil. I.

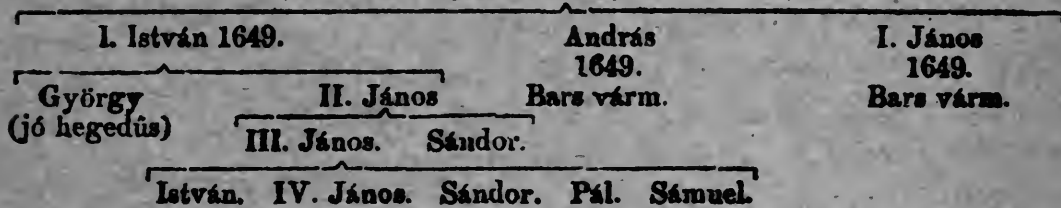
⁵⁾ Collect. Herald. Nro 129.

⁶⁾ Most az eredeti armalis Nógrád várm. levéltárában van

Czimere ez: a paizs vörös mezejében zöld tér fölött hadi férfi áll, sárga csizmában, vörös nadrágban, kék dolmányban, a jobb oldal felé nézve, jobb kezében kardot tartva, és annak hegyén törökfej van. Ugyanez látható a paizsnek tetején a sisak koronájából is kiemelkedve. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös.

Néhány nemzedéken a családfa ez:

András
nemesség-szerző 1647.
(Szakó Erzsé).

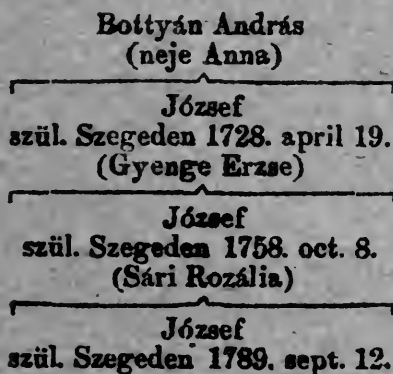

I. Istvánnak fia György, mert jól tudott hegedülni, Hegedűsnek is neveztetett.

A család nagyobb részben Bars vármegyében tartá lakását. Hogy e családfán az utóbbi nemzedékek nincsenek meg, szükséges megjegyznem.

Tán e családból volt Bottyán János, kinek János fia Korponán született 1787-ben, és Nógrádban lakott Szügyben. Szintén Korponán lakó Bottyán Mihálynak fiai János szül. 1789-ben, és Sámuel 1800-ban Korponán.

E családból ohajtá törvényesíteni igényelt leszármazását szegedi lakos Bottyán József 1843-ban, kinek ágazata néhány izen ez ¹⁾:

Ha Szirmay jól értesült, nem a főlebbi Bottyán családdhoz, sőt nem is a nemesek sorába számítandó azon Bottyán János, ki Rákóczy II. Ferencznek egyik híres tábornoka volt 1705--1711-ben, s mivel egyik szeme hiányzott, közönségesen vak Bottyánnak nevezte-

¹⁾ Az eredeti keresztnevek szerint.

tett. Nevezett író szerint ez Esztergom külvárosában nem nemes szülőktől származott ¹⁾. Az bizonyos, hogy e Bottyán János czimerében a paizsban lovas vitéz kivont karddal, a paizs sisakja tetején pedig férfi-kart kivont karddal használt pecsétjén ²⁾.

Bottyányi család. A nemességet Bottyányi József szerzé 1791-ben. Czimerpaizs fölülről lefelé három kék és három arany csikkal egymást váltogatva van szinezve; az előtérben zöld réten egy száraz fatörzsből kinyuló zöld gallyon galamb áll, csőrében zöld gallyat tartva. A paizs tetején a sisak koronáján férfi-kar kivont kardot villogtat. Foszladék jobbról ezüst-kék, balról arany-kék ³⁾.

Botz család. Zemplin vármegye armalista nemesei sorában említi Szirmay ⁴⁾.

Botz család. Erdélyi székely család. Botz András Esztelneki birtokrészére 1581-ben kap adomány-levelet ⁵⁾.

Boxich család. Boxich Márk, Szilveszter és Antal 1793-ban kapnak nemes levelet. Czimerük négy részre oszlik, ötödik a közép-paizs. Az első és negyedik osztály ezüst-vörös kockákat mutat, és e mezőkön végig a jobboldali szögletből kezdve rézsút kék folyam vonul át. A második és harmadik zöld mező három egymásfelé fordított ezüst félholdat mutat. A közép-paizs arany mezejében férfi-kar kivont kardot tart. A paizs fölötti sisak tetején a koronából kékbe öltözött kar kardot villogtat ⁶⁾.

Bozini család. Lásd **Szent-Györgyi** és **Bazini** család.

Bozinkay család. Bozinkay Márton szerzé a nemességet megerősítő czimeres levelet, mely neje Erzse, fiai István és György, és leányai Anna és Erzse neveikre II. Ferdinand királytól Bécsben 1636-ki ápril 10 kén adatott. A család — ugy látszik — kifogyott ⁷⁾.

¹⁾ Szirmay C. Zemplin not. hist. 292. „Ex conditione ignobili ad hunc gradum (t. i. tábornokságra) eluctati: — — Joannes Bottyan, non ex pervetusta illa Comitum progenie, sed in Strigoniensi suburbio humili loco natus, et quod vocles esset, Rakocziánis kancsal dictus. . . . Azonban én kancsal helyett vak Bottyán-nak és félszeműnek olvastam. L. Pethő Gerg. és Kovács Ján. krónikáit.

²⁾ Eredeti levelén.

³⁾ Adami Scuta Gentil. I.

⁴⁾ Szirmay C. Zemplin. not. top. 110. I.

⁵⁾ Kállay Székely Nemz. 115. I

⁶⁾ Adami Scuta Gentil. I.

⁷⁾ Az eredeti armalis Bazin sz. kir. város levéltárában van.

Bozó család. Heves vármegye nemessége sorában emliti nevét Fényes Geographiájában.

Bozó család. Baranya vármegyei Dinnye-berki helységről írja előnevét. Nevezett falut többnyire nemesek lakják, de birtokosa herczeg Eszterházy. — E családból Bozó Manó cs. kir. hadnagy 1846-ban.

Bozó család. (Nagy-bányai). Szathmár vármegyében nagybányai Bozó István Misztótfalun 1613-ban egy nemes udvarhelyet kap ¹⁾.

Bozóky család. Hont és Szabolcs vármegyei nemes család Fényes Geographiája szerint.

Boztey család. Hajdan Esztergom vármegye nemesei közé tartozott; legalább Boztey Ferencz e vármegyének követe volt az 1505-ki rákosi országgyűlésen ²⁾.

Bozzay család. (Bozzai). Bozza helység Vas vármegyében fekszik, és most is a család birtokában van ³⁾. A család e szerint Vas vármegyei eredetű, és innen szakadt át Esztergom, Győr vármegyébe is.

A legrégebb, kit családi adatok nélkülözése mellett a történeti könyvek alapján e néven felmutathatok: Bozzay Benedek, ki 1526-ban Szapolyay János király komornoka volt ⁴⁾.

E család egyik tagja Bozzay János Esztergom vármegyének 1836-tól másod, 1843-tól első alispánja.

Ugyan e családhoz tartozott Bozzay Pál, született Veszprémben 1832-ben. A költői téren szép reményekre jogosított, ha 1852-ben a kora halál el nem ragadja. Költeményeit Lévai adá ki ⁵⁾.

Bögözy család. (Bögözi). Udvarhelyszéki székely család, mely talán később több külön előnevet használt ágazatra szakadt; legalább ugyan e székben — mint alább látni fogjuk — Miklósfalvai Bögözy család is tünt fel.

Bögözi Bögözy János 1505-ben Udvarhelyszék főkapitánya ⁶⁾.

Bögözy család. (Miklósfalvai). Mint fölebb említém, szintén Udvarhelyszék családja. Ebből András 1606. 1607-ben azon szék-

¹⁾ Szirmay: Szathmar várm. II. 344.

²⁾ Jászai. Magyar Nemz. napjai a mohácsi vész után. 157.

³⁾ Fényes Geographiai szótár I. 161.

⁴⁾ Jászai A. M. N. napjai a mohácsi vész után. 173. l.

⁵⁾ Magyar Írók. Életrajz gyűjtemény. Pest, 1854. I. 62. lap.

⁶⁾ Kállay Székely Nemz. 236.

ben alkirálybíró ¹⁾. János és Gergely birtokos székelyek 1654-ben ²⁾.

Bögözy család. (Osdolai). Székely család, mint mutatja előneve Osdola, mely Háromszékben van. Osdolai Bögözy Antal 1815-ben Vajda-Hunyadon kincstári administrator.

Böhm család. Böhm Kerestély 1718-ban III. Károly királytól kap czimeres nemes levelet. Czimere háromszögletű (piramis alakú) paizs, csúcsával fölfelé, melynek kék mezejében hármaz sziklának a középsőjén arany korona nyugszik, s abból kivont kard nyulik föl. Két oldalról két hosszukás kis paizsban egy arany oroszán látható. A paizs tetején álló sisak koronájából két sas-szárny között oroszán emelkedik ki, első jobb lábában kardot tartva. Foszladék ezüst-vörös és arany-kék ³⁾.

Böhm család. Nemességet szereztén, nevét is megmagyartá. L. **Cseh család.**

Böjte család. Kihalt székely család, birt egykoron Háromszékben Fel-Dobolyban, azonban fi-ágon kifogyván, az utolsó leány Bodola Györgyné a székely törvény szerint fiúsított, és mivel mégis a Bodola család kezén 1741. és 1744-ben ezen Böjte birtokban a Bodola leányok is osztályrészt kaptak, azt az erdélyi kir. tábla 1798-ban a Bodola család fi-ágának vissza-ítélte. Az ítélet-levélből ily nemzékrend tűnik ki ⁴⁾:

Böjte Márton
végrendel. 1669.
┌───────────┐
│ János │
└───────────┘
┌───────────┐
│ Kata │
└───────────┘
Bodola Györgyné.

Böjte család. Szintén Erdélyben Fogaras vidéken él. Belőle Böjte József 1794-ben Fogaras vidék rectificator biztosa.

Böke család. Ugoesa vármegyei nemes család. Belőle Böke Ferencz azon vármegyének 1660-ban rendszerinti esküdtje ⁵⁾.

Bökényi család. (Bökényi). E család nevét majd Beken, majd Bökken, majd Bökényi és Bekényi írják. Ősi fészke Ugoesa vármegye. A család ismertetése Bekényi név alatt már előadatott munka I. kötetének 275. lapján.

¹⁾ Ugyanott.

²⁾ Ugyanott 237.

³⁾ Collect. Herald. Nro 491.

⁴⁾ Székely Nemz. Constitut. 249. s köv. l.

⁵⁾ Szirmay : C. Ugoesa. p. 60.

Ugy látszik szintén e családhoz tartozik azon ág is, mely Szathmár vármegyében tünt, valószínűleg Ugocsából szakadt át. Neve ennek is Bekényi-nek iratik. — Ezek közül Bekényi Miklós nejével Bachkay Ágnessel 1446-ban királyi adományban kapja (akkor pusztá) mező Bikót, az egész malonthai pusztát (máskép Gergely Tamás telekét) és Zombok-Ujlak (ma Szamos-Ujlak) helységben, és a mellette lévő Vármegye nevű pusztában részbirtokot ¹⁾.

1810-ben ugyanazon megyében Felső-Szoporon bir Bökényi (igy írva) Ferencz ²⁾.

Bökönyi család. Szabolcs vármegye nemesrendű családai közt említi nevét Fényes Geographiájában.

Bölényi család. Szathmár vármegyében birtokos nemes család. E század elején (1810.) Bölényi Gáspár Gebe faluban birtokos ³⁾.

Bölöni család. (Nagy-bölöni). Háromszéki székely család. 1459-ben Bölöni Illésnek fia Péter Miklósvárszék követe a megyesi gyűlésre ⁴⁾.

Bölöni Gáspár 1610-ben Báthori Gábor udvarnoka, és a nagyobb kancellária irnoka és hites jegyzője ⁵⁾.

Bölöni Imre 1815-ben Közép-Szolnok vármegye aljegyzője.

Bölönyi család. Szabolcs vármegye nemesi sorában említi Fényes Geographiájában. Bihar vármegyében Bölönyi Menyhért táblabíró 1845-ben.

Böller család. Böller Frigyes 1719-ki május 21-kén III. Károly király által emeltetik nemességre. Cimerpaizsa először függőleges vonal által két udvarra, az így képzett baloldali udvar ismét víz-szintes vonal által alsó és felső udvarra osztatik. A jobboldali vörös mezejű udvarban kivont kard borostyánnal ékitve; a baloldali felső kék udvarban fészken ülő és fiait vérével tápláló pellikán, végre az alsó arany mezőben horgony látható. A paizs tetején a koronás sisakon a paizsbeli pellikán van. Foszladék innen ezüst-vörös, onnan arany-kék ⁶⁾.

Böltskévy család. (Tasnádi). Lakhelye Erdély, hol tasnádi Böltskévi János 1818-ban Aranyos-szék főjegyzője.

¹⁾ Szirmay: Szathmár várm. II. 179. 215. 216.

²⁾ Ugyanott 152.

³⁾ Ugyanott 80.

⁴⁾ Kálháy: Székely Nemzet. 237

⁵⁾ Ugyanott 237.

⁶⁾ Collect. Herald. Nro 379.

Böny család. Komárom vármegye kihalt adományos családai közé tartozik. Böny Péter és Sey János kihalási ezimén 1635-ben nádori adomány mellett iktattatik Komárom vármegyében a bábolnai pusztába Valticher Márk, és Szapáry Péter ¹⁾.

Bönyey család. Belőle Bönyey Tamás 1505-ben a rákosi országgyűlésre Közép-Szolnok vármegye követe ²⁾.

Bör család. Gömör vármegye nemesei sorában áll Fényes Geographiája szerint.

Böröcsy család. Böröcsy Mihály 1719-ki nov. 25-kén kapott ezimeres nemes levelet. E szerint ezimere: a paizs kék mezejében zöld téren korona, melyen vörös ruhás férfi-kar könyököl, kivont kardot markolva. A paizs koronás sisakján ugyanaz látható. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról arany-kék ³⁾.

Ilynevü családot jelenleg Győr vármegye nemesei közt foglal helyet Fényes Geographiája szerint.

Bösz család. Beregh vármegyében nemesrendü Fényes szerint.

Böszörményi család. (Máskép Nagy). Lakhelye Szathmár vármegye. Böszörményi, máskép Nagy Sámuel 1726-ban Pettyén helységben részbirtokot, és 1732-ben pedig Andrással egész Ivacs kó helységet kapja királyi adományban ⁴⁾.

1727-ben ugyanazon vármegyében Böszörményi Nagy Ferencz alszolgabíró ⁵⁾.

E század elején Iklód faluban birtokos e család ⁶⁾.

Vonza Böszörményi család. Bihar vármegyei nemes család. Valószínűleg Böszörményről eredt, és így kapta e másik vezetéknévét, melyet gyakran Vonza név nélkül is használ.

E század elején (1804.) élt két testvér, Vonza Böszörményi Pál és József, anyjuk mezőtelegdi Csanády leány volt. Pál Bihar vármegyének al-ügyvéde táblabírája volt. utobb e század elején Debreczen főjegyzője ⁷⁾, és végre 1823-tól főbírája. Meghalt 1826-ki febr. 2-kán, kora 68-dik évében. Testvére József Mező-Telegden lakott, Bihar

¹⁾ Fényes: Komárom várm. 61. 160

²⁾ Jászai: id. m. 158. lap.

³⁾ Collect. Herald. Nro 399

⁴⁾ Szirmay · Szathmár várm. II. 182. 194

⁵⁾ Ugyanott I. 134.

⁶⁾ Ugyanott II. 86.

⁷⁾ Vay: Német Hivség 606 stb.

vármegye alszolgabirája volt a nagyvárad-i járásban. Meghalt ifjan e század elején ¹⁾).

Ugyan e családból származott Böszörményi Krisztina Dömök János özvegye Szirákon Nógrád vármegyében.

A család reform. vallású.

Böszörményi család. Erdélyben is találunk e családra. Böszörményi István élt 1659-ben ²⁾).

Böttlik család. Fejér vármegye nemesrendű családai sorában említi Fényes Geographiájában.

Brachvogel család. Megnemesített 1721-ben III. Károly király által Brachvogel György. Czimere négy kék udvarra osztatik. Az első és negyedik udvarban repülésre készülő madárka látható. A második és harmadik udvarban hársfa emelkedik föl. A paizs tetején hasonlóan a paizsbeli madárka áll. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüst-vörös ³⁾).

Bradách család. II. Ulászló és II. Lajos király korában találunk e névre történeteinkben. Bradách Lőrincz királyi udvari ember volt, és az 1500-ki orsz. gyűlésen köteleztetett birtokaitól hadat tartani ⁴⁾ Bradách Imre II. Lajos alatt mint udv. huszár említettik azok sorában, kik Jajcza váránál tevének szolgálatot 1526-ban ⁵⁾. Később úgy látszik kincstári hivatalt viselt, mert az 1538-ki országgyűlés arra kötelezte, hogy az ország összes jövedelmeiről számoljon ⁶⁾. — 1767-ben Bradacs János munkácsi gör. kath. püspök lőn ⁷⁾).

Brády család. (Brádi). Ősi fészke Zaránd vármegye, melynek legrégebbi családai közé tartozik. Ugyanott a vármegyénél hivatalokat viseltek tagjai. 1841-ben Brády András azon megye alispánja volt.

E családot — írja Kőváry — két irtás érte: egyik vala a Hóra lázadás 1784-ben. A másik vesztést, mondhatni végesapást, 1848-ban kapta, midőn egyszerre tizenhárom Brády sujtatott le Zaránd Váká nevű falujánál ⁸⁾

¹⁾ Ugyanott.

²⁾ Kemény: Notitia Archivi et Cap. Albens. 2. rész 362.

³⁾ Collectanea Herald. Nro 434.

⁴⁾ 1500-ki XV. törv. cz.

⁵⁾ Engel Monumenta Ungr. p. 220.

⁶⁾ 1538-ki XXV. törv. cz.

⁷⁾ Szirmay C. Zemulin. not. top. 60. l.

⁸⁾ Kőváry Erdélyi Nev. Családai 55. l.

Egy ág Hunyad vármegyébe szakadt. Ebből volt Brády Sámuel 1815-ben Hunyad város főbirája. Kövály szerint a családból most csak egy él, Hunyad vármegyében Brády Lajos, kinek azonban fiai vannak.

Brayanovith család. Miksa király 1568-ban emelé nemesi rangra Brayanovith János t. De utódai ugy látszik kifogytak ¹⁾.

Brajda család. A honfiusított családok közé soroztatik.

Branavaczky család. 1751-ben magyar nemességet nyer Branavaczky Mihály Mária Terézia királynétól. Czimere ezüst mezőben kék ruhás férfi-kar, mely vörös és kék zászlót lobogtat. A paizs fölötti sisak koronáján szintén olyan zászló emelkedik fel. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról ezüst-kék ²⁾.

Branavaczky család. A főlebbivel egy időben 1751-ben egy másik Branavaczky is Branavaczky Subutha czimeres nemes levelet nyer. Ennek czimere kék udvar, melyen két fehér csik vonul át víz-szintesen. E két vonal közt arany csillag ragyog. Az alsó vonal alatt pedig egy lenyakazott törökfej nyugszik. A paizs fölötti sisak koronáján két kiterjesztett kék szárny, és azokon víz-szintes irányban fehér csik vonul át. Foszladék arany-kék és ezüst-kék ³⁾.

Brankovich család. E családot Brankovics György Rác-ország despotája tevé ismertté történeteinkben, főleg Hunyadi János korában. Nevezték Györgyöt Vuknak is, Zsigmond királyhozi hűsége jeleül 1422-ben Belgrádot adá át, és ezért feles adományyal jutalmaztatott. Kapta Szolnokot, Világosvárt, Szalánkement, Tokajt, Munkácsot, Regézet, Szathmárt, Böszörményt, Debreczent, Túrt, Tiszavarsányt és egyebet. Ő építé Szendrő várát, Amurat Szultán engedélyéből, mert huga a nagy ur neje volt. Később 1439-ben a török elfoglalja Szendrőt, és György legidősb fiának szemeit is kiszurattja. György Magyarországra menekült, Albert király ótalma alá, és itt lakott egy ideig birtokán. 1443-ban a török elleni magyar hadjáratban Hunyadyt kíséré, és a győzelem után ennek átírja Világos várát, maga pedig tartományát Szendrő várával együtt a töröktől visszakapta. A következő 1444-ben ugy viselé magát szines barátságával, hogy egyik előmozdítója lén a várnai csapásnak. Ekkor Hunyadyt is elfogá, s csak fia László kezesül hagyása mellett bocsátá szabadon.

¹⁾ Ungh vármegye levéltárában van az eredeti armalis.

²⁾ Adami Scuta Gentil. I.

³⁾ Ugyanott.

Hanem 1449-ben Hunyadi földulá tartományát, és így adá ki fiát Lászlót is. Azután ismét barátul mutatá magát a Hunyadi házhoz, sőt unokáját Cillei Ulrik leányát is eljegyzé Mátyásnak, mert Hunyadi ismét felszabadítá őt a török ostroma alól. Azonban ezután is tetteleg a Hunyadiak ellene volt. Szilágyiakat elfogató, Mihály elillant, László ott veszett. Hunyadi János halála után vejével Cilleivel agyarkodott a Hunyadi ház ellen; és Cillei neki írta: hogy (H. László és Mátyás fejére ezélovza) két lapdát küldend. Halála előtt Ráczországot a pápának vég hagyományozá, de ez kiismervén ehhez Magyarország jogait, arról lemondott.

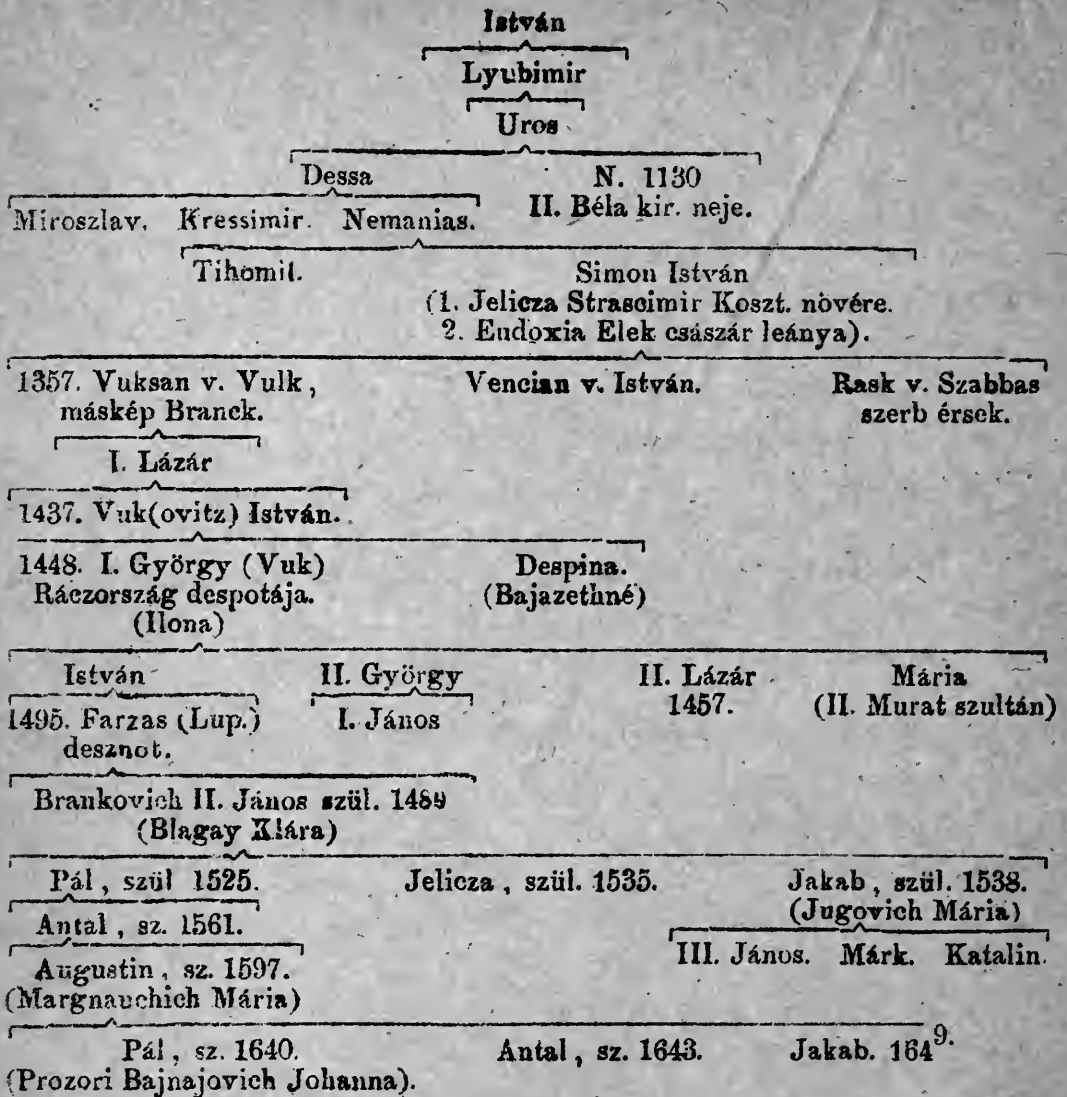
E György által látjuk, hogy a Brankovics család már a XV. században szerepelt hazánk történeteiben; utóbb egy másik György I. Leopold alatt 1683-ban szabad báróságra, 1688-ban ¹⁾ pedig grófságra emeltetett.

Czimere a családnak négy részre osztott paizs, és közepén az ugynevezett sziv-vért. Az első vörös udvarban arany egyfejű sas, és azon öt kereszt. A második ezüst udvarban bivaly-szarvak közt koronás vörös oroslán. A harmadik udvarban ugyanaz. A negyedik vörös udvarban nagy fehér kereszt, és ágai közt négy fehér **B.** betű egymásnak visszasan (háttal) fordítva. A grófi koronával fűdött közép-vért kék mezejének alján hármás zöld halom látszik, a paizs felső részének közepéből pedig A. betű alakban fehér gerenda nyulik a paizs mindkét oldalához, és azon három kis vörös kereszt áll. A paizs tetején hercegi korona, és azon három koronás sisak áll, ezek középsőjén a paizsbeli arany sas, a jobboldalin koronás ezüst oroslán, a baloldalin pedig kék bivaly-szarv között koronás vörös oroslán áll. Az egész czimert hercegi kék palást arannyal szegélyezve veszi körül, alul családi jel-szavul „*Amicus Amico*“ olvasható ²⁾.

¹⁾ Horányi Nova Mem. 772. l. írja így, és utánna Lehoczky Stamm I. 168. lapon ezt magyarországi báró és grófi rangul értve. De Horányi id. m. 769. lapon a) jegyzetben a magyar udv. kanczellária által 1692-ben kiadottnak is emlit egy diplomát.

²⁾ Adami Scuta Gentil. I.

A családia ¹⁾ a legrégibb időktől így jó le:

Nem áll a nemzékrenden a családnak még egy nevezetes tagja György, (Jánosnak fia) valószínűleg III. Jánostól eredve. Ez Belgrádban született 1640-ben. I. Apafi Mihály — mint iratik — 1671-ben a török portához követeül használta. Utóbb I. Leopold vevé igénybe ügyességét, és mint főlebb emlitem, báró és grófságra emelte. Azonban végre Csehországban elzárata, és ott halt meg 1705-ben ²⁾. Testvére Szabbás szerb érsek volt.

¹⁾ Wagner Mss. Tom. LXX.

²⁾ Horányi Nova Memoria 768–776. közli életét, mint olyanét, ki letartóztatásakor egy történeti könyvet (krónikát) irt össze.

Brányugh család. Horvátországi család. Belőle Brányugh János előbb Zágráb vármegye alispánja, 1714-ben a báni táblára vitéztett. 1715. és 1723-ban ítélő-mester volt ¹⁾.

Brassai család. (Brassói). Brassói Brassai János 1815. 1818-ban Dézsen sebész-orvos volt.

Brassai család. (N.-Enyedi). Nagy-Enyedi Brassai János 1815-ben Közép-Szolnok vármegye sebésze.

Tán ezen Brassai családok egyikéhez tartozik azon Brassai Sámuel, ki a múlt század végén 1794-ben Toroczkón unitarius lelkész volt. Ennek fia Sámuel, jelenleg egyik széles ismeretű tudósunk, született Toroczkón 1798-ban. Több könyvet irt, és főleg a mathematicai tudományokban tünt föl. A magyar academiának tagja. 1837-től Kolosvárott az unitarius főtanodában tanár volt. Jelenleg Pesten lakik, és az irodalommal foglalkozik.

Bratulich család. Horvát család, melyből Bratulich Simon 1608. 1609-ben zágrábi püspök volt ²⁾.

Brauneker család. 1791-ben Brauneker Jakab szerzi a nemes levelet ily czimerrel: a paizs négy részre oszlik, az első és negyedik vörös mezőben három fehér szelemen (balken) középen szögletbe törve látható; fölöttök csillag ragyog. A második és harmadik arany udvarban fekete (egyfejű) sas van, kiterjesztett szárnyakkal, első lába körmei közt kardot, a balban vörös-fehér koczkás zászlót tartva. A paizs sisakján szintén a leirt sas áll. Foszladék ezüst-vörös és arany-fekete ³⁾.

Breyer család. Czimere függőlegesen két részre osztott paizs. A jobboldali vörös udvarban zöld téren kivont karddal vasba öltözött bajnok áll. A baloldali kék mezőben arany grif áll, első lábával három nyilat tartva, hegyeikkel fölfelé, a nyilak tollai vörös-kék színűek. A paizs sisakján ugyanazon grif látható. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös ⁴⁾.

Brencsán család. 1791-ben kapnak nemességet. Alapítójok Brencsán János mint katona gróf Toldalaghy Sárát veszi nőül. Sándor szintén katona, részt vesz az 1848-ki mozgalmakban, utóbb fogoly ⁵⁾. A család Balásfalváról írja magát.

¹⁾ 1715-ki XXIV CXV. és 1723-ki XVII. törv. cz. Lehoczky Stemm. I. 181

²⁾ Pray: Hierarchia

³⁾ Adami Scuta Gentil. I.

⁴⁾ Burgstaller: Insignium nobilium Hung. Fam. Decades.

⁵⁾ Kőváry: Erdély Nev. Családai 237. és 257. l.

Bretzenheim család. (Regézi, herceg). Bretzenheim Károly August hercegnek két fia 1827-ben honfiusított. Birja a család a hajdani Rákóczy uradalmak egy részét Sárospatakot, Regézet sat. Ez utolsótól veszi magyar előnevét. Mióta a család házákat lakja, ily családfát ¹⁾ alkotta:

Herceg Károly August
szül. 1769. oct. 24. † 1823. febr. 27.

Ferdinand szül. 1801. febr. 10. † 1855. aug. 1. (Hg. Schwarzenburg Mária Karolina 1831. jun. 27. óta)	Mária Crescenz. sz. 1799. nov. 13. csill. ker. hölgy (Gróf Somogyi Józsefné)	Amália sz. 1802. jun. 10 csill. ker. és pal. h. (Gr. Taaffe Lajos)	Alfons sz. 1805. dec. 28. cs. kir. ezredes és kam. (Hoffmann Janka, sz. 1823. mart. 4.)
--	--	---	--

Breuner család. (Gróf). A gróf Breuner családból Szigfrid az 1687-ki ²⁾, Miksa Lajos pedig az 1715-ki országgyűlésen ³⁾ honfiusított.

E család eredetét 1385-ben bizonyos Breuner (Preiner) Konrad és Andrástól származtatja Utrecht- és Kölnből, honnan Strajerországba sarjadzott át. És innen András a közös törzs által átszakadt Ausztriába is. Andrásnak dédunokája Frigyes stübingi lovag (ki 1523-ban még élt) két fiut nemzett, Fülöpöt és Kristófit. Amattól az ausztriai fővonal; Kristóftól a stajer vonal jő le. Az utóbbi kihalt már, és hozzánk nem is tartozik. Fülöp császári udvari tanácselnök és titkos tanácsos 1535-ben Ausztriába megy által, 1550-ki april 12-kén ott osztrák báróságot nyer. Meghal 1556-ban. Unokáiban két ág kezd sarjadásnak indulni Sigfrid Kristóf és Iván által. — Amaz az őregebbe ugynevezett Asparni ágat alapítja, és Rudolf, és Mátyás császárok alatt szép jószágokat szerez, mint az asparni és zajai urodalmakat Ausztriában, melyekre hitbizományt senioratusképen nyer családjá részére. 1624-ben német birodalmi báró lesz. Ennek fia Szigfrid Lénárd I. Leopold alatt él. Nevét tekintve ez volt az, ki Magyarországon indigenatust nyert 1687-ben. Azonban ennek ága 1716-ban kihaltnak iratik ⁴⁾; és így a hitbizományi birtok is átment az ifjabb asparni ágra, mely említett Ivántól szakad le. Ennek unokája Fülöp Ignác 1693-ban kap német birodalmi grófságot, és az idé-

¹⁾ Goth. Geneal. Taschenb. 1857. 104. — Bretzenheim hg. air-émlékről. L. Magyar Néplap 1857. nov. 28. szám.

²⁾ 1687-ki XXVIII. törv. cz.

³⁾ 1715-ki CXXXIV. törv. cz.

⁴⁾ Histor. Herald. und Geneal. Hdbuch. 97.

⁵⁾ Ugyanott.

zett kútfő szerint magyarországi indigenatust¹⁾. Fülöp Ignác-
nak két fia ismét két ágat bocsát le. Ferencz Antalé ismételve
magyar családokkal sógorosodik, és hazánkban birtokossá válik. A má-
sik fiu János Fülöp ága kevésbé szövődik hazánkhoz.

Családfájok ez:

Fülöp Ignác
1693. birod. gróf.
1687. magyar indigenat.

asparni ág.

nuszdorfi ág.

Ferencz Antal
szül. 1698. † 1757.
(Gr. Rothal Mária Ant.)

Károly, sz. 1739. † 1796.
cs. kir. kam. titk. tan.
és velencei követ.
(Gr. Khevenhiller-Frankenburg
Mária Jozefa. † 1814.)

József Ferencz
szül. 1765. † 1812.
cs. kir. dániai követ.
(Gr. Pergen Anna Mária)

Auguszt, szül. 1796.
cs. kir. nyug. miniszter-tanács.
(Gr. Eszterházy Mária
szül. 1805. † 1837.)

Auguszt János, szül. 1828.
birtokos Magyarorszáiban.
(Gr Széchenyi Mária Agatha)

János Fülöp
szül. 1700. † 1772.
cs. k. kam. ezredes.
(Gr. Hessenstein Ágnes)

Imre, cs. kir. kam.
szül. 1735–1791.
(báró Solopiski
Mladota Jánka)

Imre, szül. 1783.
cs. kir. kam.
(báró Raszler Mária)

Imre Alajos
szül. 1808.

József Károly
szül. 1830. mart. 6.
bir Magyarorszáiban.

Brezanóczy család. Brezanóczy Ádám született Jolsván
Gömör vármegyében nov. 7-kén 1751-ben. Előbb jezsuita, azután jo-
gász lön. Az ügyvédi vizsgálat után törvény-tudorrá lön. És előbb
Pécsett, majd Pesten az egyetemen jogtanár volt. Latinul irt, és ki-
adta az egyházi és természeti jogot²⁾. 1822-ben I. Ferencz király
által nemességre emeltetett³⁾. 1827-ben nyugalomra lé-
pett. Meghalt Pesten, 1832-ki mart. 2-kán, 81-dik évében.

Brezinay család. Brezinay Mátyás és testvére Mihály 1659-
ben I. Leopold királytól kaptak czimeres nemes levelet⁴⁾.

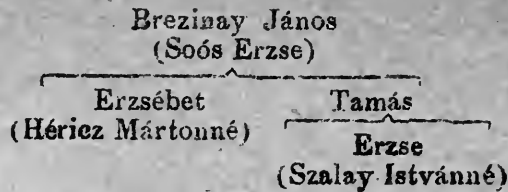
¹⁾ Mint legelől emlitém, a törv. cikkben Szigfrid nyeri az indigena-
tust, és így itt az állítások összeütköznek. Az országgyűlési törv. cikk — emli-
tenem sem kell — minden egyébnél hitelesebb.

²⁾ Magyar Irók. Életrajz gyűjt. I. k. 64.

³⁾ 1822-ki Tudom. Gyűjtemény II. k.

⁴⁾ Zemplin várm. levéltárában van az eredeti czimeres nemes levél.

Ilynevü családból néhány izen ily nemzékrend ismeretes 1) :

Brezniczai Baczur család. Brezniczai, máskép Baczur Pál 1499-ben Zólyom vármegyében Dobronyiva vár várnagya volt, és birta azon vármegyei egész Breznicza helységet, Baczur helységben egy curiát, és Zólyomban háza volt. Neje Ágnes volt, ki vel ily családot alkotott :

Baczur Pál. 1499.
(Ágnes, özvegy 1518.)

Borbála (1518. Baloghy Gergelyné, 1522. özvegy)	Orsolya (Baloghy Hwzar Bálintné)	János 1522.	Balás 1522.
---	--	----------------	----------------

1518-ban Baloghy Gergely neje Baczur, máskép Brezniczai Borbála, ugy Orsolya Hwzar Bálintné nevében a Ságbi Convent előtt tiltakozik napa Ágnes ellen, ki néhai férje javait eladni akarta, miután az mind négy gyermekét egyenlően illeti 2).

1522-ben azonban Baczur Borbála Baloghy Gergely özvegye testvéreivel Orsolya, és Balással Brezniczka falut Verbőczy Istvánnak adták el, és vallottak be a Ságbi Convent előtt 3).

Brezovay család. Borsod és Heves vármegyében birtokos 4) család. Nevét — ugy látszik — Nyitra vármegyei Brezova helységétől vette.

Brezovay József Heves vármegyének 1832-ben főjegyzője és országgyűlési követe. Utóbb másod alispán (1844.) Végre ugyanazon megye főispáni helyettese 1847-ben.

Brigánd család. Zemplin vármegyében Nagy- és Kis-Azár, és Cselej helységben közbirtokos 5).

Brigánd-nak neveztetett Theszéry II. Miklósnak István fiátóli unokája Miklós is 1449-ben, ki nejével Hul Ilonával ily családfát alkotta 6) :

1) Bossányi-féle curialis pörben 507. l. stb.

2) Hiteles oklevél nálam.

3) Horvát Istv. Verbőczy Emlékezete II. 201.

4) Fényes Geographiája szerint.

5) Szirmay C. Zemplin. not. hist. 179. 180.

6) Demédy-Theszéry-féle pörben.

Brigand Miklós 1449.
(Hul Ilona)

György. †	Péter. †	Margit. (Ilmer Jánosné) 1490.	Ilona. (Halósi Fekethe Ferencz)	Dorottya. (Lüley Ferencz)
--------------	-------------	-------------------------------------	---------------------------------------	------------------------------

Brigido család. (Gróf, fi-ágon kihalt 1848.) Eredetét az olasz Brigido családból veszi. Brigido Pompejus 1630-ki ápril 28-kán mint jogtudós Stajeroszországban kormányzéki tanácsossá választatik. 1635-ki nov. 10-kén II. Ferdinand császár német birodalmi nemességre emeli. 1635-ben a lovag osztályból (aus dem Ritterstande) a stajer uri-rendekhez kormánytanácsossá neveztetett. Ezután megkapta a német birodalmi lovagi rendet (Reichsritterstand) és báróságot is.

Báró Brigido József, galicziai kormányzéki al-elnök; és testvére Pompejus a temesvári kamarai administratio és bányai igazgatóság elnöke, cs. kir. kamarás és titkos tanácsos 1776-ban az ausztriai örökös tartományokbani grófságra emeltetett ¹⁾.

1836-ban pedig gróf Brigido Pál, bresoviezi báró cs. kir. kamarás és őrnagy, Istriában a Marenfelsi és Schumbergi jószágok birtokosa Magyarország honfúsitott nemesei közé bevétetett ²⁾. A családfa, melyet alkotott, s mely fiában fi-ágon megszakadt, ez:

N. N.

Gr. Brigido Pál sz. 1782. † 1848. (Gróf Nádasdy Mária) szül. 1794. egybek. 1815.	Polixena szül. 1770. csill. ker. és pal. h. (Gr. Thurnhofer és Valsassina Iván)
József Ferdinand szül. 1816. † 1840. (özvegye b. Hackelberg Landau Karolin)	

Paulina szül. 1837. (B. Hackelberg Landau Rud. cs. kir. kam. s főhad.)	Ferdinandina szül. 1840.
---	-----------------------------

A család egyik tagja báró Brigido Mihály 1808. és 1827-ben a Ludoviceára kilencz ezer forintot adományozott ³⁾.

Czimerök kék mezőben ezüst hullámokon két szemközt uszó del-fin fölemelt farkkal, fölöttök közben csillag ragyog hat sugárral.

¹⁾ Histor. Herald. und Geneal. Hdbuch. 99

²⁾ 1836. XLVII. törv. cz.

³⁾ 1808. VII. és 1827. XVIII. törv. cz.

Brixian család. Brixian Sylvius az 1681-ki országgyűlésen honfiusított ¹⁾.

Brnula család. Árva vármegyei sarjadék, honnan egy ág (s tán az egész) Nógrád vármegyébe szakad, hol Brnula András 1772-ben nemességet a vármegye előtt produkálja ²⁾. Utódai elesve azon vármegyei Diós-Jenőn élnek, és így e munka (II. 33. l.) tévedésből említettett e család a Bernolák család czim alatt, melytől különbözik.

Brockhausen család. Brockhausen János Vilmos az 1723-ki országgyűlésen vétetett be Magyarország nemesei közé ³⁾.

Brodánovics család. 1792-ben nemesített meg. Czimere négy udvarra osztatik. Az első és negyedik fehér mezőben kék ruhás vitéz áll, karón levágott törökfejet tartva. A második és harmadik udvar részút vörös és sárga színt mutat, és abban orozlán áll az udvar színeivel ellenkezőleg sárga és vörösnek színezve. A paizs fölötti sisakból is orozlán emelkedik ki részút félig arany félig vörös színű, első jobb lábában kardot tartva. Foszladék jobbról ezüst-kék, balról arany-vörös ⁴⁾.

Brodarich család. Szlavoniai család. Ismertté tévé hazánkban e nevet Brodarich (Brodarich, sőt Broderics-nek is iratik) István, szerémi, utóbb váci püspök, 1526-ban II. Lajos király kancellárja, ki többször járt követségben is. A mohácsi csatából szerencsésen megmenekülvén, ezt leírta. Kevés ideig I. Ferdinand hive, de nemsokára végig I. János király részén állt. Meghalt 1539-ki nov. 7-kén Vácson.

István püspöknek tán testvére volt Brodarich Mátyás, kinek neje csébi Pogány Sára volt ⁵⁾. E Mátyásnak pedig leánya lehetett Brodarich Klára, 1591-ben Kis-Szerényi Gábor özvegye ⁶⁾.

Brogyányi család. (Brogyáni). Bars vármegyei eredetű régi adományos család. Említett vármegyében van Brogyán helység, honnan a család nevét írja.

Bizonyára e családból volt Bars vármegyének az 1447. országgyűlésen követe Brogyányi Salamon, ki rosszul iratik Baragyáni-nak ⁷⁾.

¹⁾ 1681-ki LXXXII. törv. cz.

²⁾ Azon várm. jegyzőkönyve 443. l.

³⁾ 1723-ki CXXIX. törv. cz.

⁴⁾ Adami Scuta Gentil. I.

⁵⁾ Wagner Mss. LXX.

⁶⁾ Kir. Curia előtt folyt Bossányi-féle pör.

⁷⁾ Kovachich : Vestigia Comitiorum 268. l.

A család jelenleg leginkább Trencsin vármegyében tartja lakását.

Brogyányi Bálintnak neje Babóthy Julianna.

Brogyanyi Gábor 1825-ben Trencsin vármegye másod alispánja és követe ¹⁾).

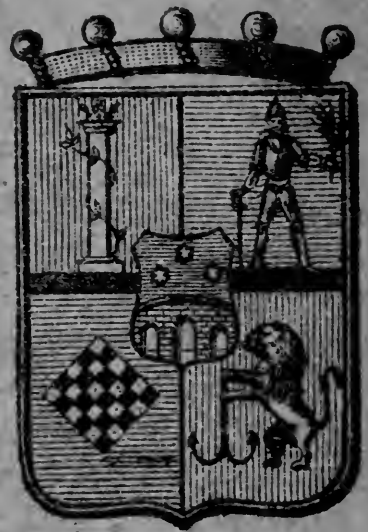
Brogyányi Lénárd 1836-ban azon vármegye szolgabirája.

Brogyányi István 1845-től Bars vármegye főszolgabirája.

Brosenbach család. Brosenbach Károly az 1840-ki országgyűlésen honfiusított ²⁾).

Bruckenthal család. (Báró). Erdélynek legkiemelkedettebb szász családja ³⁾, és egy része a magyar családok minden kellékeit fölvevé. Megnemesítettetett 1724-ki jun. 8-kán.

A család czimere négy részre oszlik. Ezenkívül a közép-paizs az ötödik osztályt képezi. A paizs felső (első) osztályában kék mezőben vasas vitéz áll, jobb kezében zöld gallyat, bal kezében földre bocsátott pallósát tartva. A baloldali felső (második) osztály vörös mezejében szintén zöld téren fehér oszlop áll koronázottan, és körülfolyyva zöld repkénynyel. Az alsó jobboldali (harmadik) vörös mezőben oroszlán áll, első lábaival horgonyt tartva. A negyedik osztályban kék mezőben fehér-fekete kockás tábla

(os-tábla) látható. A közép-paizs kék mezejében három ivre egy köhid, és a fölött három csillag szemlélhető. Ezen hid — ugy látszik — a család nevére van célzással. A paizst bárói korona fűdi. (Eddig mutatja a metszvény is). A paizst telamonok gyanánt két oldalról két sárkány veszi körül, fejeiket a koronán álló sisakból egymással szemközt nyujtva ki. E sisakokból a jobboldali tetején kék-fehér vörös-sárga koszorúból három zászló nyulik föl, melyek közül a középső kék-fehér, a szélsők pedig arany-kék színtűek. A baloldali sisak koronáján vörös-fekete kiterjesztett szárny van, és azzal szemközt arany csillag ragyog ⁴⁾).

¹⁾ 1827-ki XVI. törv. cz.

²⁾ 1840-ki LII. törv. cz.

³⁾ Kőváry Erdély Nev. Családai 55. l. honnan nagyobb részint a család-róli adatok.

⁴⁾ Adami: Souta Gentil. I.

A család ősfészke Uj-Egyház, hol a királybiroság mintegy örökös főispánsága látszik lenni e családnak. Egy ily királybírónak vala fia Bruckenthal Sámuel, erdélyi főkormányzó, ki e család szerencséjét alapítá. Ez előbb Bukov tábornok kormányzása alatt az akkor Szebenben székelte főkormányzóknál titkár; 1762-ben Bécsbe udvari kanczellárrá vitetik. Ott tekintélyt, vagyont és befolyást szerez. 1774-ben főkormányzóvá nevezetik, és az volt 1787-ig, midőn 4000 forint nyugdíjjal és sz. István nagykeresztével nyugalmaztatott.

Családának jószágai mellett báróságot szerzett, ezenkívül egy könyv- és képtárt hagyá, mely nemesak Szebennek, hol az őriztetik, de Erdélynek is egyik diszeül szolgál.

Testvére Mihály 1767-ben fogarasi főkapitányává tétetett, és 1790-ben ő kapta a leírt bárói ezimert. Sámuel kihalván, a családot Mihály folytatá a következő családfa szerint:

N. N. királybíró

Sámuel † főkormányzó. (Klochner Zsófia)	I. Mihály fogarasi főkap. 1767.
---	---------------------------------------

II Mihály 1790. szászok isp. † 1813. (Gr. Teleky Kriszt.)	Sámuel † (Uj-egyházi lakos)	Károly † 1807. dec. 18. (Sachsenfeld N.)	Márton (őrnagy † 1820.)
---	--------------------------------	--	----------------------------

III. Mihály szül. 1804. júl. 12. † 1855. febr. 5. (B. Wesselényi Anna)	Zsófia. Zsófia † (táborn. Geringerné)	Károly sz. 1784. máj. 4. fogarasi főkap. (nőtlen)	József sz. 1781. jun. 24. cs. k. titk. tan tartom. biztos. (ns. Kiszling Józ.) sz. 1784. † 1848.
---	--	--	---

Gyula sz. 1833. júl. 7.	Ilona sz. 1834. máj. 14.	Arpadina sz. 1836. máj. 20.	Ákos sz. 1837. máj. 12.	Vilma sz. 1838. márt. 18.
-------------------------------	--------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------	---------------------------------

József Frigyes sz. 1803. nov. 24. cs. kir. udv. tan. tartom. törv.-sz. elnök. (Gr. Hadik Teréz sz. 1817. † 1850.)	Luiza sz. 1804.	Zsófia sz. 1813. (Barcsay Zsigmond)	Antonia sz. 1816. (Barcsay László)	Berta sz. 1826. (Gr. Béldi György)
--	--------------------	--	---	---

Vilma sz. 1841.	Herman sz. 1843.	Jozein sz. 1844.
--------------------	---------------------	---------------------

II. Mihály cs. kir. titk. tanácsos, és erdélyi kormányzéki tanácsos volt. — Ez egyedüli családja Erdélynek — Kövály szerint — melyben a majoratus tényleg fenáll. Ezt a főkormányzó végrendeletileg alapítá; főleg azért, hogy a szebeni képtár s alaptökéje a nagyobb fiu kezében van. Erdélyi törvények a majoratust nem ismerék el; de elnézék

Brudern család. Báro Brudern József 1791-ben honfiasított 1). A család mest is birtokos hazánkban.

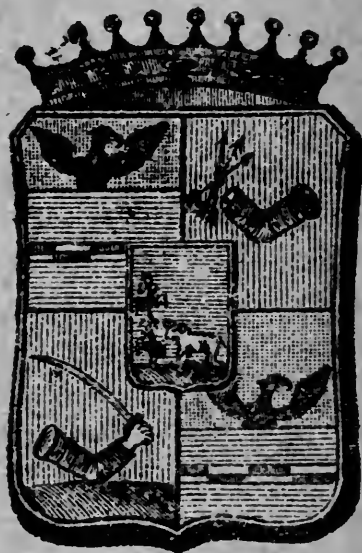
Bruminich család. Horvátországi család, melyből Bruminich Tamás 1486-ban a Blagayak ügyében tanuskodott 2).

Brunswik család. (Korömpai, gróf). Családi hagyományok szerint Braunschweig-Brunswigból ered Henrik hercegtől, ki a kereszties hadak alkalmával két fia által kísértetve a szent földön járt. A két fia egyike állítólag Magyarországon marad, és törzsévé lön e családnak.

Bizonyos az, hogy a XVII. században már hazánkban virágzott a család, a midőn 1622—1625-ben Brunsvik Tamás Thurzó Szaniszló nádornak udvarnoka (Aulicus) volt 3).

A családot azonban legnagyobb fényre és méltóságra Brunswik Antal emelö, ki 1747-ben már kir. személyuöki ítélömester és arany-sarkantjus vitéz (Eques Auratus); — 1756-ban már nádori ítélömester és cs. kir. tanácsos is; 1770-ben pedig szent István kir. rend vitéze, Esztergam vármegye főispáni helytartója, és a magyar kir. udvari kancellária előadó tanácsosa volt. 1775-ki oct. 7-én Bécsben kelt oktevelnél fogva saját személyére grófi rangra emeltetett. Adelffy Annától két fia maradt, II. Antal és József, kik 1796-ki nov. 8-kán a grófi rangot utódaikra is megkaptak.

A család czimere négy részre osztott paizs, egy közép-vérttel. Az első és negyedik mező viz-szintesen kétfelé osztatik: a felső részben arany mezőben fekete egyfejű sas emelkedik ki; az alsó rész kék mezejében vörös-ezüsttel koczkázott szelemen (balken) látható. A második osztály vörös mezejében pánczélos kar három nyilat tart hegyeikkel fölfelé. A negyedik vörös mezőben zöld téren szintén pánczélos kar könyököl, kivont kardot tartva. A közép-paizs kék udvarán zöld térről egy gerezdekkal megakott szőlőtöke emelkedik, és a felé egy aranyzarvu kos siet. A paizst grófi korona födi. (Eddig a metszvény).

1) 1791-ki 73. törv. cikk.

2) Gr. Teleky: Hunyadiak kora XII. 322.

3) Lehoczky Stemm. II. 72. ki aligha nem egy Tóbiással, kiről akabb.

A koronán három koronás sisak áll, melyek közül a jobboldalin egyfejű sas kiterjesztett szárnyakkal; a középsőn két (ezüst-kék) elefánt ormány között a paizsbeli szőlőtökével a leirt kos látható; a baloldali sisak fölött pedig pánczélos kar három nyilat tartva könyököl. A paizst telamonok gyanánt nemtők veszik körül, a jobboldali kivont pallóst tartva, a baloldali pedig egy eltört oszlopot érintve kezével.

I Antaltól kezdve a családfa így jó le napjainkig:

I. Antal
kancell. referendár.
1775-ben gróf.
(Adelffy Anna)

II. Antal septemvir 1787.			József országbiró + 1827. febr. 20. (Majthényi Mária Anna)	
Mária Terézia szül. 1775.	Ferencz sz. 1776. + 1852. (Justh Szidon.)	Jozefin (1. gr. Deym) (2. b. Stakelberg)	Julia sz. 1787. (b. Forray András)	Henriette sz. 1789. (gr. Chotek Hermin.)
	Mária sz. 1832.	Gejza sz. 1834.		

II. Antal a magyar kir. udv. helytartó tanács tanácsosa volt 1787-ben. Gyermekai közül

Mária Terézia szül. 1775-ben. Hazánk jelesb hölgyeinek egyike, ki a kisdud-ovó intézeteknek hazánkban ugyszólván alapítója, s e téren annyi nemes buzgósággal, éles belátással, és minden nehézségeket leküzdő kitartással működött. A jeles deánő már 83 éves, s még lelkében mindég élénk és fiatal.

Ferencz (II. Antalnak fia) szül. Pozsonyban 1776-ban, kitiünő gazda. Birtokán Fejér vármegyében Martonvásárán az egykor kietlen parlag pusztaságot különös szorgalommal és értelmességgel virágzó állapotra hozta, és mintegy paradicsommá varázsolta. A zenészetnek — a violoncellon maga is ügyesen játszván — különös pártfogója volt. Meghalt 1852-ki octoberben. Özvegyétől neczpáli Justh Szidonia csillagkeresztes hölgytől két gyermeke maradt.

Jozefine először gróf Deym, másodsor báró Stakelbergné.

József (I. Antalnak fia) 1786-ban már valós. belső titkos tanácsos, és a hétszemélyes tábla első tanácsnoka, később sz. István apostoli kir. rendje közép-keresztese, cs. kir. kamarás, Nógrád vármegye főispánja, és országbiró, meghalt 1827-ki febr. 20-án, kora 77-dik évében. Eltemettetett Korompán a családi sírboltba. Özvegyétől kesse-lökeői Majthényi Mária Anna csillagkeresztes és palota-hölgytől két leánya maradt:

Julia szül. 1787. csill. ker. és palota hölgy, és a nádorné főudvari hölgye, 1830-ki aug. 16-ka óta báró Forray Andras özvegye.

Henriette szül. 1789. oct. 12. szintén csillagkeresztes hölgy, 1813-ki január 22-től chotkovai gróf Chotek Herman es. kir. kamarás és ezredes neje, 1822-ki april 25-től pedig özvegye. Ő festé saját kezével atyja arczképét le, melyet Nógrád vármegyének gyűlés teremében függött. Meghalt 1857-ki jan 27. kora 69-dik évében. Eltémettetett Korompán.

A család a XVII. században még protestans ¹⁾, később's jelenleg is katolikus vallásu.

Brúz család. (Lugosi). Temesvárnál 1514-ben tűnik fel e családnév legelőször, midőn Szapolyay János vajda Dósa lázadását az utolsó végesapással kiirtá. Ekkor tünteté magát ki Brúz Mátyás, miért II. Ulászló királytól 1514-ki dec 6-kán Lugoson egy nemes telket kap adományban ²⁾.

Brúz Mátyás mint nemesek hadnagya hull el Mohácsnál. Fekvő javai, midőn 1552-ben Lippa, Temesvár és más várak török kézre kerültek, elfoglaltattak Szoliman emberei által. Családja ezen elkeseredve, több lugosi, karánsebesi és temesvári családdal Erdélybe költözött, és Szászvároson telepedett meg, hol 1561-ben Brúz Mátyás Szászváros és széke királybirójaként tűnik föl.

A donatio elvesztése után Brúz Gergely II. Rákóczy György fejedelemtől czimeres levelet vett.

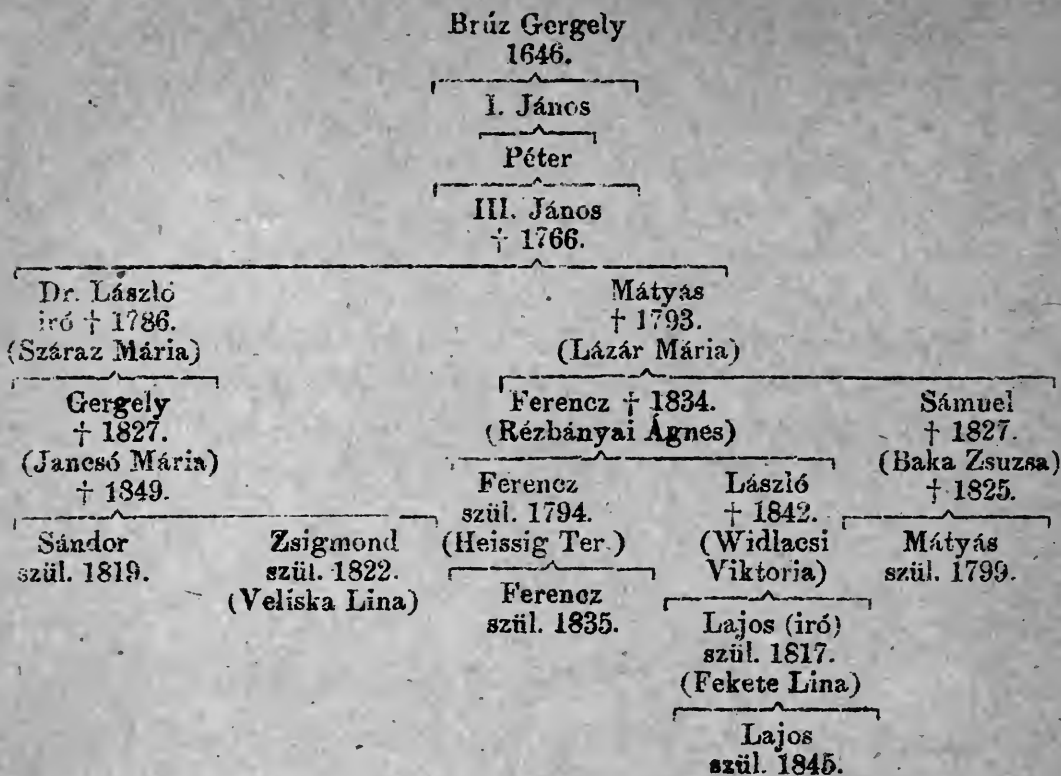
A család czimere 1514. körül: kivont kardot tartó koronás grif volt: „FUIMUS“ körirattal. — I. Rákóczy után kivont kardot tartó kar, a kard végébe törökfő szurva. De ezzel vegyesen használtak egy más ódonszerüt is, melyen két beszélgető tanár áll, s a jobb felőlinek csipőre szegzett balkarán holló van.

E családból Szászvárosnak két királybirája volt: a fennebb említett Mátyás Szászváros első tudható királybirája, és ugyanott az utolsó is Brúz Ferencz volt, mit 1848-ban végzett. Ezekon kívül adott még e család Szászvárosnak négy székhirót, két főorvost, egy ügyvédet, és több hivatalnokot.

A czimeres levelet szerző Gergelytől kezdve a családfa következőleg jött le:

¹⁾ Brunsvik Tóbiás szeredi ev. lelkesz 1630-ban „Lelki győtrelemiről való vallástétele“ czimű munkát nyomtatott Szereden. — 1620-ban Br. Tóbiás dunántúli superintendensnek választott. — L. Mss. Musaei fol. lat. 2340. sz. a. — És Cathal. Mss. Musaei Szécheny. I. 244.

²⁾ Kőváry: Erdély Nev. Családai 56–57. l. honnan nagyobbára ez adatok mind.

II. Jánosnak fia dr. Brúz László Bécsben tanulá ki az orvosi pályát, és annak bevégeztével a doctori rang elnyerésekor 1785-ben védelmezett értekezése kinyomatott latin nyelven ¹⁾. Irt egyéb orvosi könyvet is magyarul.

Másik író is ada e család Brúz Lajosban, ki Erdély buvárlatának ernyedetlen embere.

Brühl család. 1760-ban Mária Terézia király-asszonytól kapja a czimeres nemes levelet Brühl Fülöp ²⁾.

Czimere víz-szintesen kétfelé oszlik. A felső ezüst mezőben sárkány van, szárnyakkal, nyitott szájjal, felkondorított farkkal. Az alsó kék mezőben két szemközt álló oroszlán egy kivont kardot fognak első lábaikkal; a kard hegye fölfelé áll. A paizs tetején két kiterjesztett fekete sas-szárny között hat-sugáru arany osillag ragyog. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-kék.

Bubanovich család. Horvátországi család, melyből Bubanovich Szilvester kőrösi g. n. egyes. püspök 1812-ben ezer forintot ad a Ludoviceára ³⁾.

¹⁾ Horányi Nova Memoria 601.

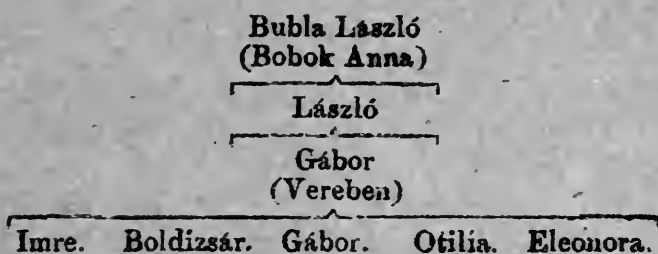
²⁾ Collect. Herald. Nro. 4.

³⁾ 1812-ki II. törv. cz.

A czimeres nemes levelet Bubanovich Tamás kapta 1792-ben. Czimerpaizsa a felső jobboldali szögletből a baloldali alsó szögletig rézsut huzott vonallal két mezőre oszlik. A felső zöld mezőben arany szarvas, s e fölött csillag látható. Az alsó vörös mezőben hármassal zöld dombon egy nyíl és kard keresztbe téve látszik. A paizs sisakja fölött két fekete kiterjesztett szárny között arany csillag ragyog, Foszladék ezüst-vörös és arany-zöld ¹⁾).

Bubla család. Bubla család él Nógrád vármegyében, hol Bubla Károly 1850-dik után es. kir. járásbíró volt egy ideig.

A Dunán túl egy másik ágának ²⁾ nemzékrendje ez:

Bublovicz család. Bublovicz János Garan sz. Benedeki jószág-kormányzó, s plébános 1704-ben.

Czimer-pecséte a paizsban koronán álló galamb, szájában zöld gallyat tartva. A paizs sisakján két keresztbe helyezett buzogány, és még valami ³⁾).

Később 1709-ben esztergami kanonok, 1715-ben már skopi czimzetes püspök. Meghalt 1725-ben ⁴⁾).

Bubna család. (Litticzi). Csehországi család, Litticzet 1562-től kezdve bírta, de az újabb időben más kézre ment át. A családnak két főága van: warlichi és litticzi. Az előbbi bárói és lovagi rangban áll. Az idősb — az ugynevezett litticzi ágának — Bubna János Ernő 1632-ben grófságot nyert.

Czimere függőlegesen két részre oszlik. A jobboldali arany mezőben barna színű dob (szlávul Bubna = Buben) látható; a baloldali kék mezőben oroszlánfej, mely egy koronából nyulik ki.

A litticzi ágból gróf Bubna Károly az 1840-diki országgyűlésen vétetett be a magyar honfiasítottak közé, de országgyűlési ülés és szavazat nélkül ⁵⁾. Ennek családfája atyjától kezdve ez:

¹⁾ Adami: Scuta Gentil. I.

²⁾ Kir. Curiai pörböi

³⁾ Eredeti okirat 1704-ből.

⁴⁾ Memoria Basilicae Strigonien. 164. — És az 1715 és 1723-ki országgyűlési végremények záradékai.

⁵⁾ 1840-ki LI törv. cz.

Gr. Bubna Antal ¹⁾
cs. kir. kam. és kapitány
megh. 1846.
(B. Szlaticzky Antonia)

Karolina	Károly szül. 1803. cs. k. kam. és őrnagy 1840. honfús. (1. b. Bernáttfy Leontina. † 1842. 2. Gaal Karolina. 1850-tól).	Vincoze sz. 1806. cs. k. kam. őrnagy. (Gr. Bubna Róza)			
	Ferencz. sz. 1844.	Manó. sz. 1845.	Károly. sz. 1848.	Eleonora. sz. 1850.	Jozsef. sz. 1851.

Mária szül. 1840.	Ferencz szül. 1850. nov. 11.	Augusta szül. 1852. nov. 28.
----------------------	------------------------------------	------------------------------------

Bucelleni család. Gróf Bucelleni Frigyes 1687-ben honfúsítást nyert hazánkban ²⁾.

Bucsányi család. (Bucsányi). E család a Huntpaznán nemzetségből (genus) ered. Törzse Zeegi Bodouk. (Bodouk de Genere Huntpaznán de Zeeg). Bodouknak fia Miklós 1309-ben élt ³⁾.

A család czimere: kék mezőben arany korona, fölötté arany hold, szarvaival fölfelé, melyek fölött csillag ragyog. A paizs koronás sisakján ugyanazon hold, és csillag látható. Foszladék arany-kék, és ezüst-vörös ⁴⁾.

Nyitra vármegyében hivatalt viseltek tagjai. Bucsányi Zsigmond az 1659 ki országgyűlésen azon vármegye követe volt ⁵⁾. Egyszersmind ő az, kit az 1655-ki országgyűlés bizonyos tartozása lefizetésére kö-

telezett ⁶⁾

Egy ágazatnak, mely azonban magbaszakadtnak látszik, egy a kir. Curia előtt folyt pör szerint ilyen leszármazása ismeretes előttem.

¹⁾ Goth. Geneal. Taschenb. 1857. 131.

²⁾ 1687-ki XXVIII. törv. cz.

³⁾ Fejér: Cod. Diplom. XI 421. 422.

⁴⁾ Adami: Souta Gentil. I.

⁵⁾ Lehoczky Stemm. I. 201.

⁶⁾ 1655-ki XXXIII. törv. cz.

Bucányi Mátyás
1604. táján.
(Csery Kata)

Pál
(Bogáthy Bora)

Pál		Krisztina	Éva	Anna
Johanna		(Kosztolányi	(Báthly	(Darvas Ján)
(Tomka Andrásné)		Pálac)	Imre)	
Sándor				
Juliana				
(Petrovits				
Sándorné)				

Ezekon kívül e családból valók a következők :

Bucányi Zsigmond, kinek első nejétől Borssy Annától leánya Erzsébet Csery Istvánnak neje (1578--1581.) második nejétől Kávay Krisztinától (1568-ban, de 1610-ben már Esry Andrásné) leánya Ilona. — Említett Erzsébet férjével Csery Istvánnal 1581-ben Nyitra vármegyei Botfalván három jobbágyát zálogítja el ¹⁾.

1606-ban él Bucányi Anna, Sámbockréthy Györgynek neje ²⁾.

1610-ben Bucányi Pálnak özvegye Vághy Zsófia él ³⁾.

1663-ban Bucányi József ellentmond Balogh Gyáspár beiktatásának Felső-Cseriben ⁴⁾.

Bucsy család. (Elefánti). A XVII. században találunk már e családra. Azon időben élt Bucsy István, kinek nejétől Bajusz Erzsébtől leánya Bucsy Erzse nándori Bene. András hitvese volt ⁵⁾. Ezeknek ősei közül lehetett (ha nem erdélyi volt) Bucsy Benedek, ki 1605-ben mint Bocskai egyik hadvezére hatezer ember élén Pozsony városát rohaná meg ⁶⁾. Elefanti Bucsy Antal 1825-ben Pozsony v. esküdtje.

Bucci család. Bihar vármegye is volt ilynevű család, mely azonban a múlt században magbaszakadt.

Bucsy Mihály 1730--1750-ig Bihar vármegye alispánja volt. Meghalt 1751-ben. Eltemetve a váradoszsi kath. egyházban, ott márvány emléken ősi czimere és e fölírat áll:

¹⁾ Esztergami káptalan Libro 6. folio 539. — 1581. — Capa 45. Fasc. 8. Nro 1. — 1581. Libro 7. fol. 66. — Csery József ur közlész szerint.

²⁾ Ugyanott libro 11. folio. 40. Ugyanaz szerint.

³⁾ U. ott. 1707. Proth. V. pag. 83. U. annak közlése.

⁴⁾ U. ott 1663. Capa B. Fasc. II. Nro 14

⁵⁾ Pörbeli genealogia szerint

⁶⁾ Wolph. Bethlen VI. 299.

Siste Viator

Quem nuper Tellus haec virtutibus plenum cernebat erectum, nunc in ferali urna videt iacentem. Spectabilem ac Generosum Dominum Michaellem Bucsí. Inelyti Comitatus Bihariensis Emeritum ordinarium Vice Comitem. Cuius cineribus parentare volens filius possuit hoc Doloris sui Monumentum. Obiit die Nona Aprilis Anno Domini 1751. Aetatis suae 68.

Mellette nejének sirköve áll e fölirattal:

Siste
Lege et Luge
Viator
hic iacet

Spect. ac Perill. Dna Eva Raphanides Spect. ac Perill. Domini Michaelis Bucsí J. Cott. Bihar. Ord. V. Comes. Conthor. Chariss. Aetatis suae Annor. 34. Obiit II. Decembr. 1737. ¹⁾

Mihálynak egyetlen fia Antal jesuita lön, ki Kolosvárott 1732-ben nyerte el a bölcsészeti tudorságot, mely alkalomra egy értekezést nyomatott ki ²⁾. Benne a család sirba szállt.

Buczay család. Zemplin vármegyében az armalista nemesek sorában áll ³⁾.

Bud család. Marmaros vármegyében nemesrendű család Fényes Geographiája szerint.

Buda család. (Nagy-Somkúti). Erdélyben Kővárvidékre a hazája. Tagjai hivatalt viseltek Kővárvidéknél. 1815-ben nagy-somkúti Buda Simon ülnök, János ugyanakkor alszolga-bíró; — Imre rectificator biztos; ifjabb Simon uti biztos volt. Buda Sándor kővárvidéki remetei születésű ügyvéd, Közép-Szolnok vármegye képviselője volt 1848-ban a pesti nemzeti gyűlésben.

Buda család. Hajdan Bihar vármegye birtokos nemesei közt foglalt helyet. 1552-ben Buda Miklósnak özvegye Vekerdet és Bayban harmadfél portát birt ⁴⁾.

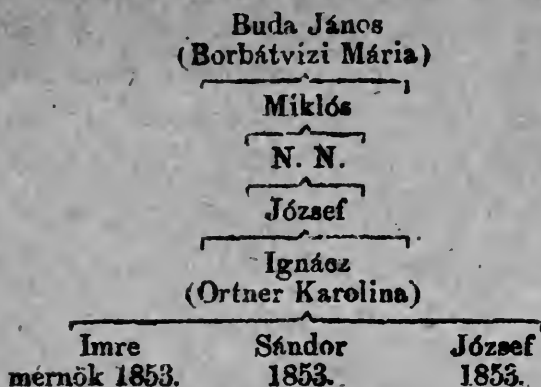
¹⁾ Vay : Német Hívség. 843. l.

²⁾ Czime : *Laus Posthuma JJ. Gubernatoris Daciae Sigismundi e Comitibus Kornis de Göncz Ruszka Typis Acad. Soc. Jesu. 1732* — A végén : *Duxit et obtulit Antonius Bucsí, Spectabilis Hungarus Magnovaradinensis ex Comitatu Bihariensi e Convictu Nobilium.*

³⁾ Szirmay . C. Zemplin. not. top. 116.

⁴⁾ Bielek : *Maiores Hung.* 141. 152. l.

Buda család. (Galaczi). Hunyad vármegyében birtokos. Egyik ágának ismeretes törzse János, kitől így jő le a család¹⁾:

Budafalvi család. E munka (II. köt. 67. lapján) Beten név alatt tüntet fel egy családot, mely ott 1278-ban (hibásan 1274. és 1275-dik helyett) iratik nemességében megerősítettnek. Miután az oklevelekben majd *Petrus filius Betor*, majd *Petrus filius Beten*-nek iratik, bizonytalan a Beten név sőt valószínűbb, hogy az Péter keresztnév rontott alakban; így e családnév is megsemmisülvén, inkább Budafalvi néven lehetne ama nemzedéket nevezni. E Budafalviaktól iratik a Vermes család eredettnek²⁾.

Budaházi család. Már a XIV. században fen volt e család. Budaházi Andrásnak fia György élt 1403-ban, midőn ellene több társával együtt hatalmaskodási vádat emelt a leleszi monostor³⁾.

Talán e család ivadéka volt azon Budaházi István is, ki 1552-ben Dobó alatt Eger vára védelmében vett részt⁴⁾.

Ilynevű család jelenleg is birtokos Bihar, Szabolcs, Szathmár, Szepcs, Ungh és Zemplin vármegyékben Fényes Geographiája szerint. A legutóbb említett vármegyében Nagy- és Kis Roszvagy és Bánóc helységben (1797-ben)⁵⁾.

Ugoosa vármegyében szintén birtokos a család, Nevetlen faluban (1805-ben) bir Budaházi László, Zsigmond, Ferencz, és Budaházi Györgynek özvegye⁶⁾. Ugyan e vármegye Budaházi László 1760-ban rendszerinti esküdt volt⁷⁾.

¹⁾ Kőváry id. h. 258. l. honnan mind ez adatok.

²⁾ Fejér: Cod. Diplom. V. II. 211. és 262. lapon, Fejérnek jegyzetével

³⁾ Fejér: Cod. Diplom. Tom. X. vol. IV. p. 273.

⁴⁾ Forgách: Commentarii 75. l.

⁵⁾ Szirmay: C. Zemplin not. hist. 329. 369.

⁶⁾ Szirmay: Cott. Ugoosa 60. l.

⁷⁾ Ugyanot: 171. l.

Budaházy család. Erdélyben Doboka vármegyében mint Szalaházy László ivadéka birtokosnak iratik Meleg-Földváron a XVI. században e család ¹⁾).

Buday család. (Bölcsei). A család őseül Magyar Balást irják, ki I. Mátyás és II. Ulászló király alatt élt.

Ha e Magyar Balás különböző személynek vétetik azon Magyar Balástól, ki erdélyi vajda, Horvát-, Tót-, Dalmátország bánja, Mátyás hadvezére volt, és kinek egyetlen leányát Benignát Kinizsi Pál vette nőül, — szóval: azon Magyar Balástól, kit történelmünkben mindenki ismer, — úgy lehetett egy más ilyenü Magyar Balás őse a bölcsei Budai családnak; de az említetttről még bebizonyítva nincs, hogy Benigna leányán kívül fiu-gyermeke is lett volna ²⁾, sem az, hogy nevét Budai-ra változtatta volna.

A család őseül igényelt Magyar Balás Mátyás király udvarnokaként tanácsosául iratik. E Balást ellenségei beárulván a királynak, Budán fogságba tétetett; később kitünvén ártatlansága, szabadon bocsáttatott, és ismét hasznos szolgálatokat tévén, Bihar vármegyében Bölcse helységet (most csak Bölcsei pusztája van Biharban) kapta királyi adományban, és innen vette föl előnevét, de egyszersmind visszaemlékezvén budai fogságára, vezetéknevét is Budai-ra változtatta, és törzselőn a Tisza-vidéki vármegyékben kiterjedt bölcsei Buday családnak ³⁾.

A XVII. század végén kezdve, és csak e század elejéig (1808.) a családfa így alakul ⁴⁾:

Buday István
Bihar v. alisp. 1688—1701. *)
(Orosz Bora)
Zsigmond
(Raty Borbála)

István bihari alisp. 1741—1746. (Kölcsei Kende Kriszt.)	Zsigmond Bihar v. alisp. 1725—1730.	János.	Péter.
---	---	--------	--------

László
Bihar és Ungh v. alisp. 1778—1783.
(Baranyi Anna)

Imre Bihar v. aljegyző. +	Gábor +	János Ungh v. táblabíró 1806. (Csieseri Orosz Kriszt.)
N. N.		

¹⁾ Hódor: Doboka v. 56. l.

²⁾ Gr. Teleky Hunyadiak kora X.

³⁾ Vay L. Német Hivség 455.

⁴⁾ Ugyanott. És Deduct. Geneal. Mss Mus. fol. lat. 213. sz. a

⁵⁾ Vay id. h. 836.

Az első Zsigmondnak neje Raty Borbála leány-ágon Oláh Miklós primás nővérétől származott le Palocsay, Desseffy ágon ¹⁾). Talán e Zsigmond az, ki 1703—1707-ig Ugocsa vármegye főjegyzője, e közben 1705-ben a fölkelő nemesség vezénylője, 1707-ben pedig az ónodi Rákóczy-féle gyűlésre követ, 1714-ben pedig másod alispán volt ugyan-csak Ugocsa vármegyében ²⁾).

Zsigmondnak fia István Bihar vármegye alispánja 1741-től 1746-ig ³⁾). Ennek fia László előbb magyar királyi testőr, midőn több nyelvet megtanul. Utóbb Bihar vármegye főszolgabírája, 1778-tól 1783-ig másod alispánja, s azután Ungh vármegye első alispánja. Élt még 1806-ban is már kir. tanácsos. Neje váradi és micskei Baranyi Anna volt, kitől gyermekei Imre Bihar vármegye aljegyzője volt. Gábor mint királyi tablai jegyző ifjúságában halt el. János Ungh vármegyében viselt hivatalt ⁴⁾).

A másik Zsigmond Bihar vármegyének első alispánja volt 1725—1730-ban ⁵⁾). E közben 1729-ben követe is. Bihar vármegyében 1661-ben alispánul iratik Buday Mihály ⁷⁾).

Ugocsa vármegyében az említett Zsigmondon kívül 1783-ban Buday László főjegyzője ⁸⁾), (tehát ugyanakkor, midőn szintén B. László Biharban másod alispán, s tán a kettő egy személy?) Utódai 1806-ban Feketepatakon birnak, hol akkor birtokos Buday Menyhért is. Ugyanazon évben bir a Buday család Egres és Komjáth helységben ⁹⁾).

1669-ben Buday Zsigmond Bereg és Ugocsa vármegye törvényszéki ülnöke ¹⁰⁾).

Beregh vármegyében Buday Ferencz 1770-ben alispán ¹¹⁾). Talán ez azon Ferencz, kinek neje 1748-ban báró Révay Magdolna, és attól fia Lajos.

¹⁾ Ugyanott. 457.

²⁾ Szirmay C. Ugocsa 22. 55. 57. 61.

³⁾ Vay id. h. 836.

⁴⁾ Ugyanott. 458. 839.

⁵⁾ Ugyanott. 838.

⁶⁾ Lehoczky Stemm. I. 190.

⁷⁾ Lehoczky Stemm. I. 190.

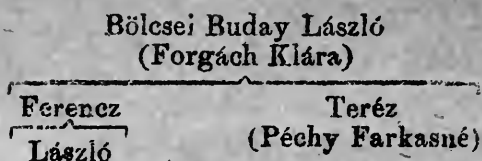
⁸⁾ Szirmay C. Ugocsa 58. 85.

⁹⁾ Ugyanott 78. 86.

¹⁰⁾ Szirmay C. Zemplin not. hist 98.

¹¹⁾ Lehoczky Stemm. I. 189.

Egy szinten e családhoz tartozó családfai töredék ¹⁾ következő:

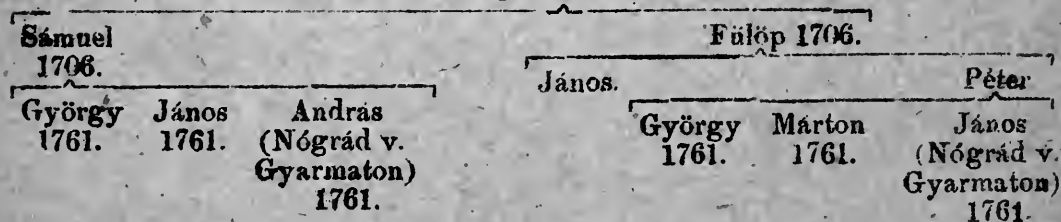

Buday család. II. Ferdinand király által Bécsben 1635-ki márczius 5-kén kelt czimeres nemes levél által nemesített meg Buday András, és fiai István és András. E nemes levél először 1636-ban (Sabbatho pximo post festum Epiphaniarum) Esztergám vármegye közgyűlésen. Legutóbb 1739-ki junius 4-kén Veszprém vármegyének Pápán tartott közgyűlésében a nemesség vizsgáló választmány által hirdettetett ki ²⁾. A család ugy látszik már kihalt.

Buday család. Lásd Bornemisza, máskép Bolgár.

Buday család. Trencsin vármegyei származás, hol Podmanin helységben élt a XVII. század végén többi közt Buday János, kit máskép Hornicsek-nek is neveztek. Ez Podmaninból Vágh-Beszterczére költözött. A Podmaninban maradt többiek ágai nem ismerve, ezen említett Buday János ily családfát alkotott, mely a mult század közepéig így jó le:

Buday János
Podmaninban,
utóbb Vágh-Beszterczén.

Jánosnak a törzsnek fiai Sámuel és Fülöp podmanini birtokukat Vágh-Beszterczén 1706-ki april 8-kán kelt oklevél szerint eladják Buday János, és Buday György, máskép Janosko nevü nagybátyjaiknak.

Sámuelnek egyik fia András; és Fülöpnek unokája János Nógrád vármegyei B.-Gyarmatra költöztek, és később 1761-ki május 27-kén Trencsin vármegyétől nemességökről bizonyítványt vettek ki, és ugyanazt még azon évben Nógrád vármegyében is kihirdettették ³⁾ Jelenleg ott maradékaik nincsenek

¹⁾ Pörbéli genealogiáról.

²⁾ Veszprém vármegye levéltárában őriztetik az eredeti armalis.

³⁾ Prothocol O. Neogr. 1761. pag. 84.

A többi testvérek Trencsin vármegyei Vágh-Beszterczén maradtak. Rokonaik pedig Podmaninban lakoztak.

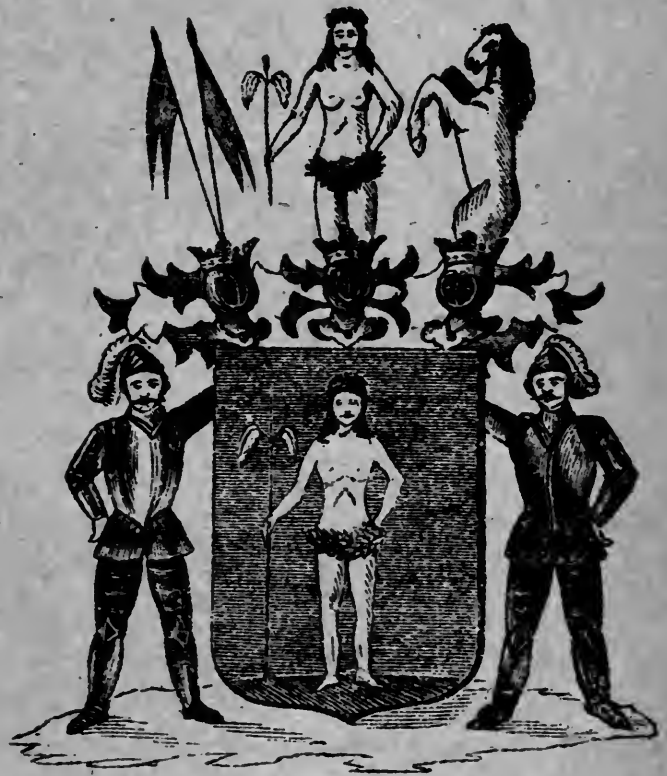
Buday család. A czimert Buday Ádám szerzé. A czimere ilyen: a paizs vörös mezejében koronás oroszlán áll, első jobb lábában kardot villogtatva, és ölében egy csomó fehér zászlót tartva; ezek közül a középső kék színű, és azon arany lant látszik. A paizs fölötti sisakon két fekete szárny között vasas vitéz áll kivont karddal, sisakján vörös strucz-toll leng. Foszladék arany-vörös és ezüst-vörös ¹⁾.

Buday család. Buday Gábor 1797-ben kap nemes levelet I. Ferencz királytól ily czimmerrel: a paizs kék mezejében egy meztelen vad ember, fején s ágyékán zöld koszorúval fedetten áll, jobbáiban tövestől kitépett kétlevelű élőfát tart. A paizs sisakján ugyanaz látható. Foszladék arany-kék és ezüst-vörös ²⁾.

A czimert tekintve, úgy látszik e családnak egyik tagja volt az, ki bárói rangra emelkedvén, ismét külön családot alapított, mint a következő czikkben láthatjuk.

Buday család.

(Bátori, báró). Buday Ignác — mint iratik — a pesti Budayak régi nemes családjából származott ³⁾. 1782-ben a Cartorinszky lovas ezredben kezdte katonai pályáját, innen főhadnagyi ranggal átment az akkor Wurmser, később Coburg magyar lovas ezredhez. Vitézségét rettenthetlen bátorsága által az 1788. és 1789-ki török háborúban kezdé kimutatni, s főleg 1788-

¹⁾ Adami Scuta Gentil. I.

²⁾ Ugyanott.

³⁾ Tudományos Gyűjtemény 1835-ki VI. köt. 90.

diki october 3-kán Német-Boksánál a temesi bánságban tünteté ki bátorságát.

A török háború bevégezése után a francziák elleni hadban 1790-től kezdve ismét szerepelt. Főleg pedig 1792-ben Trier vidékén már mint kapitány, 1793-ban Mainz ostromakor Bretzenheimnál, 1794-ben Sz.-Huber és Neu-Chateau vidékén, június 26-kán Charle-roisnál, július 27-kén Lüttichnél mind meg annyi hősiest tetteket vitt véghez Buday. 1796-ban elhagyva Belgiumot, Olaszországba tétetett, és érdemei jutalmául Mária Terézia jeles vitézi rendének keresztjével tiszteltetett meg. 1798-ban pedig báró s á g r a emeltetett ¹⁾, és bá t o r i előnevet nyert.

1799-ben Mantua bezáratása után gróf Klenau tábornok Buday kapitányt egy zászlóalj gyalog, és hat szakasz (Zug) huszárral Ostigliánál a Po vizén az ellenség ellen küldé. A francziák Ferrarat igyekeztek az ostrom alól fölszabadítani, Buday azt több ízben meggátolta. Modenából az őrsereget kiverte, Lugo várát meglepte; Inolat, Faenzát, Forlit, Cesenat, Cerviat, Riminit, Pesarot és Senigagliat elfoglalta; sz. Leo várát megadásra kényszerítette. Vezénylete alatt álló 800 török és orosz sereggel július 28-kán elfoglalta Fa n o - t, miután előtte való napon egy ellenséges csapatot, mely Mondolfoból a fanoi őrség segélyére sietett, egyedül escadron-jával megtámadott és levágott. Öt hónapig vezényelt így túl a Po vizén a császári nagy tábornoktól elszakadva Buday, egyedül magára, kis-számu seregére és a jó szerencsére hagyatva. És ez idő alatt 2174 foglyot, 58 álgjut és 16 mozsár-álgjut nyert. 1800-ban a hadi pályától visszavonulva, mint őrnagy nyugalomba lépett, és nagyrészt ben Sopronban, vagy annak vidékén élt ²⁾.

Ugy látszik fia azon bá t o r i báró Buday G á b o r, ki 1846-ban a császári tengerészeti gyalog zászlóaljnál kapitány.

Czimere: kék mezőben meztelen vad ember, fején és ágyékain zöld koszorúval, jobbában kétlevelű kitépelt vékony élőfácskát tartva. A paizs fölött három koronás sisak van, ezek közül a jobboldalin két kék zászló, a középsőn a paizsbeli meztelen férfiú áll, a baloldaliból fehér mén emelkedik ki Eozkladék mindenfelé ezüst-kék. A paizt telamonok gyanánt két vas pánczélos vörös strucz-tollas vitéz tartja ³⁾.

¹⁾ Collectanea Herald pag. 137.

²⁾ Hadi tettei részletesebb leírása az 1835-ki Tudom. Gyűjtem. VI. köt. 90--96. lapjain olvasható; azonban volt e neje s gyermekei, ott nem említették.

³⁾ Adami Scuta Gentil. I.

Buday család. (Kolos-Budai). A kolos-budai Buday család Erdélyben virágzott, de kihalt ¹⁾.

Budafak. Mely családhoz tartoznak a következők, elegendő adatok nélkül el nem határozhatni.

Budai István 1553-ban az adót viszi Erdély részéről a török portára. Tán ennek leánya azon Buday Margit, ki Haller Péternek első neje volt.

Budai András 1575-ben Divény vára védelmében esett el ²⁾.

Budai Péter 1663-ban mint jeles ember említették ³⁾.

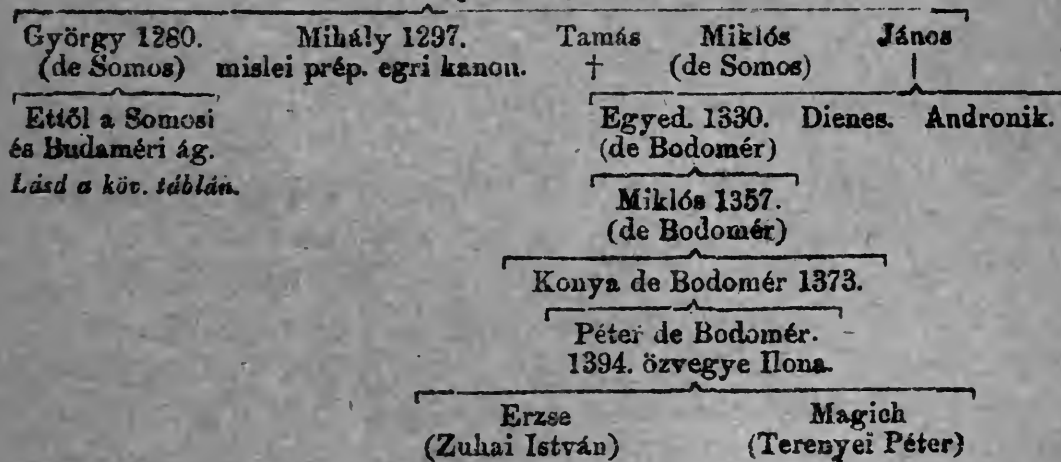
Budaky család. Doboka vármegyében hajdan több Budak nevű falu létezett, és egy tudós írónk innen azt véli, hogy valószínűleg e helységnevektől vette nevét a Budaky család, melyből Budaky Gáspár besztercei főbíró 1583-ban egyike azoknak, kik azon évi február 18-án a szászok törvénykönyvét (statuta), mely Brassóban szerkesztetett, s melyet 1691-ben I. Leopold is megerősített, Báthori Istvántól kinyerék ⁴⁾.

Ugyancsak Beszterczen éltek Budaky János odaváló lelkes, és Budaky György Székely Mózsas idejében 1603-ban ⁵⁾.

Budaméry család. A Budaméry család a terjedelmes Abanemből (de genere Aba) származik, még pedig a Somossy és Köszeghi családokkal egy törzsből.

Mint alakult a családfa ⁶⁾, láthatjuk a következő táblázatból:

Péter ispán (de genere Aba)

¹⁾ Kőváry id. m. 270.

²⁾ Istvánfi 1685-ki kiadás. 354. lap.

³⁾ Bethlen Ján. Lehoczkynál Stemm. II. 71.

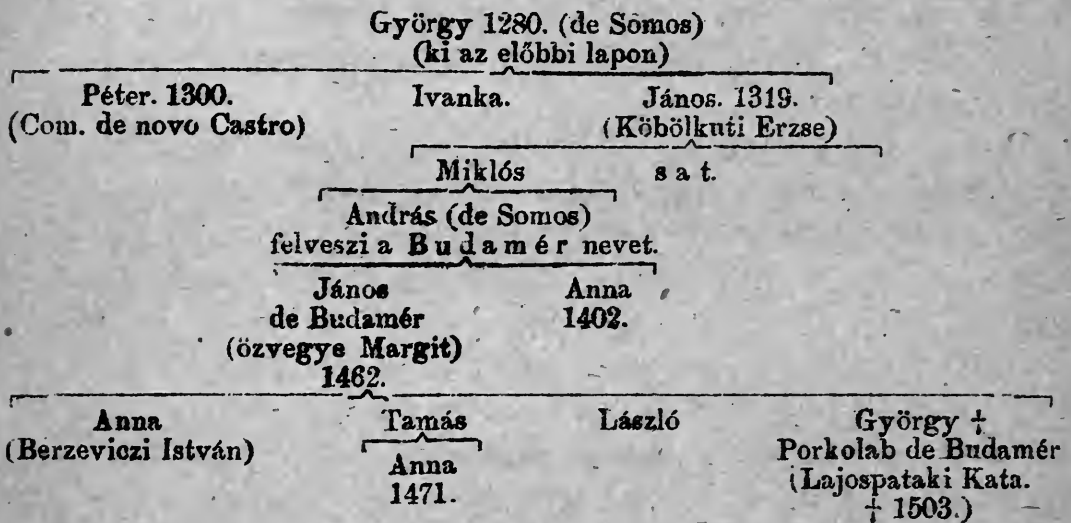
⁴⁾ Hodor: Doboka várm. 56. l.

⁵⁾ Wolph. Bethlen. V. 308. 315. 320. l.

⁶⁾ C. Wagner: Tabellae geneal. Mss. tab. II.

Mint látjuk, a XV. században a Budamér (vagy Bodomer) család fi-ágon kifogyott. E családfán azonban egy kétely is tünteti föl magát Konya de Bodomer-re nézve, mert ezt az oklevelek a Zechen család őseiül állítják.

A Budamér család kihalván, e nevet a Somosi család egy ága vette föl. Az előbbi táblázaton Pétertől a törzstől csak azon ágát folytattuk, mely ide tartozott; a Somosi és Kőszeghi család saját helyén lesz tárgyalandó. Azonban Györgynek ivadékából azon ágazatot, mely Budamér nevet vett föl, itt kell folytatnunk, a többi marad illető helyére. E Györgytől így jő le a családfa:

E családfa is a XVI. századnál tovább nem terjed, anélkül hogy kihalása a végizen Tamás- vagy László-nál meg lenne jelelve.

Budaméry nevű nemes család jelenleg is van Szepes vármegyében; azonban ebből eredt-e, s miképen, arról nincs tudomásom.

Budjács család. Olvassuk a család nevét Bugyiacs-nak is. A család törzseül Budjács András Oroszlánkő várnagya iratik, ki férfias elszántsága, és páratlan hűsége és feláldozása által, melylyel urának életét megmenté, valóban megérdemli az emlékezetet.

Oroszlánkő várának ura névszerint szinte Oroszlánkői a mobácsi vész előtti időben a török ellen készül zászlóaljával, elviszi magával Budjács András várnagyát is, mielőtt azonban Szapolyay seregével csatlakozhatnának, a kis csapattal nagyobb török hadra bukkanva, fölveretnek, és oroszlánkői Budjácsesal együtt foglyul esnek, és Törökországba hurczoltatnak ¹⁾.

¹⁾ Felső-Magyarorsz. Minerva 1832. III. köt. 505–510. — Ez eseményt Rosty Zsig. a Tatarjárás Történelme 104. lapján. IV. Béla korába helyezi, de hihetőleg tévedésből.

Egy lánczra volt fűzve a két rab, és remény sem lehetett a megszabadulásra, mely kivált a neje s gyermekei után vágyó Oroszlánkőit napról napra senyveszté. Ezen megesik a hű várnagy szive, és elhatározza maga feláldozásával is ura megszabadítását megkísérteni.

Egykor estefelé midőn a napi munkáról börtöneikbe térnek, meglát Budjács a földön egy bárdot, melyet valamely munkás felejté kün, azt hirtelen elrejtí, és magával ruhája alatt elrejtve börtönébe viszi. Midőn minden elcsendesedik, veszi a bárdot, és saját lábaszárát, mely uráéhoz volt lánczolva, elvágja, és erre urát, ki a tette elámulva várnagya ápolásához fogott, szabadulására sietteti. Oroszlánkői engedelmeskedett, s éjnek idején erdőn berken megindulva, a tengerhez ért, hol egy corfui hajóssal Raguzaiig, onnan pedig hazájába szerencsésen visszaérkezett.

Oroszlánkőit a törökök vérében találták, azonban még élve. A basa megindulva e hősiességség által, megtiltá a szökevényt üldöztetni, Budjácsot is orvos keze alá adván, mihelyt fölgyógyul, szabadnak nyilvánítá. Budjács hosszas időre fölgyógyult és szabadságát megkapva, a basa által az ország széleig elkísértetett. Budjács Oroszlánkő várába tartott, hová mankón megérkezve, miután megismertetett, a legszivesebb fogadtatásra talált ¹⁾. Oroszlánkői a várhoz tartozó Mikusócz helységben szabad birtokot adott neki, és kieszközlé a királynál megnemesíttetését, mit meg is nyert, és ezimerül: a paizs mezejében lebárdolt lábat omló lánczaiival, a paizs sisakja fölött pedig oroszánt kapott jeles tette emlékeül.

Budjács András ivadéka él még, és az 1809-ki évben több unokája harczolt vármegyéjének zászlója alatt.

Valószínűleg e családból volt Budiacz István is, 1657-ben a kassai iskola conrectora ²⁾.

És Budjács Máté sz. Ferencz szerzetes 1753-ban a kapionyi, 1755-ben a homonnai zárda gvardiánja ³⁾.

Budjács Imre a temesi kerületben altartományi biztos 1844-ben.

¹⁾ Mennyire legyen ez előadás hiteles, azt el nem dönthetni bővebb próbák hiányában. Igaz, hogy e tényrt történet-forrásaink nem említik, de hány más dolog sincs megírva kinyomott könyveinkben, és valóságukat mégis oklevelek tanusítják. Annyi bizonyos, hogy Oroszlánkői család virágzott hazánkban, és Miklósbán 1549. táján halt ki.

²⁾ Andreae Horvát de Judeorum Conversione, Cassoviae 1658.

³⁾ Szirmay: Szathmár várm. II 57. és C. Zemplin not. hist. 360.

Budor család. Ugy látszik Dunán túl virágzott, Budor Gáspár megyei követ volt az 1655-ki országgyűlésen, és harminczad vizsgáló választmány tagjául neveztetett ki ¹⁾.

A család valószínűleg kifogyott. Nehány izen nemzékrende ²⁾ ez :

Budor János
(Gersei Pethő Erzse)

Gáspár
1655.

Erzsébet
(Jankovich Gáspárné)

Bugár család. Bugár György I. Leopold királytól 1662-ben nemesített meg. Czimere: a paizs kék mezejében vörös dolmányos vitéz, jobbjában három buza-kalászt, a balban pedig leoldozott fekete kardját tartja. A paizs fölötti sisakon vörös ruhás férfi-kar három buza-kalászt tart. Foszladék jobb oldalról arany-kék, balról ezüst-vörös ³⁾.

Bugár család. Czimeres levelet szerzett III. Károly királytól 1713-ban Bugár András. Czimere: a paizs kék mezejében az éberség jelvénye egy lábou álló daru, mely egyik lába körmei közt kövecset tart. (Eddig a czimer). A paizs fölötti sisakon galamb van, mely csőrében három kalászt tart. Foszladék innen arany-kék, onnan ezüst-vörös ⁴⁾.

Tán utóda Bugár Ferencz a m. kir. kamaránál fogalmazó 1844-ben.

Bugar család. (Mikertyei és oleikuttyai). Mikertyei és oleikuttyai Bugar nevű Pozsony vármegyei Csallóközi családról 1360-dik évről pusztán említés tétetik Lehoczkyknál ⁵⁾.

Bujáky család. Egykor léteztéről tesz tanúságot Bujáky János 1370-ben, kinek neje Katalin ⁶⁾ fia András.

Buján család. Árva vármegye nemesei közé sorolja Fényes Geographiájában.

¹⁾ 1655-ki 100. törv. cz.

²⁾ Bossányi contra Eszterházy-pörből p. 535.

³⁾ Adami Scuta Gentil. I.

⁴⁾ Collect. Herald. Nro 654.

⁵⁾ Lehoczky Stemm. I. 71.

⁶⁾ Fejér Cod. Diplom. tom. IX. vol. IV p 316.

Bujanovics család. (Ággteleki). Szabolcs vármegyei Ággtelek helységről — melyben jelenleg is közbirtokos ¹⁾ — írja előnevét. Ki van terjedve ezenkívül Bihar, Sáros és Zemplin vármegyékbe.

Tagjai többnyire ügynöki, ügyvédi vagy kormányzéki hivatalt viseltek.

Már a múlt század végén 1770-ben Bécsben a magyar királyi udvari kancelláriánál hites agens ággteleki Bujanovics Károly 1787-ben már egyszersmind a szent István király apostoli rendjének is ügynöke; az még 1810-ben is. Fia E d v á r d 1803-ban már ügyvéd, a gazdaság terén működött, és e szakmában irt is. 1842-ben az orosz gazdasági társaság is tagjává választá. Meghalt 1855-ki sept 24-kén kora 79-dik évében.

Bujanovics Á g o s t o n ismét Bécsben az udv. m. kancelláriánál agens 1810—1820-ban.

Ággteleki Bujanovics L u k á c s táblabíró s kir. táblai ügyvéd, meghalt 1836-dik előtt. Első nejétől gyermekei Sándor Arad vármegye főjegyzője 1836-ban, és Pál Zala vármegye főjegyzője ugyanakkor. Említett S á n d o r a m. tudós társaságnak 1832-ben 400 forintot ajándékozott ²⁾.

Ággteleki Bujanovics E r n ő 1848-dik előtt a m. kir. helytartóságnál titkár.

Ággteleki B. G y u l a ugyan 1848-dik előtt az eperjesi kerületi tábla jegyzője stb.

Bujdosó család. Belőle Bujdosó R á f a e l mint Nógrád vármegyei Fülekről való nemes a nagyszombati academiában tudori borostyánt kap 1722-ben.

Bukovich család. Abauj vármegye nemesei között foglal helyet ³⁾.

Bukovinszky család. Árva és Zemplin vármegyében a nemesrendű családok sorában áll ⁴⁾.

Bukovszky család. Lengyel származásu. Zemplin vármegyében mint a gersei Pethő családnak leányági ivadéka birtokos a sztropkoi urodalomban 1797-ben ⁵⁾.

1) Fényes: Geographiai szótár I. köt. Á g t e l e k név alatt.

2) L. Tudományos Gyűjtem. 1832. II. 122.

3) Fényes Geographiája szerint.

4) Szirmay C. Zemplin. not. hist. 110. és F é n y e s Geographiája

5) Szirmay C. Zemplin. not. hist. 96.

Bukovszky család. A fölebbiveli összeköttetése előttem ismeretlen. Gróf Bukovszky Osorio Márton 1805-ben vétetik be magyarországi honfiusított nemesnek ¹⁾.

Bukovszky József tábornok a Ludoviceára ezer forintot ajánl 1808-ban ²⁾.

Bukvics család. Bukvics Illés nemességre-emeltetett 1741. oct. 28-kán Mária Terézia által. Czimere: a paizs kék-mezejében egy ezüst csik (fascia) vonul át, azon kard látszik véres markolattal. A paizs felső részében két, az alsóban egy csillag ragyog. A paizs tetején álló koronás sisakból vörös dolmányos, kék süveges magyar vitéz emelkedik föl, jobbában kivont kardot villogtatva. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüst-vörös ³⁾.

Búlyi család. (Búlyi és Jékei). Hajdan Szabolcs vármegyei család, fi-ágon már kihalt. Virágzott Zemplin vármegyében is. 1660-ban jékei Buly Ferencz, Réthy Zsófia, és gróf Nádasdy Ferencz között bizonyos egyesség költ ⁴⁾.

Bulyovszky család. (Gyulafalvi). A gyulafalvi (= Dulicz) Bulyovszky család mint előneve mutatja, Thuróc vármegyéből ered, onnan a XVII. század második felében egy ágazat átszakadván Hont s Nógrád vármegyébe, ott mintegy századig szerepelt.

Bulyovszky Ferencz 1683—1684-ben Nógrád vármegyei helyettes jegyző, egyszersmind már 1684-ben Heves vármegyének alispánja, 1689-ki július 4-től 1693-ki aug. 21-ig Nógrád vármegyének is első alispánja ⁵⁾.

1693-ban már Bulyovszky Dániel jő elő mint Nógrád vármegyei helyettes jegyző.

1696-ban él Bulyovszky Sámuel, kinek Bodonyi Anna Berezei részét zálogítja el.

1711-ben említett Dániel, László, Imre mint Rakóczy hivei még honn nem valának (absentes). Azonban még ugyanazon évben László visszatér, és július 22-kén a füleki járásban szolgabíróvá

¹⁾ 1805-ki VII. törv. cz.

²⁾ 1808. : VII. 1827. : XVIII. törv. cz.

³⁾ Collect. Herald. Nro 176.

⁴⁾ Cathalog. Manuscriptorum Musaei Nat. I. 363.

⁵⁾ Az illető várm. jegyzőkönyvek, s oklevelek szerint.

választatik, és ugyan e hivatalban 1714. 1716. és 1717-ben is meg-erősítették ¹⁾.

Az 1734-ki összeírásban Bulyovszky István, Imre, Dániel említetnek. Az 1755-ki productiokor már csak Imre említettik, és utána a család Nógrád vármegyében leünt ²⁾.

Ugy látszik a család Bulyovszky Jakab által sarjadzott át előbb Hontba, azután Nógrádba; s tán Jakab atyja volt Ferencznek az alispánnak. Jakabnak neje bakonoki Horváth Fruzsina, ki már 1663-ban özvegy volt, és ellentmond Baloghy Gáspár beiktatásának F.-Cseriben Hont vármegyében ³⁾.

Czvittinger ír duciezi Bulyovszky Mihályról, mint többféle tudományban jártas férfiről, ki külföldön Wittebergben sat. tanult, és előbb Stutigartban, majd Durlachban tanár volt 1711-ben. Irt több munkát is. Nevezett tudós ezt Bulyovszky János nógrádi alispán testvéreül adja ki, de a keresztnévben bizonyosan hibásan, mert János nevű azon vármegyében soha alispán nem volt, hanem igen Ferencz; vagy tán a szolgabíró Lászlónak lehetett testvére.

A család evang. vallásu.

Bulyovszky Ferencz 1689-ben pecsége szerint, kivont karddal egy vitézt, és a fölött csillagot viselt ezimerében.

Ha nem csalódom, Bulyovszky Gyula az író is (szület Pest várm. Rákos-Keresztúron 1827-ben) e család ivadéka.

Bunik család. A család alapítója Bunik Gergely, ki 1717-ben czimeres nemés levelet kap III. Károly királytól.

Czimerpaizsa két részre oszlik víz-szintes vonal által; az alsó vörös mezőben egy levágott törökfej hever; a felső zöld osztályban vörös fedelű török kápolna (moschea) van, tornya tetején félholddal, alatta kékruhás magyar vitéz áll, jobbában kivont kardot, a balban pedig hadi csáklyát (contus) tart. A paizs tetején álló sisakból a leiri vitéz nyulik föl. Foszladék jobbról zöld-vörös, balról fehér-kék ⁴⁾.

Bunkóczy család. Szabolcs vármegyében tartja lakását (Fényes Geographiája szerint).

Bunsch család. Szintén a múlt század második tizedében lép a nemesek sorába. Bunsch Kerestély 1715-ben szerez czí-

¹⁾ és ²⁾ az illető várm. jegyzőkönyvek.

³⁾ Sz. Benedeki Convent. Fasc. I. Nro 20.

⁴⁾ Specimen Hungariae Litteratae Frankf. 1711. pag. 91

⁵⁾ Collect. Herald. Nro 576.

meres nemes levelet. Czimere négy udvarra oszlik. Az első és negyedik udvarban kék mezőben három vörös-fehér zászló lobog. A második és harmadik udvar felváltva vörös-fehér kockával van fődve. Az ötödik osztályt a közép gömbölyű paizs képezi, melynek kék udvarában egy lábon álló, másik lábával kövecset tartó daru áll. A paizs tetején a koronás sisakon a leirt daru áll, mindkét oldalról vörös-fehér színű három három zászló között. Foszladék jobbról arany-kék, balról ezüst-vörös ¹⁾).

Buntzik család. Buntzik János élt 1648-ban, midőn neki Ladoméren Dóczy Menyhért fél telket irt be ²⁾.

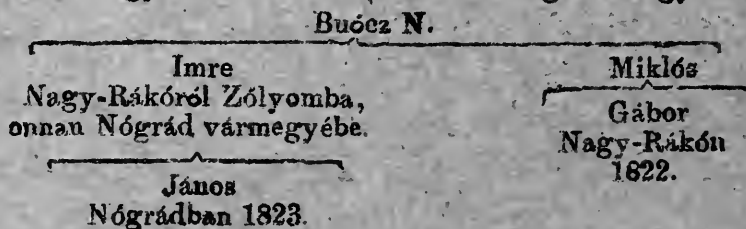
Bunyitay család. Zemplin vármegye czimeres nemes családai közé tartozik. (1797-ben) birtokos Lasztóczon ³⁾).

Buócz család. (Nagy-Rákói). Thurócz vármegyéből ered, melynek egyik helységéről előnevét is írja.

Czimere: hármás halmon kiterjesztett szárnyakkal repülésre induló galamb, esőrében virágot tartva. A paizs fölötti sisakon ugyanaz, pecsét után leírva.

A család egyik ága Hont vármegyében tartja lakását.

Egy másik ágból Buócz Imre Nagy-Rákóról Zólyom vármegyébe, onnan Nógrád vármegyébe költözik, fia János 1822-ki június 17-én Thurócz vármegyétől nemességéről vesz ki levelet, és azt 1823-ban Nógrád vármegye kihirdetteti; e szerint ágazata így alakul:

Burdina család (Löwenkampfi). Burdina Rudolf az 1840-ki országgyűlésen nyer honfiusítást ⁴⁾.

Burgberg család (Du Mont Beaufort). Burgberg Agoston, János és Ignác az 1836-ki országgyűlésen honfiusítottak ⁵⁾.

Burian család. (Settendorfi). Mint a sógorsági összeköttetések mutatják Pozsony, Nyitra táján már a XVI. század közepén élt

¹⁾ Ugyanott Nro 615.

²⁾ Sz. Benedeki Convent Fasc. III. Nro 50.

³⁾ Szirmay C. Zemplin not. hist. 110. 269.

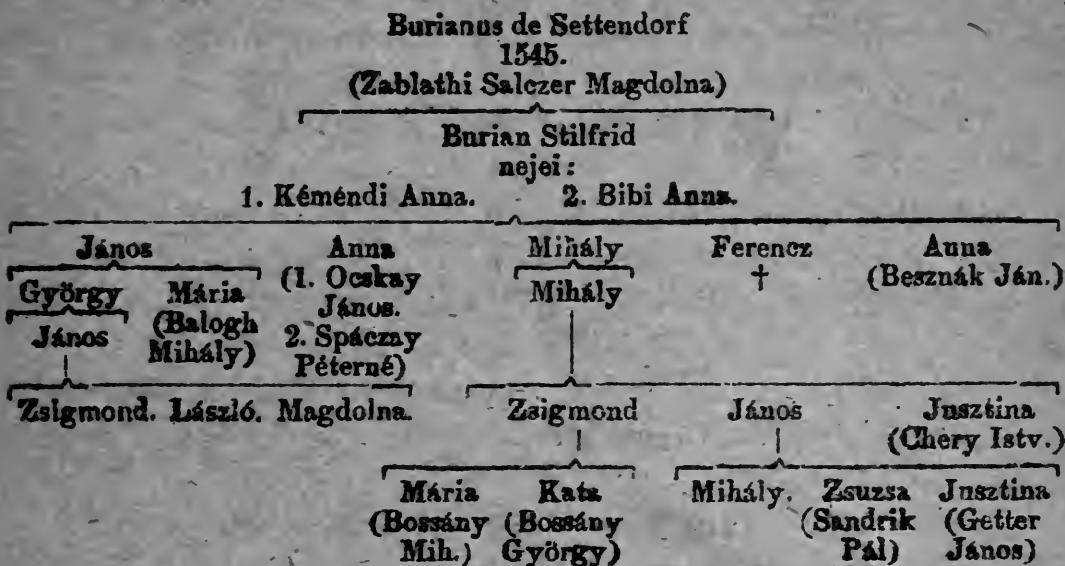
⁴⁾ Nógrád varm. jegyzőkönyv 1823. évről 407. sz. a.

⁵⁾ 1840-ki LII. törv. cz.

⁶⁾ 1836-ki XLVII. törv. cz.

Burian család, valószínűleg külföldről beszármazva. A családnev Burián keresztnévből származott. A törzs 1545-ben Burianus de Settendorf-nak iratik, fia Stilfrid már vezetéknevül a Burian nevet viseli.

A család lesarjadzása következő ¹⁾:

Burian család. (Rajéozsi). Rudolf király által 1604-dik évben a nemesi rangra emeltetik rageczi Burian György, és általa testvére Menyhért és utódaik.

Czimerük viz-szintes sárga szelemen (lamina flava) által két udvarra oszlik. A felső udvar kék, az alsó vörös. A paizs alján hármazöld dombnak középsőjéből torony nyulik föl, melynek csucsan három fehér strucz-toll leng, ezek közül a középsőn arany csillag ragyog, a sárga szelemenen két piros rózsa látszik. A paizs fölötti sisak koronáján egy lábát fölemelve hattyu áll, hátra vetett nyakkal, mely nyillal van átlóve. Foszladék mindkét oldalról arany-vörös.

A nemesség-szerző Györgytől kezdve a leszármazás kimutatása ²⁾ ez:

¹⁾ Wagner Tabellae Genealog. Mss. tab. XVII.

²⁾ Ipolyi Arnold ur szives közléséből az egész családról szóló adatok

György testvére Menyhert.
1604.

József 1650.

László János
1700. táján.

Ignác István
plebános Sari-Sápon.

Ignác István
Pozsony várm. ügyvéd; most urodalmi ügyvéd.
(Kiss Karolina) (Horvát Bora)

Pál. Izabella. László. Ilona. Mária. Janka. István. Ida. Emma. Gizella.
(kiskörök).

Burján család. (Kozárvári). Erdélyben él a Kozárvári Burján család, melyből az erdélyi fejedelmi táblán szegények ügyvéde 1815-ben Burján János.

Buryan család. (Pálfalvai). Szathmár vármegyében virágzott. Pálfalvai Buryan László Szathmár vármegyei Zsadányban 1544-ben, Hodoson és Batiz-Vásáriban 1548-ban részjóságot kapott királyi adományban, de úgy látszik nemsokára kihalt, mert csakhamar nevezett helységek más birtokosokat ismernek ¹⁾.

Burich család. Régi magyar családnak iratik, mely eredetileg Boszniából eredt, hol már egy Burics a XV. században a cettini vár bánja volt ²⁾. Régiebb oklevelekben, és nemes levelében Burich-Buricz-nak, az újabb időben pedig Burits-nak iratik. Jelenleg a család magát Buric-nak írja, és Horvátországban tartja lakását.

Burich Ádám Ferencz született 1754-ben Zágrábban, mint alezredes, és a Mária Terézia katonai rend vitéze 1779-ki mart 27-kén Pournay előnévvel birodalmi és osztrák örök tartományokbeli bárósággra emeltetett. 1790-ben nőül vette schönthal Stöger Renátát, (ki 1772. szül., 1856. megh.) miután férjét még 1803-ban a halál elragadá. Ettől kezdve a családja így alakul:

Burich Ádám
(Stöger Renáta)

János Vilmos osztrák báró és tábornok. szül. 1792. jul. 24. (Reszier I.)	Francoziska szül. 1793 (Istvánfy József)
---	--

¹⁾ Szirmay. Szathmár várm. II. 142. 276. 299. l.

²⁾ Goth. geneal. Taschenb. d. freiherrl. Häuser. 1857. 92

Nemesi czimerök ez: a paizs ezüst szelemen (balken) által két udvarra oszlik. A felső udvarban egy ezüstbe öltözött angyal emelkedik föl, jobb kezében zöld pálma-ágot, a balban arany koronát tart. Az alsó arany mezőben fekete sas látszik.

A báróság keltekor e czimer tetemesen megszaporttatott.

Burgman család. Magyar nemességet nyervén, Várffy nevet vesz föl. Lásd Várffy családot.

Burgstaller család. Pozsony városi család, Burgstaller János Kristóf 1696—1698-ig, ismét 1707—1709-ig, és 1714-ben Pozsony sz. kir. város főbirája, 1716-ban polgármestere; ifjabb János Kristóf (tán az előbbinek fia) 1728—1729., és ismét 1732—1734-ig ugyanott főbiró; — 1734-ben pedig polgármester ²⁾ volt.

Egy Burgstaller festett czimeres gyűjteményt is adott ki, legtöbbször Pozsony vármegye és városa nemes családainak címereiből ³⁾.

Czimera a családnak négy részre osztott paizs. Az első és negyedik kék mezőben magas zöld hegyen várkastély áll. A második és harmadik vörös mezőben zöld téren daru látható. A paizs fölötti koronás sisak fölötti koronából arany oroszlán emelkedik föl, első jobb lábában kardot, a másikban három buzakalászt tart, a koronából jobb oldalról fehér-vörös, bal oldalról ezüst-fekete strucz-toll leug. Foszladék jobbról arany-fekete, balról ezüst-vörös ³⁾.

Burza család. Burza Tamás szerzé a czimeres nemes levelet 1718-ban III. Károly alatt. Czimer paizsában zöld téren fehér bárány áll, e fölött keresztbe téve két serfőzői eszköz, és ezeken fölül nap, hold és csillag alatt fehér galamb repül. A paizs fölött csak a sisak és azon királyi korona áll. Foszladék jobbról ezüst-vörös, balról arany-kék ⁴⁾.

Busán család. A horvátországi előkelőbb nemes családok egyike. Tagjai a báni táblán, Zágráb vármegyénél viseltek hivatalt. Előfordulnak

Busán János mint cs. kir. tanácsos, országos főszámvevő s

¹⁾ Bel M. Notitia Nova I. 667 - 669.

²⁾ Burgstaller: Collectio Insignium nob. Hung. familiar. Decades VIII. in 4-to. — L. Catalogus Bibliothecae Hungaricae Francisci Com Széchenyi. Tom. I. 172. lapon. — De kijött e gyűjtemény 8-rétben is.

³⁾ A főlebbi jegyzékben említett gyűjteményben.

⁴⁾ Collect. Herald. Nro 495

pénztárnok, a topuszkai apátság curialis ispánja, és a báni tábla ülnöke 1760-ban, 1765-ben horvátországi al-bán ¹⁾).

Busán Alajos mint a báni táblai ülnöke 1810-ben, egyszer-smind es. kir. tanácsos 1815—1825-ben. — 1844-ben pedig már a horvát-, dalmát- s tótországi kir. tábla elnöke.

Busán János mint királyi udvarnok, és Zágráb vármegyei táblabíró 1810—1825-ben.

Busán Herman mint Zágráb vármegye főjegyzője az 1836. országgyűlésen, az 1840-ki országgyűlésen pedig mint azon vármegye alispánja, Horvátország követe volt. — 1844-ben már a báni tábla ülnöke.

Bussich család. Szintén horvátországi család. Bussich Boldizsár a báni tábla ülnöke 1770-ben stb.

Buthkai család. (Buthkai). A Buthkai család — mint annak helyén emlitém — a Báthori stb. családdal egy törzsből, a jövevény Guth-Keled nemzetségből (de genere Guth keled) vette származását. E nem Sveviából Stof várából Péter király korában Keled és Gut személyében jöve hazánkba ²⁾).

A család ősi czimere a három farkas-fog egy háromszegletű paizsban, melyhez Buthkai Péter tárnokmester Ráskai, Málezai és Márky verrokonaival együtt 1496-ban Ulászló királytól még kék mezőben egy arany csillagot kapott ³⁾).

Itt a czimer foszladék nélkül a Wagner által kiadott után adatik metszvényben. Wagner azt 1596-ki példányból vette le, kétségkívül tudhatva már akkor, hogy a paizs udvara kék mezőt mutat. Itt is fehéren maradt az udvar, holott az Szirmay hitelénél fogva a kék színt jelentő ozimertani (viz-szintes) vonalakkal tölthetett volna be.

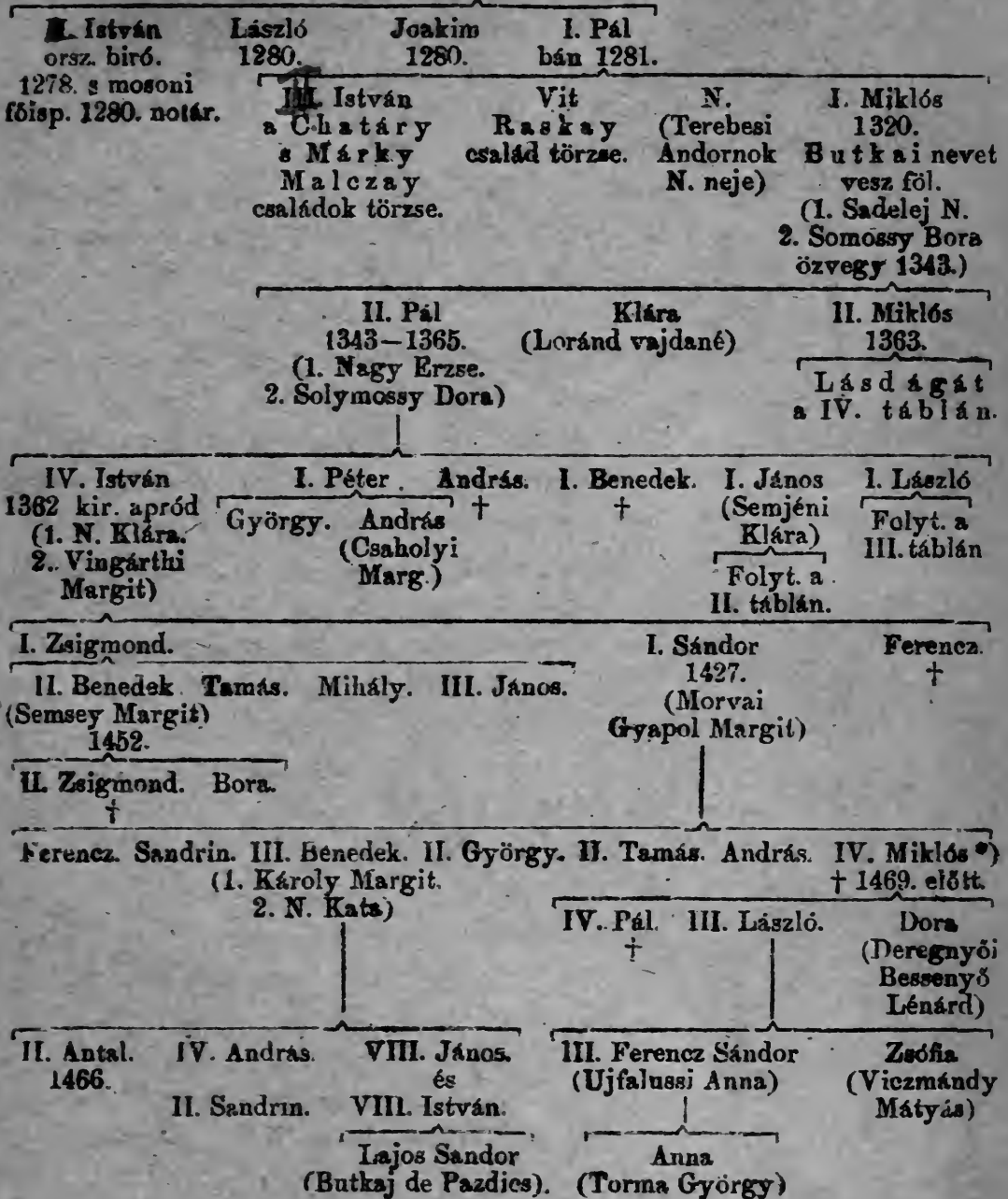

¹⁾ 1765-ki XVI. törv. cz.

²⁾ Kéza Chronic. Podhraczký kiad. 80. l. — Turóczy Chron. cap. XVI.

³⁾ Szirmay C. Zemplin not. hist. 73. *Uláslaus Rex . . . vetera nobilitatis insignia tres lupinos dentes in scuto triangulari complectentia sidere aureo in campo coelestino auait 1496.*

I tábla.

Miklós
1224. bán.

*) Ezeknek nővéreik még: Agatha Natafalusi Mihály-né, Kata Körtvélyesy Boldizsárné, és Erzse Bethlen Andrásné.

E családfán Miklósnak a törzsnek fia I. István ismét egész Tótország bánja, ki 1254-ben Fejér vármegyében Guth földjét, Dadát Szaboicsban, és azonkívül a Tisza Bodrog folyók között, és

Zemplin vármegyében a Karacha mellett birtokot szerzett, és azokra IV. Béla királytól adományt kapott ¹⁾. Négy fia maradt.

Joakim notát kapván, javait elveszté, s azt 1278-ban testvére II. István országbiróvá, és Moson vármegye főispánjává tétetvén, mind visszakapta ²⁾.

Azonban nemsokára ismét II. István és másik két testvérével együtt hűtlenségbe esett, s javait testvére I. Pál nyerte 1281-ben, a ki szintén báni hivatalt viselt ³⁾.

II. István gyermektelenül halván el, özvegye apáczává lön. Magnélkül halt el Joakim és László is; és így csak I. Pál tartá fen ágazatát. Ennek fiai 1314-ben megosztóván Dousa nádor előtt, III. Istvánnak Maleza, Mark, Kisfalud stb. jutott, s fiai által törzse lön Somogy vármegyében a Malezay, Márky és Chatáry családoknak. — Vit-nek osztályrészüi Kis- és Nagy-Raska jutott, s alapítá a Raskay családot. S végre I. Miklós Buthka helységet kapván, ennek nevét vevé föl, s alapítója lön a Buthkai családnak ⁴⁾.

I. Miklósnak első neje Sadeley ⁵⁾ családból volt, a második pedig Somossy Borbála 1343-ban mint özvegy említettik ⁶⁾. Leánya Klára Loránd vajdané, sőt Wagner ⁷⁾ szerint azután Ibrányi Pálné, s végre Sadelej Bálintné. Fiai közül II. Miklós ágát a II. táblán láthatjuk. II. Pál ága itt folytattatik.

II. Pálnak, ki 1343—1365. közt élt. 1343-ban anyja Somossy Bora részéről megnyugtatta Somossy Ivánkát a megkapott leány-negyedről ⁸⁾. — Két neje volt. Első Nagy Erzse N. Miklós pazdicsi várkapitány leánya, második Solymossy Dorottya. Ezekből hat fia közül három nyújtott le ágazatot. I. Jánosnak (a II. táblán)

¹⁾ Szirmay C. Zemplin not. hist. 72. és Wagner Coll. Geneal. Dec. III. 8.

²⁾ Wagner id. h. Az oklevelet is közölve. Szirmay id. h. erről s Joakim-ról mit sem említ, sőt II. Istvánnak, ki magnélkül halt el, fiaul teszi Vitet, I. Pált, I. Miklóst, holott Vit és Miklós fiai voltak I. Pálnak.

³⁾ Fejér Cod. diplom. tom. IX. vol. I. 132.

⁴⁾ Wagner id. h. Dec. III. 11.

⁵⁾ U. ott forrás-nevezés nélkül, de az bizonyos, hogy Somossy Bora neje volt.

⁶⁾ Fejér Cod. dipl. tom. IX. vol. I. 132.

⁷⁾ Wagner id. m. Dec. III. 11. Katát Isipi Lukácsné teszi I. Miklós leányául, de későbbi keletü kéziratában Tabella geneal. tabula XXVI Klárát említ e három férjével, bizonyosan nem ok nélkül.

⁸⁾ Fejér: Cod. Dipl. tom. IX. vol. I. p. 132.

és I. Lászlónak (a III. táblán) fogjuk látni ivadékát. András és Benedek magnélkül haltak el. I. Péter nemze ugyan két fiut, de utódaik nem maradtak.

IV. István (II. Pálnak fia) I. Lajos király nejének Erzsébet királynénak udvari apródja volt. A Debreczeni családtól Dadát visszapörölé, és kieszközlé, hogy a család ősi birtokából Jeszenő várából Myck bán fiai István és Ákos leány-negyedet nem kapának. Első neje Klára ¹⁾, második Vingárthi Margit. Ezekből született három fia közül — mint látjuk — Ferencz kihalt magában, I. Zsigmondnak csak egyik fiától II. Benedektől, kinek neje Semsey Margit volt ²⁾, lőnek gyermekei, de azokban sirba viszi a család nevét. Fenmaradt I. Sándor (vagy Sandrin) ága. Ennek is több gyermeke közül (a leányok a családfe alatt állanak hely szüke miatt) csak III. Benedek és IV. Miklós nemzett gyermekeket. Amaz VIII. István fiától unokájában Lajosban, ki Pazdicsról írta magát, kihalt. IV. Miklósnak fia III. László pedig unokájában Anna Torma Györgynében rekeszté be ez ágazat sorát, javait a sógor Viczmándy Mátyásnak és utódainak irván át.

Visszatekintve IV. Istvánhoz, ennek testvérétől I. János-tól ismét folytatólag így alakul a családfe:

II. tábla.

I. János (ki az I. táblán)
(Semjény Klára)

Margit (Pány Ferencz)	László de Berve.	II. Péter 1411. Keszegnek neveztetett.	Domokos 1411.
Demeter.	Gergely.	Imre egri kanon.	II. Mihály. III. György. (Margit)
		IV. Mihály Keszeg nevez.	IX. János
	II. Bertalan.	Orsolya (1. Monoki Stibor. 2. Kerchi Globis Miklós. 3. Horváth Simon)	
	Kata (Ugray Istvánné)		

E tábla élén álló I. Jánosnak fiai II. Péter (ki Keszegnek is neveztetett) és Domokos javaikra 1411-ben új királyi adományt

¹⁾ Wagner Mss. Tabell. geneal. így ellenben a dec. III. csak a másodikot említi.

²⁾ Kaprinay Dipl. II. 484.

vesznek. II. Péternek kis unokáiban ez ágazat is a XVI. század közepén elenyészett ¹⁾).

IV. Istvánnak testvére szintén I László is, kitől egy másik ág sarjadzott le, mint a következő tábla mutatja.

III. tábla.

I. László
(ki az I. tablán)

II. János		Marton †		Antal
II. Ferencz. v. Frank.	V. György. II. László.	IV. Benedek. II. Gergely.	VI. István. András.	IV. János
Frank György		Mihály. László. IV. György.		
Frank Benedek		Katalin 1530.		
János.	Frank Pál. 1571.	(1. Oltsvári István. 2. Kérohi Nagy Ferencz. 3. Petróczy Mátvás).		
Frank András.	Frank György.	Erzse (Gathali özv.) 1621.		

E leágazás némileg különbözik az eddig Wagner által kiadottól. Itt nincs megemlítve I. Lászlónak III. Péter nevű fia ²⁾. II. Jánosnak pedig András nevű fia is említették, szintén újabb pótlásképpen. II. Ferencz, ki Franknak is neveztetett, szintén mint itt látjuk, ágazatot nyújtott le ³⁾. Antal fiául tétetett még VII. István is, kit itt elhagytunk ⁴⁾.

A legnagyobb Buthkayakat kétségkívül a következő családfa termette, mely II. Miklós által sarjadzott le, s legtovább virágzott.

A családfa így jő le:

¹⁾ Wagner Dec. III. 14. nagy-mihályi Vinnaj Potentianát — ha nem csalódik — ugymond — teszi IV. Mihálynak nejeül, de újabb dolgozatában idézett Mss. V. Mihálynak nejeül írja a II. Miklós ágán. L. IV. táblán.

²⁾ Wagner Dec. III. 15., mert ugyanez író idéz. kéziratában azt már elhagyá. — Buday Fer. lex. I. III. Péter helyett Ferenczről beszél, bizonyosan zavarból.

³⁾ Ez ágazat csak is Wagner id. Mss.-ban van meg.

⁴⁾ Wagner Dec. III. még így adá, de már későbbi dolgozatában nem.

VIII. András
(Falagyi Priska)
mint a tulsó lapon látható

XI. István
+ 1668.
(Szirmay Sára)

Anna	Margit
(1. Dessewffy Istv.)	(Dessewffy Ádám)
2. Dessewffy Fer.)	

A Buthkai családnak ez ága legtovább virágzott, és a család legnagyobb, legjelesb tagjait is ez ág ¹⁾ mutatta föl.

II. Miklós (II. Pálnak testvére az I. táblán) törzse e nemzék-csoportnak, valamely vádernt már elítélve volt, azonban 1363-ban I. Lajos királytól kegyelmet nyert. Röviddel utóbb meg is halt. Összevetéseim után — úgy találom — hogy ő nevezetett kicsinek (parvus) nem pedig fia szintén Miklós ²⁾.

III. Pál (II. Mártonnak fia) fiatal korában szintén mint a lázadó Bothos Andrásnak követője, és Eperjes városának a fölkelők kezébe adója, notát kap, s javait veszté, de 1441-ben I. Ulászló — fiatal korát mentségül elfogadva, mindenét visszaadatja, s kegyébe fogadja ³⁾.

III. András Sebessi Veronkát, bélteki Drágffy Sándor özvegyét vevén el, ettől nemzé Bora és Zsófia leányait. Miután a koros asszonytól többé utódokat nem remélhete, 1450-ben Hunyadi János kormányzóhoz folyamodott, hogy leányai fiúsittassanak (prae-ficialtassanak). Ezt a rokonok igen zokon vevék. Azonban III. Andrást nemsokára e gondjától fölmenté a halál, mely vén feleségét elragadá. Ismét megnősülvén, neje Cháholyi Margit ⁴⁾ lön, kitől több gyermeket nemzett. III. András tudományossága miatt deáknak (litteratus) is nevezetett, és Mátyás király alatt aországbiróságot viselt. Azonban a lengyel Kázmérhoz szitott párt közé

¹⁾ E családnak nemzékrendére nézve legtöbb tekintettel valék Wagner Tabellae geneal. Mss. tab. XXVI. foglalt családfájára, mely bár néhol különbözik az ugyancsak Wagner által Dec. III. kiadottól, de lényegében azzal megegyez. Wagner id. Mss. nemzékrendét — mint láton — az ugynevezett Elenchus Fam. Buthkayanae után készíté, mely meglévén a nemzeti Muzeumban, azzal összevetettem, s ennélfogva maradtam kéziratánál.

²⁾ Az Elenchus familiae Buthkayanae után kell ezt állitanom.

³⁾ Wagner Dec. III. 17. Szirmay C. Zemplin. not. top. 73. egy Pált még 1462. is a királyné apródául ír. (Aulae reginalis juvenis).

⁴⁾ Wagner Dec. III. 17. vezetéknevét nem említi, de későbbi idézett geneal. tábláján Cháholyi családbelinek írja.

elegyedve, csekély hija volt, hogy minden javait el nem veszté, melyek már pesti Nagy Bálint-nak el is voltak adományozva, hanem kimosva magát a vádak alól, mindenét visszanyerte. Fiai közül

IV. Péter volt a család legnagyobb fénye. Mint ifju királyi apród, később Mátyás király komornoka, és kamarása 1489-ben, a midőn V. Mihály testvérével az elpusztult Butka vár helyett egy új várnak építésére nyert engedélyt. Mátyás király halála után annak fia János herceg hive volt. II. Ulászló alatt kir. főasztalnok, Tata és Komárom várak kapitánya, és somogyi főispán volt. 1496-ban családi özimerét ujtá és bővíté meg II. Ulászló király. Később a só-kamarak és Marmaros vármegye főispánja volt. Meghalt 1511-dik táján. Nejeül iratik a családi levelek lajstroma szerint gordovai Fánchy Margit, és Orsolya nevü. Wagner azonban Szapolyay Veronikát is hitveseül állitá ¹⁾. Leánya Katalin volt ²⁾.

V. Mihály Regécz várának kapitánya, és Abauj vármegyének alispánja, és a remete pálos barátok különös pártolója volt. (1505.) Somogyban Sági urodalmát eladván ezer forintért Batthyány Benedeknek, sógorával gordovai Fánchy Jánossal hosszas pörpatvarba elegyedett, miből csak hat év múlva barátai segélyével bonyolult ki. Élt még 1530-ban. Három neje volt. Az első gordovai Fánchy Margit. A második nagy-mihályi Vinnai Potentiana ³⁾. A harmadik Semsey Frank fiának Lászlónak leánya Semsey Margit, ki után Sáros és Abauj vármegyében szép jószágokat öröklöttek utódai.

V. András (V. Mihálynak fia) korán halván el, özvegye nagyzeretvai Majos Margit sóvári Soós Alberthez ment nőül. V. Andrásnak fia V. Benedek (ki 1530-ban élt) utód nélkül mult ki.

V. Péter (V. Mihálynak fia) Izabella hive volt, miért mint hűlennék javait Kálnássy Ferencz 1557-ben I. Ferdinand királytól fölkérte, és megkapta, és csak nagy nehezen sikerült Péternek azokat visszakaphatni, kimutatván Zemplin vármegye bizonyítványával, hogy Ferdinand király ellen legkisebb tervben sem vett részt. Meghalt 1560. táján. Neje három volt, az első Ilona, a második Orsolya, a harmadik Magdolna; az első és utolsó a Kende családból, Wagner sze-

¹⁾ Wagner *Analecta Scepusii* IV. és *Collect. gen. Dec.* III. 19.

²⁾ Wagner *Dec.* III. 19. szerint atyja halála előtt halt meg. De idézett kéziratában férjétül gersei Pethő György áll.

³⁾ Wagner *Tab. Geneal. Mss.* mert *Dec.* III. *Vinnay Potentianát* nem említi V. Mihály nejeül.

rint ¹⁾. Az elsőtől leánya lön, kinek nevét nem tudjuk. A harmadiktól lön XI. János, II. Lajos és VI. Mihály.

XI. Jánosnak 1554-ben már csak özvegye élt.

II. Lajos Body Borával számos gyermekkel szaporitá családfáját.

V. György (II. Lajosnak fia) Lipóczi Keczer Dorottyától, (ki azután Rákóczy Ferencz neje lön) nemzé IV. Ferenczet, ágazata sirba vivőjét.

IV. László Wagner szerint élete legnagyobb részét pörlekedéssel tölté. Legnevezetesebb azon becsület-sértést megtorló pöre, melyben anyjának meggyalázója a zemplini törvényszék által nyelve kivágatására ítéltetett ²⁾. Meghalt 1598. táján. Nejei L. V i e z m á n d y K a t a, 2. Tetétleni Anna, kiktől több gyermeke született. Ezek közül

VI. András gyenge egészségü lévén, fiatal korában elhalt. 1611-ben tett végrendeletet, gyermekei gyámjául h o m o n n a i D r u g e t h Györgyöt nevezte, de mindkét gyermeke korán követ atyját a sirba.

IX. István Bethlen korában virágzott. 1620-tól három ízben is megválasztatott Zemplin vármegye alispánjává ³⁾. Meghalt 1638-ban, mely évben még Zemplin vármegye országgyűlési követeül is választatott. Neje Berzeviczi Margit volt, kitől több gyermeke született, de miután két fia s egy leány még 1630. előtt e világból kimult, III. Ferdinand királytól megnyeré, hogy ha fi-utód nélkül halna el, leányai Zsuzsánná nagy-mihályi Pongrácz Ádámné, és Klára fiu-sittattassanak. És e szándokát nem gátolá VII. György fiának születése sem, ki csakugyan nemsokára meghala, s kit IX. István 1638-ban követett. Ágát fentartá még fia VIII. András.

VIII. András nemsokára, hogy Palagyi Priskával egybekelt, nehéz betegségbe esett, a melyben meg is halt ⁴⁾. Halála után született (posthumus) fia XI. István, ki fölnevelkedvén Szirmay Sárát vette nőül, kivel azonban csak két leányt nemzván, a Buthkayak családját sirba vitte 1668-ban. Egyik leánya Anna 1. Dessewffy

¹⁾ Wagner Dec. III. 21. csak e kettőt írja. De T a b. g e n. M s s. Orsolyát is V. Péter nejeül tévé.

²⁾ Wagner Dec. III. 22.

³⁾ Szirmay C. Zemplin not. hist. 146. 147. 152. 166.

⁴⁾ Özvegye Palagyi Erzse Márjássy Ferenczhez, s ennek halála után gesei Pethó Jánoshoz ment férjhez.

István, 2. Dessewffy Ferencznek; — másik leánya Margit pedig Dessewffy Ádámnak lett nejévé; ez utóbbitól a gróf Szirmayak is származnak.

Butoló család. Bihar vármegye nemesi sorában áll Fényes Geographiája szerint.

Butsi család. (Barátosi). Háromszéki székely család. Barátosi Butsi András Sepsi szék ügyésze, Benjamin pedig Doboka vármegye protokolistája 1815-ben.

Butsi család. (Nagyvárad). Nagyvárad Butsi Mihály Fogaras vidék alszolgabirája 1815-ben. Szintén ott már 1794-ben Butsi Tamás alszolgabíró.

Előnév nélkül Hunyad vármegyében leljük Butsi Jánost 1815-ben mint azon vármegye egyik alszolgabíráját.

Buttler család. (Párdányi, gróf †). A XVII. század végén szakadt hazánkba, egy báró Buttler az egri vár parancsnoka volt ¹⁾.

Azonban magyar honfúsitást csak gróf Buttler János nyert az 1715-ki országgyűlésen ²⁾, ki már előbb I. Leopoldtól Heves vármegyében Erdőkövesden stb. adományokkal tetéztetett.

Ennek utóda volt gróf Buttler János, ki szintén adományban birt Torontál vármegyei Párdány helységről irta magát. Mint utódok hiányában családja ez ágának utolsó férfi-ivadéka nemzeti czélokra sokat áldozott, az egykor tervezett Ludovicea katonai intézetnek egyszerre 126 ezer forintot ajánlott fel ³⁾. Meghalt a múlt évtizedben. Életnagysagu arczképét Nógrád vármegye is gyűlésterebébe függeszté.

A künn maradt gróf Buttler család is, mely Csehországból Bajorországba szakadt, és már fia fogadás által Buttler-Clonebough nevet viselt, ismét ki halás után Buttler-Clonebough-Haimhausen névvé alakult.

Jelenleg azonban ismét látunk hivatalos pályán hazánkban báró Buttlerokat, kik a legutóbbi időben mint rokonai a kihalt gróf Buttler Jánosnak, szakadtak hazánkba.

Buttyán család. (Nagy-Somkúti). Hazája Erdély, hol Kővárvidéken nagy-somkúti Buttyán Simon alszolgabíró, Péter pedig irnok 1794-ben.

¹⁾ Bartholomaeides C. Gömör 245.

²⁾ 1715-ki CXXXIV. törv. cz.

³⁾ 1836-ki XL. törv. cz.

Buttyán család. (Hovrillai). Szintén Kővár vidéken, hol hovrillai Buttyán János alszolgabíró volt 1815-ben.

Butykay család. Birtokos nemes család Marmaros, Szathmár és Ugocsa vármegyében, Fényes Geographiája szerint.

Ugocsa vármegyében (1805-ben) Butykay Mihály bir Sasváron és Kökönyösdön ¹⁾). Butykay Menyhért 1837-ben Ugocsa vármegye fő-ügyvéde.

Szathmár vármegyében Tisza-Becsen.

Butzurka család. Jobban Buczurka irandó. Buczurka László Mária Teréziától 1760-ban emeltetik nemességre. Czimere egy jobbról vont vörös övvel (baltheus) rézsut két udvarra oszlik. A vörös övön három arany gyűrű látszik. A jobboldali vagyis alsó mező ezüst-kék kockákkal van fődve. A baloldali vagyis alsó osztály arany mezőben piros rózsát mutat, közepén arannyal. A paizs tetején álló sisak koronájából két elefánt-ormány (proboscides Elephantis) emelkedik föl, ezeknek két végére kötött arany zsinoron arany gyűrű függ. Foszladék jobbról arany-vörös, balról ezüst-kék ²⁾).

Buza család. Zemplin vármegye armalista családai közé soroztatik ³⁾).

Buzás család. Buzás János nejével Balczó Annával, és gyermekeivel Buzás Gáspárral, Annával és Judittal és sógorával Balczó Pál III. Ferdinand király által Ebersdorfon 1651-ki oct. 8-kán kelt armalisban nemesítették meg, és nemes levelük Nógrád vármegyében 1653-ki ápril 29-kén kihirdettetett ⁴⁾).

Nógrád vármegyéből még azon században eltűnt a család, azonban e nevékre találunk ugyancsak azon század végén Veszprém vármegyében, lehet hogy ezek a főlebbivel egy vérből származnak.

1699-ben Veszprém vármegyének szolgabirája Buzás Mihály és esküdtje Buzás András volt ⁵⁾).

Buzás család. Erdélyben primipilus nemes székely család volt már 1579-ben, midőn Buzás Balás élt ⁶⁾).

Buzásy család. Nyitra vármegye nemessége közé tartozik Fényes Geographiája szerint.

¹⁾ Szirmay C. Ugocsa 119. 174.

²⁾ Collect. Herald. Nro 87.

³⁾ Szirmay C. Zemplin. not. top. 110.

⁴⁾ Nógrád várm. Jegyzőkönyv 1653-ról.

⁵⁾ 1699-ki aug. 21-kén Alsó-Ajkán kelt eredeti okmányon alairva

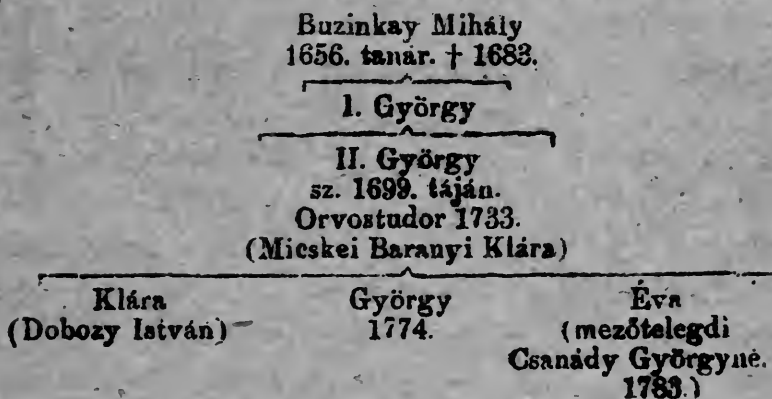
⁶⁾ Székely Nemz. Constitutio. 272. lap.

Buzáth család. Bihar vármegye remesci sorában áll Fényes Geographiája szerint.

Buzgó család. Már a XV. század végén létezett ilyen nevű nemes család hazánkban. Nemes Buzgó-nak 1498-ban Corvin János nyugtatóványt ad 1000 forintról, melyet az ura nevében átadott ¹⁾.

Buzinkay család. E családnak nevét mindenütt Buzinkay-nak leljük írva, és így kétségtelenül különbözik azon Bozinkay családtól, melyről e munka (II. 224. lap.) ad ismertetést. Azonban ha mégis okiratokban e név régebben Bozinkay-nak is iratott volna, úgy e család ősei közé lehetne számítanunk azon Bozinkay Mátét, kinek Abauj vármegyében Ujlakon hű szolgálatiért egy jobbágy-udvart (curiam colonicalem) örökösen beirt 1571-ben ²⁾ Filpessy Ferencz.

Bizonyos az, hogy a Buzinkay család legközelebbi törzse Buzinkay Mihály 1656-ban sárospataki ³⁾, utóbb gyulafejevári tanár volt. Meghalt 1683-ban. Ettől a múlt század végeig így sarjadzott le családfája:

II. György Bremában járt 1729-ben, s ott lett doctorrá 1733-ban. Azután négy évet Amsterdamban töltött. 1737-be hazajött Debreczenbe. 39 éves korában elveszi nőül váradi és micskei Baranyi Mihály főbíró leányát Klárát. Meghalt 1768-ki mart. 17-ken. Irt két latin és két magyar értekezést ⁴⁾. Gyermekai. Klára a 60 éves Dobozy István neje, György, és Éva, ki mezőtelegdi Csanády György Bihar vármegyei főszolgabírónak (1783.) volt neje ⁵⁾.

¹⁾ Teleky Hunyadiak kora XII. 498. l.

²⁾ Capitulum Scepus. Protocollo Anni 1570. fol. 62.

³⁾ Szirmay C. Zemplin not. hist. 216. l. — És Kazy Historia R. Hung III. 104.

⁴⁾ Weszprémi Succincta Medicor. Hung. et Transylv. Historia I. Cent. 24. pag. — a honnan a fölebbi családfa is kiderül.

⁵⁾ Vay Német Hivség. 605. l

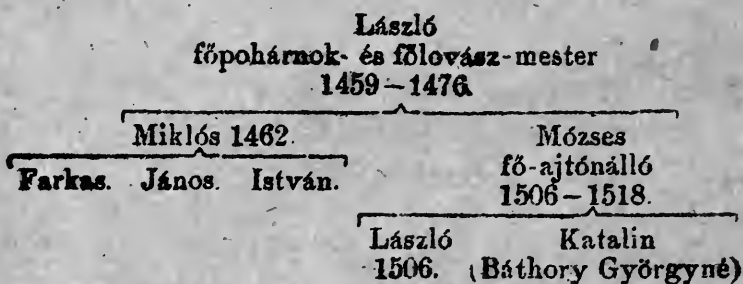
A család Szirma y szerint ¹⁾ Zemplin vármegyének, Fényes Geographiája szerint Pozsony és Szabolcs vármegyének is nemesei közé soroztatik.

Buzlai család. (Gergely-laki †). A XV. század elején Zsigmond király korában küzdi fel magát, s csakhamar az ország zászlósi sorában emelkedik. A család neve több okiratban Buczlai-nak is iratik, s így valószínűleg Sáros vármegye Buczló helységéről vette azt. Ugyancsak az előnevet adó Gergelylaka helység is Sáros vármegyében fekszik.

Buczai Tamásnak fia Balás Zsigmond király mellett szolgált, és azzal Bosznia, Isztria, Lombardia, Német-, Franciaországban, Arragoniában utazott, és ez alkalommal 1415-ben szent Mihály napján kapott családja részére Zsigmond királytól nemesi czimert, mely azonban az okmányban csak lefestve, de leírva nem lévén, alakját nem tudjuk ²⁾. Balásnak neje Podmaniczky Anna volt.

Említett Balásnak fia vagy unokája László volt, V. László király alatt főpohárnokmester, és a Gara párt hive, 1459-ben már főlovászmester volt, midőn Mátyáshoz ő is esküvel igére hűséget. 1476-ban Mátyás király őt a katonáskodás alól menté föl ³⁾. Ugyancsak Mátyás királytól fiával Mózsessel együtt, ki akkor künn követségben járt, engedélyt kapott, hogy Sz.-Fejérváron a boldog sz. Mária templomában maga s utódai számára sirboltot építtethessen ⁴⁾.

A családfa, melyet alapított, s mely unokáiban bevégezve lön, így alakult:

¹⁾ Szirma y C. Zemplin not. hist. 110.

²⁾ Wagner Dipl. Sáros. 371. lapon. E czimeres levél szolt Buczai Balásnak mostoha fiaira (ugy látszik) Nádasdy Elek, György, Miklós, András, Benedek és Péterre, továbbá Nádasdi Lukácsra, és ennek fiaira László és Istvánra, mint osztályos vérrokonaira.

³⁾ Wagner Dipl. Sáros 393.

⁴⁾ Teleky Hunyadiak kora XII. 91.

Lászlónak fia Miklós 1462-ben Liphay Philpes Bálinttal Szabolcs vármegyében fekvő Gava, Varsány részjóságok iránt egyességre lép ¹⁾. Fiait a családja mutatja.

Mózsés fő-ajtonálló-mester, és udvari kapitány II. Ulászló alatt. 1505-ben jelen volt a rákosi országgyűlésen ²⁾. 1506-ban Miksa császárhoz küldetvén követségben, Budán végrendeletet tesz, melyet Ulászló is megerősít. Ebből kitűnik, hogy családja Gergelylakáról származik, és hogy Mózsés Tolna, Fejér és Somogy vármegyében is több birtokot szerzett ³⁾. Fia László volt, de úgy látszik családja nevét sirba vitte. Leánya Kata Báthory Györgyhez ment nőül.

Buzna család. I. József király emelé magyar nemességre 1710-ben Buzna Kristófot és Pált.

Czimerük kék mezőben arany korona, melynek arany-ezüst kapcsai lecsüggennek; a koronán vörös mezben férfi-kar könyököl, markában egy csomó gém-tollat tartva. A paizs fölött a sisak koronáján ugyanaz látszik. Foszladék mindkét oldalról vörös-kék ⁴⁾.

A család jelenleg Nyitra vármegyében lakozik.

Buzogány család. Zemplin vármegye nemes családainak egyike ⁵⁾. Buzogány Sámuel 1835-ben Zemplin vármegye esküdtje.

Büdi család. (Büdi †). Régi írásmód szerint iratott Byd, Beud, Bewd és Bewd-nek is a család neve, valamint azon Abauj vármegyei Büd nevű két helység is, melynek egyike az Olsva vize mellett nem messze a Dargo hegy tövétől, a másik pedig a Hernád partján Gybard és Pere közt fekszik. Ez utóbbi bölcseje a Büdi családnak, melynek tudható törzse Büdi Bachond ⁶⁾ IV. Béla király idejében élt ⁷⁾.

Büdi Bacsond-nak fia Pető (Pethew) volt, kitől egy ideig a család tagjai Pethew fiaknak is neveztettek, azonban e név csakhamar feledésbe ment, s a Büdi név maradt fel.

¹⁾ Szepesi káptalan Fascic. albae capsae Nro 2.

²⁾ Jászai Magyar Nemz. napjai a mohácsi vész után 156. l.

³⁾ Wagner Dipl. Sáros 242. (ugyanott 93. l.)

⁴⁾ Collect. Herald. Nro 727.

⁵⁾ Szirmay C. Zemplin not. hist. 110.

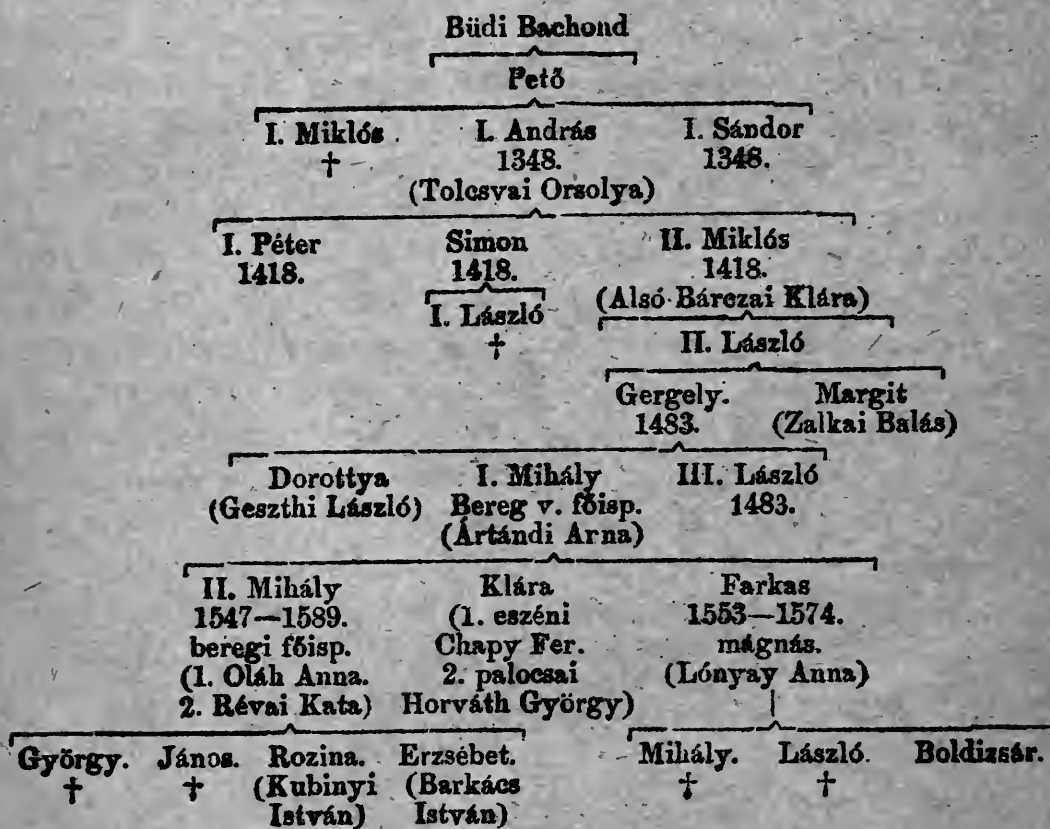
⁶⁾ Wagner Coll. Geneal. Dec. III. 3. s köv. l.

⁷⁾ Fejér Cod. diplom. tom. V. vol. I. pag. 228. egy oklevélben Joannes et Stephanus Magistri filii Comiti de Biud, nobiles de ultra Dráva, érdemeikért az Eörök (speculatorok) földjét Finthát kapják Sáros vármegyében. L. ugyanezt Wagner Dipl. Sáros 286. — Ezek is nyilván Büdiek, Wagner Dec. III. nem említi meg.

A család czimerét meghatározni nem tudjuk, ha csak azon pecsétet, melylyel Büdi I. Mihály 1530-ban élt, s melyet itt a metszvény fölmutat, egyzersmind a család czimereül nem tekintjük. A tojásdad alakú pecsét egy utasféle embert mutat, jobb kezében bottal. A háttérben hegyek, s valamely falunak része látszik.

A családfa Büdi Bachondtól kezdve a végső kihalt nemzedékig így függ össze.

Mindjárt a családfa elején a harmadik nemzedéket súlyos csapás érte, I. Miklós, I. András és Sándor (Sandrin) hűtlenségbe estek, és javaikat 1348-ban I. Lajos elkoboztatta. I. András Tolcsvai Langeus leányától Orsolyától született gyermekei közül II. Miklós tartá fen családjá fi-ágát. Ennek neje Alsó-Bárczay Klára vagyonsz nő lévén, a férje atyjától és annak testvéreitől elkobzott javakat I. Lajos király engedelmével háromszáz hatvan márka arany-ezüstért visszaváltá fia II. László részére, oly intézkedéssel, hogy ha az magnélkül mulik

ki, a birtokok fele a kassai domokos barátok zárdájára szálljon. II. Lászlónak azonban maradt gyermeke Gergely és Margit Zalkai Balásné.

Gergely (II. Lászlónak fia) 1483-ben fiának III. Lászlónak terhét is magára vállalván, Bihar vármegyei Bibatheleki jöszágát ¹⁾ Lápasi Tamás fiának Péternek újra elzálogitá.

I. Mihály kedves embere II. Lajos király özvegyének Máriának, ki reá bizta Munkács várát és az ahoz tartozó urodat 1526-ban; I. Ferdinand hive volt János király ellenében, s részt vett Szathmár-Németi földulásában ²⁾. I. Ferdinand király Bereg vármegye főispánjává nevezte 1545-ben ³⁾. Neje Ártándi Anna volt, kitől három gyermeke maradt.

Farkas (I. Mihálynak fia) még 1553-ban Bécsben tanult I. Miksa királyt és testvérét II. Mihályt a mánások sorába emelte. Farkas Vári és Bereg nevű városait átengedé Miksa királynak a munkácsi urodat kiegészítő részeiül, viszont ezért 1574-ben Országkristóf magvaszakadtán Bereg vármegyében egyéb javakat kapott. Lónyay Annától született három fia ágát sirba vitte.

II. Mihályt atyja helyébe 1547-ben I. Ferdinand Bereg vármegye főispánjává nevezi ⁴⁾. 1564-ben Atya nevű várába szorított, s azt föladni kényszerült Szapolyay Zsigmond Jánosnak szabadmenet föltétele alatt. Az 1567-ki országgyűlésen Vári és Bereg város visszaadátását sürgeté ⁵⁾, miket testvére adott át Miksa királynak. 1575. és 1588-ban az eperjesi nyolczados törvényszék birájául nevezetik ki ⁶⁾. Élt még 1589-ben is. Első nejétől Oláh Máténak (a primás testvérének) leányától Annától György, János, Rozina; — második nejétől Révai Katalintól Erzsébet gyermeke született. Fiyermekéi magnélkül haltak el, s bennök az ős Büdi családnév ctenyészett. Két leányának férjeiket a családfa mutatja.

¹⁾ Gr. Teleky: Hunyadiak kora XII. 248. — Ez oklevél még Wagner (s Budai F.) korában kiadva nem lévén, Gergelynek ezen (itt III-dik) Lászlóról fiáról nem is emlékeznek.

²⁾ Szirmay: Szathmár várm. II. 292.

³⁾ Lehoczky Stemm. I. 115.

⁴⁾ Wagner Dec. III. 6.

⁵⁾ Istvánfi 1686-ki kiadás 290. l. hol Bidy és Bidius iratik.

⁶⁾ 1567-ki XXXII. törv. cz. (Bidi-nek írva).

⁷⁾ 1575-ki III-dik (Bidi) és 1588. XXX. törv. cz. (Bödi-nek írva).

Büdy család. Zemplin vármegye armalista nemesci közé soroztatik ¹⁾.

Bükk vagy Büky család. (Pulyai). Lakhelye vagy birtoka Fényes Geographiája szerint Bihar, Borsod és Szathmár vármegyében.

A család nevét B ü k y-nek is olvassuk, szintén pulyai előnévvel, és így a család tájékoztató értesítése nélkül el nem dönthető, külön vagy egy családot képez-e a B ü k y és B ü k k név.

A B ü k y névre Sopron és Pozsony vármegyében találunk leginkább.

Bük Sándor Borsod vármegye alispánja és követe 1741-ben ²⁾.

Felső-pulyai B e w k Farkas Szathmár vármegye aljegyzője 1593-ban ³⁾.

Felső-pulyai B ü k k Krisztina Okolicsányi Jánosné és felső-pulyai B ü k k Teréz Gombos Ferenczné 1815-ben.

Felső-pulyai B ü k i József előbb Bács, utóbb (1801.) Bihar vármegye főorvosa.

Büki István 1628-ban Bécsben tanulja a bölcsészetet, stb.

A B ü k i név különben már a XVII. században családnév volt. Büki Farkas ispánnak (comes) fia Sándor él 1279-ben ⁴⁾.

Büki család. Armalist nyer Mária Terézia királynétól B ü k i István 1757-ben ⁵⁾. Ebben czimere így iratik le: a hadi paizs a jobb-oldali felső szögletből rézsutosan kétfelé oszlik. A felső vörös mezőben hátsó lábain álló oroszlán áll kiöltött nyelvvel ragadozó indulattal, farka hátra fölfelé kondorítva. Elő jobb lábával kivont kardot tart. Az alsó kék mező viz-szintesen ezüst öv (fascia) vonul át, fölötté két hatágu csillag, alatta pedig egy ragyog. Foszladék innen arany-vörös, onnan ezüst-kék.

Bülgözdy család. (Bülgözdi). Az előnevet adó helység Kraszna vármegyében fekszik.

A család két tagja bülgözdi Bülgözdy Ferencz és Károly 1815-ben az erdélyi kormányzéknel viseltek hivatalt.

¹⁾ Szirmay C. Zemplin. Not. hist. 110.

²⁾ Lehoczky Stemm. I. 190.

³⁾ Szirmay Szathmár várm. I. 135.

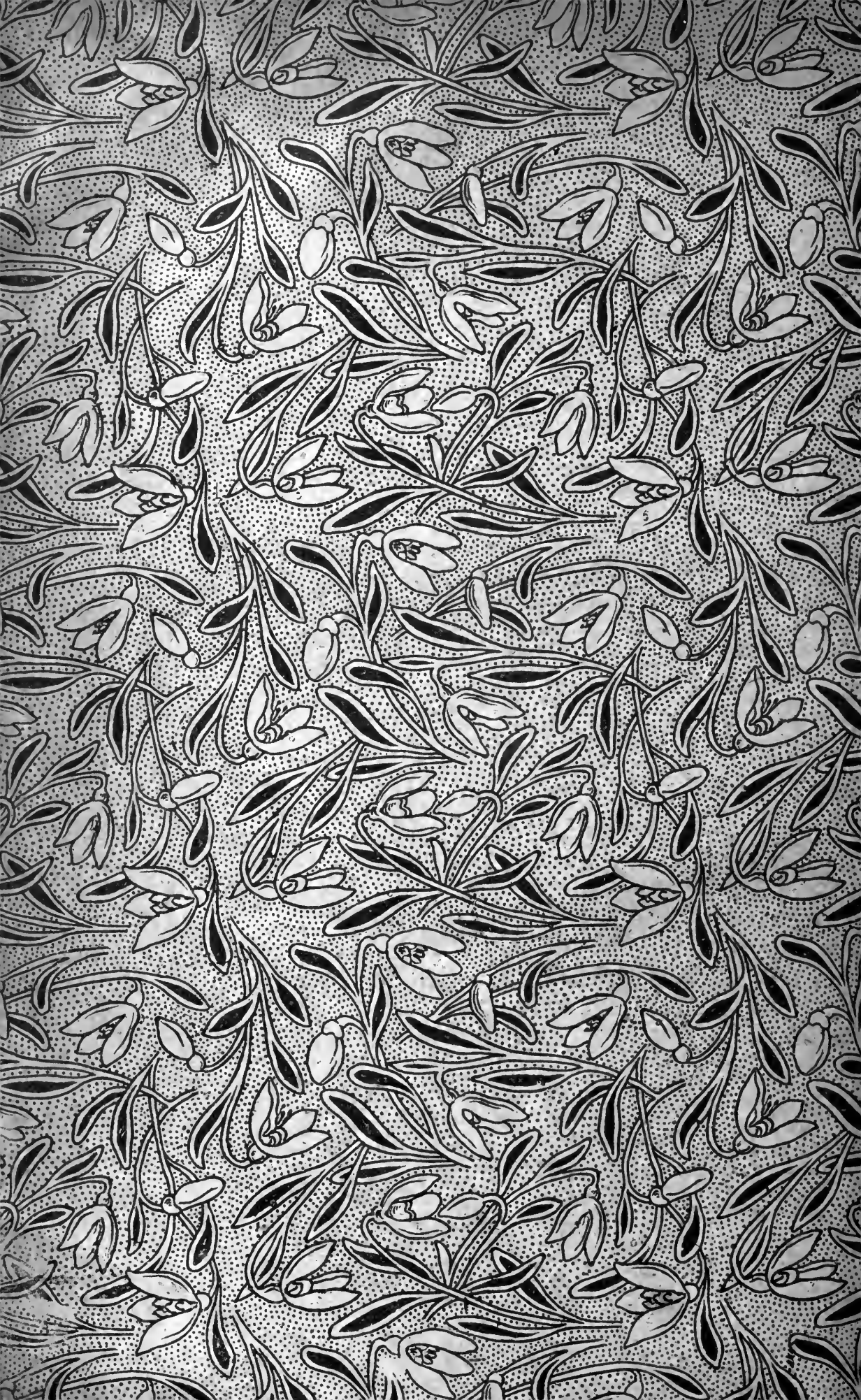
⁴⁾ Fejér Cod. Dipl. tom. V. vol. II. pag. 592. „Magister Alexander filius Comitis Farkasi de Bük.”

⁵⁾ Collect. Herald. Nro 54.

Az olvasók kéretnek a következők kijavítására.

<i>Lapon</i>	<i>sorban</i>	<i>helyett</i>	<i>olvasandó</i>
5.	17.	Baranyi	Baranyay.
5.	27.	(Beőthy Sánd.)	(Beőthy Andorné).
7.	2-dik családfán	Misz	Miss.
10.	19. 20.	Géczy G á b o r	Géczy György.
12.	a nemzékrenden	{ 1701—1711.	1703—1711.
12.		{ 1725.	meghalt 1725-ben.
17.	3.	vitéz	Vitéz.
19.	8.	nagy-szelcséni	Nagy-Szelcséni.
19.	20.	király	királytól.
33.	alulról 4	1806-ki	1706-ki.
44.	alulról 10.	1415.)	1405.)
48.	IV. táblán	szül. Iványi	Szent-Iványi.
48.	alulról 2.	Vécsey Ferencztől.	Vécsey Teréztől.
49.	V. táblán	Ormány Istváné	Istvánné.
51.	13.	láni	látni.
51.	VII. táblán.	Kagy Bora	Nagy Bora.
52.	2.	1447.	1479
52.	—	VII. tábla	VIII. tábla.
56.	5.	jesuisa	jesuita.
59.	XVI. táblán.	Bezeviczy	Berzeviczy.
62.	2.	Andas	András.
63.	12.	Potunyay Tamás	Poturnyay Tamás.
122.	14.	Béla	Bélla.
147.	9.	Medgys	Medgyes.
182.	a családfán	b. Huszár Klára	b. Huszár Károly.
—	"	b. Bornemisza Klára	b. Bornemisza Róza.
183.	4.	1806.	1836.
—	2) jegyzés alul kitörlendő.		
190.	20.	de mit tett?	de mit sem tett.
192.	5.	Lajos, ügyvéd	József, ügyvéd.

PRINTED IN HONGKONG

BRIGHAM YOUNG UNIVERSITY

3 1197 21320 5088

